

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Carlo Devito
Amy Ammen

DESENLER
Tan Oral

Her Yönüyle

KÖPEK BAKIMI

CİNSLER EĞİTİM BESLENME SAĞLIK YAŞLILIK

KitapYAYINEVI

HER YÖNÜYLE KÖPEK BAKIMI

KİTAP YAYINEVİ – 66

Doğa ve Bilim Dizisi – 9

HER YÖNÜYLE KÖPEK BAKIMI

CİNSLER, EĞİTİM, BESLENME, SAĞLIK, YAŞLILIK / CARLO DEVITO, AMY AMMEN

ÖZGÜN ADI

THE EVERYTHING DOG BOOK

**PUBLISHED BY ARRANGEMENT WITH ADAMS MEDIA CORPORATION,
57 LITTLEFIELD STREET, AVON, MA 02322, USA.**

© 1999, ADAMS MEDIA CORPORATION

© 2004, KİTAP YAYINEVİ LTD.

ÇEVİREN

NEŞE ÖLCAYTU

YAYINA HAZIRLAYAN

FÜSÜN KİPER

DÜZELTİ

NIHAL BOZTEKİN

KİTAP TASARIMI

YETKİN BAŞARIR

TASARIM DANIŞMANLIĞI

BEK

GRAFİK UYGULAMA VE BASKI

MAS MATBAACILIK A.Ş.

KÂÇİT HANE BİNASI

HAMİDİYE MAHALLESİ, SOĞUKSU CADDESİ NO. 3

34408 KÂÇİTHANE

SERTİFİKA NO. 12055

T: 0212 294 10 00 F: 212 294 90 80

E: INFO@MASMAT.COM.TR

1. BASIM

EYLÜL 2004, İSTANBUL

2. BASIM

NİSAN 2009, İSTANBUL

ISBN 978-975-8704-69-9

YAYIN YÖNETMENİ

ÇAĞATAY ANADOL

KİTAP YAYINEVİ LTD.

KÂÇİT HANE BİNASI

HAMİDİYE MAHALLESİ, SOĞUKSU CADDESİ NO. 3/1-A

34408 KÂÇİTHANE İSTANBUL

SERTİFİKA NO. 12348

T: 212 294 65 55 F: 212 294 65 56

E: kitap@kitapyayinevi.com

W: www.kitapyayinevi.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Her Yönüyle
Köpek Bakımı

Cinsler, Eğitim, Beslenme, Sağlık, Yaşlılık

CARLO DEVITO, AMY AMMEN

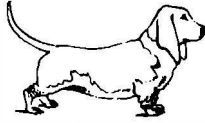
DESENLER
TAN ORAL

ÇEVİREN
NEŞE OLCAITU

Kitapyayinevi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

**BANA HEM KÖPEKLER HAKKINDA, HEM DE DAHA İYİ BİR İNSAN OLMA YOLUNDA ÇOK ŞEY ÖĞRETEN
EŞİM DOMINIQUE İLE
EXLEY, CHELSEA, STORM, PEPI, BENTLEY, RED, BENJI, MAX, TIMOTHY VE JO İÇİN**

İÇİNDEKİLER

YAYINCININ NOTU 6

Giriş 7

I- KÖPEKLER HAYATIMIZA NASIL GİRDİ? 13

KÖPEK CİNSLERİ 19

II- KÖPEĞİNİZİ SEÇERKEN 63

BİR KÖPEK ALMADAN ÖNCE CEVAPLAMANIZ GEREKEN SORULAR 63

KÖPEĞİNİZİ NEREDEN ALABİLİRSİNİZ? 70

III- KÖPEĞİNİZİN TEMEL GEREKSİNİMLERİ 75

GEREKLİ EŞYA VE MALZEMELER 77

BESLENME 81

TÜY, TIRNAK, KULAK, GÖZ BAKIMI 90

IV- KÖPEĞİNİZİN TEMEL EĞİTİMİ 99

SINIRLI BÖLGEYE ALIŞTIRMA 99

YEME-İÇME DÜZENİ 102

KOMUTLA TUVALET EĞİTİMİ 103

YAVRU KÖPEĞİN EĞİTİMİ 108

TEMEL EĞİTİM MALZEMELERİ VE KURALLARI 120

V- KÖPEĞİNİZİN İLERİ EĞİTİMİ 155

VI- KÖPEKLE BİRLİKTE EĞLENCE 185

VII- KÖPEĞİNİZİN SAĞLIKLI OLMASI İÇİN 197

VIII- YAŞLANAN DOSTUNUZ 223

Dizin 229

YAYINCININ NOTU

Bu kitaba başlarken önce önemli bir noktaya dikkatinizi çekmek isteriz. Günlük bakım ve beslenmenin yanı sıra köpeklerin zaman zaman bir veteriner hekimden tıbbi yardım alması gerekir. Kitapta yer alan sağlıkla ilgili bilgiler ve öneriler hiçbir zaman uzmanların dediklerinin yerini tutamaz. Köpeğinizin sağlıkla ilgili bir sorunu olduğundan kuşkulandığınızda hemen bir veteriner hekime başvurmalısınız. Kitap Yayınevi, bu kitapta yazılanlardan kaynaklanabilecek herhangi bir yaralanma ya da zarara uğranması durumunda sorumluluk üstlenmeyeceğini belirtir.

GİRİŞ

*Köpekten başka, bir de kitap insanın en iyi dostudur.
Ama köpek, kitap kadar kolay anlaşılır bir şey değildir.*

GROUCHO MARX

Altıncı sınıf öğrencisi bir çocukken, Bentley ile düşlerim gerçek olmuştu. Sırdaşım, oyun arkadaşım ve gecenin geç saatlerinde konuşabileceğim bir dosttu o. Asla beni yargılamıyordu ve her zaman bana sadıktı: gece yarısı benimle gizlice alt kata inip bir şeyler atıştırmayı göze bile alacak tek sırdaşımdı. Yatakta yer kapmak, yorganı çekistirmek için didiştığımız olurdu. Kısacası, Bentley benim her şeyimdi. Onu bana Tanrı göndermişti. On ikinci doğum günüme tam üç gün kala, evin kapısında buluverdiğim bir Dalmaçyalı!

Gerçi, bir Dalmaçyalı için göğüs çatısı oldukça genişti ve kafası da neredeyse dört köşe denecek kadar acayıptı; ama tabii ki, benek benekti. Gözünün birinin çevresinde ise, kocaman simsiyah bir leke vardı. Büyükanem ona, "Bentley, yine rimellerini bulaştırmışsın!" diye takılırdı. Kırmızı tasma ve zıplaya zıplaya yürüyüşüyle, her çocuğun hayallerini süsleyen bir Dalmaçyalıydı. Kendisiyle ilgilenilmesine bayılıyor, yemeyi ve uyumayı seviyor, bol bol koşuyordu.

Ev halkından herkesin Bentley ile sayısız maceraları oldu. Bir cumartesi günü onu eve kapatıp alışverişe çıkmıştık. Gururla söyleyebilirim ki, biz evde yokken banyoyu ve tualeti hiç kullanmamıştı; ama mutfağı altüst ederek bize dersimizi vermişti. Mutfak masasını, Titanik gibi bir ucu havaya kalkmış vaziyette bulduk; masanın bacaklarından biri tamamen kemirilmişti. Bir keresinde annemle babam önemli bir konuklarını ağırlarken, Bentley mutfağa gizlice girip koca bir pastayı ve yanında ikram etmek üzere hazırlanmış tatlı-tuzlu ne varsa götürmüştü. Annemin çılgılığı hâlâ kulaklarımda. Aşağı koştuğumda, onu masanın etrafında Bentley'i kovalarken buldum. Bentley yüzüne gözüne çikolatalar bulaşmış bir halde, keyifle koşuyordu. Bütün bu olanları bir oyun sanmıştı.

Hakkını yememek gerekir; daha az zarar verdiği durumlar da oluyordu. Komşumuzun, bahçesindeki çiçekleri söktüğü için kapımıza dayanıp şikayetlerini dinlediğimiz günler çoktu. Aslında, ona sürekli yiyecek bir şeyler de verirlerdi ama karşılığını alamazlardı.

Ama Bentley o kadar da kötü bir köpek değildi. Küçük kardeşimi bir Alman Çoban köpeğinin hışmından kurtarmıştı. Hayvan bizim bahçeye dalmış ve Bentley bu yabancı köpekle kahramanca dövüşmüştü. Hoş, savaştan kan revan içinde çıkmış ve zavallı hayvana tam yirmi üç dikiş atılmıştı; ama intikamı ağır oldu. Bir gün, Alman Çobanı tekrar bahçemize daldığında yine bir arbede koptu. Bentley yine kanlar içindeydi. Yaralanıp yaralanmadığını anlayabilmek için her tarafını silip tüylerinin arasını iyice kontrol ettik. Bu kadar kan nereden geliyordu? John Irving'in romanlarındaki gibi, az sonra Bentley'in ağzından rakibinin kulağının bir parçası çıktı!

Bentley'in yemek yemek, bol bol uyumak ve bol bol koşmaktan başka bir derdi yoktu. Nerede olursa olsun, buzdolabının kapağının açıldığını duyar duymaz orada biterdi. Herkesin dinlenmeye çekildiği oturma odasında, ateşin karşısında yayılır yatarı. Sehpaların üzerinde ya da mutfak tezgahında bırakılmış bir şey gördüğü anda mideye indirirdi. Yenebilecek ne bulursa yerdi. Bu konuda hiç direnç gösterdiği olmamıştı.

Üniversitedeyken bir sömestr tatilinde Bentley'i yanıma almıştım. Eski bir binanın beşinci katında oturuyordum. Asansör yoktu, doğru dürüst bir ısıtma sistemi olmadığı gibi, iyi izole edilmiş bir daire de değildi. Pencere, kapılar sıkı sıkıya kapalı olduğu halde, perdeler rüzgârdan uçuşurdu. Ben yatıp uyuduktan sonra Bentley yatağa gelir ve duvar tarafına yerleşirdi. Orada ikimiz sımsıcak yatarıdık –biraz rahatsızlık verse de, iyi bir ısıtıcı görevi yapıyordu. Akşamları çoğunlukla yemeğimi yediğim yerden ona bir “köpek paketi” yaptırırdım. Tenis ve basket maçlarında hep yanımdaydı. O yıl kampusta bayağı tanınmıştı.

Aile albümümüzde, Bentley'in olmadığı bir fotoğrafa rastlayamazsınız. Bentley her zaman her yerdeydi. Burada çoğu maceralarını anlatmadım, ama albümler ortaya çıktığında onunla ilgili anılar da yeniden canlanır. Ailede herkesin Bentley'le ilgili bir macerası vardır, bunlar anlatıldıkça hepimiz kahkahadan kırılırız. Bentley'in sadece benim en iyi dostum olma-

dığını, kız kardeşimin, erkek kardeşimin ve annemle babamın da çok yakın dostu olduğunu artık hepimiz kabul ettik.

Köpeği olan her ailenin benzer öyküleri vardır. Küçük ya da büyük, köpekler esas olarak kişilikleriyle yer kaplarlar –hatta, boya posa bakmadan kişilikleri dev bir boyut kazanır. Sadık ve sevgi dolu bir dosta evini açan şanslı kişiler, bu hayvanlarla aralarında sözcüklerle olabileceğinden çok daha derin bir bağ oluştuğunu çok iyi bilirler. Belki insan ilişkilerindeki mahremiyet yoktur ama düş kırıklıkları ve aldatmacalar da yoktur. Köpekler yalan söylemeyi bilmez. Fikir ya da görüş alışverişi de yapamazlar –tabii, bu alışveriş ufak tefek ödül mamalarıyla sonuçlanan bir ilişkiyse o zaman başka! Fakat ne var ki, bir köpeğin bakışlarıyla kendini ifade etmesi inanılmaz bir yetenektir; bunu da, bilmeyen birine anlatmak olanaksızdır. Bir köpeğiniz varsa, ne demek istediğimi anladığınızdan eminim. Yok, bir köpek sahibi olmaya yeni karar verdiğiniz, unutmayın ki, ömür boyu sürececek bir ilişkiye giriyorsunuz demektir.

Evde bir köpeğimiz olduğu için annemle babam kendilerini “köpek-sever” sanıyordu ama bir kez olsun onun gereksinimlerini anlamak ve öğrenmek için bir kitap alıp okumadılar. Bentley’in huysuzluklarının, gerektiği kadar koşup oynayamadığından kaynaklandığını hiçbir zaman anlayamadılar. Onun eğitilmesinin ve söz dinlemesinin ne kadar önemli olduğunun farkında bile değillerdi. Şöyle bir geriye dönüp baktığımda, Bentley’in varlığıyla hepimizin yaşamına bir şeyler kattığını görüyorum ama ona sandığımız kadar iyi davrandığımızdan pek emin değilim. Yine de, anlayışlı komşularımız ve bizim de ona –ne olursa olsun– sabırlı davranmamız sayesinde Bentley en azından bir köpek olduğu için ölüme mahkûm edilen soydaşlarından biri olmadı.

Köpeklerin böyle eğitici kitaplara gereksinimi olmasaydı iyi olurdu belki, ama var. Sadece köpeğinizin yararına değil, kendiniz için de köpeğinizle daha güçlü bağlar kurabilmek adına çok şey öğrenmeniz gerekiyor aslında. Köpeği eğitmek bunların başında geliyor. Bu yüzden Amy Ammen köpek eğitimiyle ilgili bölümleri kitabımız için özel olarak yazdı. Amy pek çok köpek yetiştirmiş, başarılı bir eğiticidir.

Köpek sahiplerinin, köpeklerin cinsleri, genetik özellikleri, çiftleşmeleri, beslenmeleri ve genel sağlıklarıyla ilgili bilgi edinmeleri şarttır. Kö-

pek alanların evlerini ve aile bireylerini buna hazırlamaları da çok önemlidir. Bentley'i kaybettikten sonra köpek yetiştirme konusunda pek çok profesyonelle karşılaştım. Şimdi onlara müteşekkirim çünkü artık bir köpek sahibi olmanın, onu beslemekten ve hastalandığında veteriner hekime götürmekten çok daha öte bir ilişki gerektirdiğini biliyorum. Hatta, bir köpeğin koşulsuz sevgisinden doyulacak mutluluktan da öte, onunla dost olmak, onunla bir şeyleri paylaşmak gerektiğini öğrendim.

BİRİNCİ BÖLÜM
KÖPEKLER HAYATIMIZA NASIL GİRDİ?

KÖPEKLER HAYATIMIZA NASIL GİRDİ ?

*Köpek bir çocuğa sadakati, azmi öğretir;
bir de yatmadan önce üç kez kendi etrafında dönmeyi.*

ROBERT BENCHLEY

*Köpeklerin bu kadar çok dostu olmasının nedeni
başkalarına dil çıkarmak yerine kuyruk sallamalarıdır.*

ANONİM

KÖPEKLERİN VE İNSANLARIN ORTAK TARİHİ

Köpeklerin yaşamı insanın varoluşu ve tarihiyle öylesine iç içe örtülmüştür ki, bir insanla köpeğin ilk kez ne zaman ve nasıl karşılaştığı tam olarak bilinmemektedir. Tarih öncesinde, insanoğlunun ilkel yaşamı içinde köpekler çok yararlı olmuştur. Evcilleştirilen köpek insanoğlu için ilk olarak bekçilik görevini üstlenmiş; sahibini ve yaşadığı yeri düşmanlardan ya da diğer hayvanlardan korumuştur.

İlk insan, kuşkusuz, köpek dostundan en çok avlanmak için yararlanmıştır. Köpek insanoğlunun ailesinin bir parçası olduğu gibi, insanoğlu da sürünün parçası olmuş ve birlikte avlanmak her iki taraf için de ortak bir çıkar sağlamıştı. İnsanoğlunun çiftlik hayvanlarını koruması amacıyla köpekleri kullanışı daha da eskiye dayanır. Peki ama, köpeğin insanoğluna yaklaşmasının nedeni neydi? Uzmanlara göre bunun üç nedeni vardı: yiyecek, ısınmak için ateş ve toplu halde yaşama gereksinimi.

İnsan ve köpeğin ilişkisi üzerine çalışmalarıyla ünlü bir tarihçi olan Lloyd M. Wendt, *Dogs* (Köpekler) adlı çok ayrıntılı bir kitap yazmıştır. Wendt, insan ve evcilleştirilmiş köpek ilişkisinin 100.000 yıl öncesine dayandığını savunur. Kuzey Afrika ve Orta Doğu bölgelerindeki buluntular, insanlarla köpeklerin birlikte gömüldüklerini göstermektedir. Bu ilişkide

şiddet yoktur. Son karbon testlerinde buluntuların 92.000 yıl öncesine ait olduğu saptanmıştır. Wendt, Cezayirlilerin buldukları mağara duvarlarında, 10.000 yıl kadar öncesine ait av sahnelerinde tasmalı köpeklerin kullanıldığına dikkat çeker. Tarihçiler, insan köpek ilişkisinin başlamasını 80.000 yıl öncesine dayandırmıştır. Bu, mızrağın bulunuşuyla aynı dönemdir. Mızrak insanoğlu için bir savunma aracı olduğu kadar öldürme aracıydı da. İnsanoğluyla köpeklerin ortak avlanmalarının bu tarihlere rastladığı tahmin edilmektedir.

O tarihlerde köpeğiyle yan yana yürüyen bir insanın bugün sık sık rastladığımız görüntüyle pek benzerliği olmadığı muhakkak. İnsanoğlu ilk kez köpekle ilişki kurduğundan bu güne kadar evrim geçirmiştir. Köpeklerle gelince, onlar o zaman da konuşmayı bilmiyordu belki ama bugünkü görüntüsünden farklı olarak, daha çok tilki ya da çakala benziyordu. Evcilleşen köpek, evcilleşen insanoğlu gibi, epeyce farklılaşmıştır. Bugün artık evcil köpekler vahşi olanlardan ayrı sınıflandırılmaktadır. Evlerimizde yetiştirdiğimiz köpekler *Canis familiaris* sınıfındandır. İnsan-köpek ilişkisinde, her iki tarafın da değişime uğradığını kabul etmek önemli bir adımdır.

Kontrol altında üretilen ilk evcil köpeklere göçebe kavimlerde rastlıyoruz. Mısırlılar köpekleri avlanma ve diğer yetiştirdikleri hayvanları koruma amaçlı kullanırken, Orta Doğu'nun savaşçı toplumlarının amaçları farklıydı. Mısır bir taraftan deniz ve diğer taraftan çöl ile çevrili olduğundan nispeten korunmalı sayılırdı. Ancak, diğer Orta Doğu uygarlıkları birbirleriyle çok daha yakın sınırlar içindeydi. Pers, Asur, Hitit, Sümer ve Babil'de daha çok Hindistan'dan geldiği tahmin edilen dövüşçü köpekler tercih ediliyordu. En iri ve en iyi çoban köpekleri Tibet'te, en hızlı av köpeği ise Mısır'da yetiştiriliyordu. İnsanoğlu denizlere açıldığı dönemlerde de, bazı görevler için yetenekli köpeklere ihtiyaç duymuştur.

MISIRLILAR

Köpeklere ilk ününü Mısırlılar kazandırmıştır. Günlük yaşamda köpeğin öylesine önemli bir rolü vardı ki, dinle bile bütünleştirilmişti. Tanrı Anubis bir köpek figürüyle ya da insan vücudu üzerinde bir köpek kafasıyla resmedilmiştir. Kral mezarlarında köpek heykellerine rastlarız. Bunlar,

hırsızlar için caydırıcı olacağı ve ölüye yeni dünyasında kılavuzluk edeceği inancıyla mezarlara konulmuştur. Mısırlılar köpeği o kadar önemsemiş ve sevmiştir ki, onlara zarar verenlerin cezalandırılması için yasalar getiren ilk toplum olmuşlardır.

YUNANLILAR VE ROMALILAR

İskender ve ondan sonraki Roma İmparatorları da köpeklerle değer vermiştir. Yunanlıların ve Romalıların Mısır ile ticari ilişkileri sonucu, Hellen aristokrasisinde köpekler önemli bir yer edinmiştir. Ancak, Yunanlılar köpeklerini çok çeşitli amaçlar için kullanmıştır. Mısırlılar yarı izole bir toplum olarak gelişirken, Yunan ve Roma toplumları, coğrafi konum itibarıyla daha çok ticari zihniyetli toplumlar olan Akdeniz ve Orta Doğu kültürlerinin bir karışımıdır. Bu eski kültürlerde yaşam rekabet üzerine kuruluydu ve toprak çok kıymetliydi. Yunanlılar, Pers ve diğer savaşçı toplumlardan gördükleri gibi, iki cins köpek kullanırdı. Biri oldukça iri ve yapılı, ablak suratlı Molossian; diğeri ise, yine iri ama daha çevik ve hızlı, sivri burnuyla daha estetik olan Laconian tazısıydı. Aristoteles her iki cins köpeği de çok sevdi; dişi Laconia'nın daha iyi huylu ve daha akıllı olduğunu söyler ama iyi bir dövüşçü köpeği olduğunu da yadsımazdı. Yine de, bir seçim yapmak gerekirse, Molossian öne çıkardı.

Molossian adı, Kuzey Yunanistan'da bu cins köpeğin yetiştirildiği yöreden gelir. İskender döneminin Molossian cinsi, bugünün Mastiff cinsinin atalarıdır. Bu iri, güçlü, korkusuz ve akıllı köpek yüzyılların savaş köpeği olmuştur. Yunanlılar ve daha sonra Romalılar bu köpekleri bir tür "süvari" birliği olarak kullanmıştır. Laconian tazısının Sparta'dan geldiği sanılmaktadır. Hızlı ve vahşi, ama Mastiff cinsinden daha ince yapılıdır.

İnsanla köpeğin ikili yaşamına ait ilk yazına, Yunan klasiklerinde rastlıyoruz. Odyssey destanında, Troya Savaşı dönüşündeki zorlu ve maceralı yolculuğundan sonra ülkesine ve krallığına nihayet ulaşan Yunan savaşçısı Ulis'i kimse tanımaz; ancak, artık çok yaşlanmış ve her tarafını pireler sarmış köpeği Argos, sahibine doğru yaklaştığında herkes onun Ulis olduğuna inanır ve onca yıl sahibini beklemek için yaşam savaşı veren hayvan onun ayakları dibinde kuyruğunu sallayarak mutlu bir şekilde ölür.

Eski Yunan'da insanın en iyi dostu olan köpek, eski Roma'nın da kurucusudur. Mitolojide Roma'nın kuruluşu adına savaşan Romulus ve Romus adlı ikiz kardeşler kurt sütüyle beslenerek büyümüşlerdir.

Köpeklerine ilk kez çivili, kalın deri tasmalar takanlar Romalılarıdır. Roma'nın yükselişinde, köpeklerin de payı vardır. Ünlü Roma yollarının güvenliği için, nöbetçi askerlerle birlikte sayısız bekçi köpeği koruma görevi yapmıştır. Romalıları köpekleri, aynı zamanda, öküz, at ve taylar gibi ağır yük arabalarını çekmek için de kullanmışlardır.

ORTAÇAĞ VE RÖNESANS

Roma İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra, Kara Ölüm diye bilinen veba salgını tarihte büyük bir olay olmuştur. Köpekler açısından, öykülerine olumsuzlukların katıldığı bir dönemdir bu.

Tarihçi Elizabeth Thurston'ın *The Lost History of Canine Race* (Köpeklerin Kaybolan Tarihi) adlı kitabında bahsettiği gibi, pireler aracılığıyla yayılan bu ölümcül hastalığa karşı köpeklerin doğuştan bağışıklığı olduğu inancıyla, köpekler ilk kez bu dönemde salıverildiler. Büyük ve küçük baş hayvanlar, kümes hayvanları bu mikroptan ölüyor, insanlar açlıktan birbirini öldürüyordu. Böyle bir dönemde çok az insan hayvan besleyebilirdi. Sahipsiz kalan köpekler de, sürüler halinde başıboş dolaşarak ve ceset yiyerek karınlarını doyuruyorlardı.

Yine bu sıralar, derebeylik döneminde, aristokratlar verimli toprakları kendilerine mal etmişti. Genellikle çok çeşitli hayvanların vebaya rağmen yaşayabildiği büyük ormanlık alanlarda ve pek çok doğal kaynakları olan geniş topraklarda avlanma bir yaşam tarzı haline gelmişti. Çeşitli av partileri için de, çeşitli köpekler kullanılıyordu. Geyik, ayı, boğa, kurt, tilki gibi hayvanların avlanması için soylular farklı köpekler yetiştiriyorlardı. Diğer zararlı böcek ve hayvanlar için, yine farklı köpekler yetiştiriliyordu. Bazı köpekler ise, iz sürmek ya da karada ve suda av bulmak gibi yetenekler için eğitiliyordu.

Thurston, İngiltere Kralı I. Henry'nin avcılar tarafından eğitilen ve kullanılan 200 kadar köpeği barındıracak bir çiftliği olduğundan bahseder. Aristokrasi yayıldıkça, toprak konusundaki iddialar da büyüdü. Belli bir sınıftan olmayanların, bir soylunun av bölgesinde avlanma hakkı yoktu.

Dolayısıyla, 1700'lü yılların sonunda, Fransız Devrimi sırasında Fransa Kralının devrilmesine kadar halktan insanlar bu büyük ormanlarda avlanamıyordu. 18. yüzyıl başlarında Avrupa'nın her tarafında, krallıklara karşı eylemleri caydırmak amacıyla büyük av sahaları halka açıldı. Bu politikalar, elbette ki, daha büyük politik oyunların bir parçasıydı ve belli bir amaca hizmet ediyordu. Bütün bunların sonucunda avlanma aşırı bir popülerlik kazandı.

Bugün çevremizde görülen köpek cinsleri, belli amaçlar için kullanılmak üzere en mükemmel köpeği yaratabilme çabasının ürünüdür. Tarih boyunca pek çok nedenlerle insanoğlu amacına yönelik olarak farklı yapı ve yetenekte köpek cinsleri üretmiştir ve bu dönemler köpeklerin "Altın Çağı" olmuştur.

İngiltere'de Victoria döneminde köpek bütün zamanların en yüksek statüsüne kavuşmuştur. İnsanların seçtikleri köpeklere göre değerlendirildiği bu dönemde, gerçek bir hanımefendi ya da iyi bir avcı köpeğinden anlaşıldı. Cins köpek sahibi olmak, insanların en büyük tutkularından biriydi. Köpeklerin sınıflandırılması ilk kez bu dönemde rastlar. Aynı zamanda da, av meraklıları başta olmak üzere, pek çok kesimin yeni köpek cinsleri ürettiği bir dönemdir.

1700 ve 1800'lerde pek çok sporcu köpek cinsi geliştirilmiştir. Alman Pointer cinsleri ile Weimaraner ve diğer av köpekleri orta sınıf Avrupalılar tarafından pek çok görevi birden yapabilmesi amacıyla üretilmiştir. Aristokratların farklı görevler için farklı köpeklere sahip olması müm-

SÜS KÖPEKLERİ

Önceleri köpekler ağır işlerde ve avlanmak için kullanılırdı; çoğu köpek bir amaca hizmet ederdi. Derebeylik döneminde, özellikle aristokratlar arasında, küçük köpekler moda oldu. Daha çok da kadınlara yakıştırılan bu köpeklerle ilgili o dönemlere ait pek çok tablo vardır. Soylu kadınların kucaklarında ve çevrelerinde görülen bu minik köpekler, sahiplerine dostluk ve arkadaşlık sunuyorlardı.

kündü ama ava merak salan orta sınıf için böyle bir imkân yoktu. Bu arada daha küçük süs köpeklerine sahip olmak da moda haline geliyor ve böylece önceden var olmayan bazı cinsler ortaya çıkıyordu.

Sonuçta, bütün bu merak ve eğilim, insanoğlu ile başka hiçbir hayvan arasında görülmemiş boyutta bir dostluğun kurulmasına yol açtı. İnsanoğlu için ev hayvanları arasında en çok sevilen ve tercih edilen hayvan, yüzyıllar boyunca, sadece ve sadece köpek oldu. İnsanoğlunun köpek dostuna duyduğu sevgi, *The Call of the Wild* (Vahşetin Çağırışı) ve *101 Dalmaçyalı* gibi yapıtlardan başlayarak romanlarda, halk şarkılarında, sanatta, popüler kültür alanında sürekli olarak işlendi.

Beraber yaşamak için tercih edilen köpekler çeşit çeşit... Minik köpekler, kocaman köpekler; tüsüz köpekler, sert, kaba, kabarık ve bol tüylü köpekler, soyu belli ya da belli olmayan köpekler, şapşal ya da çok zeki köpekler...

İnsanlar artık köpeklerini seçerken yaşam tarzlarına uygun olmasına dikkat ediyorlar.

Uygun köpeği seçtikten, beraber yaşamaya başladıktan sonra köpek sahibini bekleyen pek çok sorumluluk var. Köpeğin eğitimi, doğru beslenmesi, sağlık kontrolleri vb. Tabii komşuları rahatsız etmemeye dikkat etmek de çok önemli. Elbette, kimse köpeğine söz geçiremeyen bir komşusu olsun istemez.

Hayvan sevmeyen komşular rahatsız edilmemeli, onlara anlayış gösterilmelidir. Eğer köpeğinizi iyi eğitirseniz, bir gün onu onlar da sevecektir.

KÖPEK CİNSLERİ

Köpek cinslerinin sınıflandırılmasında bütün ülkeler benzer bir sistem kullanır. Bu kitapta çeşitli ülkelerde üretilen çeşitli cinslerden bazıının özelliklerini tanıtırken şu sıralamayı esas aldık:

- Spor köpekleri
- Av köpekleri
- İş köpekleri
- Küçük Av Köpekleri (Terrier)
- Oyun köpekleri
- Süs köpekleri
- Çoban köpekleri
- Diğerleri (Pit Bull, Kurt Köpeği, Kangal)

Sizin köpeğiniz gerçek bir “safkan” olabilir; ya da böyle bir köpeğinizin olmasını arzuluyor olabilirsiniz, kırma bir köpek almayı düşünenler de vardır. Sonuçta, hangi cins bir köpek alınırsa alınsın, yüzyıllar boyunca insanoğlunun belli bir amaç için yetiştirmiş olduğu belli bir cinsin özelliklerini ve davranışlarını mutlaka taşıyor olacaktır. Retriever cinsi bir av köpeğiniz varsa, her akşam eve döndüğünüzde ağızda size bir şey getirmesine hiç şaşmayın –avlanmış bir hayvanı bulup sahibine getirmek onun genlerine yazılmıştır ve sahibine buna benzer bir şeyler yapması gerektiğini hisseder. Sevdiği bir oyuncakını size getirmesi, onun en içten davranışlarıdır. Eğer bir Cocker Spaniel'e karar verirsiniz eve son derece oyuncu ve neşeli bir hayvan getirmiş olacaksınız.

Bu bölüm köpeğinizi daha iyi tanıyabilmeniz, ya da eğer bir köpek alacaksanız kendi yaşam biçiminize en uygun cinsi seçmeniz için yararlı olacaktır. Gerçek bir sadakat mi bekliyorsunuz, yoksa bütün gün sizinle oyun oynayacak bir köpek mi arıyorsunuz? Ya da, tam tersine kucağınıza kıvrılıp uyuyacak cinsten bir köpek mi aradığınız? Bu bölümdeki bilgiler, seçiminizde size yardımcı olacaktır. Ancak, şunu unutmamalısınız ki, her köpek kendine özgü bir kişiliğe sahiptir.

SPOR KÖPEKLERİ

Spor köpeklerinin çoğu avcılara yardımcı olacak şekilde yetiştirilmiştir ve özellikle avlanan kuşları “bulma”, “geri getirme” ya da “yakalama” gibi özelliklerin kazandırıldığı köpeklerdir. “Pointer”, “Retriever” ve “Setter” diye bu özelliklerine göre adlandırılırlar. Labrador Retriever, Golden Retriever, Cocker Spaniel, İngiliz Springer Spaniel gibi pek çok sporcu köpek cinsi sayabiliriz. Özel görevler için üretilip yetiştirilmiş köpekler bu görevleri yapmaya devam etmeseler de, bu güdülerini taşıyor. Ne var ki, artık köpek sahiplerinin bu görevlere ihtiyacı yoktur ve çoğunun amacı sadece bir ev hayvanı yetiştirmektir. Ancak bu hayvanlar, yeri geldiğinde eski içgüdüleriyle hareket edeceklerdir. Belki de cins bir köpek almanın en eğlenceli yanı budur. Bir Weimaraner cinsi köpeğin, çalılarının yanından geçerken size bir şeyler göstermeye çalışması, Retriever’inizin suya attığınız topu bıkmadan usanmadan size geri getirmesi, bir Spaniel’in de avcılıktan kalma bir alışkanlıkla yolda yürürken önünüze geçip ileri-geri koşuşturması hoşunuza gidecektir. Ancak, köpek yine de köpektir: Bir gün oyuncak yerine, size ağzında bir hayvan ölüsü de getirebilir.

Spor köpekleri, dışa dönük bir kişiliğe sahiptir. Uygun bir aileye düştüklerinde, harikulade ev arkadaşı olurlar. Çok iyi bekçilik yaparlar. Sosyal tarafları ağır basar ama saldırgandırlar da. Bu cins bir köpeğiniz varsa, eve yaklaşan biri olduğunda durup dururken saldırmaya da, sizi kesinlikle uyuracağından emin olabilirsiniz.

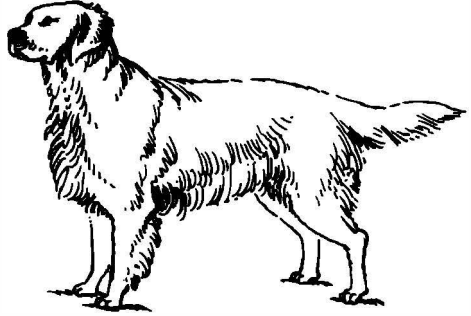
Bu cinsler ilk üretildiklerinde, gün boyu avlanmaları amaçlanmış, dolayısıyla, güç ve dayanıklılık kazanmalarına çalışılmıştır. Avcılar için tercih sebebi olurlar, ama sporcu bir köpek almadan önce, “şeceresi” hakkında bilgi alarak huylarını, ne kadar harekete ihtiyaç duyduklarını ve en önemlisi kalıtsal bazı hastalıkları olup olmadığını öğrenmek gerekir.

GOLDEN RETRIEVER

Golden Retriever 1800’lerde İskoçya’da Inverness-Shire bölgesinde Lord Tweedmouth adlı bir soylu için üretilmiştir. Bu cinsin üretilmesinde, Tweed Water Spaniel cinsiyle daha küçük boydaki Newfoundland cinsi ve

İrlanda Setter'inin damızlık olarak kullanıldığı sanılıyor. Bu çiftleşmelerden on-on beş yıl sonra, 1865 yılında Lorda ilk köpeği teslim edilmiştir.

Yaylalarda avlanmak için yetiştirilen bu cinsin bütün bir yıl boyunca süren av partileri için çok sağlıklı bir bünyesi olması gerekiyordu. Nitekim Golden Retriever acımasız bir iklimi olan İskoçya dağlarının zorlu koşulları kadar, kıyılarının nemli havasına da dayanabilir.

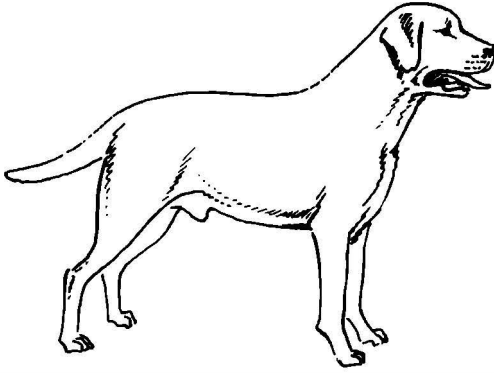
İlk kez 1908 yılında Londra'da dünyaya tanıtılmış ve sporcu köpekler arasında bir anda tutunarak yüzyıl sonlarında ABD'ye ithal edilmeye başlanmıştır. 1925'te Amerikan Köpek Kulübü tarafından resmen kabul edilmiştir.

Güçlü ve dayanıklıdırlar. Aşırı soğuklara ve rutubete dirençlidirler. Evin içinde yerde güreşmekten çok hoşlanırlarsa da, açık alanlarda gösterebilecekleri yetenekleri çoktur. Yavruyken daha hareketlidirler. Çok iyi yüzer ve koşarlar. Çok iyi huylu, zeki ve kolay eğitilebilir köpeklerdir, çocuklarla iyi geçinirler. Görme özürlüler için çok iyi refakatçi olurlar.

Golden Retriever'ın açık sarıdan koyu bal rengine kadar değişebilen tüyleri ilk yaşından sonra koyulmaya başlar. Erkeklerin en irisinin boyu 55-60 cm.ye ulaşabilir. Dişilerin boyu 50-55 cm.dir. Vücut ağırlığı 25-30 kg.dır. Uzun tüyleri düz ya da dalgalıdır. Tüyler iyice taranmazsa, topaklanır ve açılması zorlaşır.

LABRADOR RETRIEVER

Labrador Retriever ilk olarak 1822 yılında "küçük su köpekleri" grubundan bir köpek cinsi olarak tanıtılmıştı. Soğuk mevsimlerde kuş avlamada kullanılan bu cins, kısa ve düz tüylüydü. İşin aslı, Labrador Retriever Labrador'da değil, İngiltere'de Newfoundland'da balıkçı köpeği olarak yetiştirilmişti. Buzlu sularda avlanan balıkçıların ağlarını getirmeye yarıyorlardı.

İngiltere hükümeti-
nin Newfoundland bölgesin-
de uyguladığı ağır vergiler
nedeniyle pek çok av merak-
lısı, o dönemlerde, bu spor-
dan vazgeçmek zorunda kal-
dı. Artık köpek üretmek bir
lüks olmuştu. İngiliz köpek
üreticileri bu yeni cinsin ta-
nıtılmasıyla, tekrar üretime
geçerek Labrador Retriever'ı
popüler hale getirmeyi ba-

şardılar. Atalarının 1878 yılına dayandırıldığı bu cinsi İngiltere Köpek Ku-
lübü 1903 yılında tanıdı, Amerikan Köpek Kulübü ise, 1917 yılına kadar res-
mi kayıtlara geçirmede. Broklehirst Nell adındaki dişi İskoçya'dan A.B.D.'ye
ilk giden Labrador Retriever oldu.

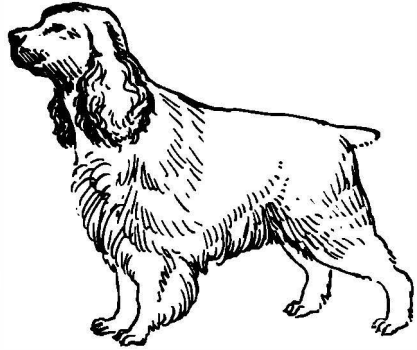
Labrador Retriever mükemmel bir aile köpeğidir. Çalışmaktan hiç
şikayet etmez ve suyla oynamayı sever. Hızlı bir koşucu ve iyi yüzücüdür.
Özellikle su hayvanları avına çıkan av meraklılarının gözdesidir, sonbahar
ve kış aylarında buz gibi nehirlerde yüzebilir. Güçlü bir çenesi vardır.

Boyunda erkeklerde ortalama 65, dişilerde 55 cm. olan Labrador, 25-30
kilo ağırlığındadır. Kısa tüylüdür. Gözleri elâ veya kahverengidir. Tüyleri
sarı, siyah ve kahverengi olabilir. Tüyler kısa, sık ve su geçirmezdir. Kahve-
rengi olanlar Çikolata Labrador adıyla bilinir. Yavruyken hareketlidirler
ama olgunlaştıkça eşsiz bir ev hayvanı olurlar. Sosyal yanları kuvvetlidir, ço-
cuklarla araları çok iyidir ve iyi bekçi köpekleridir. Özürlüler için çok iyi re-
fakat köpeği olabilirler. Koku alma duyuları olağanüstüdür.

COCKER SPANIEL

Cocker, sporcu köpekler içinde dokuz Spaniel cinsinden biridir.
Atalarının 14. yüzyıla dayanmasına rağmen, bu cins son beş yüzyıl içinde
değişime uğramıştır. Spanieller değişik amaçlar için üretilen köpeklerdir;
aralarında süs köpekleri bile vardır.

“Cocker” adının çulluk (woodcock) gibi kuşları yakalamadaki olağanüstü becerisi nedeniyle sonradan verildiği düşünülmektedir. Günümüzde Cocker Spaniel cinsi hâlâ çok iyi bir av köpeğidir. Avcının önünü, atış mesafesi içinde kalacak şekilde korur ama avcının yine de çok dikkatli olması gerekir, çünkü Cocker çok hızlı hareket eder. Bir

kez avı gözüne kestirdi mi, avcının hemen ateş edip onu vurmasını bekler ve bu arada avın nereye düştüğünü gözler. Avcının komutuyla, süratle avı bulup geri getirir. Karada ve suda aynı şekilde davranabilir.

Cocker Spaniel, 1878’de ABD’de kabul edilmiş, İngiliz Köpek Kulübü tarafından ise 1892’de resmen tanınmıştır. ABD’dekiler daha küçük ama bol tüylüdür. Boxer’a benzerler. İngiliz cinslerinden farklıdır.

Kalın kaşlı, iri kafalı, küçük ve havaya kalkık burunlu Cocker Spaniel son derece neşeli bir hayvandır. Çok iyi bir ev köpeği ve aynı zamanda da gösteri ve yarışma köpeği olması bu cinsi çok popüler yapmıştır. Spor köpeklerinin en küçüğü olması nedeniyle süs köpeği olarak da kabul edilebilirler. İlgiyi çok severler, çok iyi eğitilebilirler ve çok yönlüdürler.

Siyah, kızıl, bal rengi veya çok renkli olabilirler. Boyları erkeklerde 39-41, dişilerde 37-40 cm.dir, ağırlığı 11-13 kg.dır. Çok süratli sayılmazlar ama her türlü arazide engellere rağmen çok iyi koşarlar. İnce yapıdırlar, göğüs öne doğru çıkıktır, arka ayaklara doğru vücutları daralır. İyi tarandıkları zaman uzun, bol tüyleriyle dikkat çekerler.

İNGİLİZ SPRINGER SPANİELİ

Günümüzde Cocker cinsi daha çok bir ev hayvanı olarak kabul edilirse de, İngiliz Springer hâlâ gözde bir av köpeğidir. 1880’li yıllarda her iki cins tek batından gelmiş, büyük boylu olanlar Springer olarak adlandırılmıştır. Bugün Springer artık ayrı bir cins olarak kabul edilir.

Açık kahve ve beyaz, ya da siyah-beyaz renkte, bilinen Cocker'dan daha uzun burunlu ve daha uzun boyludur ama genelde bu cins 50 cm.den daha uzun olmaz. 12-20 kg. ağırlığındadır. Gözleri kahverengidir. Güçlü ve çeviktir. Göğüs, bacak ve karın kısımlarında dalgali tüyleri vardır.

Uygun boyutları ve sürati nedeniyle aranan av köpeği cinsidir. İngiltere'de 1902 yılında, ABD'de 1927 yılında kendi içinde bir cins olarak resmen tanınmıştır. Açık arazide ve sık bitki örtüsünde çok iyi fırlayıp koşan ve avını yakalayan mükemmel bir av köpeğidir. Avcının atış menzili içinde kalmamasına dikkat edilmesi gerekir; bu nedenle de avcının komutunu beklemesi çok iyi öğretilmelidir.

Fazla enerjik bir yapıdadırlar ve bir işe koşulmaktan ya da bol bol koşmaktan hoşlanırlar. İlgi isterler. Uzun yürüyüşleri seven aileler için idealdir. Çok sevecen olduklarından çok iyi ev hayvanlarıdır. İyi eğitilirler. Bekçi köpeği ya da bir dost olarak her an tetikte olan bu köpekler çok zekidir.

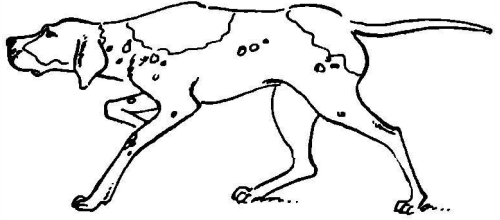
KISA TÜYLÜ ALMAN POINTERİ

Almanların tek bir köpekte pek çok özelliği bir araya getirme çabasıyla 1800'lerde, Victoria Dönemi'nde sporun doruğa ulaştığı yıllarda üretilmiştir. Bütün gün avlanabilecek dayanıklılıkta, yüzerek su hayvanlarını getirecek güçtedir. Özellikle sülün ve bildircindan ördeğe kadar her türlü av hayvanını ayırt edecek güçlü bir koku duyusuyla mükemmel bir av köpeğidir.

Alman köpek üreticilerinin burada biraz ileri gittiklerini söylemek gerekir. Bu Alman köpeği; İspanyol Pointer, Bloodhound, Foxhound ve başka pek çok köpekten özellikler aldığı için, daha çok avcılarının tercihi olmuştur. Karada, suda her koşulda iş gören ve çok yönlü becerileriyle çalışmayan seven bir cinstir.

Düz kızıl kahverengi, beyazla karışık ya da benekli olurlar. Gözleri elâ veya kahverengidir. 65 cm.den uzun olmayan bu köpekler en fazla 30 kg. ağırlığındadır. Çalışmasını engellediğinden hâlâ bazı yerlerde uzun, ince kuyruklarını keserler; İngiltere'de artık uygulanmadığı halde, ABD ve Avustralya'da bu uygulama devam etmektedir. İnce yapılı, ancak geniş göğüslü olup güçlü arka ayaklara doğru vücut daralır.

Pek çok cinsten çok daha hızlı koşarlar. At üstünde avlanan avcılar özellikle tercih eder. Kısa tüylü Alman Pointer almayı düşünüyorsanız dağ tepe tırmanmaya, koşmaya ve açık havada yaşamaya kendinizi hazırlayın. Bu cins köpekler, yüksek enerjilerini sizinle paylaşmak için ilgi isterler. Çok iyi bekçi köpekleridir ve çocuklarla araları çok iyidir; dolayısıyla iyi ev köpeğidirler.

AV KÖPEKLERİ

Av köpeklerinin arasında, ataları insanın en eski dostu ve yardımcısı olan köpekler vardır. İskender, tazılarıyla ava çıkardı. Av köpeklerinin boyları çok farklılık gösterir. En küçükleri Dachshund olarak bilinir; bu cins av köpekleri, mağara ve oyuklarda yaşayan memelileri yakalamak için yetiştirilmişlerdir. En büyük cins ise dev İrlanda Wolfhound cinsidir. Kendi içlerinde bu kadar farklılık gösteren bu köpeklerin tek bir grup olarak kabul edilmesinin nedeni nedir peki?

Bunların hepsi de avlarını kendileri yakalayıp, kısınp öldürürler. Avcının avı bulmasını beklemezler, ama kendi avladıkları hayvanın yerini çeşitli havlama biçimleriyle sahiplerine anlatırlar. Av köpeği sahipleri bu farklı havlama seslerini ayırt edebilir. Bildiğimiz havlama sesi dışında bir tür uluma ya da daha farklı sesler çıkarırlar; özellikle avını tam yakalamak üzereyken çıkardığı ses çok belirgindir. Sahiplerinin ifadesine göre, iz peşindeyken “şarkı” söyler gibi sesler çıkarırlar. Havlamazlar, konuşurlar.

Av köpekleri esas olarak iki gruba ayrılır. Koku alma yeteneği gelişmiş olup burunlarıyla iz sürenler birinci grupta yer alırlar. Foxhound ve Bloodhoundlar en tanınmışlarıdır. Afgan tazıları ve İrlanda Wolfhoundla-

rı keskin görüşlüdürler. Belli kullanım amaçları olan bu köpeklerin kökeni ilk kavimlere ve eski Mısır'a kadar gider. İrlanda Wolfhound kurt avlar; Harrier ve Petit Basset Grifon tavşan avlar. Otterhound, su samuru; İskoç Deerhond ise geyik avlar; Rodos Ridgeback de aslan avcısıdır.

Beagle, Dachshund, Basset, Bloodhound ve Rodos Ridgeback en gözde av köpekleridir. Sürü avına çıkan bu hayvanların hepsi dost canlısıdır. Spor köpekleri gibi, bu cins köpekler de çok dayanıklıdır

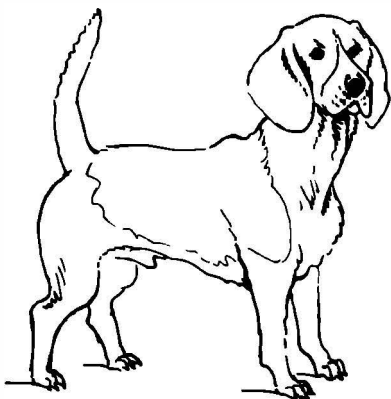
BEAGLE

İngiltere'de Kral Arthur zamanında av için İngiliz soylularının taziye yetiştirdikleri bilinse de Beagle'ın gerçek öyküsü pek bilinmez. O da o dönemde üretilen köpeklerdendir. Tazılar, henüz yavruyken boylarına göre gruplara ayrılırdı. Büyükler tilkiden geyiğe kadar çeşitli iri avlar için, küçükler ise tavşan avı için yetiştirilirdi. Uzmanlar, Beagle'ın 1800 ortalarında, Essex'de Parson Honeywood'un ürettiği tazılardan geldiğini tahmin etmektedir. ABD'de ilk kez 1885 yılında resmen kabul edilmiştir. Charlie Brown'un Snoopy karakteri en tanınmış Beagle olup, dünya çapında ev köpeklerinin simgesi olmuştur.

Çok popüler bir cins olan Beagle gülbüz ve güçlü, sevecen, insanın bağrına basacağı cinsten bir köpektir. Son derece gözü kara ve korkusuzdur.

Küçük olmasına rağmen her gün uzun geziler ister, ailenin bir parçası olmaktan çok hoşlanır, insanları sever.

40 cm.den uzun değildir; alacalı renklerde çok düzgün kısa, su geçirmez tüyleri vardır. Sıcacık, anlamlı bakan kahverengi gözleri en belirgin özelliğidir. Sağlam yapılı, her zaman enerjiktir. Bir şeyden huzursuz olduğunda, küçük boyundan umulmadık bir ses çıkararak havlar.

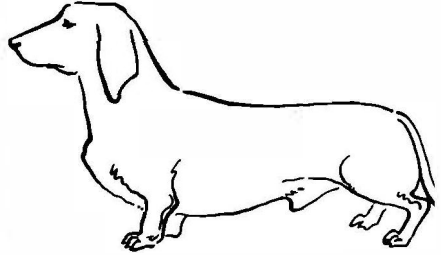
DACHSHUND

Kısa boylu, uzun bedenli yapısıyla çizgi filmlerin köpek tipi olmuştur. Çok becerikli ve hareketli bir köpek cinsi olan Dachshund, esas olarak, tilki, sansar, porsuk ve tavşan avı için üretilmiştir. Kısa bacakları, yere yakın uzun bedeniyle özellikle oyuklara girebilir ve avını öldürüp getirir.

Birkaç yüzyıldır var olan Dachshund, ilk kez Almanya'da üretilmiş, çok çeşitli amaçlar için yetiştirilmiştir. İngilizler, "Alman Sosisi" derler. Porsuk köpeği anlamına gelen adına rağmen, günümüzde artık daha küçük avlar için yetiştirilir.

Siyah, kırmızı, kahve veya alacalı renklerde olabilir. 5 kg. gelen, minyatür boyda olanları da vardır.

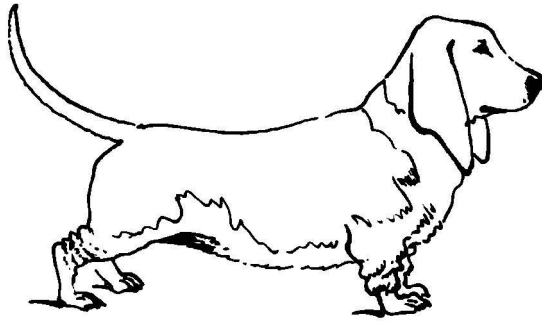
Burnunu yere doğru tutarak açık alanlarda koşabilir. Ev hayvanı olarak da çok uygundur. Apartman dairesinde bakılabilecek bir köpek cinsidir. Ailenin bir parçası olmak çok hoşuna gider.

BASSET TAZISI

Basset de, Dachshund gibi ilk bakışta tanınabilen özelliklere sahiptir. Ancak, çok daha büyük boy bir köpektir ve Dachshund'un tersine halen bir av köpeği olarak kullanılır. Beagle'dan daha yavaş hareket eder ama ağır aksak da olsa hep hareket halindedir; işini keyifle yapar gibi bir hali vardır. Avını köşeye kıştıracağından emindir, acele etmez. Tavşan, keklik, sülün avlamada kullanılmıştır. 16. yüzyılın sonlarına doğru Fransa'da geliştirilmiş, ama Fransa dışında Belçika'da da yüzyıllarca popüler olmuştur. Sürü halinde avlanan bir cinstir ve bugün bu özelliği korunarak kullanılır. Basset meraklısı olan George Washington'a, Lafayette Markizi bu cins köpekler hediye etmişti. Bassetlerin, Bloodhound'dan sonra en güçlü koku alma duyusu olan cins oldukları söylenir. Bu köpekler ABD de ilk olarak 1885 yılında kayda alınmıştır.

Basında en çok yer alan köpek diyebileceğimiz Basset, 1920'lerde Westminster Hayvan Koruma Derneği'nin New York gösterileri nedeniyle *Time* dergisine kapak olmuştu. 1950'lerde ise, *Coach* ve 1990'larda da *The*

People's Choice TV programlarıyla popüler oldu. Graham'ın çizgi film kahramanı Fred Basset belki de en ünlüsüdür. Basset ağır hareket eden, dost canlısı bir köpektir 40 cm.den uzun değildir ama güçlü ve yapılıdır. Tüyleri kısa ve düzdür. Ten rengi siyah ve beyaz karışımıdır. Tek renk le-

keli veya beyaz olanları da vardır. Kısa, güçlü bacakları vardır. Açık havayı seven bu köpekler evde de çok mutlu olurlar. Biraz "mahzun" ifadesi ve özellikle bakışları onu iyice şirinleştirir.

BLOODHOUND

En sağlam köpeklerden biri olarak insanoğlunun çok eski zamanlardan beri yaşamında var olmuştur. 2 bin yıla varan bir geçmişi vardır. En iyi koku alma duyusu olan cinstir. Çok iyi bir avcıdır. Avını yakaladığında, ona şefkat gösterir, sahibinin gelmesini bekler.

Avrupa'da özellikle Fransa, Belçika ve İsviçre'de derebeyleri ve soyluların gözdesi haline gelmiş, manastırlarda ve polis köpeği olarak her zaman insanlarla iç içe olmuştur. Yüzlerce mil öteden koku alarak avı bulabilir. Suçluların ve kaçak mahkumların takibinde kullanılmıştır. Aranılan kişinin giysilerini koklatmak yeterlidir. Bilinenin tam tersine, komut almadıkça avına saldırmaz; sadece avını bulmakla yetinir.

Son 90 yıl içinde Bloodhoundlar sayısız kayıp ve suçlu insanın bulunmasına yardımcı olmuş, ayrıca kurtarma ekiplerinde yerini almıştır. Ev hayvanı olarak aile yanında büyü-

tülenler vardır. Son derece sadıktır. Çok çabuk öğrenen fakat bu konuda biraz inatçı olabilen Bloodhound, eğitildikten sonra iyi huylu ve sevecendir; ancak bir koku aldığı zaman ısrarcıdır. Ağırlığı 45 kg.a kadar varabilir. Olukça iri ve güçlüdür. Boyu 65-70 cm.dir.

Siyah-ten rengi, kızıl-ten rengi, sarımsı kahve renklerde olabilir. Göğüste ayaklarda beyaz lekeleri vardır. Gerdanlı ve yanaklıdır.

İŞ KÖPEKLERİ

İş köpekleri grubundaki köpeklerin çoğu belli bir iş için üretilmiştir. Eski Roma'da ev ve ailenin korunması, köpeklerin başlıca göreviydi. İsviçre Dağ Köpeği olarak bilinenler son elli yıla kadar Alplerde en çok rastlanan ve sığır çobanlığı yapan köpeklerdi. Balıkçı köpeği olarak bilinen Portekiz Yüzücü Köpekleri, suya düşen her türlü şeyi çıkaran ve tekneler arası haberleşmeyi sağlayan bir cinstir. İnsan kurtarma konusunda da son derece başarılıdır. Newfoundland cinsi balık ağlarını çekmede kullanılmıştır. St. Bernard cinsi, Alplerde insan kurtarma görevinde olağanüstü başarılı bir geçmişe sahiptir. Alaska Malamute ve Sibirya Kurdu (Husky) buz kaplı tundralarda kızak köpekleri olarak kullanılır.

Bu grup içinde Rottweiler, Doberman, Pincher ve Mastiff gibi nöbetçi köpekler olarak yetiştirilmiş çok iyi tanıdığımız köpekler de vardır. İyi eğitildikleri zaman çok değerli dostluklar kurulabilecek güçlü köpeklerdir. Ne var ki, biraz kötü ünlenmiş köpekler arasında sayılırlar ama sahiplerini korumak için kendi yaşamlarını riske atmaları insanı gururlandırır. İri ve güçlü oldukları için, iyi eğitilmeleri gerekir; insan kadar diğer hayvanlarla da iyi ilişkiler kurmaları sağlanamadığı takdirde vahşileşebilirler. Ancak bu vahşiliğin kaynağı bu köpekleri farklı amaçlarla eğiten insanlardır.

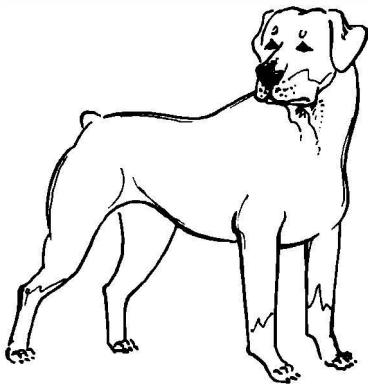
Rottweiler bu gruba örnek verebileceğimiz bir köpektir. Doğası itibarıyla son derece dost canlısıdır; hatta, sevilip kucaklanmayı ve oyunu çok sever. Ancak, çok erken yaşta eğitilmesi gerekir. Çevreyle iyi ilişkiler kurması sağlanmalıdır. Özellikle, söz dinlemeyi öğrenmesi şarttır. Ne var ki, bu cins köpek çevresine alıştırmadan saldırgan bir şekilde yetiştirilirse, genellikle bekçi ve nöbetçi köpeklere verilen sert eğitim verilirse, sadece kendine ve

çevresine zarar veren bir köpek olmakla kalmaz, sahibi için bile tehlikeli olabilir. Sevgi ve şevkat bekleyen Rottweiler'ı erken yaşta saldırganlığını bastırarak eğitebilirsiniz, hem çocuklarla iyi geçinen hem de çok iyi bekçilik yapabilen mükemmel bir ev hayvanı kazanmış olursunuz. Köpeğin olumsuz özelliklerini teşvik ederseniz dosta düşmana zarar veren bir hayvan olup çıkar. Köpeklerin hiçbiri kötü değildir; sadece bazıları olgunluğa erişememiş kişiler tarafından sorumsuzca yetiştirilmiş, bir güç gösterisi hevesine kapılan sahipleri, onların kötü ününe neden olmuştur.

İnsanlara yöneltilen bu suçlama yerindedir ve bu tehlike sadece onlar nedeniyle adı kötüye çıkmış köpekler için değil, tüm köpekler için geçerlidir. Köpeğinizi diğer hayvanlara ve insanlara yakınlaştırmıyorsanız, sevgi dolu, sadık bir dost kazanırsınız. En önemlisi de, çocuklarla gerçekten çok iyi geçinmelerini sağlarsınız.

ROTTWEILER

Rottweiler'in kökeni çok eskilere dayanır. İlk kez Romalıların Avrupa'yı ele geçirişleri sırasında bu köpekleri kullanıldıkları bilinmektedir. Romalılar daha önce İngiltere'de Mastiff cinsini görerek hayran kalmışlardır. Öyle ki, Sezar'ın bu dövüş köpeğiyle ilgili takdir ve hayranlık dolu bir mektubu vardır. Rottweiler'in ise önemi farklıdır. Romalılar gittikleri yerlere, yiyeceklerini yanlarında götüremediklerinden, oralarda et ihtiyaçlarını karşılamak için avlanırlardı. Avda kullandıkları köpekleri de beraberlerinde götürürlerdi. Son derece güçlü, 40-55 kg. arasında, çok iri olmamakla birlikte sağlam yapılı olan bu köpekler Romalıların çok ihtiyaç duyduğu bir cins oldu. Her koşula dayanıklı, mücadeleci olan bu hayvan uzun yollarda ve zorlu arazilerde sığır güderdi. Herhangi bir düşmanla karşılaştığında da dövüşe hazır ve süratliydi. Çok da zekiydi.

Rottweiler ile birlikte Pirene köpeklerinin de, Roma sığır çobanlarından geldiği sanılmaktadır. Bu köpekler, Romalı lejyonierlerin Alplere ve Avrupa'nın pek çok bölgesine bıraktıkları bir mirastır. Güney Almanya'nın verimli topraklarına yerleşen bir kesim Romalının geride bıraktığı bu köpekler, iki yüzyıl boyunca sığır çobanlığı yapmıştır. Onlardan sonra bu bölgede kalan Rottweiler dışındaki köpekler de, uzun bir süre daha sığır gütmekte kullanılmıştır.

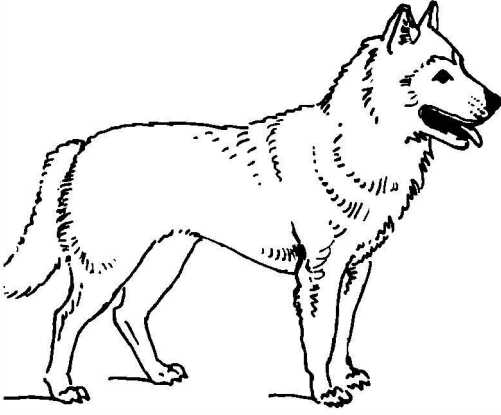
Adını Batı Almanya'da sığır yetiştirilen Rottweil kasabasından alan bu köpek, yörede yüzyıllarca Kasap Köpeği adıyla tanındı. Kasaplık hayvanların pazara götürülmesinde kullanılıyordu. 1880 sonlarında soyu tükenmeye yüz tutmuş, demiryollarının yapılmasıyla sürülerin dolaştırılması yasaklanmış ve çok sayıda Rottweiler da işsiz kalmıştı. Ancak, azalan bu cins, yüzyıl bitmeden polis tarafından asayiş sağlamada kullanıldı. Yine zekasıyla, çevikliği ve hızıyla insanoğluna yararlı oldu. Amerika'da 1931 yılında kabul edilen bu cins, oyunculuğu ve evini ocağını korumasıyla paha biçilmez bir ev köpeğidir.

Rottweiler her an tetikte olan, çevik bir köpektir. Gözlerinde huzurlu ve sakin bir ifade olmasına dikkat etmelisiniz. Yabancılarla haşın davranabilir. İlgi ve oyunu sever. Erken yaşta iyi eğitilirse, çocuklar için hem bir koruyucu hem de iyi bir dost olur.

Büyük cinsler arasında sayılabilir; omuz boyu 58-68 cm., ağırlığı da 60 kg. kadardır. Baş genişçe, vücut kaslıdır. Düz ve kısa tüylü olduğundan iri görünmez ama göğüs geniştir. Siyah tüyler üzerinde kahverengi lekeler vardır. Çene yapıları fazlasıyla güçlüdür. Yeterince koşmaz ama muazzam hız yapabilir. Çene yapıları fazlasıyla güçlüdür.

SİBİRYA KURDU (HUSKY)

Sibirya'nın Chuckis halkının ürettiği bir cins olan Sibirya Kurdu, bir yüzyıldır genlerini korumuştur. Öyle ki, günümüzde bu köpeklerin ilk atalarından hiç farkı yoktur. Hız ve dayanıklılık gibi iki önemli özelliği için yetiştirilmiş bir cinstir. Chuckisler göçebe ve avcıydı. Avlarını izlemek için hızlı, dirençli ve güvenilir köpeklere ihtiyaç duyuyorlardı. Bu köpekler, birkaç gün boyunca küçük kızakları çekerek avcılara yardım ediyorlardı; Alas-

ka Malamute cinsinin tam tersine yük yerine insan taşıyorlardı.

Sibirya Kurdu, sürü liderliği yapma güdüsüne sahiptir ve kendi karmaşık düzenleri içinde her biri yerini çok iyi bilir. Düzenli bir bakım ve bol egzersiz yaptırılması gereken bu köpekler sevgi gösterilmesi şarttır. Çok uysal ve iyi huyludurlar. Ancak boyun eğmeyi öğrenmeleri gerekir. Eğitirken kararlı

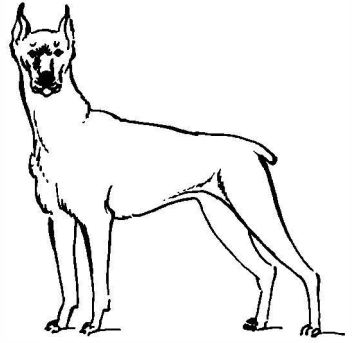
bir tavır konulmalıdır. Eğiticisini sürünün şefi kabul eder.

Yerel Sibirya kurtlarından üretilmişlerdir. Eskimolar, kurtlarla çiftleşmeleri için ormana bağlarlardı. Havlamaz, kurt gibi ulurlar. Oyunu çok severler. İki katlı, kalın tüylerinin özellikle yaz aylarında sık sık taranması gerekir. Tüy dökme dönemlerinde tüyleri öbek öbek elinize gelir. 60 cm.den uzun olmazlar; 20-25 kg. ağırlığındadırlar. Tüyleri sadece beyaz olabileceği gibi farklı alacalı renklerde de olabilir. Griye çalan siyah ve beyaz alacalı olanlara en çok rastlanır. Genellikle mavi ya da kahverengi göz-lüdürler ama iki gözü farklı renkte olanları da vardır.

DOBERMAN PİNCHER

İlk kez Almanya'nın Thuringen bölgesinde Karl Friedrich Louis Dobermann adlı bir bekçi tarafından üretilmiştir. 1870 yıllarında bekçilik yaptığı sırada, yanında çok çevik ve aynı zamanda da hızlı düşünebilen bir köpek dolaştırmayı hayal eden Louis Dobermann, aradığı gerçek bir bekçi köpeği özelliklerine sahip olan bu türü üretmeyi başarmıştı. Doberman, Pincher ile; Rottweiler'in gücünü ve kaslı vücut yapısını almış, Pincher'in uygun boyutlarına sahip, siyah ve ten rengi Terrier'in özellikleriyle birlikte yerel bazı köpeklerin en üstün taraflarıyla bir melez ortaya çıkmıştır.

Doberman Pincher öne doğru sivri burnu, yukarı kalkık kulakları, ince vücut yapısı ve çok hızlı hareket kabiliyetiyle, asla değişiklik göstermeden günümüze kadar özelliklerini korumuştur. Her an tetikte olmasıyla tam bir polis/bekçi köpeğidir. İyi eğitildiğinde, insanoğluna pek çok konuda yararlı olabilecek, dost bir köpektir. İnsanı en iyi şekilde korur. Hızlı hızlı yürüyebilir ve gerektiğinde çok sürat yapar. Son derece zekidir ve pek çok görevi yerine getirebilecek, hatta bazı işleri kendi inisiyatifıyla yapabileceğine güvенеbileceğiniz bir cinstir. Bekçilik dışında, savaş sırasında cephede haber getirip götür en posta köpeği olarak kullanılmıştır.

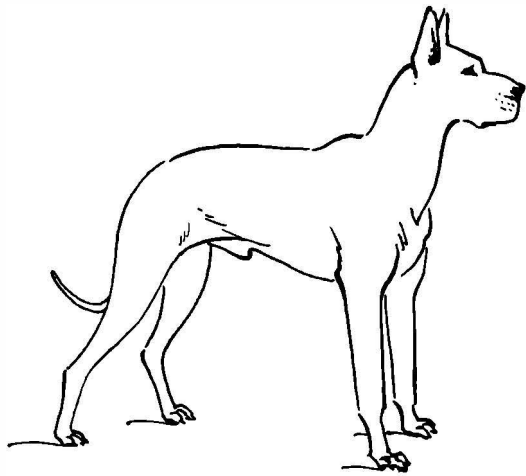

60-70 cm. boyunda, 30-35 kg. ağırlığındadır. Derin bir göğüs boşluğu ve kalçalara doğru incelen vücut yapısı başlıca özellikleridir. Siyah tüyleri arasında kızıl-kahve lekeler vardır. Yağlanmamalı, ince ve orantılı yapısı korunmalıdır. Egzersize ihtiyacı vardır; Kafa sürekli sağa sola hareket eder; her an her yeri kollayan, badem gözleriyle her şeyi gözleyen, hareketli bir köpektir. Bu cins köpeklere söz dinlemeyi öğretmek gerekir.

DANUA

Danua, adının çağrıştırdığı gibi Danimarka'dan gelen bir cins değildir. Birkaç yüzyıldır varlığı bilinen bu cins Alman Mastiff, Alman Boarhound (yaban domuzu tazısı) gibi isimlerle tanınmıştır. Gerçekte bir Alman köpeğidir, İngilizlerin nasıl ve neden sahip çıktıkları hiç bilinmemektedir.

Omuz boyu 80 cm. olabilen bu köpek, en büyük boy sayılır. Buna rağmen en tatlı ev hayvanıdır. Ortaçağ sonlarına doğru yaban domuzu avında kullanılmak üzere ilk kez üretilen bu cinsin çok daha eski bir geçmişi olduğu sanılıyor. Mastiff ailesinden geliyor olması, Danua'nın kökeni konusunda ayrı bir karmaşaya yol açmıştır. Soylu aileler bu cinsi domuz avında kullanıyorlardı; Danua bu çok tehlikeli ve vahşi görevi gücü, hızı ve

becerileriyle başararak ünlenmiştir. Bu inanılmaz ve muhteşem cins, günümüzde hâri-kulade bir ev hayvandır. Aktif ve iri olmasına karşın, çok zarif hareketlerle zıplarcasına yürür. Bir apartman dairesinde bile yaşayacak kadar derli toplu bir hayvandır. Bakımı kolaydır. Sadece, diğer köpeklerle kıyasla çok daha fazla yemek yer. Evin içindeki sakin yaşamı hayret uyandırır; ancak bir bakıma da üzücüdür çünkü

bu dev hayvanın çok geniş ve rahat bir hareket alanı olması gerekir. Kaslı bir vücut yapısı vardır, baş dimdiktir. Çekik bir karnı, adaleli kalçaları vardır. Tüyleri kısa ve parlaktır. Gözleriyle her an her şeyi izlerler. Çok etkili ve ürkütücü görünümlerine karşın son derece dost canlısıdır. Küçük bir köpek gibi sevilme isterler; ilgi beklerler.

AKİTA

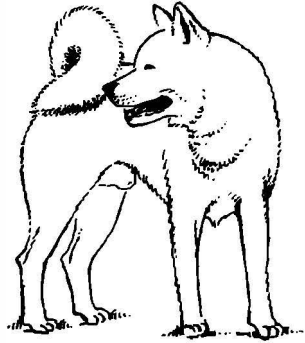
Dört yüzyılı aşkın bir süredir zekâsı, gücü ve sadakatiyle Japonya'nın en gözde köpek cinsi olan Akita, muhteşem bir hayvandır. Aşırı güçlü ve irdir. Ayı, yaban domuzu, geyik gibi büyük hayvan avında kullanıldığı gibi, aynı zamanda çok iyi bir bekçi köpeğidir. Ayrıca pek çok farklı görev için kullanılmıştır. Yüzyıllardır Japonların evlerini korumak için güvendikleri bu köpekle ilgili öyküler Japon kültürünün bir parçası olmuştur. Avcılıkla ilgili kahramanlıklarının yanı sıra, kuşları öldürmeden sahibine getirişi de Akita'nın özellikleri arasındadır.

Önceleri yalnızca İmparator ve soylu ailesi ile bazı nüfuzlu kişiler bu köpeğe sahip olabiliyorlardı. Renklerine göre sınıflandırılan bu cinsin türlerine çok özel adlar verilirdi. Köpeğin bakıcısı olarak seçilen aile üyesi bundan onur duyardı.

Kısacası, Akita her şeyiyle Japonya'nın ulusal köpeği olmuştur.

65-70 cm. boyunda ve 30-50 kg. ağırlığındadır. Badem gözleri, iri bir kafası vardır. Kulakları sivridir. Aşırı tüylüdür, tüyleri çeşitli renklerle karışık ten rengindedir. Gözleri koyu kahvedir.

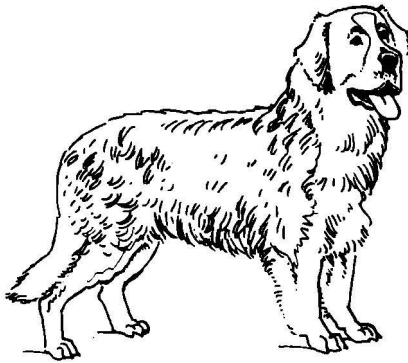
Amerika'da II. Dünya Savaşı'nda, Pasifik'ten geri dönen askerlerin öyküleriyle tanınmış, 1972 yılında resmen kayıtlara girmiştir.

Akita, atalarından gelen saldırganlığıyla, insan ya da hayvan fark etmeksizin, yabancılara asla güvenmeyen bir köpektir. Sevgiyle eğitilir ve diğer hayvanlarla yakınlaştırılsa nispeten uysal olabilir. Akita cinsi bir köpeğin söz dinlemeyi öğrenmesi şarttır. Onun dengeli ilişkiler kurabilmesi ve mutlu olması sahibinin elindedir. Sadık olduğu kadar da bağımsızlığına düşkün olan bu korkusuz köpek, aile içinde huzur bulabilen ve huzur verebilen bir hayvandır.

ST. BERNARD

St. Bernard ile ilgili ilk olarak söylenmesi gereken şey, uçsuz bucaksız tundralardaki insan kurtarma öykülerinin hepsinin gerçek olduğudur! Alp Mastiff'i olarak bilinen ilk türleri, bundan bir yüzyıl kadar önce daha kısa kuyrukluydu. İsviçre ile İtalya Alpleri arasındaki bir manastırda üretilmiş olan bu hayvanların öyküsü 1670 yılına dayanır. İlk kez St. Bernard Manastır Hastanesi'nde görev alan bu köpeğin o dönemde bugünkü boyutlarda olmadığı, Romalı lejyonerlerin iri Mastiff köpekleriyle yerel köpeklerin karışımı oldukları tahmin ediliyor. Rahipler bu köpekleri hem kendilerine arkadaş olsun diye hem de manastıra gelirken yolunu kaybeden ziyaretçileri aramaya çıktıklarında kendilerine yardım etmeleri için yetiştirmişlerdir. St. Bernard'ın güçlü bir koku alma duyusu vardır ve çok zorlu koşullara dayanıklıdır. Rahiplerin zaman zaman bu köpekleri bir kurtarma ekibi

olarak kendi başlarına dağ yoluna saldıkları olurdu, onlar da insanlara rehberlik ederek ya da onları taşıyarak manastıra getirirlerdi. Yolda kalmış birini görür görmez hemen görev dağılımı yaparlar, bazıları karda yatan halsiz düşmüş yolcuların yanına yatarak onları ısıtır, diğerleri manastıra giderek rahipleri kaza yerine getirirdi.

1800 yılında Barry adlı bir St. Bernard'ın on yıl içinde 40 kişi-

yi kurtardığı belgelerle saptanmıştır. O dönem, bu köpeklere Barryhund (Barry avcıları) adı verilmişti. Hastane köpekleri adıyla da anılan bu cins, 1865 yılında St. Bernard adını almıştır.

1800 sonlarında soyu tükenir gibi olmuş ve bu cinsi üretmiş olan rahipler St. Bernard soyunu tekrar canlandırma çabasına girmişlerdir. Saf bir St. Bernard'ın ilk çapraz çiftleşmesi Newfoundland cinsiyle olmuş ve uzun tüylü cinsi bu şekilde üretilmiştir. Önceleri uzun tüylü köpeklerin soğuk hava koşullarında daha dayanıklı oldukları düşünülmüş, kısa tüylü hayvanların tüyleri tiftiklenmediği için bu iklim koşullarında daha sonraları kısa tüylü hayvanlar tercih edilmiştir. Beyaz üzerine, sarımsı kırmızı, kahverengi gölgeleri vardır.

70-85 cm. boyundaki St. Bernard'ın ağırlığı 90 kg.a kadar çıkabilir. Çok iri olduklarından, büyük alanlarda yaşamaları gerekir. İnanılmaz derecede dost canlısı ve mükemmel ev hayvanlarıdır.

TERRIER CİNSİ KÜÇÜK AV KÖPEKLERİ

Bu gruptaki köpekler inatçı, şirin, hareketli ve son derece komik hayvanlardır. Genellikle tel tel dik tüylü ve küçük olurlar. İlk kez büyük toprak sahiplerinin evlerinde ve av partilerinde zararlı küçük memelilerin ortadan kaldırması amacıyla üretilmiştir. Rakun, fare, tilki, gelincik ve porsuk

gibi hayvanların peşini bırakmazlar. Terrier adı Latince *terra* yani toprak sözcüğünden gelir.

Toprağı kazarak yerin altında gizlenen zararlı hayvanların izini sürmek, yakalamak ve öldürmek amacıyla yetiştirilen bu cinsler bir yandan havlayarak kazma işine devam eder ve önüne çıkan böcek cinsi hayvanları yerlerinden ederek düşmanını azimle yakalar. Terrierler'in kısa ama sağlam kuyrukları çok işe yarar. Toprağa kafasını gömmüş düşmanıya boğuşurken zor durumda kalırsa, sahibi onu kuyruğundan çekip kurtarabilir.

1800'lerde insanlık dışı vahşi köpek dövüşleri çok yaygındı. Mastiff ve Buldok cinsleri bu çekişme için en ideal köpek cinsleriydi ama köpek üreticileri Terrierlerle çiftleştirerek yeni cinsler ürettiler. İnatçılığını ve azmini Terrier'den alan bu yeni cinsler köpek dövüşlerinin gözdesi oldu. "Pit Bull" adı verilen çukurlarda köpekler ölesiye dövüştürüldü. Bu dövüşleri düzenlemek artık çoğu ülkede yasaklanmıştır. Ama bu adı taşıyan kırma vahşi cinsler vardır.

Terrier cinsi kent ve köy yaşamına uyum sağlayabilir ancak dik başlıdır ve bu hayvanı zaptedebilmek zordur; dolayısıyla bir Terrier'e söz dinlemeyi çok iyi öğretmek gerekir. Evin içini ya da bahçenizin altını üstüne getirmemesi ve aklına gelen yaramazlığı yapmaması için sevgi ve eğitim şarttır.

Boylarına bakıp bir apartman dairesinde sakın sakın oturacaklarını sanmayın sakın. Aşırı enerjiktirler ve çok fazla egzersize ihtiyaçları vardır. Bir Terrier almadan önce bir eğitici uzmana danışmalısınız.

JACK RUSSELL TERRIER

Eğer liderliği ele almazsanız, Jack Russell Terrier'iniz bu rolü hemen üstlenecektir. Jack Russel kadar sevilen fakat onun kadar yanlış anlaşılmış başka bir köpek cinsi yoktur. Bu güçlü, bastıracak köpeği her ne kadar kucağınıza alıp sevebilmeniz de, savaşçı ruhuyla vahşi, inatçı, bağımsız ve yorulmak bilmez türünün bütün özelliklerini üzerinde toplamıştır. Bütün işi toprağı kazıp bir şeyler bulmaktır –canlı bir şeyler! Bu cins bir köpeği ancak düzenli olarak sık sık gezmeye çıkarabilirseniz, apartman hayatına uyum sağlayabilir. Bu kavgacı köpeği ilk kimler üretmiştir diye merak ediyorsanız, 1800'li yılların saygıdeğer rahiplerinden köpek yetiştiricisi ve ay-

nı zamanda tilki avına meraklı Jack Russel'dan söz etmemiz gerekecek. Öyle bir av meraklısı ki, av partilerini kaçırmamak için cenazeleri bile günlerce bekleten bir rahip! Fox Terrier dediğimiz tilki avcısı Terrier cinsini üreten işte bu rahip olmuştur. Fox Terrierler birer gösteri köpeği olmadan önce av meraklıları arasında en çok aranan cinsti. Sahibinin arazisine kaçak giren hırsız tilkileri kovalayarak yakalamak en büyük göreviydi. Bu dayanıklılık ve azim gerektiren bir işti ve Jack Russel bunu çok iyi beceriyordu.

Genellikle beyazdır, kahve, ten rengi lekeleri vardır. Ufak kulaklı, minik dik kuyrukludur. 35 cm. boyunda, ufak ama kaslı ve çok güçlü olan bu hayvan, hiçbir köpek cinsinde görülmeyen bir kişiliğe sahiptir. Diğer köpeklerle, özellikle de kendi cinsine karşı hoşgörülü değildir. Onlarla dalasmak ister. Evde bir bütün gün onu yalnız bırakırsanız, hele hele küçük bir alanda kapanıp kalırsa, ortalığı mahvedebilir. Başiboş bırakıldığında, bir Jack Russel'dan her türlü yaramazlık beklenir.

Aşırı ilgi bekleyen bu köpeklerin sahipleri de aktif olmak zorundadır. Bir Jack Russel'ı sürekli işe koşturmanız gerekir çünkü can sıkıntısı, Jack Russel'ın tahammül edemediği bir duygudur. Yalnızlığa da hiç tahammülü yoktur. Sevgi ve ilgi ister ama fazla da sıkmamak şartıyla. Eğer çocuklarınız varsa, Jack Russel'ın evdeki yerini kabullenmesini ona öğretmeniz şarttır.

İyi eğitilip bol bol egzersiz yaptırıldığı takdirde hareketliliği ve ilginç kişiliğiyle sizin için yorucu da olsa, eğlendirici bir köpektir.

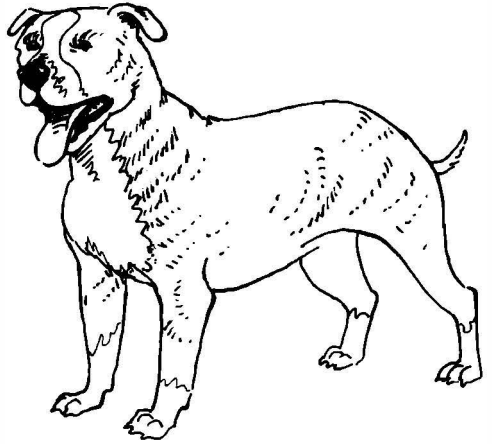
AMERİKAN STAFFORDSHIRE TERRIERİ

1800 yıllarında İngiltere'de görülen Staffordshire, türü bilinmeyen bir Terrier ile Buldok karışımı bir köpektir. 1800'lerde Buldok cinsi köpekler bugünkülerden daha ince yapılı ve çevikti. Saldırgan, güçlü ve çok cesur oldukları için boğa avında kullanılıyordu. 19. yüzyıl başlarında boğa dövüşleri yasaklanınca halk köpek dövüşleri seyretmeye başladı.

Staffordshire cinsi, köpek dövüşçüleri tarafından üretilmiştir. Terrier'in saldırganlığına ve hareketliliğine, Buldok'un gücüne sahiptir. Sonuç olarak, küçük ya da orta boyda olsa da, olağanüstü güçlü ve azimli bir köpek cinsi ortaya çıkmıştır. İngiltere'de dövüş köpeği olarak iki cinsin karışımın-

dan türeyen Staffordshire, önceleri Bull Terrier, Pitt ya da Bull adlarıyla bilinirdi. Amerika'ya 19. yüzyılda götürüldü. Boyundan çok, oranlarıyla özellik kazanan Amerikan Staffordshire, kuzeni sayılan İngiliz Staffordshire'dan daha büyüktür. Yankee Terrier olarak bilinir.

Pitt Bull aslında bu gruptan köpeklere verilen genel bir addır. Amerikan Staffordshire ise, belli karakteristikleri olan bir soydur. Amerikan Pit Bull ile yakın akrabalığı olsa da ona bir Pit Bull diyemeyiz.

Amerikan Staffordshire, aslında, üretildiği amaçtan farklı ve daha iyi bir köpek cinsi olmuştur. Çok cesurdur ve insanlara karşı çok şefkatlidir.

Kökeninden dolayı kötü bir ünü olmasına rağmen, aralarından çok iyi örnekler de çıkmıştır. Birinci Dünya Savaşı'nda Amerikalıların kullandığı bu köpekler, ev köpeği olarak da uysal ve fazla harekete gerek duymayan bir cinstir. Söz dinler, diğer hayvan ve insanlara alışması için de fazla çaba göstermeniz gerekmez. Amerikan Staforsshire cinsi köpekler aile hayatını çok severler ve bundan yararlanmak hoşlarına gider. Her an tetikte, gerekirse süratle hareket edebilen, kötü niyetli yabancıları hemen fark eden hayvanlardır.

BATI İSKOÇYA BEYAZ TERRİER'i

Çok sevilen bu cins, Batı İskoçya'da üretilen Terrier cinsinden gelir. Scotty, Cairn, Dandie Dinmont gibi diğer İskoç köpeklerinin bir karışımı olduğu sanılmaktadır ama atalarının 1700 ve 1800'lere dek uzanıp uzanmadığı tam olarak bilinmiyor. Melez yapısı gereği, böceklerin ve küçük memelilerin düşmanıdır.

Argyle Dükü'nün şatosu Roseneath'de üretilmiş olduğu için, bir dönem Roseneath Terrierleri olarak adlandırıldılar. Bu bembeyaz, tatlı ve şirin köpekler 1098 yılında ABD'de Batı İskoçya'nın Beyaz Terrierleri adıyla kayıtlara geçmişti.

Sık tüyleri üstte oldukça sert, diplerde ise yumuşacık olmak üzere iki katlıdır. Her mevsim tıraş edilip

tüylerinin düzenli olarak taranması gerekir. Kuyruğu kısa ve diktir. Uçları sivri olan minik kulakları tüylüdür. Küçük olmalarına rağmen son derece hareketli ve enerjiktirler. Çok kolay eğitilebilirler. 28 cm. boyunda, 6-8 kg. ağırlığındadır. Bütün küçük cins köpekler gibi, cesur ve sevgi doludur ama koruyucu olmaktan çok bekçiliği tercih ederler; ev halkını yabancılara karşı uyarmakta üstlerine yoktur. Evde rahatça büyütebileceğiniz bir köpektir ama bütün Terrierler gibi bahçeleri didik didik etmeye bayılırlar.

İSKOÇ TERRIERİ

Çok sevilen İskoç Terrierler de, diğer Terrierler gibi tilkileri ve küçük böcekleri avlamak için üretilmiştir. Kovaladığı avının inine kadar peşini bırakmaz. Terrier grubunun en eski örneklerinden biridir. Küçük, yere yakın vücutları, uzun burunları ve kirpi gibi kaşları hemen göze çarpan özellikleridir. Yüz ifadeleri son derece etkileyicidir. Gri, siyah tüyleri vardır. Başı uzun ve dardır. Uzun çenesi sakallıdır.

İlk kez 1860 yılında İngiltere'de görülen bu cins, 1880 yılında tam anlamıyla resmi kimlik kazanmış ve o zamandan beri fazla değişikliğe uğramamıştır. ABD'de ilk kabul edilen İskoç Terrieri Dake, 1884 yılında kayıtlara girmiştir.

İskoç Terrieri aileden bir ki-
şiyi benimseme eğilimindedir.
Franklin Delano Roosevelt'in köpe-
ği Fala buna güzel bir örnektir. Aşı-
rı düşkünlüğü nedeniyle Roose-
velt'in köpeğini seyahatlerinde hep
yanında götürdüğü anlatılır.

Aktif ve çevik İskoç Terrier
çok da inatçıdır ama çok iyi bir ev
köpeğidir. Sık sık ve düzenli bir şe-
kilde tüylerinin taranması gerekir.
Boyu 25-28 cm, ağırlığı 10 kg.dır.

CAIRN TERRIER

Cairn İskoçya'ya özgü koyu renkli bir taştır; çiftçilerin bu taşla kaz-
mış oldukları çukurlara çiftlik hayvanlarına musallat olan hayvanlar sığınır-
lar ve avlarını da burada sakarlardı. Cairn Terrier cinsine bu ad, toprağı
kazmayı çok sevmesi yüzünden verilmiştir.

1800'li yıllarda İngiltere ve ABD'de Cairn ile Batı İskoç Terrier çift-
leştirilirdi ama ilk kez ABD'de 1913 yılında resmen kayda geçirilen Cairn
Terrier'den sonra bu uygulama kaldırıldı. Cinsin görünümü ilk halinden
150 yıl sonra bile fazla değişmedi. Dişiler 6 kg, erkekler ise 6,5 kg. ağırlığın-
dadır. Boyları 20-24 cm.dir. Beyaz dışında her renkte olabilir. Tüylü kaşla-
rı vardır. Kuyruğu kısa ve diktir.

Oz Büyücüsü'nün köpeği Tot,
gerçek bir Cairn'in özelliklerini üze-
rinde toplamış, hareketli, çevik, akıllı,
meraklı ve sadık bir köpek olarak akıl-
larda kalmıştır. Bir Cairn Terrier hem
iyi bir ev köpeğidir hem de açık havayı
sever. Toprakla haşır neşir olduğu ka-
dar da, sahibinin dizinin dibinde de
mutludur.

OYUN KÖPEKLERİ

Bu minik köpeklerin en şaşırtıcı tarafı, büyük köpekler kadar koruyucu olmaları, bekçilik yapabilmelidir Hatta gereğinde ısırabilirler. Küçük ve şirin oldukları için ciddiye alınmazlar, toplum içinde rahatça kabul görürler, kucağınızda kedi gibi kıvrılıp uyurlar. Büyük köpekler toplu taşıma araçlarında ya da otellerde kabul görmezken bu küçük köpekleri gizleyebilirsiniz. Avrupa'da yüzyıllar önce soylu hanımefendilerin elbise kollarının içine sakladıkları bu cins köpeklerle insanın ilişkisi tam bir dostluk örneğidir. Bu minik köpeklerin sadakati tartışmasızdır. Gece yarısı tiz bir havlama sesiyle sahiplerini çılgınca uyarırlar ve bu özellikleriyle ilgili sayısız öyküleri vardır.

Çok zeki olduklarından kolayca eğitilebilirler, üstelik bu cins köpeklerin fazla egzersiz ihtiyacı da yoktur.

Apartman dairelerinde rahatça büyütebileceğiniz bir cinstir. İlgiler ve beklerler. Tüylerinin taranmasına bayılırlar!

YORKSHIRE TERRIER

Upuzun tüyleriyle, minicik ve çok tatlı bir cins olan bu köpekleri ciddiye almanız gerekir çünkü onlar kendilerini köpekten sayarlar –hem de Terrier cinsi olduklarının bilincindedirler! Baş kısmı sarımsı ten rengidir. Diğer kısımlar çelik mavisidir. Baş ufaktır. Dik, çok kalkık minik kulakları vardır.

Çok inatçıdırlar. Sevgiyle birlikte otoriteyi de sağlamanız şarttır yoksa idareyi ele geçirirler. Her şeye burunlarını sokmaya bayılırlar, çok meraklıdırlar. Her yere girip çıkarlar. Chihuahua cinsinden sonra en küçük boy köpek cinslerinden biridir. 3 kg. ağırlığındadır.

Kuzey İngiltere'de Victoria döneminde çok popüler olan bu köpekler fare yakalamadaki becerileriyle, dokuma ve kumaş tezgahlarının emektarları olmuşlardır. Bir Terrier olarak, istek ve azimleriyle görev duygusu çok yüksek olan bu köpekler işlerinde çok iyidir. Ne var ki, Yorkshire Terrier çok uzun yıllardır sadece bir ev köpeği olarak benimsenmiştir. Gezdirilmeye bayılırlar. Her gittiğiniz yere onu da götürmenizi isterler. Bu tür kö-

peklere soğuk havalarda örgü kazak giydiren sahiplerini eleştirmeyin sakın; Çok üşürler!

Her an ailesini korumaya hazır, tetikte bekleyen köpeklerdir ancak evdeki her olayın bir parçası olmak isterler. Uzun tüylerinin en az haftada iki kez taranıp fırçalanması gerekir. Topaklanmasına fırsat verilmemelidir.

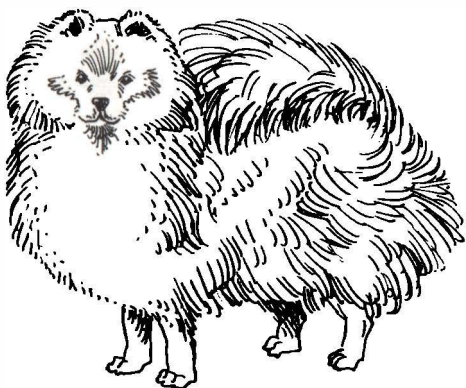

POMERANIAN

İzlanda kökenli Pomeranian kızak köpeği olarak bilinir. Almanya'da Pomeranian bölgesinde yaygınlaşarak bu adı almıştır. Köpekleri çok seven Kraliçe Victoria Almanya'da ilk kez gördüğü bu köpeği İngiltere'de üretmişti. Kraliçe ölüm döşeginde bir sürü Pomerian cinsi köpeği arasından en sevdiği Turi'nin yan başında olmasını istemişti. Pomerian cinsinin İngiltere'de ilk kabul edilişi 1888 yılına rastlar.

Çok iyi dost olan bu tüy topağı köpekler, inatçı ve saldırgan yönleriyle iyi bekçi köpeği olurlar. Diğer hayvanlara ya da yabancılara karşı her an tetiktedirler ve gerekirse saldırmaktan çekinmezler. Öte yandan, çok sevecen bir tarafları vardır ve eğitime çok yatkındırlar.

Sivri kulaklarıyla ve özellikle kızılımsı tüyleriyle tilkiye benzerler. Çift kat tüyleri dipte yumuşak ve sık bir

tabaka oluşturur, üstteki tüyler ise uzun ve pırl pırlıdır. Tüyler sık sık taranmak ister.

SHİH TZU

Kökeni tam olarak bilinmeyen bu cinsin MS 7. yüzyılda Tibet Manastırlarından Çin İmparatoru'na hediye edildiği sanılmaktadır. İmparatorluk köpeği olarak Çin'de üretilmiştir. Ming Hanedanı sırasında "aslan" adıyla en sevilen köpek olmuş, fakat imparatorluğun çöküşüyle soyu tükenmeye yüz tutmuştur. Çin'de bugün tek tük örnekleri vardır. 1860'lardan

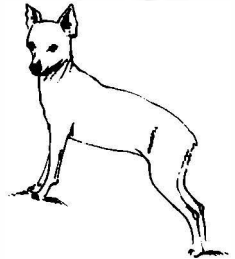
sonra İngiltere'de yaygınlaşan Shih Tzu cinsi, ABD'de İkinci Dünya Savaşı sonrasında görülmeye başlanmıştır. ABD'de ilk kez 1969 yılında kayıtlara girmiştir. Geniş, sarkık uzun tüylü kulakları vardır. Başları bol tüylerle örtülüdür. Her renkte olabilir. Boyu 30 cm. kadardır. Upuzun harikulade tüyleriyle, canlı, oyuncu ve sevgi dolu bir cinstir.

MİNYATÜR PINCHER

"Kralların Oyuncakçı" olarak bilinir. 1500'lü yıllara dayanan kökenine rağmen, ABD'de İkinci Dünya Savaşı sonrasında kadar pek ilgi görmemiştir. Dışa dönük, canlı bir kişiliği vardır.

Hemen hemen her yönüyle Doberman Pincher'e benzer; küçük boyutlarda aynı orantıyı korumuştur. Aslında Doberman'dan üretilmesine rağmen, kuzeni sayılabilecek bu cinsin sevecen ve sadık yönlerini almıştır. Düz, kısa ve parlak tüyleri de aynı şekilde Doberman'a benzer. Tek renk kırmızı, alacalı kırmızı, siyah ve pas ren-

gi veya çikolata rengindedir. Tüylerinin düz ve kısa oluşu evde bakımını kolaylaştırır. Eşit derecede sevgi ve otorite gösterilmesi gerekir. Diğer hayvanlara ve yabancılara hiç güveni yoktur ve tiz sesiyle sahibini sürekli uyarır. Koltukta yanınıza sıkışıp kollarınızın arasında uyumaya bayılır. Tanıdık bir dostun sıcaklığını arar.

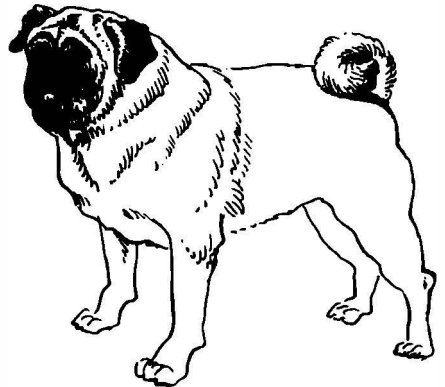
Pug

Asya kökenli olduğu tahmin edilmekte, ancak hangi cinsten retil-diği bilinmemektedir. Pug ile ilgili öyküler hakkında bir kitap yazılacak kadar çoktur. İlk kez Çin'de çok yaygın olarak görülmüş ve Tibetli rahiplerin en iyi dostu olan bu cins Avrupa'ya ilk olarak Dutch East India adlı bir şirket tarafından getirilmiştir.

Pug ile ilgili öykülerden biri, 1572 yılında Prens William'ın hayatını kurtarışına dairdir. Savaş başlamadan önce Prens'in ordusunu tehlikeye karşı uyarın bu köpek, savaştan sonra Orange Kamarası'nın resmi köpeği olarak tanınmış ve prensin mezar taşına bu köpeğe olan sevgisine dair bir yazı konmuştur. Napolyon'un eşi Josephine'in sevgili köpeğinin öyküsü de çok ilginçtir. Napolyon ile Josephine'in evlendikleri gece, pug sahibinin odasına giren İmparator'u ısırmıştır!

1860 yılında İngilizlerin Çin İmparatorluk Sarayı'na saldırısından sonra ülkelerine pek çok Pug cinsi köpek getirdikleri bilinmektedir.

Oyunu çok seven bu köpekler çok sadıktır. İlgisi ve şefkat isterler, kısa fakat gr tüylerinin taranmasına bayılırlar. Ss köpekleri arasında en büyük boydur. 6.5-8 kg. ağırlığındadır. Ufak, ince kulakları, büyük bir başı vardır. Ağız, ene ve kulakları siyahtır. Tüyleri gümüş rengi, açık kahve, siyah olabilir. Kuyruğu kıvrıktır.

İNSANLAR İLE KÖPEKLER

ARASINDAKİ ÖZEL BAĞ

Japonya'da Tokyo'nun Shibuya tren istasyonunda Hachiko adlı Akita cinsi bir köpeğin kocaman bir heykeli vardır. Her yıl yüzlerce insan bu heykelin önünde Hachiko'nun inanılmaz öyküsünü anmak üzere toplanır.

Hachiko, Tokyo Üniversitesi profesörlerinden Eisaburo Ueno'nun köpeğiydi. Her sabah sahibine istasyona kadar eşlik ederdi. Hachiko aynı şekilde akşamları treni karşıları.

Bir akşam Ueno tren den çıkamadı. Profesör üniversitede görevi başında ölmüştü. Köpeği ertesi gün her zamanki gibi sahibini karşılamaya istasyona gitti. Tam dokuz yıl boyunca 1925'ten 1934'e dek her akşam istasyona gelerek sabırla sahibini bekledi. Hiç kimse onu bu görevinden alıkoymamıştı. Köpek ölümüne dek bu işi sürdürdü. Hachiko'nun ölümüne bütün Japonya ağladı.

Bu öykü sadece Japonya ile kısıtlı kalmadı, uluslararası bir üne kavuştu. Heykeli için dünyanın dört bir tarafından katkılar yapıldı. Her yıl Japonlar bu dost hayvanın sabrını ve sadakatini bir törenle anarlar.

MALTESER

Malteser cinsi köpekler 200 yıldır el üstünde tutulmuş lüks içinde yaşamıştır. Bir tür Spaniel cinsinden türetilmiş olduğu tahmin edilse de aslında Malta Adası'na ait bir cinstir. Bazıları Sicilyalı olduğunu söyler.

Çok canlı cıvı cıvı kişilikleriyle, yerlere sürünen bembeyaz tüyleriyle, insanoğlunun âşık olduğu bir cinstir. İlk kez Romalılar bu köpeğe hayran olmuş, pek çok Latin yapıtında dönemin ünlü ve varlıklı aileleriyle birlikte anılacak kadar yaşamlarının içine girmiştir. Rönesans ve Victoria dönemleri boyunca da rağbet görmüştür. Soyluların çok sevgili köpeği olmuştur. Kraliçe Victoria'nın bu harikulade dost canlısı köpeklerden birkaç tane birden yetiştirdiği anlatılır.

Bembeyaz, ipek gibi yumuşak uzun tüyleri göze çarpan özellikleridir, ancak bu nedenle bakımı zordur. Malteserler yerde kendi kendine yürüyen püsküllü süpürgelere benzer –sadece sapları yoktur! Boyları 25 cm. kadardır. Uzun kulakları, sakaklarına sarkar.

Son derece aktiftirler ama evin içinde ya da küçük bir bahçede gezinmek onlar için yeterlidir. Açık havaya bayılırlar. Tüyleri zaman zaman problem yaratacağından, çoğu Malteser sahibi köpeklerinin tüylerini kestirir. Bu hem sahibinin hem de hayvanın hayatını kolaylaştırır. Aksi halde, sık sık taranması, yıkanması gerekir. Çok iyi bir bekçi köpeği olan Malteser, aile hayatının odak noktası olmayı ister ama bunun karşılığında da son derece sevgi dolu ve oyuncu bir köpek olarak sahibini mutlu eder.

CHIHUAHUA

Chihuahua cinsinin beşinci yüzyıla kadar uzanan bir geçmişi olduğu sanılıyor. Orta ve Güney Amerika'da Maya Uygarlığı'nın en gözde köpeğiydi. Yine Orta Amerika'nın çok sevilen bir cinsi olan Techichilerin ataları olduğu kesin olarak biliniyor. Bu küçük köpek cinsinin sahipleriyle birlikte mumyalanmış olarak gömüldüklerine rastlanmıştır.

Orta Amerika'da yaygınlaşan bu köpek cinsinin nasıl olduysa Asyalı tüsüz bir köpek cinsiyle çiftleştirilmesi sonucu boyu kısalmıştır. Ortaya çıkan köpek cinsi ise Aztekler'in saygı gösterdiği kutsal bir köpek olmuştur.

Bugünkü Chihuahualar aynı atalardan olmasına rağmen, Amerikan köpek üreticilerinin çabasıyla daha da küçük, özel bir cinstir. En fazla 2 kg. olan bu cins, en küçük boy köpektir. Şımartılmaya çok yatkındır ve büyük köpeklerin özelliklerinin çoğunu taşır; ama yine de çok narin bir ev köpeğidir.

Küçük çocukları olan aileler için pek uygun değildir. İlgi ve sevgiye çok düşkündür. Aslında açık hava köpeklerindendir ama evde yeterince oyalanabilirler. Söz dinletme konusunda fazla eğitim gerekli değildir ama ev içinde bazı kurallar kesinlikle öğretilmelidir. Sevgileri boldur. Tatlı bakışları, iri, sulu gözleri en katı kalpleri bile yumuşatır.

Kısa tüylü ve uzun tüylü olmak üzere iki tür Chihuahua vardır. Kısa tüylüler uzun tüylülerden daha da minik görünürler. Çok çevik, yerinde duramayan hayvanlardır. Vücutları kalçaya doğru inceler. Uzun tüylülerin özelli bir bakıma ihtiyacı vardır. Topaklanan dalgalı tüyler taranıp fırçalanarak açılmalıdır. Her iki tür de, aile hayatına bayılır ama yabancıları kabul edebilmeleri için insana alıştırmaları gerekir. Hem sevecen hem de sadıktırlar.

SÜS KÖPEKLERİ

Bu grup içinde çok çeşitli köpek vardır. İlk üretildiklerinde spor ya da iş köpeği olarak yetiştirilmişlerdir, ama artık bu görevleri unutulmuş ve hemen hemen bir yüzyıldır sadece ev köpeği olarak benimsenmişlerdir.

Bir dönem Avrupa'nın en iyi avcı köpeği sayılan Poodle; her yerde gördüğümüz Dalmaçyalı, yüzyıllar önce boğa avlayan Buldok ve süs köpeklerine göre büyük sayılan ama iyi bir dost olan Bichon Frise cinsleri bu grup içindedir.

POODLE (STANDART VE MİNYATÜR)

Poodle kadar tanınmış bir köpek cinsi belki de yoktur. Bakımlı, kırpılmış tüyleriyle ve top gibi kafalarıyla kuaförden çıkmış halleri hemen gözünüzün önüne gelmiştir. Kimisi özel bir stilde kırpılmış, kimisi öylesine tıraş edilmiş de olsa, son derece tipiktir. Çok akıllı bir cinstir ve aslen sporcu köpeklerdendir.

Poodle cinsinin en büyüğü Standart Poodle bir zamanlar Avrupa'da aranan av köpeğiydi. Poodle cinsinin ilginç bir yanı da, Almanya'da üretilmiş olmalarına rağmen Fransa'da rağbet görmüş olmalarıdır. Öyle ki, çoğunlukla Fransız köpeği olarak bilinirler. Sirklerin baş aktörlerindendir.

Poodle cinsinin Standart ve Minyatür dışında bir de Süs köpeği türü vardır. Sırasıyla

la omuz hizasında 38 cm.; 25-38 cm. ve en kısa olanları da 25 cm. kadardır. Bunlardan Standart ve Minyatür türler, sporcu olmayan köpekler grubuna girer. Süs köpekleri ise, kendi grubu içinde bir sınıftır. Tek renktir. Gümüşü, gri, sütlü kahve, kayısı, krem rengi olabilir. İki katlı tüyleri, altta daha kalın ve gür, üstte ise kıvırcıktır.

Poodle adı, Almanca “yüzmek” anlamına gelen *pudelin* ya da *pudel* sözcüğünden gelir. Poodle cinsi bir dönem suya dalıp her türlü şeyi bulup getiren av köpekleri olarak üretilmiştir. Aynı zamanda da, çok ender bulunan, bir mantar olan *truff* bulmakla ünlenmişlerdir. Dost canlısı, akıllı ve eğlenceli hayvanlardır ve kendilerini ailenin merkezi olarak görürler.

Minyatür Poodle, 1800’li yıllarda Fransa’da Süs Köpeği olan Poodle cinsiyle birlikte yaygınlaşmıştır. Akıllı ve çalışkan olmaları, insanları eğlendirmeyi sevmeleri bu cins köpeklerin o dönemin gezginci sirklerinde aranan bir cins olmasını sağlamıştır. Kolay eğitilebilen bu cins köpekler, akrobatik hareketlerde doğru zamanda doğru hareketi yapabilme yetenekleriyle tanınır.

Avcılık döneminde baş, göğüs ve vücutlarının ön kısmı tıraş edilmezdi, çünkü buzlu sularda av yakalamak için üretilmişti. Bugün Poodle cinsinin üç temel kesim modeli vardır. Spor kesim, İngiliz kesimi ve Avrupa kesimi. Bunlardan spor kesim en az süslü olanıdır. İngiliz kesim ve Avrupa kesim gösteriş için tercih edilen modellerdir; özellikle Avrupa kesim tıraşta ponponlar dikati çeker. İngiliz kesimde, daha çok tüy bırakılır ama kalça tarafı halka halka kesilir.

OYUN KÖPEKLERİ OYUNCAK DEĞİLDİR

Küçük cins bir köpek almak isteyen anne babaların öncelikle dikkat etmesi gereken şey şudur: Küçük de olsa, köpek köpektir, çocuğunuzun oyuncaklarından biri değildir. Bu küçük cinsler narin hayvanlardır ve ona göre davranmak gerekir. Ayrıca, kendilerini güvende hissetmeleri gerekir. Çocuğunuzun, evdeki küçük köpeğin de bir canlı olduğunu anlaması ve onun da canının yanabileceğini bilmesi gerekir. Dahası, canı yandığında ısırabileceğini de çok iyi öğrenmelidir.

Çocuklar köpeği kovalayıp, yakaladığında, onu mıcıklayarak sıkmak istediğinde, hayvan bunun bir sevgi gösterisi olduğunu anlayamaz. Köpek bu durumda kendini tehdit altında hisseder ve ısırabilir. Ayrıca çocuklar bilmeden ve istemeden köpeğin iç organlarına zarar verebilir. Aslında, kötü bir niyetleri yoktur, sadece köpeğin narin bir yapısı olabileceğini düşünemezler.

Köpekler, aslında, sevilip okşanmaya bayılırlar ama çocuğunuzun bunu hayvanın canını yakacak şekilde yapmamasına dikkat etmek gerekir. Eğer çocuğunuzun bu minik köpeklerle ilişkisini ayarlayamayacağını düşünüyorsanız, daha büyük bir köpek almanız gerekir.

Bugün artık Poodle cinsi av köpeği sayılmamaktadır. Çok ender olarak *truff* toplamak için kullanıldığına rastlanırsa da, su avı tamamen unutulmuştur. Artık, sevecen ve anlayışlı bir ev köpeği olarak tercih edilir. Standart Poodle daha çok egzersiz ihtiyacı olan türdür, ev içinde kendini hapsedilmiş hissedebilir. Ama üç türün de egzersize ihtiyacı vardır ve koşmayı çok severler. Boyu 30 cm. kadardır. Küçüklüğü sizi aldatmasın, Poodle cinsi köpeklerin yürekleri çok büyüktür ve güvenilir köpeklerdir.

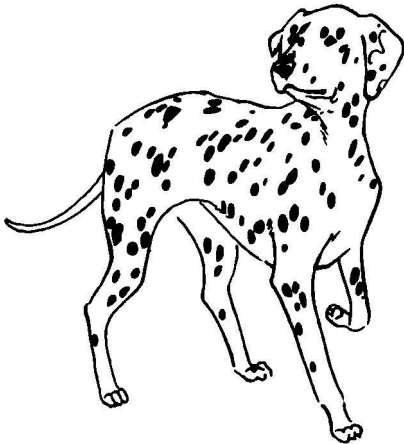
DALMAÇYALI

Beyaz tüyleri ve siyah benekleriyle, çok karakteristik olan Dalmaçyalı, en cana yakın, en sokulgan köpektir.

Adını Doğu Avrupa'da Yugoslavya'nın Dalmaçya bölgesinden almıştır ama geçmiş tam olarak bilinmemektedir. Çingenelerle birlikte göçebe bir yaşam sürdürdüğü tahmin edilmektedir ve birkaç yüzyıla dayanan bir geçmişi vardır. 19. yüzyılda yük taşıyan iri tekerlekli arabaları çekmekte kullanılmıştır. ABD'de ilk kez 1888'de kayda alınmıştır.

Walt Disney'in 101 *Dalmaçyalı* çizgi filmiyle çok ünlenen bu cins, bundan çok yüzyıllar önce de ün sahibiydi. At arabalarına refakat eder, arabanın yanı sıra koşar, önüne arkasına geçerek korurdu. Ayrıca, at arabaları yaklaştığında insanları uyarır, başıboş kümes hayvanlarını yoldan uzaklaştırır. Başka dönemlerde ve başka ülkelerde ise, av getiren Retriever görevi yaptığı ve fare avcısı olduğu da bilinmektedir. Güçlü, çevik ve hızlıdır.

Yorulmak bilmez bir tür olarak bilinen bu köpekler her aileye uygun olmayabilirler. Aile içinde yaşamayı seven akıllı ve sevecen hayvanlardır ama harekete doymak bilmezler, yalnız bırakıldıklarında sıkıntıdan etrafa zarar verebilirler. Eğer faz-

la hareketli olmayı sevmiyorsanız bir Dalmaçyalı ile baş edemezsiniz: Öte yandan, onunla uzun koşulara çıkabilecekseniz ve evde bu büyük boy hayvan için yeterince yeriniz varsa, mükemmel bir dosttur. Dalmaçyalı aile hayatının hareketliliğini sever, aile bireyleriyle çok iyi geçinir ve mükemmel bir bekçi köpeğidir. Kısa ve düz tüylerinin bakımı kolaydır.

BOSTON TERRIER

İlk kez 1870 yılında Boston'da üretilmiş, Buldok ve Beyaz Terrier karışımı bir cinstir. Uzun süre Bull Terrier olarak bilinen bu köpek, 1893 yılında resmen Amerikan Köpek Kulübü tarafından kabul edilmiştir.

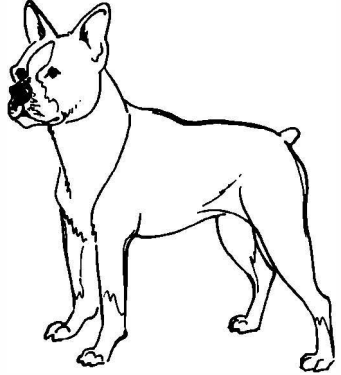
Ağırlıklarına göre üç boy Boston Terrier vardır: 9-11 kg., 7-9 kg. ve 7 kg.ın altında olanlar. Lekeli tüyleri kısa ve düzdür. Buldok gibi bodur, ancak Terrier gibi ince yapılıdır. İri ve yuvarlak gözlerinin birbirinden uzak oluşu karakteristik özelliğidir.

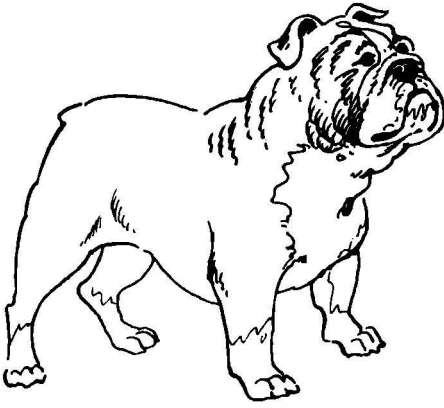
Çabuk sinirlenir ve kendi kafasına göre hareket eder. Çok iyi bir bekçi köpeğidir; korkusuzdur, ama bir o kadar da sevecendir. Tüyleri çok az bakım ister. Küçük, kaslı ve çeviktir. Aile hayatını sever, çok kolaylıkla eğitilir.

İyi arkadaşlık eder, apartman dairesinde ya da bahçeli evlerde yaşayabilir. Genelde iyi huyludur ama Buldok ve Terrier kanı taşıdığından vahşice dövüşür. Öte yandan, bütün bir günü kanepede uyuklayarak geçirmeye de bayılırlar.

BULDOK

Bugün gördüğümüz Buldok köpekleri, atalarından biraz daha değişiktir. Başlangıçta dövüş amacıyla üretilen bu cinsin görevi, boğa yakalamaktı. Sürü halinde, bir boğanın çevresini sararak, çılgına dönmüş bu iri hayvanı yere yatırmakta usta Buldoklar son derece vahşi köpeklerdi. Bu av oyunu sırasında Buldoklar sonuç olarak boğayı burnundan yakalayarak kıpırdayamaz hale getirirlerdi.

1778 yılında bu vahşî av oyununun yasaklanmasından sonra, Buldoklar İngiltere'de köpek dövüşünün yasal ve popüler olduğu bir dönem tekrar ünlendiler. O zamanki Buldoklar bugünkünden daha ince yapılı ama daha saldırgandı. Bu inatçı ve acımasız hayvanlar, aynı zamanda da, ciddi yaralar almalarına rağmen dövüşe devam edecek kadar gözü kara ve dayanıklıydı. Buldokların

bu inatçılığı hâlâ bir efsane olarak sürmektedir. İngilizlerin ulusal köpeği olmuştur. ABD'de, pek çok okulda atletizm etkinliklerinin maskotu olan ve hayranlık duyulacak bu hayvanın köpek dövüşlerinin yasaklanması üzerine soyunun tükenmemesi gerektiğine karar verilmiş ve yıllarca bu hayvanların içine işlemiş olan şiddet duygusunun köreltilmesi için çaba gösterilmiştir.

Bugün artık Buldoklar, insan dostu olmuştur. Kat kat büzüşmüş derileri, basık burunlu suratları ve paytak yürüyüşleriyle, bu tıknaz hayvanlar, sahibinin kalbine de aynı inatçılıkla girmeyi başarırlar. İyi huylu, çocuklarla uyumlu ve diğer köpeklerle de dost bir hayvandır. Kısa ve düz tüylerinin bakımı kolaydır, yüzünün mikrop kapmaması için haftada birkaç kez temizlenmesi gerekir.

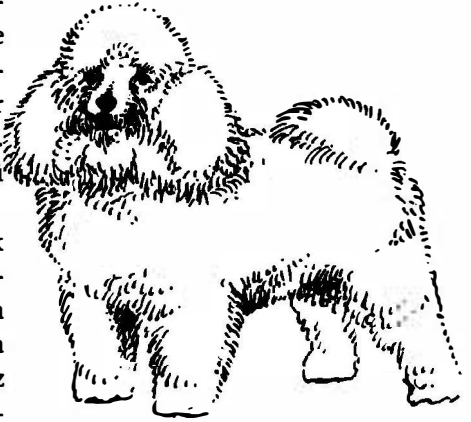
Apartman dairelerinde ya da bahçeli evlerde bakılabilir, çok fazla hareket etmeye ihtiyaçları yoktur. Kiloları 18-22 kg. arası değişir.

BICHON FRISE

İlginç adıyla egzotik bir cinstir ama kökeni karışıktır. Barbet Su Spaniel'inin soyundan gelir. Akdenizlidir ama hangi ülkeden olduğu bilinmemektedir. 14. yüzyılda Kanarya Adaları'ndan İspanya'ya getirildiği öne sürülür. Yüzyıllar boyu dört değişik isimle anılmıştır. İtalya, İspanya ve Fransa'da dönem dönem sosyetenin tercih ettiği köpek olmuştur. Aristokrat kö-

peği sayıldıklarından, Fransız Devrimi sonrasında ün ve soyları tehlikeye girmiştir. Avrupa'da tekrar rağbet görmeleri 1930'lu yıllara rastlar. Bu sefer Sirk köpeği olarak karşımıza çıkar. 1972 yılında Amerikan Köpek Kulübü tarafından resmen kabul edilmiştir.

Boyu 30 cm. olan bu küçük cins son derece hızlı, her an tetikte dir. Boyuna göre enerjik sayılır. Uzun beyaz tüyleri güzelce tarandığında puf puf olur. Yuvarlak yüzündeki düz sakalları onu çok sevimli yapar. Sevecen ve oyuncudur, ev köpeği olarak çok uygundur. Tüylerinin taranması gerekir, çünkü çok çabuk topaklanır. Aslında, bu kadar tüylü olmalarına rağmen fazla tüy dökmezler; alerjik bünyeli kimseler için sakıncalı değildir.

ÇOBAN KÖPEKLERİ

Çoban köpekleri, önce iş köpekleri grubu içinde sınıflandırılmış, ancak zamanla çok genişleyerek 1983 yılında yeni bir grup altında toplanmıştır. En eski köpek cinsi olarak insanoğlunun ilk evcilleştirdiği köpek grubudur. İlk çağlarda çiftlik hayvanlarının korunması ve güdülmesi için kullanılmıştır.

Artık kendi içinde bağımsız bir grup sayılan bu cins, en kolay eğitilebilen köpek cinsidir. Çok zeki ve çok enerjik olan bu köpeklerin bir görev amacıyla üretildiğini unutmamak gerekir; genlerinde bu belli görevi yapma arzusu vardır; onlar birer çobandır. Diyelim, bir iki arkadaşınızla köpeğinizi gezdiriyorsunuz. Bir de bakarsınız köpeğiniz önünüze arkanıza geçerek çevrenizde turalamaya başlar. Daha da kalabalık bir halde yürüyorsanız, hemen bu grubu düzenli bir sürü haline getirme çabasına girdiğini fark edersiniz. Kalabalığı düzene sokmayı severler.

Bu cins köpekler biraz fazla havlar, çünkü doğalarında diğer köpeklerle ve insanlarla iletişim kurma güdüleridir. Yüzyıllarca küçük ve büyükbaş hayvanlara çobanlık etmişlerdir.

Büyük bahçeli evlerde, geniş alanlarda mutlu olurlar. Genellikle hareketlidirler ve onları sürekli oyalayacak bir şeyler bulmanız gerekir. Çalışmak için çok isteklidirler Üstelik verilen görevi çok iyi yerine getirirler. Boyun eğmeyi bilirler, çevik ve hareketlidirler. Çok iyi koruma köpekleridir Hayvan çobanlığı, sadece sürülerin güdülmesi değil, aynı zamanda da korunması demektir. Dolayısıyla, bu cins köpekler çevredeki düşmanları uzak tutmak için saldırgan ve yırtıcıdır; çok iyi dövüşürler. Polis köpeği olarak kullanılırlar. Bazıları körler için özel yetiştirilmiştir. Kararsız bir durumda kaldığınızda, sizin yerinize karar verip, harekete geçebilirler; ama yine de sahibinin kararsızlığı köpeğin aklını karıştırır. Dolayısıyla, acemi bir köpek sahibinin baş edebileceği bir cins değildir. Sizin lider olmanız gerekir; bu cins köpeklerin çoğu söz dinler ve dizginleri ele aldığınız takdirde size boyun eğer. Bu konuda çok rahat edebileceğiniz bir cinstir.

ALMAN ÇOBAN KÖPEĞİ

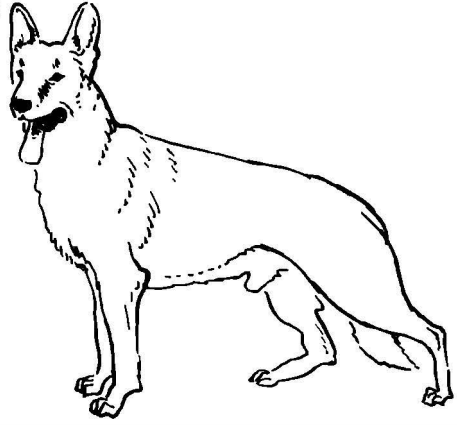
Almanlar Kısa Tüylü Pointer cinsini avlanma konusunda "her türlü yeteneğe sahip bir köpek" olarak ürettikleri gibi, Çoban Köpeğini de "her işi yapabilen bir iş köpeği" olarak üretmekte başarılı olmuşlardır. Bu iri yapılı, zor koşullara dayanıklı bekçilik yapabilen köpekler çok zeki ve güçlüdür. Çok eski dönemlerden gelen bir soy olmasına rağmen, ilk Alman Çoban Köpeği Kulübü 1889 yılında kurulmuştur.

Birinci Dünya Savaşı'nda siperler arasında haberci olarak kullanılan bu köpekler, fedakarlıklarıyla tüm dünyayı kendilerine hayran bırakmışlardır. Savaş sırasında daha pek çok amaçla kullanılmıştır. Polis köpeği, koruma ve rehberlik gibi görevlerdeki başarısı dışında kurtarma köpeği olarak da çok başarılıdır. Mükemmel bir ev köpeği de olabilen bu köpekler çocukları kabullenmekte ilk başta isteksizdirler ama bir kez bir çocuğa bağlandıklarında ömür boyu onun koruyucusu olurlar.

Alman Çoban Köpeği bilinen en popüler cinstir ve iş köpekleri grubunda yaygın olarak kullanılmıştır. Çok güçlü kişilikleri olan bu köpekler,

güçlü bir lidere sahip olmak isterler. Siz öne çıkmazsanız, o sizin önünüze geçer -bunu unutmayın. Böyle bir durumdan yararlanmaya hazırdırlar. Sürülere liderlik edebilen bu köpekler, diğer köpeklerle ilişkilerinde de, kendi üstünlüklerini kabul ettirmek isterler. Diğer köpeklerle iyi geçinmeleri için, yavruyken alıştırılmaları gerekir. Yabancılarla da kuşkuyla baktıklarından, insanlara da erken yaşta alıştırılmaları gerekir.

Bir Alman Çoban Köpeği edinmek istiyorsanız, bu cins bir köpeğin var olmasının sebebinin, sahibini mutlu etmek olduğunu bilmeniz gerekir. Asla yorulmazlar; dolayısıyla, egzersiz yapmaları gerekir. Her şeye dayanıklıdır ve onlara sürekli iş yaptırmanızı beklerler. Güçlü ve hızlı oldukları kadar bir işe kendilerini verip konsantre olma yetenekleri de vardır. Boyları omuz hizasında 60-65 cm. olan bu köpeklerin ağırlığı da epeyce fazladır. Koyu renklidirler. Her zaman için kendilerine güven duyar ve hiçbir şeyden korkmazlar.

SHETLAND ÇOBAN KÖPEĞİ

İskoçya kökenli bu köpek Shetland Adaları'nın yemyeşil çayırlarında, bir yandan da hoyrat rüzgâr ve dalgaların sertleştirdiği iklimde yetişmiş, bol tüylü bir cinstir. Ufak tefektir. İlk bakışta minyatür Collie'ye benzerler. Değişen tonlarda samur rengi olup beyaz veya ten rengi lekeleri vardır. 33-40 cm. boyundadır.

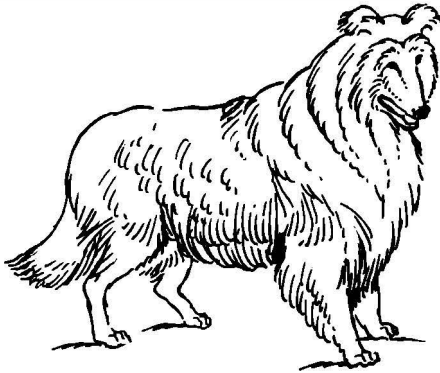
Dışa dönük, dost canlısıdırlar. Çok iyi eğitilebilen bu cins, söz dinleyen ve sokulgan bir hayvan olarak da tanınır. Koyun sürülerine çobanlık eden bu cinsin bu güdüsü hâlâ çok güçlüdür ve özellikle benimsedikleri çocukları çok iyi kollarlar.

COLLIE

Bugün Collie, 100 yıl kadar öncesinde İskoçya yaylalarında koyun güden ve sürülere bekçilik eden atalarının aynısıdır. Lassie adıyla sinema ve televizyonda ünlenen bu cins, artık bir ev köpeğidir.

İki türü olan bu cinsten Lassie adıyla tanınan sert tüylü olup, diğer türü daha sert, gür, düz tüylüdür ve ikinci bir tüy tabakası vardır. Samur rengi ve beyaz karışımıdır. Çok iyi huylu, sevecen olan bu köpekler diğer köpeklerle de çok iyi geçindikleri gibi, ailenin bir parçası olmaya bayılırlar.

ABD'de ilk kez 1878 yılındaki Westminster Köpek Gösterisi'nde Kraliçe Victoria'nın getirdiği iki köpekle tanıtılmıştır.

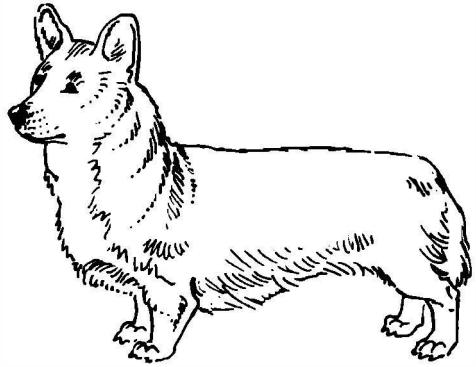
Çok egzersiz ihtiyacı olduğu için apartman dairelerinde yaşamayı sevmeyen bu köpek son derece sadıktır ama aynı zamanda da bağımsız hareket etmeyi sever. Söz dinlemeyi öğrenmesi gerekir. 60-65 cm. boyunda, 22-36 kg. ağırlığındadır.

PEMBROKE CORGI

Galler yöresine özgü Pembroke Corgi ile Cardigan Corgi arasındaki fark, ilk grubun kuyruğunun olmaması, diğerinin ise uzun-

ca bir kuyruğa sahip olmasıdır. Pembroke kızıl ya da samur renginde, Cardigan ise siyahtır. Pembroke daha dik ve sivri kulaklarıyla dikkat çeker. Cardigan daha eski bir geçmişe sahip olmakla birlikte Corgiler'in her iki türünün de Dachshund ailesinden geldiği tahmin edilmektedir.

Omuz hizasında 25-30 cm. kadar olmalarına rağmen, büyükbaş hayvanlara çobanlık eden bu minik hayvanlar işlerinde son derece başarılı olmuşlardır. "Topukçu" adıyla bilinen bu minik köpekler boğaların arasından bacaklarını ısırarak kaçarlardı.

Corgiler aynı zamanda da başıboş dolaşan ineklerin çayırılara girmesini engellemek için kullanılmıştır.

Mükemmel bir aile köpeği ve çok iyi bir bekçidir. Az egzersize ihtiyacı olduğundan apartman dairesinde yaşayabilir ama açık havada dolaşmaktan hoşlanır. Diğer köpeklerle ve insanlarla uyumludur. Toplu yaşamayı sever, sokulğandır, çocuklarla arası çok iyidir. Kısa ve gür tüyleri çeşitli renklerde olabilir.

AVUSTRALYA ÇOBAN KÖPEĞİ

İspanya ve Fransa arasında yer alan Bask bölgesinde, Pirene dağlarına özgü bir köpek olduğu tahmin edilmektedir. Basklı çobanlar önce Avustralya'ya, sonraları da 1800'lerde ABD'ye göç etmişlerdir. Bu arada bu küçük, süratli, çevik köpeklerini de yanlarından hiç ayırmamışlardır. Yorulmak bilmeyen bu çok zeki köpekler, çok da kolay eğitilir. ABD'ye Avustralya'dan göç eden çobanlarla geldikleri için -bu yanılıyla- Avustralya Çoban Köpeği olarak adlandırılmışlardır.

Bilindiği kadarıyla Avustralya'da kayda geçirilmemiş olan bu cins, bugünkü haliyle Batı Amerika çobanlarının ürettiği bir cinstir. Kısacası, Avustralya Çoban köpeği, aslında Amerikan cinsidir.

Collie cinsi gibi, çeşitli renklerde bol tüyleri vardır. Çift kat tüyleri, dipte de üstte olduğu gibi, kalın ve gürdür. İyi bir ev köpeği olabilmesi için, söz dinlemeyi öğrenmesi gerekir. Sevgi dolu ve zeki bir hayvandır. Yorul-

madan, canını dişine takarak sadakatle çalışır. Hem söz dinleyen hem de çevik yapısıyla her iş yapan bir köpek olarak rağbet görür.

DİĞERLERİ

PİT BULL

Amerikan Pit Bull cinsinin, Amerikan Staffordshire Terrier ile yakın kan bağı vardır. Aslında, Pit Bull her ne kadar resmi kayıtlara girmemiş olsa da, çok iyi bilinen bir köpek cinsidir. Tıpkı Rottweiler ve Doberman gibi, bu cins köpekler de, bazı kişiler tarafından yanlış yetiştirilmeleri sonucu kötü bir üne sahiptir.

Bir Amerikan köpeği olan Pit Bull cinsini tanımak isteyenler için, pek çok kitap vardır. Genel bir bilgi olarak, Pit Bull cinsinin iri kafalı, çok güçlü çeneleri olan, beyaz ve ten rengi, kısa, düz tüylü bir cins olduğunu söyleyebiliriz. Kaslı, güçlü, dayanıklı olan bu hayvan 22 kg. ağırlığındadır. Bu köpekler iyi eğitilmedikleri takdirde, sahibi dahil herkes için tehlikeli olabilirler.

KURT KÖPEKLERİ

Köpek ve kurdun çapraz üretimiyle ortaya çıkan bu melez cins evcilleştirilmiş dost köpeklerdendir. Ancak, kurdun evcilleşmeye karşı direnişi ve bir melez köpekte özündeki içgüdülerinin ağır basması olasıdır vardır.

Çok hızlı ve güçlü olan bu cins köpekler çok da beceriklidir. Kurt ve çoban köpekleriyle karışmış bir soy olarak bağımsızlıklarına düşkündürler. Bu cinsin yaratılmasında, üreticiler kurt ile köpeğin en üstün özellikleriyle bir melez elde edilebileceği konusunda yanılmışlardır. Amaç, bir kurdun gücü ve azmiyle, köpeğin insana boyun eğişi ve evcilleşebilme özelliğini bir araya getirmek olmuş, ancak sonuç farklı gelişmiştir. Komutlara boyun eğmeyi öğrendiğinde mükemmel bir bekçi köpeği olması beklenen bu köpek cinsinde, çoğunlukla kurdun özellikleri ağır basmıştır. Yavruyken çok tatlı olan bu cinsin büyüdükçe kontrol altına alınması zorlaşır. İnsanla bir ara-

da yaşarken, gelişeceği yerde kendi özüne döndüğü görülür. Bekçi köpekleri olarak yetiştirilen çoğu kurt köpeklerinin de doğaya geri dönerek yırtıcı hayvanlar arasına katıldığı görülmüştür.

Kurt köpekleri çok zekidir ama komut almayı sevmezler Evde bakımını oldukça zordur ve çocuklar açısından tehlikeli olabilir. Kısacası, salık verileceğimiz bir ev hayvanı değildir. En iyi koşullarda zincirlenerek bahçe de bakılır.

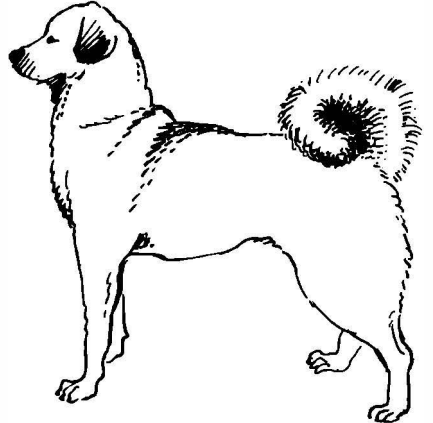
KANGAL*

Bazı arkeolojik bulgulara dayanılarak, kökeninin eski Anadolu uygarlıklarına değin uzandığı sanılmaktadır. Bu konuda çeşitli varsayımlar vardır. Bunlardan biri, Asurlular ve Babilliler döneminde ortaya çıktığı ve aslan gibi vahşi hayvanlardan korunmak için kullanıldığıdır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde çok önem verilen bu cins, genellikle saray eşrafı tarafından yetiştirilmiştir. Evliya Çelebi'nin *Seyahatname*'sinde "aslan kadar kuvvetli" diye bahsettiği köpeğin bu cins olduğu sanılmaktadır.

Komutları kolaylıkla öğrenir ancak istedikleri zaman uyarlar. İlgüdüleri çok kuvvetlidir. Önemli durumlarda komuta gerek duymadan harekete geçebilir.

Çok zeki, duygulu, görevine ve sahibine sonuna kadar bağlı hayvanlar olarak tanınır. Üzüldüğünde durgunlaşır, yemeğini yemez, övüldüğü veya yerildiğini hemen anlar, yanlarında başka bir köpeğin sevilmesine hiç dayanamazlar. Aile bireylerine karşı son derece sevecendirler.

Çok hızlı koşar ve çok çeviktirler. 200 başlık bir sürüyü erkek Kangal tek başına koruyabilir. Erkek ve dişi sürüyü uyum içinde korur,

* Kangal'la ilgili bölüm orijinal kitapta bulunmamaktadır ve bizim tarafımızdan eklenmiştir -ed.n.

her türlü hayvanın saldırısını püskürtebilirler. Dişi saldırganı oyalarken, erkek göğüs darbeleriyle düşmanı sersemletir. Başka cins köpeklerle çiftleşmeyi kabul etmezler. Bu durum, genel karakter özelliklerini yitirmemelerini sağlamıştır.

İngiltere Köpek Kulübü Kangal'ı ayrı bir cins olarak onaylamıştır. Sadakati, cesareti ve dost canlısı karakteriyle İngiltere, ABD ve Kanada başta olmak üzere dünyada haklı bir üne sahiptir.

İKİNCİ BÖLÜM
KÖPEĞİNİZİ SEÇERKEN...

KÖPEĞİNİZİ SEÇERKEN

Yeryüzünde sizi kendinizden daha çok seven tek yaratık köpektir.

JOSH BILLINGS

Köpeklerin cennete gitmeyeceğini mi sanıyorsunuz?

Hepimizden önce orada olacaklarına iddia ya girerim!

ROBERT LOUIS STEVENSON

BİR KÖPEK ALMADAN ÖNCE CEVAPLAMANIZ GEREKEN SORULAR

Akşamları yorgun argın eve döndüğünüzde, kuyruğunu sallayarak sizi karşılayan bir köpek, size her şeyi unutturur. Köpekler sevgi dolu, harika yaratıklardır. Yaşam doludurlar, hoplarlar zıplarlar, oyun oynamaya bayılırlar, yürüyüşü severler –yaramazlığı da! Çok iyi dostluk ederler.

Ne var ki, bu dostluk size büyük sorumluluklar yükler. Televizyon izlerken köpeğinizle sarmaş dolaş kanepeye uzanmak, onunla yürüyüşe çıkmak, parkta, plajda ya da karda oyun oynamak işin keyifli yanıdır. İşin zor tarafı, bu dostluğun size köpeğinizi bir an olsun aklınızdan çıkarmadan her türlü gereksinimini sağlamak, hatta bunları önceden düşünmek gibi yükümlülükler getirmesidir. Dahası, evde ona her an ilgi göstermezseniz size hayatı zehir eder. Kısacası, hiç vaktiniz olmadığında bile onu ihmal edemezsiniz.

Küçük, bir yavruyken onunla oynamak eğlencelidir, biraz serpiyip huysuzluklara başladığında onu sokağa atamazsınız. Sekiz ayda, hayvan doğası gereği uygunsuz bir şey yapıverir ve bu bardağı taşıran son damla olur. Yatağa çıkmaması için onu uyardığınızda, hırlıyorsa, artık köpeğin evde bir sorun haline geldiğini düşünebilirsiniz. Oysa bütün bunlar, sizin hayvanı hiçbir şekilde anlamadığınızı gösterir. Ne yazık ki, pek çok kişi işte bu noktada köpeğinden vazgeçer. Aslında bir köpeğin sağlıklı ve

terbiyeli olması için yapılması gereken şeyler vardır. Bir Dalmaçyalı'nın egzersiz ihtiyacı olduğunu sonradan öğrenirseniz, çok geç kalmış olursunuz. St. Bernard cinsi köpeğinizin böyle bir dev haline geleceğini önceden bilmiyorsanız, bu hayvanı seçmemeniz gerekirdi. Malta (Malteser) köpeklerinin de yaramaz birer canavar olduğunu hiç duymamışsanız, kabahat yine sizindir.

Birçok kişi evine bir köpek alırken yaşamlarında neler değişeceğini asla düşünmez. Bu hatayı yapmayın! Çocukların eve köpek almak için başınızın etini yemesine dayanamayıp, evde bir boşluğu dolduracağına inanarak köpek almaya kalkışmayın.

Yüzü aşkın köpek cinsi arasından mutlaka size uygun bir hayvan bulabilirsiniz. Evdeki herkesin memnun kalacağı bir köpek alarak keyfini çıkarabilmelisiniz. Keyif almanın ötesinde, sorumluluklarının üstesinden gelebileceğiniz bir köpek seçin. Bir köpek sahibi olmanın, size ömür boyu unutamayacağınız bir mutluluk ve dostluk kazandıracağını unutmayın.

BİR KÖPEKLE YAŞAMAYA KARAR VERİRSENİZ...

Evin dekoruna yaklaşıp diye, ya da gösteriş yapmak için köpek alınmaz. Köpek bir etiket değildir. Onun da kendine göre huyları, aklı ve espri anlayışı vardır. Bir köpek aldığınız zaman, aileye yeni katılmış bir bireyle yaşamaya başladığınızı kabul etmeniz gerekir.

Yaşam tarzınızı ne belirler? Boş zamanlarınızda nelerle oyalanırsınız? Bisiklete mi binersiniz? Televizyon meraklısı mısınız? Uzun yürüyüşlere çıkar mısınız? Hafta sonları arabayla bir yerlere mi gidersiniz? Parka ya da plaja gidip tembellik etmeyi mi seversiniz? İşte tam gün mü, yarın gün mü çalışıyorsunuz? Başını işinden kaldırmak istemeyenlerden mısınız? Akşamları dışarı çıkar mısınız? Aşırı titiz bir insan mısınız? Alerjiniz var mı? Kısacası, bir köpek almadan önce bütün bu soruları ve daha fazlasını kendi kendinize sorarak kendiniz hakkında bir karar verin.

"HAYATIM KISITLANDI" DEMEYİN!

Aldığınız yavru, altı ay sonra kendine yeni bir yuva bulmak zorunda kalmamalı. Size ayak bağı olduğu için onu suçlayacaksanız hiç köpek alma-

yın. Bazıları köpek alırken yaşantılarına uygun bir köpek seçemediklerinden, ya da nasıl bir köpek istediklerini bilemediklerinden ikilem içinde kalır. Elbette ki, hayatınızı kısıtlayan bir köpek almamanız gerekir ama onun hayatını da mahvetmemelisiniz!

İçi içine sığmayan bir insansanız, işten döner dönmez tasmaını takıp köpeğinizle sokağa fırlamak istiyorsanız buna göre bir köpek seçmelisiniz. Dalmaçyalı sizin için iyi bir seçim olabilir. Sizinle aynı şeyden zevk alması, aynı eğlence anlayışını paylaşması gerekir, böyle bir tempo için atletik ve dayanıklı bir köpek olmalıdır. Dili sarkarak size yetişmeye çalışıyorsa sizin temponuzu kaldıramıyor demektir. Öte yandan, akşamları kısa bir yürüyüş yapmayı seviyorsanız, sizi sokaklarda çeğiştirerek koşturacak çılgın bir köpek de size göre değildir. Kısacası, yapınıza, zevklerinize ve yaşam tarzınıza uygun bir köpek bulmalısınız.

Çocuklarınız varsa, güven duyabileceğiniz bir köpek almanız şarttır. Köpek açısından da, sakıncaları dikkate almanız gerekir. Eve alınan bir köpek, çocuğunuzun dilediğı gibi itip kakacağı bir nesne değildir. Karşılıklı bir terbiye içinde oyun arkadaşlığı yapabildikleri takdirde dostça geçinebilirler.

Alacağınız köpeğin ne cins olacağına karar vermeden önce, bilinçli köpek satıcılarıyla, eğitmenlerle konuşmanın yararı çok büyüktür. Köpek seçiminde kararsız kalan pek çok kişiyi doğru yönlendirebilirler. Bir Husky'nin tekerlekli sandalyeye mahkum edilmiş bir sahibi olmamalıdır. Bu sahibine de, köpeğe de haksızlık olur.

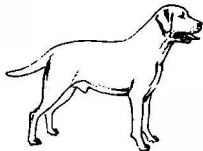
KÖPEK SAHİPLERİYLE KONUSUN

Köpek sahipleri danışabileceğiniz en iyi bilgi kaynağıdır. Her şeyden önce köpeklerine tutkundurlar. Köpeklerine yıllarını vermişlerdir ve onların huyunu suyunu en iyi bilen kişilerdir. Yavrulara iyi bakmanız için olumlu ya da olumsuz her türlü şeyi söylemeyi bir borç bilirler.

Bir köpek sahibiyle konuştuğunuzda, çok hareketli bir köpek olduğunu sandığınız bir cinsin aslında o kadar da hareketli olmadığını öğrenebilirsiniz. Köpeğı yavrulanmış birisi size köpek seçiminde yardımcı olurken, yavru köpeğinin geleceğini de güvence altına almayı hesap eder. Böyle bir

KÖPEĞİNİZE İSİMLER

Acar	Jumbo
Alev	Kadife
Alto	Kaptan
Atak	Karagöz
Ateş	Kıtır
Badem	Korsan
Benek	Kömür
Bıdık	Lades
Bingo	Leydi
Bonbon	Lodos
Cankız	Mahmur
Ceviz	Mango
Ceylan	Maske
Çakıl	Maskot
Çıtır	Miço
Çilek	Minnoş
Dino	Misket
Duman	Nane
Elmo	Neon
Eskort	Nina
Fındık	Nova
Fıstık	Obüs
Fincan	Oyun
Gölge	Ozon
Gümüş	Pako
Halhal	Pamuk
Hardal	Panço
Havuç	Panda
Homer	Pembe
İrmak	Pıtır
İğde	Püskal
İzci	Radar
Joker	Raca
Jülyet	Rekor

köpek sahibi, müstakbel köpeğinizin kendine has kişilik özelliklerini de bileceği için size yardımcı olabilecek tek kişidir.

VETERİNER HEKİMLE GÖRÜŞÜN

Deneyimli veteriner hekimlere, köpeğinizin sağlığından eğitimine kadar her şey için güvenebilirsiniz. Pek çok cins köpek tanırılar, huylarını bilirler, köpeğinizle ve cinsinin özellikleriyle ilgili en iyi öğütleri onlardan alabilirsiniz.

Bazı temel soruları sormanızı aptalca bulunan, ya da köpeğinizi muayene etmek için fazla zaman ayırmayan bir hekime çattıysanız, hemen bir başkasını aramaya koyulun. Veteriner hekiminize her zaman güvenebilmelisiniz.

Çocuklarınız var mı? Kaç yaşındalar, köpek bakımına yardımcı olabilirler mi? Sık sık seyahat eder misiniz? Ne kadar yürüyüş yapabilirsiniz? Bir yavruyu eğitecek sabrı gösterebilir misiniz? Yaşadığınız yer bir köpek beslemeye uygun mu? Köpeğinizden rahatsız olabilecek komşularınız var mı? Köpeğiniz için uygun koşulları sağlayabiliyor musunuz? Yaşam tarzınıza uyan cins hangisidir? Gerçekten bir köpek istiyor musunuz? Eğer çok yoğun çalışıyor, eve çok az uğruyor ve evde de çalışıyorsanız, köpek almayı unutun. Ancak evinizi paylaştığınız, köpeğinize bakabilecek biri varsa ve ona gerçekten güveniyorsanız köpek almayı düşünebilirsiniz. Eşinizle aynı saatlerde işe gidiyorsanız, bir bakıcı ya da köpeği yürüyüşe çıkaracak birine para ödeyebiliyorsanız bu işe yeltenin.

SAFKAN MI YOKSA KIRMA BİR KÖPEK Mİ?

Cins köpekler hakkında bilgi edinmek daha kolaydır çünkü bu kitapta da bahsettiğimiz gibi, cins köpekler özel olarak belli görevler için üretilmiştir. Ailenize katılacak olan köpeğinizi bu cinsler arasından seçmek daha kolay olacaktır. Ama bu aslında basit bir işi zorlaştırmak da olabilir. Çok fazla seçenek vardır, yapılacak ve düşünülecek çok ayrıntı vardır. Belki de almak istediğiniz cinsi derinlemesine inceledikten sonra size uygun olduğuna karar verirsiniz.

Cins bir köpek aramaktan sıkıldığınız bir an gelir. Çok fazla bilgi edinir ve kararsız kalırsınız. Yine bir an gelir, köpeğin geçmişinin sizin için o kadar da önemli olmadığına karar verirsiniz ve kırma bir köpek alabilirsiniz. Belki dünyanın en güzel köpeği olmayacaktır; bir Terrier ile mi yoksa bir Retriever ile mi karıştığını hiçbir zaman bilemeyeceksiniz. Safkan kuzenleri kadar kırma köpekler de harikulade ev köpekleri olurlar.

Genellikle kendi cinsinin en iyi özelliklerini taşıyan köpekler birbirleriyle çiftleştirilerek yeni cinsler elde edilir. Bazen Labrador cinsi köpeğinin kazara komşunun Avustralya Çoban köpeğiyle çiftleştiğini sahipleri bilebilir, ama siz aldığınız kırmanın annesiyle babasını hiçbir zaman bilemezsiniz. Bir St. Bernard ile Retriever çiftleşmesiyle ortaya çıkan kırma bir köpeği olan bir arkadaşım vardı. St. Bernard iriliğinde ve onun renklerinde ama tüyleri tıplı Retriever gibi bir kırma ortaya çıkmıştı. Aslında St. Bernard kadar büyük sayılmazdı ama Retriever'den de büyüktü. Çok yumuşak huylu, yüzmeyi seven bir köpekti. Sonuç olarak anne-

KÖPEĞİNİZE İSİMLER

Reks	Tere
Roka	Tiftik
Rüzgar	Tom
Salto	Toto
Samba	Toy
sera	Turbo
Seter	Uçar
Semba	Uslu
Simit	Uzo
Soket	Üzüm
Solo	Vadi
Sumak	Vaha
Sumo	Venüs
Susam	Virgül
Sümbül	Vişne
Sütlaç	Şeker
Şalter	Seki
Şanslı	Senyör
Şeker	Yağmur
Şerbet	Yakut
Şıra	Yamak
Şimşek	Yaprak
Şimşir	Yele
Şurup	Yoda
Tahin	Yoga
Tango	Yogi
Tarçın	Yonca
Taro	Yosun
Tava	Yulaf
Taytay	Zarif
Tazı	Zeyna
Tempo	Zeytin
Tenten	Zıpkın
Tepsi	Zülûf

siyle babası bilindiği için hayvanın özelliklerini kavrayabiliyorduk. Ama tahmin yürütmek de oldukça eğlenceli bir şeydir. İngiltere’de *Dogs Today* adlı bir dergi, her ay bir kırma köpek hakkında okurların tahmin yürüttüğü yarışmalar düzenler. Derginin bir sonraki sayısında köpeğin gerçek kökeni ortaya çıktığında, yapılan tahminleri bu sonuçla kıyaslamak çok eğlenceli olur.

Aslında saf ya da kırma bir köpeğiniz olduğunda, biri diğerinden daha iyi olacak diye bir şey de yoktur. Her iki türüsü de sonuçta köpektir. Önemli olan yaşam tarzınızın köpeğin ihtiyaçlarına uyup uymadığıdır. Aşırı titiz bir insansanız, köpek de çok tüylü çıkarsa sorunlar başlar. Ama sonuçta her köpeğin hak ettiği ve ihtiyacı olan şekilde bakılması gerekir. Köpeğinize zaman ayırıp ilgi göstermeniz şarttır. İyi bir cinsin “saf” karışımı, sadece bazı soyların devamı için önemlidir. Köpekler bunun farkında değildir. Onlar için önemli olan, liderleri kabul ettikleri sahipleridir.

YAVRU İLE YETİŞKİN BİR KÖPEK ARASINDA NE FARK VARDIR?

Bu belki de pek çok kişinin üzerinde düşünmediği ama düşünülmesi gereken bir konudur. Aslında köpek almak deyince, akla yavru köpekler gelir. Evin içinde yuvarlanıp duran, herkesin eğlencesi şirin bir şey hayal ederiz . Çoğunlukla yavruyken alıp köpeğimizi kendimiz büyütmek isteriz.

GERÇEKTEN BİR YAVRU KÖPEK Mİ İSTİYORSUNUZ?

Bu konuyu iyi düşünün. Aile yaşantınıza uygunluğunu iyice tartın. Bir yavru köpekle uğraşmak iki yaşında bir çocukla uğraşmaktan farksızdır, belki daha zor bile olabilir! Bu minik yavrular çok şirin ve oyuncudurlar ama her şeye burunlarını sokarlar, onlar da bebekler gibi her şeyi ağızlarıyla dener ve ne bulurlarsa kemirmeye başlarlar. Yavru köpeğinize oyuncaklar almanız gerekecektir. Tuvalet eğitimi için çok programlı bir şekilde dışarı çıkarmanız şarttır: Sabah erken saatte bir kez, gün içinde birkaç kez ve gece son bir kez daha! Böylece, evde bir “kaza” olmaması için metabolizmasını kontrol altına almış olursunuz. Yavrunun çevresine alışması için bazı şeyleri bu erken yaşında öğrenmesi ve tanıması gerekir, yoksa kuralları kendi koyar. Ayrıca, ergenliğe geçişte sorunlar yaşarlar. Yav-

ruyken kanepede yanınıza kıvrılması, gece yatağınızda yatması, eve geldiğinizde üstünüze atılması keyif verici şeylerdir, ama büyüdüğünde artık bunları yapmasını istemediğinizi ona anlatmaya çalışınca direnecektir.

YETİŞKİN KÖPEK ALMANIN AVANTAJLARI

Yetişkin bir köpek alırsanız, onun sevimli yavru halini kaçırmış olursunuz; ama karşılığında epey kazancınız olacaktır. Köpeğiniz daha durulmuş ve huyu suyu belli olmuştur. Büyük olasılıkla eğitilmiştir. Yetişkin köpekler sevildikleri bir evde yaşamının kıymetini kesinlikle bilirler.

İster safkan bir köpek alın, ister köpek çiftliğinden ya da komşunuzdan herhangi bir kırma alın, sonuçta esas olarak yaptığınız şey bir hayvanın hayatını kurtarmaktır. Belki eski sahibinden aldığı terbiyeyle size gelmiş olacaktır ama köpeğe her yaşta bir şeyler öğretebilirsiniz. Bir yavru seçimindeki kadar şefkatle davranıp özenle hareket ederseniz, kendinize uyan bir köpeğe pekâlâ kavuşabilirsiniz.

Yaşlı bir köpek almak ille de, ölüm döşeginden bir köpeği kurtarmak anlamına gelmez. Gerçi bunu yapanlar büyük bir sevap işler, ama saf ya da kırma pek çok sağlıklı köpek vardır ve seçimi onların arasından yapmak daha uygundur. Yetişkin bir köpek aldığınızda, hayvanın yaşamında bir değişiklik yaptığınızı unutmayın, daha önce edindiği ve değiştiremeyeceğiniz huy ve alışkanlıkları olabilir, ama daha önemlisi, köpeğin sizin hayatınıza bir değişiklik getirip getiremeyeceğidir.

YAVRULARA DAİR

Köpekler ile ilgili araştırmalar, yavrular için ilk sekiz haftayla on hafta arasının kritik bir dönem olduğunu göstermiştir. Bu dönemde bağışıklık sistemlerinin kuvvetlenmesi için anne sütü almaları gerekir.

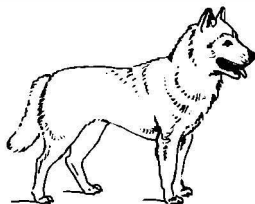
Annelerinden ve birlikte yaşadığı kardeşlerinden köpek olmanın doğasını öğrenirler. Büyürken sürü halinde yaşamaya devam ederler, ancak bu arada didismeye de başlarlar.

Annelerinin memelerini kapışırken, en sona kalan zavallı yavru için yapabileceğiniz pek bir şey yoktur. Köpeklerin yaşamı bunu gerektirir ve her bir yavru zamanla sürü içindeki yerini bulur.

Köpek üreticileri yavruların ilk dönemlerini inceleyerek, ileride çiftleştirme için bu kişilik özelliklerinden yararlanırlar.

Yavruların en az sekiz hafta anne sütü emmesi gerekir ve bu süre içinde kardeşlerinden ayrılması doğru olmaz. Bazı üreticiler bu süreyi on iki haftaya kadar uzatır. Bunu, yavruların iyice gelişmesi için yaparlar. Bu, bir bakıma gereksiz görünebilir ama sekiz haftadan önce annesinden ve kardeşlerinden ayırmak yavrunun gelişimine engel olur. Bu kadar kısa zamanda ailesinden ayrılan yavruların kişiliği tam oluşmaz. Sorunlu olabilirler.

Bir komşumuz taşınırken köpeğini de götüremeyeceği için onu biz almıştık. Eşimle ikimiz de çalıştığımız için bir yavruya zaman ayıramayacağımızı biliyorduk. Yeni alacağımız köpek evde beş yaşındaki köpeğimizin yalnızlığına da bir çözüm olur diye düşündük. Ama Exley ile aralarında çok yaş farkı olmaması gerekiyordu. Ev eğitimi almış, fazla havlamayan ve bizim düzenimize uyum sağlayacak bir köpek arıyorduk ve Chelsea bütün bunlara uygun görünüyordu. İlk günler ne yapacağını bilmeyen, çekingen bir çocuk gibiydi. “Otur”, “Kalk” gibi komutları çok iyi öğrenmişti. Öncele-ri, sanki birinin gelip onu almasını bekler gibi, sokak kapısının önünden ayrılmıyordu. Sadece yemeğini yemek ve uyumak için içeri giriyordu. Eski sahibini özlediği muhakkaktı. Mutsuz görünüyordu. Ancak birkaç hafta sonra kendine geldi. Bugün artık Chelsea neredeyse evi yönetiyor. Evde istediği gibi dolaşan, her şeye burnunu sokan bu köpek düzenimize kolayca ayak uydurduğu gibi Exley için de bir oyun arkadaşı oldu. Aslında çekingenliği pek geçmedi. Evimize girip çıkan pek çok kişiye kuşkuyla baksa da, havlama huyu yok. Chelsea’ya o kadar alıştık ve ondan o kadar memnunuz ki, onsuz ne yapardık bilemiyorum.

KÖPEĞİNİZİ NEREDEN ALABİLİRSİNİZ?

KÖPEK ÜRETİCİLERİ

Üreticiler belli amaçlara yönelik köpekler üreterek onları gerektiği şekilde eğitir ve taşıdığı sağlık sorunlarını saptar. En iyi özellikleriyle bir cins köpek elde edebilmek için birbirini tamamlayan türleri bir araya getirir ve karakteristik özellikleri taşıyan bir köpek üretmeye çalışır. Sorumluluk sahibi üreticiler, müstakbel sahiplerinin köpeğin kişiliğine uygun olması konusunda hassas davranırlar.

Köpeğin özellikleri ya da sağlık sorunları fazla incelenmeden üretilen yavruları alırken, tam olarak nasıl bir köpek aldığınızı bilmezsiniz. “Saf” cins olarak adlandırılan bir yavrunun annesiyle babasının da “saf” cins olarak tes-cil edilmiş olması gerekir. Yavrular şirin ve güzeldir ancak sağlık ve eğitim-leri konusunda bazı sorunlarla karşılaşabilirsiniz.

Yavruların altı-sekiz haftalık şirin hallerini bir satış unsuru olarak kullanan bazı satıcılar, yavruları annesinden ve diğer kardeşlerinden erken ayırır. Dolayısıyla, bu yavrular iyi beslenmemiş ve tam anlamıyla anasının davranışlarını öğrenememiş olduklarından ileride sorunlu olabilir.

EVÇİL HAYVAN SATAN DÜKKANLAR

Üreticilerden alındığı halde sorunlu köpekler olabileceği gibi, dük-kanlardan alınan sağlıklı ve iyi cins köpekler de vardır.

Yapacağınız en doğru şey, alacağınız köpekle ilgili olarak mümkün ol-duğunca çok soru sorup doğru cevap almaya çalışmaktır. Kararınızı verip bir köpek aldığınızda da yapacağınız ilk iş onu veteriner hekime götürmektir.

KÖPEK BARINAKLARI

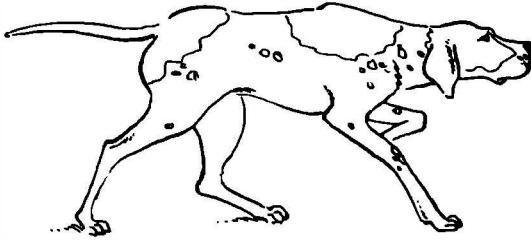
Barınaklardaki hayvanlar neden evsiz kalmıştır? Sahipleri sakıncalı buldukları için mi bu köpeklere bakmak istememiştir? Yoksa aile koşulları eskisi gibi müsait olmadığı için, ya da sahibi hastalandığı veya öldüğü için mi sahipsiz kalmıştır. Barınaklardaki bu köpeklere yeni bir sahip bulunma-dan önce muayene edilirler. Çoğunun görünen sağlık sorunları dışında, eğitim sorunları olabilir. Yeni bir eve alışmaları zaman alabilir. Yeni sahip-lerinin bu konuda çaba göstermeleri gerekir. Barınaklardaki köpekler ba-zen sahipleri tarafından getirilmiş olabileceği gibi, sokakta bulunmuş kö-pekler de olabilir. Hayırsever bir vatandaş kendisi bakamayacak durumda olduğu için sokakta bulduğu bir köpeği getirmiş olabilir.

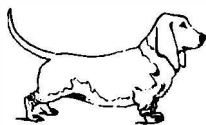
Bu köpekler çoğunlukla da sadece bir ev arayan iyi huylu köpekler-dir. Yeni bir yere getirildiklerinde bir alışma dönemi geçirirler. Sürü halin-de yaşamayı seven köpekler, sürekli yer değiştirmekten hoşlanmazlar. Bu köpeğin kendine güvenini azaltır. Sürü içinde bir yer edinme güdüsüyle ha-reket eden köpekler, her seferinde değişen ortama uyum sağlamak için zor

bir dönem geçirirler. Bir köpek ne kadar uzun süre bir yere bağlı olarak yaşarsa, kendine güveni de o kadar artar ve sahibiyle rahat eder. Bu barınaklarda köpek hakkında hiçbir belge ve kayıt olmayabilir. Ne var ki, çalışan gönüllü kişiler köpeklerle çok yakın ilişkide olduklarından, belli bir köpek hakkında size ayrıntılı bilgi verebilirler.

ARKADAŞ, VETERİNER HEKİM, İNTERNET

Arkadaşınızın köpeği yeni yavrulamış olabilir. Mahallenizdeki veteriner hekimin duyuru panosunda her zaman, yuva arayan köpeklerle ilgili haberler vardır. İnternet'te köpeklerle ilgili sitelerde gezinirseniz, pek çok duyuru okursunuz. Yeter ki, siz bir köpek almaya karar verin.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KÖPEĞİNİZİN TEMEL GEREKSİNİMLERİ

KÖPEĞİNİZİN TEMEL GEREKSİNİMLERİ

Köpekler de güler, ama kuyruklarıyla!

MAX EASTMAN

Köpeğinize davranışınız yüreğinizi ortaya koyar.

CHARLES F. DORAN

EVDE HAZIRLIK

Artık bir köpek sahibisiniz, evinizin neşe kaynağı olacak yarattığı yeni yuvasına getireceksiniz... İşte bu arada yapmanız gereken hazırlıklar çok önemli. Yeni yaşama alışmak tahmin ettiğinizden zor olacak. Elbette eğlenceli ve heyecanlı bir tarafı da var; ancak bu coşku içinde almanız gereken önlemleri gözden kaçırmamalısınız.

EVDE KÖPEK İÇİN ALINACAK ÖNLEMLER

Önce evin içinde şöyle bir dolaşın. Köpeğin zarar verebileceği değerli eşya ve bibloları ortadan kaldırın. Aynı şekilde köpeğe zarar verebilecek elektrik tesisatıyla ilgili malzemeleri, temizlik malzemelerini ulaşamayacağı yerlere kaldırın. Köpeğinizin uyuyacağı bir yer hazırlayın. Yiyeceklerini ve yiyecek kaplarını hazır edin. Bütün bunlar köpeğinize ve size kolaylık sağlayacak, ortak yaşamınıza iyi bir başlangıç yapabilmenize yardımcı olacaktır.

Köpek eve gelmeden önce evde dolaşabileceği bir alanı belirleyerek sınırlamanız gerekir. Özellikle evde olmadığınız zaman, bu sınır çok önemli bir önlemdir. Bazı geniş evlerde köpeğe bir oda ayrılabilir. Böyle bir imkanınız varsa, hayvanın tek başına kapatılıp sıkılmaması için ona ayrılan odanın herkesin girip çıktığı bir yer olmasına dikkat edin. Kolay temizlenebilecek, az eşyalı, havadar ve aydınlık bir oda olmalıdır. Banyo da, iyi bir seçim olabilir.

Yavru bir köpek aldıysanız, bebekler için kullanılan parklar gibi, parmaklıklarla çevrili bir köşe yapın. Yavru köpekler evin her tarafına pisle-

ZEHIRLİ BİTKİLER

Köpekler bazen evdeki bitkileri kemirmekten hoşlanırlar. Evlerimizde ve bahçelerimizde, bitkiler yetiştirirken bazılarının köpeğe zararlı olabileceği hiç aklımıza gelmez. Köpekleri zehirleyebilecek bitkiler şunlardır: (Koyu renkle yazılmış olanlar aşırı derecede zehirlidir ve çok azı bile öldürücü olabilir)

Açelya

Baldıran

Ceviz

Çiğdem

Devetabanı

Difenbahya

Domates yaprakları

İtüzümü

Kaktüs

Mantar

Nergis

Orman gülü

Ortanca

Ökseotu

Patates yaprakları

Porsuk

Sarmaşık

Sütlegen

Tütün

Zakkum

Zambak

Zerrin (Fulya)

Bu zararlı bitki ve çiçekler ev dışında da yetiştiğinden, köpeğinize bahçede ve sokakta çok dikkat etmelisiniz. Eğer köpeğiniz bunlardan herhangi birini yerse, hemen veteriner hekime başvurun.

tebilirler ve buna başka türlü engel olamazsınız. Parmaklıklı bir köşe, hayvanın etrafını görebileceği ve koku alabileceği ideal bir sınır oluşturur. Köpekler için koku almak çok önemlidir. Koridorlara, yasak odaların kapılarına da parmaklık yapabilirsiniz. Bu sizi hem zamandan hem de pek çok dertten kurtaracaktır.

Öte yandan, hayvanı bu şekilde bir köşeye kapatmak neden, diye sorabilirsiniz. Emin olun, bu her ikinizin de iyiliği için gerekli bir önlemdir. Evde olmadığınız zamanlarda, köpeğin yapabileceği hasarlar belli bir sınır içinde kalacaktır. Ayrıca, ona zarar verebilecek bazı eşya ve malzemelere de ulaşamayacaktır. Evden çıkarken, eğer köpeğinizi daha sıkı bir önlemle kafes gibi bir yere kapatmayı düşünmüyorsanız, en azından bu önlemleri almaya dikkat etmelisiniz.

Köpeğinize güvenli bir yer hazırladıktan sonra, kendinizi onun yerine koyun. Etrafta kemirmek, dişlemek isteyebileceği açık kablolar olmamasına dikkat edin. Deterjan veya zehirli olabilecek malzemelerin kapalı dolaplar içinde olduğundan emin olun. Çöpü de ortadan kaldırmaya dikkat edin; en "gurme" köpek bile çöp kutusunda bir şeyler arar.

Yerlerini değiştiremeyeceğiniz dolap, masa gibi eşyalara köpeğin kemirmesini engelleyecek caydırıcı spreyler sıkabilirsiniz.

Ona oyalanabileceği bazı oyuncaklar almalısınız. Hayvan satan dükkanlarda köpekler için inanılmaz çeşitlilikte oyuncaklar bulabilirsiniz. Önce getirdiğiniz bir iki oyuncakla nasıl oynadığını izleyin. Sert kauçuk şeyleri mi kemirmekten hoşlanı-

yor, yoksa yumuşak şeylerden mi hoşlanıyor? Top gibi yuvarlak ya da köşeli oyuncaklarla ne yaptığına dikkat edin. Böylece sevdiği oyuncakları belirleyebilirsiniz. Ancak, lastik top ve işlenmemiş deriden yapılmış malzemeler özellikle yavru köpeklerle verilmemelidir. Boğazına kaçabilecek şeylere dikkat edilmelidir. Bu tür oyuncakları verdiğinizde köpeğinizin yanında olmalısınız.

Evde olduğunuz zamanlar köpeğinizin biraz daha serbest bir alanda dolaşmasına izin verebilirsiniz. Parmaklıkları kapıların bazılarını açık tutabilirsiniz. Girmesini istemediğiniz odaların kapılarını kapalı tutun ama siz evdeyken daha serbest olduğunun bilincine varmasını sağlayın.

Köpeğiniz bazı kuralları öğrendikçe daha özgür hareket edebileceğini öğrenecektir. Tabii, özgür olması evin içinde her yer girip çıkması anlamına gelmez; buna göz yummamak gerekir. Köpeği denetleyebilmek açısından ona fazla özgürlük tanımamak önemlidir.

Köpeğiniz yavru ya da yetişkin olsun aynı önlemleri almanız gerekir çünkü yabancı bir ortamda ne yapacaklarını kestirmek hiç kolay değildir. Bazen yeni koşullara çok kolay uyum sağlayabilirler ama bazen de ne yapacaklarını bilemedikleri için huysuz ve sinirli olurlar. Böyle durumlarda daha önceden edindikleri şımarıklıkları ya da kötü huyları ortaya çıkabilir. İyisi mi, siz önleminizi alın ve sabırlı olun. Biraz eğitim, biraz sevgi ve ilgiyle her şey yoluna girecektir.

GEREKLİ EŞYA VE MALZEMELER

Bir köpek için temel bazı şeyler vardır. Kimlik, tasma, tasma kayışları yemek ve su kabı, tarak, fırça, yatak, oyuncaklar ve sahibinin yararlanacağı bir kitap! Bunları edinmeden önce, en uygununun ve kalitelisinin nelerde bulunacağına dair bir araştırma yapmakta yarar var.

Kimlik

Köpeğinizin kesinlikle kimliğini belirten bir plaket taşıması gerekir. Üzerinde adı ve gerekli telefon numaraları yazılı olmalıdır. Bazı köpek sahipleri hayvanın bacağına iç kısmına dövme yaptırırlar. Yalnız bunun mutlaka steril koşullarda yapılması gerekir. En modern ve kalıcı uygulama, köpeklerin vücuduna mikroçip yerleştirmektir.

ŞIMARIK KÖPEKLERE HAYIRI

Şımarık köpekler hayır!

Herkes kendi köpeğinin en şirin yaratık olduğunu düşünür ve işin gerçeği de budur! Hele yavruken. Köpek sahipleri eğitim konusunu biraz hafife alırsa düzeltilmeyen yanlışlar bir gün gelir ciddi sorunlar yaratır. Köpeğin bulduğu her şeyi dişlemesi, insanların üstüne atlaması, sofrada başınıza dikilip önüne bir lokma yemek koymanızı beklemesi, aşırı talepleri ve sahiplenici davranışları önlenemez hale gelir. Elbette ki, köpeğinizin keyfini çıkaracaksınız; ille de katı bir disiplin uygulamalısınız demiyorum. Ne var ki, köpeğiniz henüz yavruken ona fazla hoşgörülü davranırsanız, ileride hiç hoşlanmayacağınız şeyler yaptığında artık çok geç kalmış olursunuz.

İşte size birkaç örnek:

- Yavruken köpeğin yatağınızda yatması reddedilemeyecek kadar tatlıdır, ama büyüüp 35 kg. olduğunda yatağın yarısından çoğuna yayılarak yattığında, bunun hiç tatlı bir yanı kalmaz. Hele hele yatağı kendi alanı kabul ederek korumaya kalkışırsa, sorununuz çok büyük demektir.
- Sofradan yemek vermeye alıştırdıysanız, köpek büyüdüğünde bu hiç hoş karşılanmaz.

Tasma Kayışı

İki adet uzun kayış edinmek daha pratiktir. Birini her zaman, diğerini ise eğitim amaçlı ya da sokağa çıkarken kullanabilirsiniz. Piyasada çok çeşitleri vardır ama en iyisi biraz pahalı olsa da deriden olanlardır. 1.80 m. uzunluğunda olanlardan almalısınız. Deri sağlam bir malzemedir, uzun süre dayanır, elinize nasır yapmaz, üstelik kokmaz. Naylon olanları çok renkli, sık çeşitleriyle her yerde bulabilirsiniz, hatta, baskılı olanları bile vardır –köpeğinizin adını yazdırabilirsiniz. Naylon kayış yağmurlu günlerde ve köpeğinizi yıkar-ken uygun olabilir ama sizin için pek kullanışlı değildir. Hayvanın sizi biraz güçle çekestirmesi halinde kayış elinizi kesebilir. Zincir kayışlar da oldukça gösterişlidir ancak kullanışlı değildir. Ağırdır ve paslanabilir.

Eğitim kayışı olarak özel yapılmış olanlardan da bir tane almalısınız. 2,5-3 m. uzunluğundaki bu kayışlar sokağa çıkarken kullanılmalıdır. Köpek eğiticileri, temel söz dinleme eğitimi için bunları önerir. Boyunu uzatıp kısaltarak köpeğinizi bazı komutlar için eğitebilirsiniz. Çağırdığınızda kendiliğinden gelmezse, kayışı kısaltır ya da ucunu serbest bıraktıysanız kayışın üzerine basarak gerersiniz. Köpek bu uyarıyla geri geldiğinde onu ödüllendirmeyi ihmal etmemelisiniz.

Otomatik Tasma Kayışları

Otomatik olarak uzayıp kısalan tasma kayışları son zamanlarda çok yaygınlaşmıştır. Kayışın uzunluğu kolayca değiştirilebilir ve köpek biraz daha özgürce dolaşabilir. Hayvanın uzaklaş-

masını kontrol edebildiğiniz gibi, yavaşladığında ya da geri geldiğinde kayış kendiliğinden geri sarar. Yalnız, dikkatli olmak gerekir, köpek etrafınızda dolaşıp kayışı bacaklarınıza dolayabilir. Bu da sizi zor durumda bırakır ve canınız yanabilir. Köpeğin ani hareketleri ve aniden yön değiştirmesi gibi durumlarda kendinizi korumanız gerekir. Bunun dışında, oldukça pratiktir.

Tasma

Köpekler için artık çok çeşitli ürünler üretilmektedir ve piyasada çok çeşitli, şık boyun tasmaları bulabilirsiniz. Ancak, köpeğiniz büyüdükçe boyun tasmaasının da değiştirilmesi gerekir. Fazla sıkı olmayacak bir şekilde, köpeğin boynunda iki parmak boşluk bırakarak tasmayı takın. Tasma gergin olmamalı, hayvanın boğazını sıkmamalıdır.

Tokalı geleneksel tasmlar, boğma tasmlar, çivili ve dişli tasmlar; elektronik tasmlar gibi farklı amaçlar için çeşitli tasmlar vardır. Başlangıç olarak deri veya plastikten yapılmış tokalı geleneksel tasmları kullanabilirsiniz. Ayarlanabilmesi için delikleri vardır. Uzun süre kullanabilirsiniz. Son derece süslü, baskılı, örgülü tasmlar bulunabilir. Hatta karanlıkta parlayan fosforuları bile vardır. Köpeğiniz için seçeceğiniz tasma ona olan duygularınızın bir ifadesidir.

Boğmalı tasmlar, sadece eğitim sırasında kullanılmalıdır. Metalden zincir şeklinde, çeşitli boylarda tasmlar vardır. Köpeğin söz dinlememesi halinde tasma boğazını hafifçe sıkacak şekilde ayarlanabilir. Biraz canını acıtır ve nefes almasını

ŞİMARİK KÖPEKLERE HAYIRI

- "Ah, seni gördüğüne ne kadar sevindim!" Evet, 5 kiloluk bir tüy yumağıyken çok tatlı ama 25-30 kg. olduğunda eve gelen konuklarınızın üstüne atlaması hiç de hoş değil. Eve gelip giden insanlara onu zamanında alıştırmadığınız için, koskoca köpeği parmaklıklar arkasında tutmak da çok acı gelecektir.
- Havlayan bir köpek küçükken fazla rahatsız edici olmayabilir ama büyüdükten sonra yerli yersiz havlamalar çok rahatsız eder.
- Koltuklara tırmanması ve yatağınıza sahiplendiği gibi bir de evin en rahat köşelerine yayılması, evde size yaşama alanı bırakmayacaktır.

zorlaştırır; dolayısıyla hayvan direnmekten vazgeçer. Bu tasmanın hayvana zarar veren acımasız bir yöntem olduğunu düşünmemeniz gerekir. Eğitim konusunda size kolaylık sağlar, ancak, doğru kullanımını öğrenmelisiniz.

Köpeğinizi tek başına bıraktığınızda tasmayı boynundan çıkarın. Farkında olmadan çektiği zincirle boğulabilir ya da zincir bir yere takılarak hayvanın boğazını sıkarak. Eğitim sonrası bu tasmayı kullanmanız gerekmez zaman zaman sözünüzü dinletmek için kullanabilirsiniz.

Çivili tasma da aynı şekilde, hayvanın direnmesi sırasında boğazını sıkarak onu uyarır. Tasma, üzerindeki çiviler içe dönük olarak takıldığından hafifçe boynuna batar. Köpeklerine söz geçiremeyen kişiler tarafından tercih edilir ama çok tüylü ve iri köpeklerde geleneksel tasmaların kullanımını rahat olmadığı için bu tasmalar daha elverişlidir. Rottweiler ve St. Bernard gibi iri köpekler için de çivili tasma kullanmayı tercih edenler çoktur. Yine de bir köpek eğitimcisiyle danışmadan bu tür tasmaları kullanmak doğru olmaz.

Elektronik tasmalar iki türdür. Köpeğin havlamasını engelleyen ve evin sınırlarını aştıkları zaman sinyal veren, uzaktan kumandalı bu tasmalar uzun mesafe avlarında da kullanılır. Köpek havladığı zaman kıvılcımlar saçarak hayvanı şaşırtır, uzaktayken dikkatini çekip çağırmak için de kullanılabilir. Ancak bütün bu eğitici tasmalar, evinden uzaklaşmamak, komutlarınıza ya da ışıltınıza cevap vermek gibi eğitimleri verdikten sonra yardımcı araçlar olarak kullanılmalıdır. Üstelik yanlış ellerde zararlı sonuçlara yol açabilir.

Dizginlik

Atların başlarına geçirilen dizginliklere benzeyen bu tasmalar, köpeği boynundan sıkarak değil de başını çevirerek ya da sıkarak eğitmek amacıyla yapılmıştır. Gerçi, köpeğin boyun ve ense kısmı vücudunun en güçlü kısmıdır, dizginlik kullanımı hayvana acı vermez. Yine de sadece kontrol etmekte çok zorlanılan köpeklerde kullanılmalıdır.

Yemek ve Su Kapları

Köpeğinizin kaplarında bir tek şeye çok dikkat etmeniz gerekir. Hayvan kabını devirememelidir. Yavrulardan yetişkinlere köpekler bunu

bir oyun haline getirirler. Tabanı ağır olan kaplar alınmalıdır. Tabii, iri köpeklerde daha ağır ve daha büyük olmasına dikkat etmelisiniz; küçük köpeklerin kapları da çok küçük olmamalıdır. En kolay temizlenen kaplar çelikten yapılmış olanlardır.

Oyuncaklar

Süper marketlerde, en az çocuklar için olduğu kadar, köpekler için de çeşit çeşit oyuncakların bulunduğu raflar görebilirsiniz. Lastik top-lar, ses çıkaran yumuşak oyuncaklar, plastik ya da kauçuktan yapılmış bin bir çeşit köpek oyuncağı vardır. Yumuşak kumaştan ve plastikten yapılmış olanları dayanıksızdır. Kemik şeklinde tutacak yeri olan frizbiler ve suda batmayan toplar idealdir. Meşin topları köpekler hemen parçalar. Çocuklar için yapılmış pek çok oyuncak da köpeklere göre değildir. Bu tür oyuncakları köpekler hemen bozar.

Kafes

Hayvanı bu şekilde hapsedmek hoş değildir, ama köpeğin eğitilmesinde kafes çok etkili bir araçtır. Sahibinin köpek üzerinde bir denetim kurması açısından yararlıdır; ayrıca köpek korunmalı kapalı bir yeri olmasından hoşlanır ve yalnız kalabileceği bir yer ister.

Kafesle eğitim için, önce doğru kafesin alınması gerekir. Her şeyden önce hayvanın rahatça hareket edebileceği boyutlarda olmalıdır. Plastik ve metalden yapılmış kafesler vardır. Tel olanlar çok pratiktir, katlanabilir ve taşınabilir. Plastik olanlar, daha çok uçaklarda hayvanların ta-

ULUSLARARASI KARANTİNA YASALARI

Her ülkede farklı uygulamalar olabileceğinden, köpeğinizle seyahate çıkacağınız zaman bu konuda bilgi edinmeniz gerekir. Bazı ülkelerin bu konuda çok sıkı önlemleri vardır.

KÖPEĞİN SOKAK KAPISI

Köpeğin rahatça dışarı çıkabilmesi için sokak kapısının alt kısmına takılabilecek küçük kapılar vardır. Köpeğin buna alışması için, kapıyı açık tutarak onu cazip bir şeyle oraya doğru çağırın ve bunu birkaç kez tekrarlayın. Sonunda köpeğiniz bu kapıyı iterek dışarı çıkmayı öğrenecektir. Şifreli bir kapı alırsanız civardaki kedilerin eve girmesini engelleyebilirsiniz.

sınması için yapılmış kafeslerdir. Tel olanlar açık ve havadar olur; hayvan hem etrafını görebilir hem de koku alır. Diğerlerinin sadece pencere gibi bir deliği vardır. Soğukta ve yağmurda hava ceyranının önlenmesi için üzeri örtülebilir.

Köpeğiniz için iki ayrı kafes alabilirsiniz. Birini, köpeğin yatması için isterseniz odanıza koyabilirsiniz, diğeri de gündüzleri salonda ya da mutfakta kullanılabilir. Köpeği sürekli kafeste tutarsanız hayvan aynı yerde hem yemek yiyip hem de diğeri ihtiyaçlarını görmek zorunda kalır, bu da tuvalet eğitiminin boşa gitmesi demektir. Bu nedenle yavru köpeğinizin kafesini ikiye bölmek bir çözüm olabilir. Büyüdüğünde bu bölmeyi kaldırabilirsiniz; yalnız, bölme için kemiremeyeceği sert bir malzeme kullanmanız gerekir.

Başlangıçta kafesin tabanını gazete kağıdıyla kaplayın. Köpeğiniz kapılarını devirir ya da başka kazalar yaparsa, gazete kağıtlarını toplayıp atarsınız. Köpeğinizin uyuması için sıcak, rahat bir yatak hazırlayıp kafesin bir kenarına koyun. Havlu, battaniye gibi malzemeler bu işi görür. Köpeğin kafese alışması ve kafesini sevmesi için yemeğini orada verin. Hatta ilk kez kafese alıştırtırken, yemek kabını içeri koyarak onu çağırın. Köpeği dolaştırıp eve getirdikten sonra tekrar kafese sokabilmek için sevdiği bir oyuncakçı içeri koyun ve sonra onu çağırın. Kafesin kapısını kaparken, ona "Aferin," gibi tatlı sözler söyleyin. Köpeğiniz hiç mutlu olmayacak, sızlanıp duracaktır ama siz kararlı davranın. Zamanla, iyi davrandığı sürece bu kafes içinde de ona güzel şeyler sunulduğunu öğrenecektir.

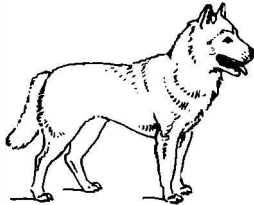
Köpeğinizin Yatağı

Bu asla sizin yatağınız olmalıdır! Yavru da olsa, köpeğinizi yatağınıza almayın. Onu rahatlatmak açısından ya da köpeğinizi yakınınızda hissetmek için bunu isteyebilirsiniz, ama pek çok yönden sakıncalı bir başlangıç olur. Her şeyden önce köpeğin sizinle ya da çocuklarla aynı yatakta yatması, onda sizlerle aynı “sürü”ye dahil edildiği duygusunu uyandıracaktır. Bu da ona bazı haklar verir. Elbette ki, köpeğinizi ille de kapı dışarı atın demiyorum. Tam tersine, kendi yatak odanızda ona da bir yatak hazırlayabilirsiniz. Önemli olan hiyerarşiyi bozmamanızdır. En azından ilk günlerde “sürünün” lider köpeği siz olmalısınız.

Bir battaniye ya da kilim parçasındansa iyi bir yatağı olması onu mutlu edeceği gibi sizi de büyük bir dertten kurtaracaktır. Battaniler kısa zamanda köpek için bir oyuncak haline gelir; hayvan üstünde dolaştıkça kıvrılır, büzüşür, yıkanması da zordur. Köpeğiniz için yapacağınız ya da satın alacağınız yatak, kılıfı çıkarılıp yıkanabilir cinsten olmalıdır.

Köpek Kulübesi

Köpek kulübeleri genellikle sert plastikten ya da ahşaptan yapılır. Kulübe, sadece evin dışında yaşayan köpekler için gereklidir. Köpeğin kulübesine bir yatak koymalı, soğuk ve yağmur girmemesi için önlem almalısınız. Çoğu köpek üreticisi hayvanlarını kulübede yetiştirir ama köpekler ailenin bir parçası olmayı severler, aileden uzak tutulan köpeklerin sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Zaten evin dışında bir kulübeye kapatacak olduktan sonra köpek almanın da bir anlamı kalmaz. Kulübe, köpeğinizin bazı zamanlar kalabileceği, sıcakta ve soğukta korunabileceği bir sığınak olmalıdır, ancak kulübenin her zaman temiz olmasına özen göstermelisiniz.

BESLENME

Bugün artık piyasada çok çeşitli köpek mamaları var. Yine de, önemli olan köpeğinizi doğru beslediğinizden emin olabilmmenizdir. Köpeğinizin cinsine, yaşına, hareketliliğine göre mama seçiminde veteriner hekiminiz size yardımcı olacaktır.

DAMAK TADINI BOZMAYIN

Eğer köpeğinizin mamasını değiştirmek gerekiyorsa, bunu alıştıra alıştıra yapın. Her sabah ona iki ölçü mama veriyorsanız, ilk gün eski mamasını bir buçuk ölçü ve yeni mamasını da sadece yarım ölçü vererek hayvanı alıştıran. Birkaç gün sonra her iki mamadan birer ölçü verin. Giderek eski mamayı tamamen kesin. Buradaki amaç fiziksel olduğu kadar da zihinsel bir süreklilik sağlamaktır. Ani gıda değişikliği, hayvanın hem metabolizmasını hem de psikolojisini bozabilir. Bu geçişi mümkün olduğunca hissettirmeden yapmalısınız.

BESLERKEN NELERE DİKKAT ETMELİSİNİZ?

Artık hemen her markette kolaylıkla bulabileceğiniz mama paketlerinin üzerinde besin değerleri yazılıdır. Köpeğiniz için gerekli olan protein, karbonhidrat, vitamin, yağ ile koruyucu maddeler ya da mamalara lezzet veren katkı maddelerinin oranlarını dikkatlice okuyun.

Et ve yan ürünlerinde bulunan protein köpeğiniz için en gerekli gıdadır. Bitkisel protein bakımından zengin soyalı mamalar köpeğe alerji yapabilir, bu nedenle az miktarlarda verilmesi uygundur.

Pirinç, mısır gibi karbonhidratlar da mamanın içinde bulunmalıdır, ama karbonhidratın daha az oranda verilmesi gerekir. Fazla karbonhidrat karınlarında şişkinlik yapar. Buğday da bazen alerjilere neden olabilir.

Yağ, yine aşırıya kaçmamak şartıyla gereklidir. Yağ eksikliği köpeğin cildini kurutur; aşırı yağ ise, hayvanı gereksiz bir şekilde şişmanlatır. Köpeğinize özel gıdaları seçerken, hiçbir şeyin aşırısına kaçmamaya dikkat edin.

Tamamen ev yemeğiyle beslenemezlerse de, köpekler bu lezzetten hoşlanırlar. Arada sırada köpeğinize azar azar bu tür yiyecekler de verebilirsiniz.

niz. Yağlı gıdalar çok çabuk bozulacağı için, dikkatli olmanız gerekir. En doğrusu hayvanı dengeli ve taze gıdalarla beslemektir. Ancak, cildinde ya da halinde tavrında bir farklılık hissederseniz, değişiklik yapmanız gerekebilir. Bunu veteriner hekiminizle konuşmalısınız.

Köpeklerin de tıpkı bizler gibi minerallere ve vitaminlere ihtiyacı vardır. Demir eksikliği hayvanın halsiz düşmesine sebep olur, E vitamini eksikliğinde cildi kurur. C vitamininin ise mucizevi faydaları vardır. Hekiminiz köpeğinizin durumuna göre alması gereken ekstra vitaminleri size söyleyecektir.

Mamalardaki koruyucu katkı maddeleri yiyecekleri taze tutar ve bir kısmı da lezzet verir, ama paketin üstündeki listenin en altında sıralanan bazı katkı maddeleri vardır ki, tıpkı kendiniz için kullanmaktan kaçınacağınız gibi, köpeğiniz için de bunlardan kaçınmalısınız.

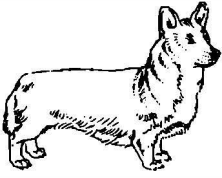
SULU MAMALAR MI, KURU MAMALAR MI?

Köpek mamaları sulu veya kurudur. Her birinin besin değeri eksiksiz formüllerle yapıldığını varsayarsak, hangisini ne amaçla tercih edeceğimizi bilmemiz gerekir. Bu konuda size en doğru bilgileri veteriner hekiminiz verecektir. Çoğu köpek sahibi mamaları karıştırarak verir; üçte biri kuru mama olmak üzere içine sulu mama katılması uygun bir formüldür. Piyasadaki hazır mamaların içinde gereken miktarda et vardır ve köpekler buna bayılır. Kuru mamaların besin değeri yüksek olduğu gibi, sert parçalar köpeğin dişlerine de iyi gelir. Bu çiğneme işlemi, dişlerin temizlenmesini sağlar. Sulu mama yediğinde ise bunlar ağızda birikim yaparak hayvanın diş sağlığını bozabilir. Yeni mamalar denemek hazımsızlığa yol açabilir. Özellikle midesi hassas olan köpekler için tek çeşit beslenme en uygunudur ve değişiklik yapılmamalıdır.

Kuru mamaları fazla stoklamamak gerekir. Serin ve kuru bir yerde, hava almayacağı bir şekilde muhafaza etmeye çalışın, içindeki koruyucu maddelere rağmen uzun süre bekletilen mamaların vitamin değerleri azalabilir.

KÖPEĞİN YAŞINA VE HAREKETLİLİĞİNE GÖRE BESLENMESİ

Bugün artık araştırmacılar farklı yaşlarda ve farklı yapılarıdaki köpeklerin farklı beslenmesi gerektiğini düşünüyorlar. Yavrular için, değişik maddelere alerjisi olanlar için, hareketli işçi köpekleri için, değişik formüllerde

OBUR YAVRULAR

Yavru köpeklerin büyümek için çeşitli besinlere ihtiyacı vardır.

1-6 ay arası: Günde dört kez az miktarlarda beslenmeleri gerekir.

6-11 ay arası: Öğün sayısı üçe indirilir.

Daha sonra günde iki kez beslenmeleri en sağlıklıdır.

Köpekler için yemek saati günün beklenen olaydır.

Onları mutlu etmekle ne kaybedersiniz?

hazırlanmış mamalar vardır. Kemik ve kas gelişimi açısından yavru mamaları daha farklı hazırlanmıştır. Mama paketleri üzerindeki bilgilerden farkı anlayabilirsiniz. Köpeğinizin yaşı ilerledikçe, gıdasında hafif hafif değişiklikler yapmanız gerekecektir. Önemli beslenme değişikliklerinin yapılacağı dönemler vardır.

MAMA ÇEŞİTLERİ

Hazır mamalar arasında birçok seçenek vardır. Protein içeriği yüksek olanlar, kuzu ve pirinç formüllü veya tavuk ve pirinç formüllü olanlar, ciğerliler, soyalılar vb. Bu gruplar arasından seçim yapmak o kadar da zor görünmüyor belki ama her köpeğin özel sorunları olduğunu düşünürsek, mama üreticilerinin köpeğinizin sağlık sorunlarına göre mama çeşitleri ürettikleri iddiasını da kabul etmek gerekir. Bu arada köpek sahiplerinin de kendilerine göre formülleri vardır. Her akşam köpeğinin mamasına haşlanmış havuç ve pirinç katan bir köpek sahibiyle hazır mamayı olduğu gibi hayvanın kabına boşaltan bir diğer köpek sahibinden hangisi doğru olanı yapıyordur acaba? Bu konuda doğru sözü veteriner hekim söyleyecektir. Eğer her iki köpek de sağlıklıysa, sahiplerinin tutumu doğrudur demektir, ama yine de hangi gıdaların hangi köpeğe yararlı olacağı konusunda veteriner hekimden bilgi almak en doğrusudur.

“LIGHT” MAMALAR

Şişmanlamış, karnı sarıkmış, merdivenleri inip çıkarken nefes nefese kalan bir köpeği perhize sokmak gerekir.

Light formüllü mamalar aynı derecede protein, vitamin ve mineralleri içerir ama kalorileri düşüktür. Daha çok lifli gıdalarla formüle edildiği için hayvanda tokluk hissi uyandırır. Köpeğinizi gereksiz abur cuburlara alıştırmayın. Kendi sağlığınız için gösterdiğiniz hassasiyeti onun için de göstermelisiniz..

KÖPEĞİNİZ ŞIŞMANLIYORSA

Köpeğinizin şişmalayıp şişmanlamadığını anlamak için kaburgalarını ve omurgasını kontrol edin. Sırtına baş parmağınızla bastırıp kaburgalarında elinizi gezdirin. Tüyleriyle birlikte avucunuza gelen et ve yağ tabakalarını, kaburgaların bittiği yerde bir çökme olup olmadığını kontrol edin. Yağ tabakaları kötüye işaretler ama kaburgaların bittiği yerde çökme, hayvanın sağlıklı bir kiloda olduğunu gösterir. Köpeğinizin bedeni bir sosis şeklinde olmamalıdır. Bu durumda veteriner hekiminize danışıp uygun bir diyet uygulamanız gerekir.

Bazı yaşlarda, köpeğinizin sağlığı bozulmadan önce perhiz yiyeceklerine başlamak yararlı olur. Dört ile yedi, sekiz yaş arası köpeklerin orta yaş dönemidir. Bu yaşlarda fazla hareket etmeyenlere perhiz yaptırılması doğrudur; bunun için mutlaka bir sağlık sorunu olması gerekmez. Artık fazla proteine ihtiyaçları yoktur; kaloriye ise hiç ihtiyaçları yoktur. Yine de alıştıkları düzende yemeklerini yemek isterler. Bu yaşlarda beslenme düzeni için veteriner hekiminize başvurabilirsiniz.

ALERJİK BÜNYELİ KÖPEKLERİN BESLENMESİ

Çeşitli maddelere alerjisi olan köpekler için hazırlanmış mamalar vardır. Marketlerde bu tür mamalar bulabileceğiniz gibi, veterinerinizin tavsiyesine göre de bir beslenme programı uygulayabilirsiniz, ona danışmadan köpeğinizin gıdasını gereksiz yere kılmayın.

YAŞLI KÖPEKLERİN BESLENMESİ

Köpeğiniz ne zaman yaşlanır? Bunun cevabı her cinse göre değişir ama sekiz yaşında bir köpek yaşlı sayılabilir. Bazıları bu yaşa kadar gelemeyebilir. Bazıları ise, on yaşını geçtikleri halde hâlâ 6-7 yaşındaymış gibi sağlıklı ve genç görünürler.

BESLENME DÜZENİ

Köpeğinizin sabah akşam belli miktarlarda ve sizin kontrolünüzde düzenli yemek yemesi en doğrusudur. Tepeleme dolu mama kabından aklına estikçe ve kendi istediği miktarlarda yemesi iyi bir beslenme yöntemi değildir.

- Günde iki kez onar dakikalık süreler tanıyarak köpeğinizi beslemeniz, sizi sürünün başı olarak görmesini sağlayacaktır. Doğada köpekler sürüdeki konumlarına göre yemek yer ve düzeni sürü lideri sağlar. Siz de sürü lideri pozisyonunuzu koruyun.
- Köpeğin yemeğine karşı davranışından sağlıklı olup olmadığını anlayabilirsiniz. Yemeğini yemeyen bir köpek büyük olasılıkla hastadır. Düzensiz beslenmede bunu saptayabilmemiz zorlaşır.
- Düzensiz beslenme köpeğin bazı kötü alışkanlıklar edinmesine sebep olur. Normal öğünü yemeyip ona daha özel bir şey vermenizi bekler. Buna hiç aldırmayın, acıkınca yemeğini yiyecektir.

Veterinerinize düzenli olarak giderek köpeğinizi kontrol altında tutuyorsanız, yaşlılık dönemine girip girmediğini ve beslenmesinde değişiklik yapmanızın gerekli olup olmadığını size söyleyecektir. Köpeğin yaşlanmasıyla, enerjisi ve hareketliliği azalır. Bu dönemde, köpekler daha çok uyurlar ve sistemleri yavaş yavaş çöker. Tıpkı insanda gözlemlenen belirtilerdir bunlar. Yaşlanan köpeğiniz diyet mamalarla kilo almadan daha enerjik olabilir ve doğru beslenme köpeğinizi yeniden hayata döndürebilir.

YEMEK SAATLERİ, ÖĞÜN VE MİKTARLAR

Köpeklerin yemek saatleriyle ilgili kesin kısıtlamalar yoktur. Bu hayvanın öncelikle kilosuyla ilgilidir. Köpeğiniz ne çok zayıf ne de çok şişman olmalıdır. Sağlıklı bir köpeğin gözleri ıslıl ıslıl, tüyleri pırlıl pırlıldır ve hareketlidir.

Aslında köpekler tıka basa yemekten hoşlanırlar. Normal olarak günde iki kere yemek verilmesi, uzmanlar tarafından salık verilen ölçüdür. Bu hem midelerine fazla ağırlık vermez hem de gözlerini doyurmaya yeter.

Bazı uzmanlar günde iki kez eşit miktarda yemek vermek yerine; sabahları daha çok, akşamları ise daha az miktarda yemek vermenin doğru olduğunu savunur. Gündüz hayvan hareket halinde olduğu için yediğini hazmeder. Bazen de, evde olamayacağınız zaman, köpeğinizi iyice doyurarak daha mutlu ve sakin olmasını sağlayabilirsiniz. Köpeğinize kaç öğün yemek vermeniz gerektiği kadar, gün içinde toplam ne kadar yemek yediği de önemlidir.

Her köpeğin cinsine göre beslenme ihtiyacı, öğün sayısı ve onu doyuracak miktarlar farklıdır. Bir köpeğin öğün süresi 10-12 dakikadır ve bu süre içinde yiyebileceğinden fazlasını vermemeniz gerekir. Günde iki kez 10 dakikalık beslenme köpek için yeterlidir. Mama paketlerinin üzerindeki önerileri, başlangıçta uygulayabilirsiniz ama zamanla köpeğinizin halinden ve kilosundan verdiğiniz miktar ve öğünlerin az ya da çok geldiğini anlayabilirsiniz. Zayıflaması ya da kilo alması halinde, öğün ve miktarları azaltıp çoğaltabilirsiniz.

Kabındaki yemeği yemiyorsa, beş dakikalık süre daha tanıyın. Bu süre içinde yemeğini bitirmiyorsa, ikinci öğün önüne aynı yemeği koyun. Eğer yemek seçiyorsa, acıkıp ikinci öğünde yiyecektir. Ancak, yemeğini yememekte ısrarlıysa, hasta demektir.

ÖDÜL MAMALARI

Yeni lezzetlerle köpeklerin hayatına renk katmak amacıyla üretilen pek çok abur cubur yiyecek vardır. Köpeğiniz kendi beslenmesini ayarlayamaz. Bu yiyeceklerden fazla vermeyiniz. Özellikle bu tür ekstra yiyeceklerle şişmanlarsa, bu onun kabahati olmayacaktır. Yavrulara bu tür yiyecekler verildiğinde, ne kadar sevindiklerini görmek kışkırtıcıdır. Ama aşırı kilo ve yanlış yiyecekler pek çok soruna yol açar. Bu tür yiyecekler köpeğin beslenmesine yardımcı olmaz.

Köpeğinizin günlük yemeğinin dışında, ona ara sıra bu yiyeceklerden verebilirsiniz. Ödül mamaları, köpeğin eğitimi sırasında kullanılır. “Otur”, “Kalk” komutları, tuvalet eğitimi ya da daha zor eğitim aşamalarında hem köpeğin dikkatini çekmek hem de iyi davranışlarını teşvik etmek için bu ödül mamaları idealdir. Köpeğiniz en azından sizi mutlu ettiğini görerek, hem bunu sağlamak hem de ödülünü almak için dersini öğrenecektir. Sahibini memnun ettikçe ödül mamalarının devamının geleceğini anlar.

SU İHTİYACI

Köpeğin beslenmesinde su çok önemlidir. Güneşin altında kalmayı sevmezler, serin yerleri tercih ederler ve vücut ısılarını düzenleyebilmek

için sürekli ağızdan nefes alıp verirler. Serinlemek ihtiyacı kadar vücudunun susuz kalmaması için de köpeğin çok suya ihtiyacı vardır.

Yavru ya da yetişkin köpeklerin ulaşabileceği bir yerde her zaman bir kap temiz su bulundurmalısınız. Köpekler susadıkça gidip gelip içerler.

Köpeğinizin açık kalmış klozetten su içmesine engel olmak için ona özel bir kap ayırmanız çok önemlidir. Size susadıklarını söyleyemeyecekleri için başka yerlerden susuzluklarını gidermeye çalışmaları ölümlerine bile yol açabilir. Köpeğin bünyesi insana kıyasla pek çok organizmayı yok edebilse de bir riske girmek gereksizdir.

TÜY, TIRNAK, KULAK VE GÖZ BAKIMI

Köpeğin tüylerinin taranması çok önemlidir, çünkü bu hayvanı çok mutlu ettiği gibi, onu hem sağlıklı kılar hem de ömrünü uzatır. Sabırlı ve kararlı davranırsanız, temizlenirken size problem çıkarmayacaktır.

Köpeğinizin yıkanması, tüylerinin taranıp fırçalanması, tırnaklarının kesilmesi, kulaklarının ve gözlerindeki çapakların temizlemesi onun temel ihtiyaçlarıdır. Taranma ve fırçalanma, kısa tüylü köpekler için de gereklidir çünkü bu işlem hayvanın güzel görünmesinden çok sağlığıyla ilgilidir. Kulak, göz ve tırnak bakımını ilerde tek tek ele alacağız.

Düzenli tüy bakımı sizi sağlıkla ilgili bazı harcamalardan da kurtaracaktır. Köpeğiniz mutlu, siz mutlu!

TÜYLERİN FIRÇALANMASI

Köpeğinizi bütün gün kucağınıza alıp okşayın, hiç sesi çıkmaz ama tüylerini fırçalamaya başladığınızda bu kadar sakin durmaz. Aslında fırçalanmaktan hoşlanır ancak işleri yanlış yapıyorsanız hayvan direnir. Köpeklerin ciltleri, tahmin edildiğinden daha hassastır. Titiz bir köpek sahibi, sert bir fırçayla hayvanın canını acıtabilir. Her şeyden önce, köpeğinizin tüylerine ve cildine göre bir fırça seçmeniz gerekir. Tüylerin taranmasının çok önemli yararları vardır: Pire, kene gibi tüylerinin arasına gizlenmiş zararlı hayvanları, cildindeki kızarıklık, tahriş ve yaraları bu sayede fark edebilirsiniz. Hatta, tümör gibi ciddi belirtiler genellikle bu bakım sırasında fark edilir.

YAVRU KÖPEKLER

Yavruların tüylerini ilk kez fırçalarken, onda iyi bir izlenim bırakmaya gayret etmelisiniz. Tüylerin eşit ve uzun fırça darbeleriyle boyundan kuyruğa doğru ve omuzlardan bacaklara doğru fırçalanması gerekir. Çenesinden göğsüne doğru inip, hafifçe karın bölgesini fırçalayın. Kuyruğunu da unutmayın. Bütün bu işlemler sırasında tatlı bir sesle konuşun. Ona bu işten keyif almayı ve tekrar taranması gerektiğinde huysuzluk etmesini ancak bu şekilde öğretebilirsiniz.

TEMEL BAKIM MALZEMELERİ

Düz fırça
Sık kılı fırça
Sert fırça
Tüy toprakları için tarak.
Tüy toplamak için tarak
Taraklı eldiven
Pire tarağı
Tırnak makası
Diş fırçası
Diş macunu
Pamuk
Kulak temizleme solüsyonu
Şampuan
Saç kremi
Havlü

YETİŞKİN KÖPEKLER

Yetişkin köpekleri tararken, yine aynı şekilde sabırlı ve sevecen olun. Keyif alın ve keyiflendirin. Köpeğinizin tüylerine göre bir fırça seçmeyi unutmayın ve vücudunun her tarafını fırçalayın.

Tüylerden pireleri ayıklamak için özel taraklar vardır. Çok sık dişli ve metal olan bu taraklarla tüylerin arası iyice temizlenir. Pireler ve yumurtaları tarağa yapışır, daha sonra tarak alkollü suda bekletilir. Çamaşır suyu veya zefiran da olabilir. Suyu daha sonra tuvalete dökün. Pirelenmeye karşı ilerideki bölümlerde vereceğimiz bilgilerden yararlanabilirsiniz. Evinizin ve bahçenizin de bu küçük hayvanlardan arındırılması gerekecektir.

BANYO

Köpekler suyla oynamayı severler. Yalnız, farklı koşullarda suya karşı değişik tepkiler verebilirler. Köpeğinizle sahilde yürürken, denize doğ-

ru bir top fırlatın, hiç tereddüt etmeden suya atlayacaktır! Dalgalarla boğuşup, topu bulup getirecek ve topu tekrar tekrar atmanız için gözünüzün içine bakacaktır.

Denize girmekten hoşlansa da, yıkanmaktan hoşlanmayabilir. Köpeğinizi yıkarken yine sabır ve kararlılıkla hareket ederek ona en tatlı sözlerle yaklaşmalısınız. Banyodan önce tüylerini fırçalamak gerekir –özellikle tüy dökme döneminde bu şarttır. Sonra kulaklarını pamukla tıkayıp ılık suyla vücudunu alıştırma alıştırma ıslatın. Boynuna döktüğünüz şampuanı suyla köpürtüp vücuduna yayın. Bugün piyasada her türlü şampuan bulunabildiği gibi pire ve kene temizleyici şampuanlar da vardır. Bu ilaçlı şampuanların kullanım tariflerini çok iyi okumalısınız. Bazıları yavru köpeklerde kullanılmaz. Köpeğinize uygun bir şampuan mutlaka bulacaksınız. Pes edip, onu yıkamaktan vazgeçmeye kalkışmayın sakın.

Köpeğinizi yıkarken daireler çizerek vücudunu ovalayın. Yumuşak hareketlerle göğüs, kalça ve bacak aralarına kadar her yerini iyice şampuanlayın. Kuyruğu da unutmayın ve başına nispeten az şampuan sürün. Gözlerine şampuan kaçmamasına dikkat edin. Ağzına, burnuna şampuanlı su gelmesinden de hiç hoşlanmaz.

Bir duş ya da hortumla her tarafını bolca suyla yıkayın, durulayın. Banyodan sonra hayvanın vücudunda kalan suyu kendi kendine silkelenecek atmasına izin verin. Banyonuz biraz su içinde kalacaktır ama, onu havluya ne kadar kurularsanız kurulayın, kendi yöntemiyle kurulanması kadar etkili olmayacaktır.

Köpeğinizin banyodan sonra üşütmemesi için bazen saç kurutma makinesi iş görebilir; üstelik kabarık, pırlı pırlı tüyleriyle daha yakışıklı görünecektir. Bazı köpekler bu işleme o kadar alışır ki, kurutulurken uyudukları bile olur! Banyodan sonra da tüylerin iyice fırçalanması gerekir çünkü hayvanın vücudunda kalan tüyler evin her tarafına dökülür. Köpeğinizin banyo yaptığı gün, minderinin kılıfını da yıkama alışkanlığı edinin.

TIRNAKILARIN KESİLMESİ

Köpeklerin tırnakları kesilmeli mi? Evet, çünkü fazla uzadıkları zaman tırnaklar içe doğru kıvrılarak etine gömülür ve hayvan yürürken canı

acı. Bir de bakarsınız, köpeğiniz topallıyor! Buna hiç fırsat bırakmamak sizin elinizde. Tırnakları için her zaman kuaföre gitmeniz gerekmez, bu işi çok rahatlıkla becerebilirsiniz. Köpeğinizin tırnaklarını kesmek ayrı bir sabır ve dikkat işidir; ama işin bir de püf noktası vardır. Tırnaklar sadece ucundan kesilmelidir. Hayvanın tırnakları hâlâ uzun görünüyorsa olabilir ama tırnağın derin kesilmesi sakıncalıdır, kanayabilir. Tırnak dibinden geçen sinir uçları zarar görebilir. Tırnakları beyaz olan köpeklerde bu hassas etler, tırnağın yarısına kadar gelen birer gölge gibi görünür. Tırnaklar koyu ise, bu alt tabakayı tam olarak göremezsiniz ve sınırını kestirmek mümkün değildir; hayvanın canını yakabilirsiniz. Tırnakların çok uzamasını beklemeden sık sık bu işlemi yaparsanız hayvan rahat eder.

Bir parçası kesildiğinde ne yapmak gerekir, peki? Kanı durdurmak için bazı hazır malzemeler vardır ama mısır nişastası da aynı işi görür, sürdükten sonra temiz bir bezle bu bölgeyi iyice sıkın. Bir iki dakika içinde kanama duracaktır. Et derin kesilmişse, kanama durmaz. Bu durumda, hayvanı veterinerine götürmeniz gerekir.

Köpeğinizin tırnaklarını kesmeye başlamadan önce, patilerinin tutulmasına alıştırmalısınız. Genellikle bundan hoşlanmazlar ama yan yatırarak patilerini okşarken tatlı tatlı konuşursanız, ona bunu öğretebilirsiniz. Bu eğitimi verdikten sonra, tırnaklarını keseceğiniz zaman aynı şekilde onu yan yatırın, ona bir ödül verin ve tek tek patilerini okşayarak tırnakları uçlarından kesmeye başlayın. Fazla derin kesmemeye dikkat edin. Ben

TOPAKLANAN TÜYLER

Uzun tüylü köpeklerde en büyük sorun tüylerin topaklanmasıdır. Hayvan bundan çok rahatsız olur, çünkü nemli kalan tüy topakları mikrop yuvası haline gelir, cildi tahriş eder. Bazen bu topakları kendiniz açabilirsiniz. Bunun için saç kremi ya da bitkisel yağ kullanabilirsiniz. Yine de pek kolay bir iş değildir. Genellikle topakları olduğu gibi kesmek en iyi çözümdür. Hayvanın kel kel görünüşü, bunlarla yaşamasından daha iyidir. Nasıl olsa tüyleri tekrar uzayacaktır.

köpeğim Exley'in rahatça uzanabileceği bir yere sevdiği bir kurabiye ya da şeker koyduğum zaman hayvancağız bununla oyalanırken tırmaklarının ke-sildiğini fark etmiyor bile.

KULAK BAKIMI

Sarkık kulaklı köpeklerin kulak temizliği daha önemlidir. Kulağının içi hava almadığından nemli kalır. Bu nemli ortamda bakteriler ürer, keneler yapışır.

Hayvan sürekli olarak kafasını iki yana sallıyor, sık sık kulaklarını kaşıyor ve kulak kokusu şiddetli bir şekilde uzaktan bile duyuluyorsa, köpe-ğimizin kulaklarının temizlenme zamanı gelmiş demektir. Bu işi yaparken çok dikkatli olmalısınız: Kulak kanalına çöp sokmak tehlikelidir. Küçük bir pamuk parçasını kulak temizleme solüsyonu ile ıslatıp köpeğin kulağının içini bununla temizleyin. Bu işlemi birkaç kez tekrarlamanız gerekecektir.

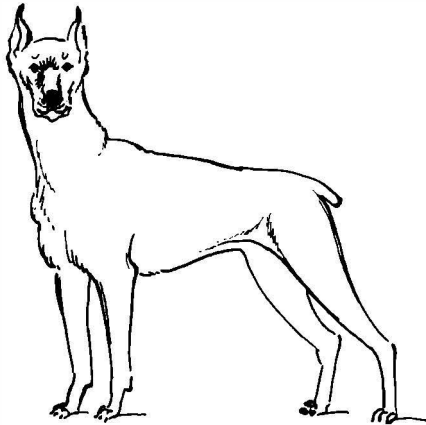
Dış kulak temizlendikten sonra, kulağın iç kısmına solüsyonu doğ-rudan damlatabilirsiniz. Az miktarda iki kez kulağın içine doğru damlattık-tan sonra, hayvanın kulağını kapatıp biraz ovuşturun. Köpeğinizin rahatla-dığını göreceksiniz. Ancak, kulağı kızarmış ve sertleşmişse ve size engel ol-mak için pati atıyorsa, onu veterinerine götürmeniz gerekir; ciddi bir enfek-siyon baş göstermiş olabilir. Bu tekrarlanan bir sorundur. Köpeğinizin ku-laklarını temiz tutarak buna engel olabilirsiniz.

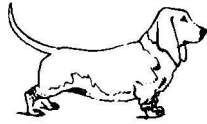
GÖZ BAKIMI

Köpeğin gözü ruhunun aynasıdır, derler. Çok yaşlı olanlar dışında, köpekler her zaman canlı, ıslıl ıslıl ve cin gibi bakmalıdır. Çapakların sürekl-i olarak temizlenmesi gerekir. Onların çapaklanan gözlerinden rahatsız ol-mayacağını düşünüyorsanız çok yanlıyorsunuz. Ayrıca çapaklar gözde enfeksiyon başlatabilirler. Bazı cinsler iri ve patlak gözlü olurlar. Böyle gözler daha çabuk toz ve kir kapar. İltihaplanmaya ya da en azından tahriş olmaya daha eğilimlidir. Boston Terrier, Chihuahua, Buldok, Cocker Spaniel'in gö-zü böyledir. Bloodhond gibi bazı cinslerin ise gözleri sarkıktır; bu cins kö-peklerin özel bakıma ihtiyacı vardır. Ama hangi cins olursa olsun gözlerde-ki çapaklar her gün temizlenmelidir.

PROFESYONEL BAKIM

Köpeğinizin cinsine göre, özellikle tüylerinin kırpılması için, yılda iki kez kuaföre gitmeniz gerekebilir. Özellikle Schnauzer, Poodle, Shih Tzu ve Terrier için bu şarttır. Profesyonel kişiler köpeğiniz için gereken tüm bakımı yapar, tırnak kesme, kulak temizleme ve yıkama konusunda mükemmel bir iş çıkartırlar doğrusu. Böyle bir bakımdan sonra, köpeğinizi tanımakta güçlük çekebilirsiniz! Deneyin... memnun kalacaksınız.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KÖPEĞİNİZİN TEMEL EĞİTİMİ

KÖPEĞİNİZİN TEMEL EĞİTİMİ

Bırakın köpeğiniz yüzünüzü yalasın...

hiçbir terapi bu kadar iyi gelemmez.

BERN WILLIAMS

Köpeğinizin size hayran olması,

mükemmel olduğunuz anlamına gelmez.

ANN LANDERS

SINIRLI BÖLGEYE ALIŞTIRMA

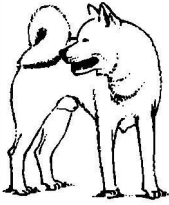
Köpeğinizin eğitimi tamamlanana kadar onu sınırlı bir alan içinde tutmanız gerekir. Ayrıca, evde olmadığınız ve onunla ilgilenemeyeceğiniz zaman yaramazlık yapmaması için bu gereklidir. Evdeki ahşap eşyayı kemirebilir, duvar kağıtlarını yırtabilir, tuvaletini yapabilir ve etrafta bulduğu kumaş, kağıt gibi şeyleri parça parça edebilir. Köpeğinizin her ne kadar özgür olmasını tercih etseniz de, hayvana eziyet etmemek kaydıyla, uzmanlar bu kısıtlamanın uygulanması gerektiğini savunuyorlar.

Evde bir oda, koridorda bir köşe, kulübe ya da kafes gibi köpeğinize ayrılan alanda dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Ayakta rahatça dolaşabiliyor olmasına dikkat edin, ancak etrafa tuvaletini yapıyorsa, sınırları daraltmanız gerekir.
- Emniyetli olması gerekir. Sınırlı alanda sivri çıkıntılar, hayvanın ağzına atabileceği zararlı maddeler, kolayca parçalayabileceği battaniye ya da muşamba gibi malzemeler olmamalıdır.
- Kemirme, tırmalama ve parçalama gibi huyları varsa, ahşap mobilyaları bu alanda bırakmayın.

Kafes Eğitimi

Yemeğini kafese koyup onu içeri sokun ve kapıyı kapatın. Yemeğini rahatça yemesini bekleyin ve onu biraz sonra dolaştırmaya çıkarın. Bir

ETİKETLERE DİKKATİ

Evdeki ilaç ve diğer malzemelerin etiketlerinde çocuklar ve hayvanlar için tehlike uyarılarını dikkatle okuyun. Yutulması ya da sürülmesi halinde ortaya çıkacak belirtiler, böyle bir durumda alınacak önlemler veya verilecek panzehir mutlaka yazılıdır.

sonraki öğün yine yemeğini koyup onu içeri sokun ama bu kez kapısını kapatmayın, sadece kapının önünde onu bekleyin. Kafese girip çıkmaya alışması için, orada atıştırabileceği bir iki parça yiyecek bırakın.

Hayvanın kafese girip çıkma alışkanlığını edinebilmesi için, kapının iki tarafına koridor gibi bir bariyer yapın. Köpeğiniz bu şekilde, kafesine doğru yönlendirilmiş olur.

Bundan sonraki aşamada, ona komutlarla girip çıkmayı öğretin. Bir elinizle tasmaından tutup diğer elinizle yerini gösterip, “Yatak” sözcüğünü tekrarlayın. Tasmaından tutmaya devam ederek onu ileri doğru yürütürken, hafifçe kuyruğunun altından elinizle itin. Gerekirse, bu itme hareketini biraz daha sert bir şekilde yapabilirsiniz. Sonra da, hemen dışarı çıkması için komut verin. Söylediklerinizi yapıyorsa, çenesini okşamayı ihmal etmeyin. Bu girip çıkma işlemini beş kez üst üste yapın. Bundan sonraki günlerde en az üç kez aynı işlemi tekrarlayın. Komutlara uyarsa kafesine girdikten sonra kapısını kapatmayın.

Köpeğinizi orada hapsederseniz, bunu kafesiyle ilgili kötü bir çağrışımla bağdaştıracaktır ve bir dahaki sefere içeri girmek istemeyecektir. Sizin komutunuz üzerine sınırlı bölgesine girmeyi iyice öğrendikten sonra, gerektiğinde kapısını kapatabilirsiniz; bunu kabullenir. Sevdiği bir oyuncakı bırakırsanız, orasını oyun oynamak için bir yer olarak algılayacak ve isteyerek içeri girecektir. Yemeğini yedikten sonra kapılarını dışarı çıkartmanız iyi olur çünkü bunlarla oynamaya

kalkabilir ve etrafı kirletir. Kafesi ince bir örtüyle kapatarak ona huzurlu bir ortam sağlamalısınız. Ama bunu çekeştirip yırtıyorsa, daha dayanıklı bir malzeme kullanın.

Köpeğinize bir “in” içinde yaşadığı duygusunu vereye çalışın. Eğer köpeğiniz henüz yavruysa, televizyon ve müzik seti gibi aletlerden uzak bir yerde uyumasına dikkat edin. Gürültü onları hırçınlaştırabilir. İklim'e göre, vantilatör ya da klima yeknesak sesiyle huzur verici olabilir. Köpekler kafese konduklarında havlayıp sızlanabilir ya da ulumaya başlarlar. Bu seslerle size bir şey anlatmaya çalışıyorsa, örneğin tuvalet ihtiyacı gibi, onu dışarı çıkabilirsiniz ama bunun dışında bu seslere hiç kulak asmayın. Kararlı davranırsanız susacaktır. Eğer susmuyorsa, onu ani bir şekilde uyarın. Önüne bir teneke kutu atabilirsiniz, ya da su sıkabilirsiniz. El çırpma da işe yarayabilir. Daha sert bir hareket yapmak gerekirse, kafesine doğru tasmaşını şaklatabilirsiniz.

Eğer geceleri buna devam ediyorsa, köpeğin kafesini kendi yatak odanızın kapısına yakın bir yere koyun; böylece, yerinizden kalkmadan ona müdahale edebilirsiniz. Köpek bu huyundan vazgeçtikten sonra kafesini tekrar eski yerine doğru kademe kademe kaydırarak taşıyın.

Ev tasmaşı

Kafes eğitimi, köpeğinizin ev eğitimiyle ilgili değildir. Serbest kaldığında bazı yaramazlıklar yapması doğaldır ve ev içindeki kuralları öğretmek için bir süre daha uğraşmanız gerekecektir. Evin içinde gözünüzü hiç üzerinden ayırmamanız gerekir yoksa bu tür yaramazlıkları huy haline getirebilir. Tasmaşının kayışını belinize bağlarsanız hayvanı her an izleyebilir ve müdahale edebilirsiniz.

Kayışı sol tarafınıza bağlayın ve köpeğin ayaklarınıza dolanmasına meydan vermeyecek şekilde kısa tutun. Gereksiz yere havladığında, kayışı dişlemeye başladığında ya da tuvaletini yapmaya kalkıştığında tasma kayışını hızla çekerek bu hareketlerine engel olmaya çalışın.

Bu basit yöntem, eğitimde çok etkilidir. Hatta iki köpeğiniz varsa, aynı anda ikisini birden bu yöntemle eğitebilirsiniz. Söz dinleyene daha çok özgürlük tanıyabilirsiniz.

YEME - İÇME DÜZENİ

Çoğu yavru iki ayın sonunda annesinden ayrılabilir. Bu dönemde yavru durmaksızın yiyip içmek isterler. Tuvalet eğitimi konusunda bilinçsizdirler. Bu aşamada hayvanın eğitime çabuk uyum sağlaması için yemek saatiyle tuvalet saatini çok iyi ayarlamamız gerekir. Yavru köpeğiniz için sağlıklı bir mama seçip belirli saatlerde düzenli olarak besleyin. Bu onun hep aynı saatlerde tuvalete çıkmasını sağlayacak ilk adımdır. Üç dört aya kadar günde üç kez beslenmeleri gerekir; mama iki öğüne indirildikten sonra artık yetişkinlikleri boyunca bu düzen sürdürülür. Evde beş altı saat bulunamayacağınız zamanlar, köpeğinizin mama miktarında ufak tefek değişiklikler yapabilirsiniz. Evden çıkmadan onu iyice doyurup tuvaletini yaptırırsanız, gönül rahatlığıyla yalnız bırakabilirsiniz.

İyi cins bir mama seçimi önemlidir. Besin değeri yüksek, kolay sindirilebilen kuru mamaları tercih edin. Katkı maddelerine dikkat edin; içinde renk veren maddeler varsa, köpeğinizin bir kaza yapması halinde, halı ve diğer eşyalarınızda boya lekeleri kalabilir. Mama konusunda cimrilik etmeyin. Köpeğinizi pahalı ama besin değeri yüksek bir mamayla beslerseniz, uzun vadede daha kârlı çıkarsınız. Kaliteli mamaların daha az miktarı ile doyabilir ve daha az tuvalete çıkar. Mama seçiminde veterinerinize danışabilirsiniz.

Seçtiğiniz mamanın köpeğinize iyi gelip gelmediğini kontrol edin. Hayvan kilo kaybetmemeli, kasları gelişmeli ve enerjik olmalıdır. Tüyleri pırl pırl görünmelidir. İshal, kabızlık, gaz çıkarma, kaşınma, ciltte lekelelerin belirmesi aldığı gıdayla ilgili sorunlardır. Veterinerinize danışın ve mama değiştirmek gerektiğinde, daha önce de önerdiğimiz gibi, kademe kademe en az beş güne yayarak hayvanı yeni mamaya alıştırm. İshale karşı, eski mamayla yeni mamayı 4'e 1 oranında karıştırın ve her gün yeni mamayı artırırken, eski mamayı azaltarak devam edin. Tuvalet eğitiminde zorlanan köpeklere günde bir kez kuvvetli bir öğün vermek de denenebilir. Böylelikle, hayvan metabolizmasını daha kolay kontrol edebilir. Bu arada ekstra mamalar, ev yemeği verilmemelidir.

Köpeğiniz çok fazla idrara çıkıyorsa veterinerinize danışmanızda yarar vardır çünkü köpeğin idrar yollarıyla ilgili bir sorunu olabilir. Bu tür bir sorunu olmadığı halde fazla idrara çıkma durumu devam ederse, suyunu

kontrollü vermeyi deneyin. Tuvalet çıkma saatlerinden biraz önce suyunu verin. Gece sorunlarına karşı da, en son olarak yatmadan üç saat önce suyunu verin.

Evde olmadığınız zamanlar ortalıkla yemek ve su kaplarını dolu bırakamamaya dikkat edin. Bu, hayvanın tuvalet ihtiyacına yol açar üstelik yavrular bu kapların içine girip oynamaya bayılırlar.

KOMUTLA TUVALET EĞİTİMİ

Köpeğinize belli saatlerde komutla tuvaletini yapmayı öğretebilirsiniz. Hareketli hayvanlarda daha sık tuvalet ihtiyacı olur. İki-dört ay arası, sabah kalkar kalmaz, yemek yer yemez, su içer içmez ve oyun oynayarak fazla hareket ettikten hemen sonra dışarı çıkarlar. Bu yarın saat ile 45 dakika sürelerle tekrarlanabilir. Dört aydan sonra yapısı itibarıyla yetişkin bir köpeğe benzer ama ona bir süre daha yavru gözüyle bakmanız gerekir. Yetişkinlikte günde üç ya da beş kez dışarı çıkarlar.

Köpeğinizi eve getirmeden önce tuvaletini yapacağı yeri belirlemiş olmalısınız.

Komut üzerine tuvaletini yapmasını öğrenen bir köpek rahat edersiniz. Hayvan dikkati başka şeye takıldığı için tuvaletini ihmal edebilir ya da tuvaletini yapacağı uygun bir yer bulamaz; dolayısıyla, düzeni bozulur. Bazı köpekler sadece dolaştırmaya çıkarıldıkları zaman tuvaletlerini yaparlar, bazıları ise, belli bir yeri bellemiştir ve sadece orada tuvaletlerini yaparlar. Ama komut üzerine eğitilen bir köpek, sizin komutunuzla hareket edecektir; tabii, onun da ihtiyacını göz önünde bulundurarak bu komutları zamanında ve etkili bir şekilde uygulayabilirsiniz hayvanın nerede, ne zaman tuvalete çıkacağını kontrol edebilirsiniz ve evde sorunsuz yaşarsınız.

Köpeğin tasmaşını takıp tuvaletini yapması gereken yere götürün. Çevreyi koklamaya ve kendi etrafında dönmeye başlarsa, tuvaletini yapmaya hazırlanıyor demektir. Bu sırada ona her seferinde tatlı bir sesle bir cümlecik söyleyin. Ne dediğiniz değil aynı şeyi tekrarlamamız önemlidir. Köpeğiniz buna alıştığında, tuvaletini yapacağı yere giderken aynı cümlecik söylemeye başlayın. Kesinlikle, her seferinde tuvaletini yapacaktır.

YEME, SU İÇME, TUVALETE

ÇIKMA PROGRAMI

6-14 hafta

Günde 3 öğün yemek verin.
Dilediği kadar su içebilir; ancak yatmadan iki saat önce su kabını ortadan kaldırın.

Köpeğinizi kafeste tutuyorsanız 4-6 saat, serbestse 1-1,5 saat arayla tuvalete çıkarın.

3-4 ay

Günde 2-3 öğün yemek verin.
Aynı şekilde devam edebilirsiniz ama köpeğiniz iyi eğitilmemişse, su kabını birkaç saat ortadan kaldırın. Hayvanın yine de en az günde beş defa su içmesi gerekir. (Suyunu her tuvalete çıkışından öncesine denk getirebilirsiniz).

Köpeğinizi kafeste tutuyorsanız, 4-8 saat arayla tuvalete çıkarın. Serbestse 45 dakika ile 3 saat arasında çıkarın.

4-6 ay

Günde 2 öğün yemek verin.
Su ihtiyacını aynı şekilde karşılamaya devam edin.

Köpeğinizi kafeste tutuyorsanız, 6-9 saat arayla tuvalete çıkarın. Serbestse, 1-4 saat arası çıkarın.

6 ay ve sonrası

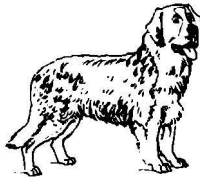
Günde iki öğün yemek verin.
Bir sorun olmadıkça, su ihtiyacını tamamen serbest bırakın
Günde 3-5 kez tuvalete çıkarın

Gazete Kâğıdına Alıştırma

Köpek alırken küçük bir cins tercih etmenin avantajları çoktur. Küçük bir köpeği tuvalet için dışarı çıkarmadan, tuvaletini evde bir gazete kâğıdına yapmaya alıştırabilirsiniz.

Birkaç eski gazeteyle biraz tel bu işi görebilir. Evde olmadığınız zamanlarda telle çevirdiğiniz alanın tabanını kat kat gazeteyle kaplayın. Önce tabanın tamamına gazete yayın, giderek gazete kaplı kısmı daraltarak tel çerçeve içine bir de yatak koyun. Köpeğiniz kâğıda tuvaletini yapmaya başladığında, tel çerçevenin kapısını açık bırakın. Tuvaletini yaptıktan sonra, evde dolaşmasına izin verin. Bunu bir süre denetim altında tutarak, zamanla odalara girebilme hakkını verin. izin vermediğiniz bir odaya girmeye yeltenirse, onu tel çerçevenin içine geri koyun. Kâğıdın dışına taşarak tuvaletini yapacak olursa, onu gazetenin üzerine doğru yönlendirin.

Bu eğitime alışmış olan köpekler –nerede olursa olsun– sadece gazete kâğıtları üzerine tuvaletlerini yaparlar. Bir köpeği bu eğitimden sonra dolaştırmaya alıştırabileceğiniz gibi, tersi de mümkündür. Yani dışarıda tuvaletini yapmaya alışmış bir köpeği evde gazete kâğıdına alıştırabilirsiniz. Ama tek bir yol seçip kararlı hareket etmek daha doğrudur.

“Sokakta tuvaletini unutuyor, ama eve gelir gelmez aklına geliyor.”

Köpeğinizi dışarı çıkardığınızda, tuvaletini yapması için uygun yerlere götürüp koku almasını sağlayın. Dikkati başka tarafa kayarsa, tasma kayışından sıkıca çekerek onu gereken yöne doğru yönlendirin.

“İşini bitirmesi saatler sürüyor”

Tuvaletini yapması için köpeğinize birkaç dakika süre tanıyın. Eğer yirmi dakika beklerseniz, bir daha sefere sizi başında yarım saat tutacaktır. Birkaç dakika dolunca, tasmaşının kayışıyla çekip kafesine götürün. Bir sonraki tuvalet saatini dört gözle bekleyip çarçabuk işini görecektir. Tuvalet saatlerinde oyun oynamasına izin verin ama önce tuvaletini yapması gerekir. Tuvaletini yaptıktan sonra oyun oynayacağını bilirse, işini bir an önce bitirecektir. Önce oyun oynamaya alışmaması gerekir.

Tuvalet için onu ödüllendirmeyin. Bu ödüllerin beklentisiyle tuvaletini ihmal edebilir. Köpeğinize, tuvalete çıkmanın yeterince bir ödül olduğunu öğretmeniz gerekir.

“Tuvalet ihtiyacı olduğunu anlıyorum ama bağırsakları çalışmıyor”

Gerçekten ihtiyacı olduğundan eminseniz, biraz koşturarak köpeğinizin metabolizmasını harekete geçirin. Sonuç alamazsanız, kulak çöpünün ucunu vazelinleyip poposuna hafifçe sokun. İhtiyacı varsa mutlaka yapacaktır. Ya da zamanla, sürekli tekrarlayacağınız cümlecikle tuvalet ihtiyacını köpeğin kafasında özdeşleştirerek onu eğitmeyi deneyin.

“Yetişkin bir köpeğim var, çok ender olarak kaza yapar ama onu çok sık dolaştırıyorum; bu kadar sık dolaştırmadan tuvalet eğitiminin gerilememesini nasıl sağlarım?”

Pek çok köpek sahibi, hayvanın ihtiyacı olmadığı zamanlar onu dolaştırmaya çıkarmak gibi bir yanlışla düşer. Hayvanın evi

TUVALET EĞİTİMİNDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

- Kafesinde bırakıldığı zaman tuvaletini tutabilen bir köpeğin eğitiminin tamamlandığını düşünmemelisiniz. Her şeyden önce, hareketsiz kaldığı için hayvanın metabolizması yavaşlamıştır. Hiç eğitim almamış bir köpek bile kafeste on iki saat tuvaletini yapmadan oturabilir.
- Etrafı keşfetmek, koşup dolaşmak, oyuna dalmak köpeklerin çok hoşuna gider ve tuvalet için sokağa çıktıklarını unutabilirler. Köpeğinizi tek başına dışarı bıraktığınızda, tuvaletini yapıp yapmadığından emin olamazsınız. Onun başında bulunmazsanız, hayvan saatlerce dolaşıp geldikten sonra evde tuvaletini yapar.
- Köpekler dışarı çıkmak istediklerinde, genellikle bunu oyun için isterler. Bu telaşları tuvalet için olmayabilir. Dolayısıyla, köpeğinizin dışarı çıkma isteğini fazla teşvik etmemelisiniz ya da güvenmemelisiniz. Gün boyunca pek çok kez dışarı çıkmak için huzursuzlanıyor ve her seferinde de tuvaletini yapıyorsa, sindirim sisteminde bir sorun olabilir; ya da henüz kontrol yeteneklerini tam kazanmamıştır.

kirletmemesi için bunu sık sık tekrarlamak, aslında hayvanın tuvaletini tutmayı öğrenmesine engel olur. Oysa amaç, hayvanın dışarı çıkarılana kadar tuvaletini tutmayı öğrenmesidir.

Sık sık dışarı çıkan bir hayvanın tuvalet eğitimi bozulur. Onu daha seyrek dışarı çıkararak, köpeğinize iyilik edersiniz aslında. Ev tasmasıyla yarım saat kadar hayvanı oyalamaya çalışın ve giderek dolaştırma saatlerinin arasını açın.

“Elde olmayan kazalarda ne yapmalıyım?”

Elde olmayan kazalara her zaman için hazırlıklı olmanız gerekir.

- Bu kaza yüzünden hayvanı asla azarlamayın. “Buna nasıl sebep oldum” diye kendinize kızın.
- Tuvaletini yapacağını hissettiğinizde, köpeğinizi şaşırtarak durdurmaya çalışın ve hemen dışarı çıkarın.
- Kaza yerini hemen temizleyip sterilize edin ve koku spreyi sıkın.

“Günlük Tutmak İşe Yarar mı?”

Köpeğinize günde kaç kez ne kadar miktar yemek verdiğinizizi not edin ve tuvalete çıkışındaki tutarsızlıkları kaydedin. İleride karşılaşacağınız tuvalet eğitimiyle ilgili sorunlarda ya da sağlık sorunlarında bu belgeler çok işe yarar.

Köpeğinizi hangi saatlerde dışarı çıkardığınızı ve hayvanın tuvalet düzenini not edin. Bu-

nun dışında, kazaları da kaydedin. Probleme hazırlıklı olup önlem almanıza yarayacaktır. Tuvaletini yapmadığı seferleri not edin çünkü dışarı çıkışların 10'da 9'unda tuvaletini yapıyor olması gerekir.

Tuvalet eğitimi iyi almış bir köpek, evde her tarafı koklamaya başlar ve huzursuz olur. Bu durumda onun tuvaletinin geldiğini fark ederek hemen dışarı çıkarabilirsiniz ve kazalar böylece önlenir.

“Tuvalet eğitimi ne kadar sürer?”

Bu eğitimin tamamlanması için bir yıllık bir süreyi göze almalısınız. Köpeğiniz bir hafta, hatta birkaç hafta bu eğitime mükemmel bir şekilde uyum sağlamış gibi görünebilir ama bu öğrendiklerini unuttuğu anlar olabilir.

Buna çoğu zaman önemsiz gibi görünen değişiklikler sebep olur:

- Yiyeceklerin değişmesi
- Yağmur, kar ya da aşırı sıcaklarda hayvanın dolaştırma düzenindeki değişiklikler
- Tatile çıkmak, yeni bir eve taşınmak, bir dostun evinde kalmak gibi değişiklikler
- Alerji ilaçları ya da hayvanın bünyesindeki hormonal değişiklikler

Düzgün beslenme, saatlere göre tuvalete çıkma konusunda kontrolü elinize alın. Ancak eğitimin tamamlanmasından sonra, tuvalet ihtiyacı için bazı işaretlerle örneğin havlayarak, sizi patileriyle dürterek hatta burnuyla zili çalarak uyarmasını öğretebilirsiniz ama iyi bir tuvalet eğitimi alan bir köpeğin aslında bunu öğretmek gerekmez bile. İhtiyacı olduğunda sizi uyararak kendi yöntemlerini bulur. Ya da iyi eğitilmiş bir köpek, onu dışarı çıkarmak için müsait olmadığını görür ve tuvaletini tutar.

YAVRU KÖPEĞİN EĞİTİMİ

Yavrular o kadar meraklı, hareketli ve zekidir ki, köpeğinizi eve getirdiğiniz andan itibaren eğitime başlamanız gerekir. İsteseniz de istemeseniz de! Etrafı kirletmesi, eşyaları dişlemesi, her yerde dolaşması, havlaması ve her hareketi denetim gerektirir. Onu bütün bunların nerede ve ne zaman uygun olduğu ve olmadığı konusunda sürekli uyarmanız gerekir. Sekiz haftalıktan itibaren yavrunun eğitime başlamalısınız. Aşılarının tamamlanması ve sağlık muayenesinden sonra, iş terbiyeye gelir. Bu bölümde yavru köpeklerin eğitime eğileceğiz, buradaki bilgiler köpeğinizin ileri yaşlardaki eğitiminde de yararlı olacak.

SOSYALLEŞME

Ailenize yeni katılan birey için sizi önce kutlamak isteriz. Şu andan itibaren ona aile düzenini öğretmeye başlamalısınız. Bunu kendinizden çok, onun için yapmanız gerektiğini de unutmamalısınız. Yavruyken sosyalleştirilmemiş bir köpek çevreye uyum sağlayamaz, dolayısıyla kendi de mutsuz olur. Böyle bir köpekle yaşam zordur. Oysa küçük yaşta sosyalleşebilen bir köpek, ortamına uyum sağlar ve daha çabuk eğitilir. Dahası, yanlışlıkla yapılan şeylere karşı hoşgörülüdür. Eve gelen bir konunun köpeği rahatsız edecek oyunlar yapması, ya da kuyruğunu ezen bir şoförün onu öpüp severek özür dilemesi, sosyalleşmiş bir köpeği yumuşatabilir.

Bu eğitim, önce köpeğinizin rahatça dolaşıp keşfetme içgüdüsünü tatmin edebileceği bir özel mekan olmasıyla başlar. Burası daha önce de bahsettiğimiz gibi sınırlı bir alan olmalıdır. Köpeğin diğer hayvanlara ve insanlara, bulunduğu yere ve etrafındaki eşyalara alıştırılması gerekir. Tehlikelere karşı onu korumak için köpeğinize tasma takmanız şarttır.

Köpeğinizin mümkün olduğu kadar değişik insanlarla karşılaşması gerekir. Her türlü insanla karşılaşması için onu bol bol sokağa çıkarın, parklara, çarşıya götürün. Arada sırada güvenilebileceğiniz bir dostunuzla köpeğinizi bir saatlik sürelerle yalnız bırakın. Bu şekilde, sizin yokluğunuzda da güven duyabilmesini sağlarsınız. Köpeğinizden ayrılırken ona asla veda etmeyin, çünkü sizi kaybetme endişesine kapılabilir. Olayı mümkün ol-

duğunca olağan bir şekilde göstermeye çalışın, geri geldiğinizi görünce bu duruma alışacaktır.

Bir köpeğin, insanların kullandığı araçları da tanınması gerekir: Bisiklet, çim makinesi gibi. Ayrıca asansör, merdiven ve ses çıkaran elektrikli ev aletlerini de tanımalıdır. Düz, çakıllı, kumlu yollarda ve evde parke, muşamba gibi yüzeylerde yürümeye alışmalıdır. Ona öğrettiğiniz komutları sadece evdeki ortam içinde algılamaması için bütün bu farklı ortamları tanımalıdır. Böylece köpeğinizle sokağa çıktığınızda siz de, köpeğiniz de çevredeki rahat eder. Tatiller ve seyahatler sorun olmaz. Onu tasmayla sahilde dolaştırarak suya da alıştırsın. Rahatladığını hissedince tasmaıyla suya girmesine ve biraz olsun yüzmesine izin verin. Ama köpeği birdenbire suya atmayın!

Kedi, tavuk, at, kuş, kertenkele gibi hayvanları tanımaya fırsat verin. Köpekler tanımadıkları bir şeyle karşılaştıklarında huzursuzlanır, hatta saldırganlaşabilir. Hem kendi köpeğinizin hem de diğer hayvanların güvencesi için tasma kayışını bırakmadan ve gerektiğinde gevşetip çekerek tepkilerini komutlarla kontrol edin.

Bu ilk sosyalleşme aşamasında, onu ürkeceği ortamlara sokmayın. Örneğin ilk günden hayvanı buz gibi bir suya sokmayın. Köpeğin çevresini tanıırken göstereceği üç tepki vardır: Koklama, havlama ve sırtındaki tüylerin dikilmesi. Bu tepkilerden hangisini gösterirse göstereceğinizi, siz hiçbir şey yapmadan bekleyin O sırada düşünüp tartıyordur, dikkatini dağıtmamalısınız. Övgü ya da yergi, onun çevresini keşfetmesini etkileyecektir; bu yüzden kendi haline bırakın. Böylece köpeğiniz hem kendine göre etrafı keşfetmekten keyiflenir hem de bazı ters durumlarda da nasıl davranacağını öğrenerek kendi kendini eğitmeye başlar. Eğer güvensiz ve korkak davranıyorsa, onu rahatlatmaya çalışmayın. Bu duyduğu korku ve güvensizliğini daha çok artırır. O anda ürktüğü şeyden kaçmaması için tasmaını sıkın. Korkusunu yenemediği durumlarda önüne bir iki parça ödül maması atın. Bir iki lokma aldıktan sonra rahatlayacaktır çünkü yiyecek her zaman için köpeklerin en sevdiği şeydir ve bu zor durumu kafasında yemekle özdeşleştirmesi ona bir teselli olur.

Köpeğinizin arabaya binmeye alışması, veterinerine giderken huysuzlanmaması ve tüyleri kırpılıp taranırken kuaförde uslu oturması için de eğitilmesi gerekir.

TASMAYA ALIŞIRKEN

Başlangıç olarak, yavru köpeğinize hafif ve tokalı bir tasma alın. Haftada üç gün, her seferinde 10 dakika ile yarım saat arası tasma kayışını sürükleyerek evde ya da bahçede gezinmesine izin verin. Bunu yanında bir diğer köpekle de yapabilir; ya da önüne bir oyuncak atarsanız oyalanır ve yaramazlık yapmasına fırsat vermemiş olursunuz. Zira önce tasmadan kurtulmak için debelenecek, onu çıkarmaya çalışacak, boynunu kaşıyacak ve hırıldayarak kızgın sesler çıkaracaktır. Bunların hiçbirine aldırmayın. Önceki bölümlerde bahsettiğimiz acı bir sprey ile tasma kayışını ağzına almasına engel olabilirsiniz.

Sonunda kayışın yanı sıra sürüklenmesine alışacaktır. O zaman tasmayı tutarak sol tarafınızda onu yürütün ve o sırada da elinize sevdiği bir oyuncak alın. Dikkatini çekecek ses çıkaran bir oyuncak da olabilir. Tasma ya tam alışmamışsa ve sizinle de dövüşmeye kalkırsa, kayışı sağlam bir yere bağlayıp onu yalnız bırakın ama tehlikeli bir şey yapmaması için göz ucuyla onu izleyin. Aynı gün içinde beş on dakikalık sürelerle bunu tekrarlayın. Tekrar tasma kayışını elinize alıp onu dolaştırmayı deneyin. Zamanla köpeğiniz bu işe alışacak ve rahatlayacaktır.

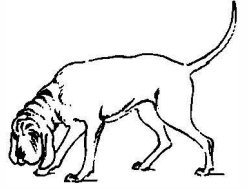
“Dolaşmaya çıktığımızda köpeğim beni çok çekiştiriyor, ya da arkama geçiyor veya yanlış tarafımda yürümek istiyor. Sol tarafımdan yürümesini nasıl öğrenecek?”

Bu durumda, sol elinizle boyun tasmaından hayvanı kavrayıp uzun kayışı serbest bir şekilde sol tarafınızdan sarkıtarak diğer elinizde tutun. Onu kararlı bir şekilde sol tarafınızdan yürütmeye çalışın. Eğer ileri bir hamle yapmak isterse, 180 derece sağa dönerek tam tersi istikamette kararlı bir şekilde yürüyün. Onun peşinden sürüklenmek istemediğiniz zaman, hayvan sizi çekemez. Arkada kalmakta inat ediyorsa, tasmayı kısıp onu sol bacağınıza doğru çekin. Böylece ne tarafta yürümesi gerektiğini öğrenecektir.

ARABA GEZİNTİSİ

Yavru köpeğiniz biraz ele avuca geldiğinde, ona araba için “İn”, “Bin” komutlarını öğretmeye başlayabilirsiniz. Bu eğitimi verirken de

tasmadan yararlanmalısınız. Arabanın kapısını açıp hafifçe hayvanı iterek “Bin” komutunu verin, ve inerken de hafifçe tasmaından çekerek “İn” komutunu verin. Günde birkaç kez bunu tekrarlayabilirsiniz. Köpeğiniz bu komutları öğrendiğinde, artık onu gezdirebilirsiniz; ama arabanın koltuğuna ya bir kafes koyun ya da köpekler içi yapılmış emniyet kemerlerinden bir tane alın. Kafes daha emniyetlidir. Araba gezintine çıkmadan birkaç saat öncesinden köpeğinize yiyecek vermeyi kesin, çünkü araba tutabilir ve hayvan kusabilir. Arabanın içinin havalandırılmasına dikkat edin. Eğer cam açacaksanız, hayvanın kafasını dışarı uzatamayacağı şekilde camı yüksekte tutun. Virajlar ve engebeli yollarda dikkatli olursanız araba tutma sorununa yardımcı olabilirsiniz.

DİKKATI

- Koku, akıntı, kızarıklık, şişme, kaşınma ve tahriş gibi belirtilerle fark edilen kulak iltihabına dikkat edin ve hemen veterinerinize başvurun.
- Süt dişlerinin dökülüp yenilerinin çıkıp çıkmadığını kontrol edin. Düzenli olarak köpeğinizin dişlerini fırçalayın. Tartar birikimini önlemenin tek yolu budur.
- Sürekli bakım isteyen tüyleri tarayıp fırçalayın, tüy topaklarını açın.
- Düzenli olarak yıkayın veya yıkatin.

MUAYENE VE KUAFÖR

Köpeğinizin veteriner ve kuaförde uslu durması için onu eğtebilirsiniz.

Öncelikle hayvanın yüzünde ve kafasında her noktayı elletmeye alışması gerekir. Göz, kulak, diş, tırnaklar, karın ve kuyruk gibi vücudunun her tarafını önce siz elleyerek ve kontrol ederek hayvanı buna alıştırebilirsiniz. Diş etlerini, azı dişlerini, kulaklarının içini kontrol ederken tasmaını biraz sıkarak hayvanın hareket etmesine engel olun. Ağzına bir hap yerleştirecekmiş gibi iki elinizle alt ve üst çenesini açın. Parmaklarınızı köpek dişlerinin tam arkasına yerleştirin. Bu kontroller sırasında uzun boylu hayvanlar ayakta durabilir ama küçük köpekleri masa gibi

yüksek bir yere yatırmanız gerekir. Uzun tasma kayışını emniyet açısından sağlam bir yere bağlayabilirsiniz ama masanın üstünde hayvanı bu şekilde sakın yalnız bırakmayın. Düşer ya da kayarsa, kayış gerilir ve hayvan boğulabilir.

Köpeğinizi vücudunun muayene edilmesine alıştırmak için onu yan yatırıp sanki kucaklanmış gibi ona sarılın. Bacaklarını diğer tarafa doğru verin ve sonra hayvanı yavaşça döndürün. Bir elinizle arka bacaklarını tutarak kalçalarını kendi bacaklarınızın arasına sıkıştırın. Sonra üstüne biner gibi, ellerinizi kol altlarına yerleştirerek hayvanı tutun. Veteriner hekimde muayenesi bittikten sonra, hayvanı serbest bırakırken, “Tamam, tamam” diye onu rahatlatmayı ihmal etmemelisiniz. Yedi aylıktan 18 aylığa kadar yavru- lar da bu eğitimi uygulayabilirsiniz.

AĞZA ALMA, ISIRMA, KEMİRME DENETİMİ

Bu bölümde evdeki bazı eşyaları dişlemesini ve kemirmesini nasıl engelleyeceğinizi öğreneceksiniz. Bu eğitim için bazı oyuncaklardan yararlanabilirsiniz.

Eğitim İçin Uygun Oyuncaklar

Evde pek çok sorunu önlemek için köpeğinize bazı oyuncaklar vermeniz gerekir. Plastik, kauçuk gibi malzemelerden ağzına alıp çiğneyebileceği dayanıklı oyuncaklar seçin. Bu tür oyuncakların üzerine köpeğin hoşuna gidecek et suyu ya da benzeri bir tat katarak, oyuncacı çiğnemesini öğretin.

Bazı ev eşyalarını da aynı şekilde dişlemesi, hayvanın bu eşyalara sahiplenmesi gibi huylar edinmesine neden olabilir. Bu tür eşyalar bağırsaklarını da bozabilir. Oyulanması için önüne terlik, eldiven, havlu gibi eşyaları asla koymayın. Eğer köpeğiniz evdeki içi doldurulmuş oyuncakları cazip buluyorsa ona yünden yapılmış ya da içi yünle doldurulmuş köpek oyuncakları vermeyin. Eğer kilim, halı gibi şeyleri cazip buluyorsa eve benzer malzemelerden yapılmış oyuncaklar getirmeyin.

Bazı deri veya benzeri malzemeden yapılmış oyuncakları kemirmek mide bağırsak sorunlarına yol açmakla kalmaz, bağırsak düğümlenmesine neden olabilir. Acil olarak hastaneye kaldırılması gerekebilir. Dahası, aşırı

susuzluğa neden olabilir; üstelik zaman zaman bu yediği şeylerden dolayı tuvaletini tutamaz hale gelebilir. Bazı köpekler bu tür “yenebilir” cinsten eşya ve oyuncakları korumak ve sahiplenmek isterler. En iyisi bunları ortadan kaldırmaktır ama veteriner hekiminize danışıp köpeğiniz için zararlı bazı eşyaları oyalanması için verebilirsiniz. Böylelikle hayvanı mutlu eden oyuncakları önüne verdiğinizde siz de rahat edersiniz.

Ağza Alma, Dişleme, Isırma

Üç ay ile altı ay arasında diş çıkaran yavru-
larda, her şeyi ağza alma eğilimi görülür. Bu her
ne kadar doğal bir durumsa da, köpeğin bu dö-
nemde kötü alışkanlıklar haline dönüşecek davra-
nışlarına izin vermemek gerekir.

Bunun için şu önlemleri alabilirsiniz:

- Yavrunun evde ve sokakta tasmağını çı-
karmayın, bol bol oyalanması için gezdi-
rin, koşturun, onunla oyunlar oynayın.
Oyuncaklarına lezzet katacak bir şeyler
sürerek uzun süre oyalanmasını sağla-
yın.
- Islak ya da dondurulmuş, kapalı plastik
kapları ağzına almasına izin verebilirsi-
niz. Bu diş çıkarma sırasında hayvanı
çok rahatlatır.
- İstenmeyen şeyleri ağzına aldığı anda tas-
masını çeğiştirerek “Hayır!” komutunu
verin ve önüne uygun bir oyuncak atın.
- Ağzına almak istediği şeye acı sprey sı-
kabilirsiniz.

KÖPEĞİ KUÇAĞINIZDA TAŞIRKEN NELERE DİKKAT ETMENİZ GEREKİR?

Köpeğinize zarar vermeden onu
taşımak için, bir elinizle ön
ayaklarının arasından göğsünü
tutup diğer elinizle arka
ayaklarının arasından tutun.
Baş parmağınızın kuyruğun
altına getirin. Hayvanı
göğsünüze yaslayarak taşıyın.
Özellikle yavruların ani
hareketleri olabilir; bu yüzden
düşmemesi için kollarınızla
vücudunu destekleyin.
Çocukların yavru köpekleri
kucaklarına almasına izin
vermeyin. Ancak, sakın bir
yavruyu çocukların kucağına
oturtabilirsiniz. Aslında
köpekler kucakta taşınmaktan
pek hoşlanmazlar, ama buna
alıştırmaları gerekir.

Köpeğinizin çocukların kol veya bacaklarını ağzına almasına ya da dişlemesine asla izin vermeyin. Bu oyunları yasaklayıcı kesin tavır koymanız gerekir. Çocuklarla oynarken köpeğinizi uyararak için tasmaşını çekştirin.

Sert Oyunlar

İtişmeli oyunlardan, dövüşmekten ve hırıltılar çıkarak hayvanı kızdırmaktan kesinlikle kaçının. Köpeğinizle oynarken siz de dört ayağınızın üzerinde, başınızı sallayarak, ona tutup geri getireceği oyuncaklar atarak oyunlar yapın. Aslında, köpeğinizle saklambaç bile oynayabilirsiniz! Oyunların sertleşmesi halinde hemen “Hayır,” diyerek oyunu bırakın. Eğer tekrar oynamaya başlarsanız, köpeğe tasmaşını takın ve kayışın ucunu bir yere bağlayın ya da elinizde tutun. Bu şekilde kontrol ederek onu uyarabilirsiniz.

“Yavru köpeğimle oynarken ona sert davranıp davranmadığımı nasıl anlarım?”

Onu cıldırtacak şeyler yapmayın. Oyunları eğlenceli hale getirmeye çalışın, yumuşak hareketler yapın. Oyun sırasında her an, oyunu kesip yerine oturması için komut verebilmelisiniz. Onun canının yakacak ya da onu korkutacak şeyler yapmayın. Eğer o sizin canınızı yakarsa, bundan hiç hoşlanmadığınızı ona anlatmanız gerekir.

“Komut vererek ya da tasmaşını çekerek onu durdurmaya çalıştığım da beni dinlemiyor. Dişlemeye ve atlayıp zıplamaya devam ediyor. Acaba onu durdurabileceğim bir başka yöntem var mı?”

Köpeğinize söz geçiremediğiniz durumlarda, ısırma ya da dişleme gibi hareketlerden hoşlanmadığınızı anlatmak için, ağzına acı sprey sıkabilirsiniz, yalnız dikkat edin, boğazına kadar sıkmayın. Bu tür bir spreyi oyun sırasında yanınızda bulundurun. Köpeğinize “Otur” ve ardından “Gel” şeklinde art arda değişik komutlar vererek onun enerjisini başka şeylere yönlendirebilirsiniz. Hayvanı muayene için muayene pozisyonunda yatırıp sakinleşmesini beklemek de bir yöntem olabilir.

Diğer Köpeklerle Oyun

Köpekler sert oyunları severler ve kendi aralarında bu tür oyunları oynarken birbirlerini pek incitmezler. Hırlayıp havlayabilirler, birbirlerinin üstüne çıkabilirler, biri diğerinin kulağını çeker, o da onun bacağına yapışır. Bunların hepsi oyundur ve bizler de onları seyretmekten keyif alırız. Ancak, durum çok ciddileşirse ya da evin içinde size rahatsızlık verecek bir hale gelirse, derhal oyunlarını durduracak otoriteye sahip olmanız gerekir. Bunu bağırarak yapmaya kalkışmayın. Birine ya da ikisine birden tasma takabilirsiniz ve tasmalarını çekerek, “Yeter” şeklinde bir komut verebilirsiniz.

Evdeki Eşyaların Korunması

Köpeğinize kendi oyuncaklarını vererek onun evdeki eşyalara zarar vermemesini sağlayabilirsiniz ama en iyi yöntem değerli eşyalarınızı ya da hayvan için tehlikeli olabilecek şeyleri ortadan kaldırmaktır. Gözlük, kuru çiçek, uzaktan kumandalar, giyecekler ortada bırakılmamalıdır. Eğer tasmalı değilse, dikkatini dağıtacak şekilde el çırpın ya da bir gürültü yapın. Ardından “Aferin” diyerek ona uygun bir oyuncak verin. Evdeki ahşap eşyalara acı sprey sıkmanız da yararlı olur, çünkü köpekler için kemirilecek tah-talar çok kışkırtıcıdır. Evde olmadığınız zaman, köpeğinizi ona ayırdığınız belli bir alan içinde bırakmayı sakın unutmayın.

Yasak Eşyaları Öğretmek

Köpeğinize kendi oyuncaklarıyla evdeki yasak eşyaları ayırt etmesini öğretmelisiniz. Her şeyden önce bu eğitimle ilgili bir komutunuzun olması gerekir. “Çıkart onu ağzından”, onu uyarmaya yeter; ancak hep aynı komutu kullanmalısınız. Bir gün ağzında ölü bir kuşla karşınıza dikildiğin-

de, aynı soğukkanlılıkla bunu söyleyebilmelisiniz. Bu eğitimi verirken, köpeğinizin önüne birtakım eşyalar atın ve bu eşyaları koklayarak tanımmasına fırsat verin. Eğer yasak eşyalardan birini ağzına almaya kalkışırsa hemen “Bırak” komutunu verin ve tasmaını çekin. Sonra bu yasak eşyayı kaldırıp önüne kendi oyuncaklarından birini koyun.

“Köpeğimin inadı tuttu!”

Eğer ısrarla yasak eşyayı ağzında tutuyorsa, spreye başvurun. Önce dişetlerine, ardından da dudak kenarlarına acı sprey sürerek o eşyayı ağzından alın.

KÖPEĞİN İNSANLARIN ÜSTÜNE ATLAMASI

Bazı köpekler sahiplerinin üzerine atlamaz, eğilip onları sevmelerini bekler. Sahibinin üstüne atlayan köpekler daha sosyal olanlardır; bazıları da, sahipleri tarafından bu davranışları nedeniyle ödüllendirilmiş oldukları için aynı hareketi tekrarlar. Eğer siz köpeğinizin üzerinize atlamasından hoşlanmıyorsanız, tasma kayışının üzerine basarak ona engel olun; ya da hiç ilgilenmeyin ve sessizce uzaklaşın. Bazen bir dostunuz geldiğinde hiç düşünmeden köpeğinize yaklaşip onu sevmek isteyebilir ve hayvan da coşkuyla onun üzerine atlar. Bu yüzden, tasmaıyla hayvanı kontrol altında tutmak en iyi yöntemdir.

Kazma İçgüdüğü

Köpekler toprağı kazmaya bayılırlar. Bu işin salıncalı olduğu yerlerde onu başıboş bırakmamalısınız. Yine kayışıyla çekerek, ya da dikkatini bir sesle dağıtarak engel olabilirsiniz. Hemen ardından ona sevdiği bir oyuncakını vermeyi ihmal etmeyin.

SORUNLARIN ÖNLENMESİ

Bir yavruyu ya da eğitimsiz bir köpeğı evde serbest bırakmak felaketlere neden olabilir! Doğası gereğı meraklı bir hayvan olan köpek, bir de canı sıkıldı mı, elektrik kordonlarını kemirip ilaç kutusunu darmadağın edebilir. Bu arada, bazı zararlı ilaçların tadına bakmaya da kalkışabilir. Diğer yandan, değerli eşyalarınızı kırılıp dökülebilir. Bu onun kabahati değildir.

Köpekler eğitilmeden serbestlik tanınmamalıdır. Köpekler fırsatçıdır. Bu onların kötü olduğu anlamına gelmez; eğer masada kurabiyeleri bırakıp dışarı çıkarsanız, hayvanın hiçbir kabahati yoktur. Zaten hiçbir köpek sahibi de, bu konuda köpeğime güveniyorum diyemez!

Evde bir ara gözden kaybolan köpeğiniz mutlaka yasak bir şeyin peşindedir. Eşyalarınızı ve hayvanınızı korumak size düşer. Her an onu gözlemek ve denetlemek zorunda olduğunuzu unutmayın.

Bazı köpek sahipleri farkına varmadan köpeklerinin terbiyesini bozabilir. Şunlara dikkat edip, yanlış davranmamaya çalışın.

- Eve geldiğinizde köpeğinizin suratına bakmadan geçerseniz, hayvan dikkatinizi çekmek için aşırı hareketleşebilir.
- Kendi yemeğinizin artıklarını vererseniz hem hayvanın midesi bozulabilir hem de her zaman, buna hak görür ve sonunda zavallı dilenci bir köpek haline gelir.
- Çöpe keskin kokusu olan yemek artıkları bırakırsanız, hayvanı davetiye çıkarmış olursunuz. Köpeklerin koku alma duyusu çok gelişmiştir, bunu unutmayın.
- Özel eşyalarınızı ve çocukların oyuncaklarını ortada bırakırsanız, hayvan bunları kaşla göz arasında çalıp bir yer gizler. Onları hırsızlığa teşvik etmeyin.
- Komutları boş yere tekrarlırsanız, zamanla aldırılmaz olur.
- Yeteri kadar gezdirip koşturmazsanız, evden kaçmayı dener ya da can sıkıntısından muzırlık yapar. Havlar, bahçenin altını üstüne getirir, evdeki eşyalara zarar verir.

Sorunların Önlenmesi İçin Dikkat Edilmesi Gerekenler

- Köpeği evde sınırlı bir alanda tutun.
- Özel eşyalarınızı, uzaktan kumanda gibi aletleri, çöp kutusu gibi hayvanın aklını çecek şeyleri ortada bulundurmayın.
- Çocukların odasından oyuncaklarını almaması için oda kapılarını kapalı tutun.

- Yanlış bir şey yaptığında hayvanın dikkatini başka yöne çekin ya da enerjisini sarf edeceği bir uğraş bulun.
- Bahçeyi kazmaya kalkışırsa, ya da evde ahşap eşyaları kemirecek olursa, önüne bir oyuncak atın.
- Tımaklarını keserken, oyalanması için yiyebileceği değişik bir şeyler verin.
- Havlama, dişleme ve üzerinize atlama gibi aşırı hareketler yaptığında art arda komutlarla onu başka şeylerle oyalayın.
- Yanlış davranışlarında sert uyarılar yapın.
- Konukların üzerine atlamaya çalıştığında, tasmaından hızla çekin.
- Tasmaının kayışını kemirmeye kalkarsa, kayışa acı sprey sıkın.
- Gazetenizi okurken ya da bir iş yaparken ilgi çekmek için havlar-sa, yüzüne biraz su sıkın.
- İstemediğiniz davranışları karşısında şikayet etmektense, her se-ferinde aynı kararlılıkta davranın yoksa köpeğiniz de istemediği-niz davranışlarında ısrarcı olur.
- Asla, “ne yaparsa yapsın,” gibi bir tavır takınmayın.

BASİT KOMUTLAR

Yavrular sekiz haftalık olduktan sonra onlara oyunlarla birlikte bazı komutları da öğretmeye başlayabilirsiniz. Ancak, o yaştayken etrafla çok ilgi-lidirler ve akılları fikirleri yemektir; bu yüzden dikkatlerini toplamaları zordur. Bu dönem ellerinizle de hayvanı yönlendirmeye ve temasa alıştırma-ya çalışın; böylece, ileride veteriner hekim muayenelerinde rahat edersiniz.

“Otur”, “Kalk”, “Gel” gibi komutları öğretmek için, tokalı tasma kulla-nın ve sadece ille de yaptırmak istediğiniz zaman bu komutları verin –asla tekrarlamayın. Eğer komutları alıyorsa, onu ödüllendirin. Çenesinin altını ok-şamak onu mutlu eder. Köpeğe doğru yaklaşarak bunu yapın ve “Tamam” de-meyi unutmayın. Bu, köpeğinizi yeni bir harekete hazırlanması için uyarır.

“Otur” Komutu

Köpeği solunuza alın ve tasmayı sağ elinizde tutun. Sol elinizle kal-çasına yakın bir yerden hafifçe bastırarak boyun tasmaını yukarı çekin ve

“Otur” komutunu verin. Komutu aldığı anda, onu ödüllendirin ve çenesini okşayarak, “Tamam” dedikten sonra kendi haline bırakın.

“Yat” Komutu

Bu kez, sol elinizle omuzlarından bastırırken, boyun tasmaını aşağı çekin ve “Yat” komutunu verin. Eğer komutu alıyorsa, ödüllendirin. Yan ya da sırt üstü yattığında karnını okşayın ve çenesini de okşayarak “Tamam” demeyi ihmal etmeyin. Eğer direnirse, ön ayaklarından birini kaldırarak omzundan bastırın. Vücudun ağırlığını çeken ön ayağını kaldırmak, onu yatmaya zorlayacaktır. Sonra elinizi hayvanın omzunda tutarak yavaş yavaş arka ayaklarını karnın, bütün vücudunu bırakmasını sağlayın. Yatar yatmaz karnını okşayın.

“Gel” Komutu

Uzun tasma kayışını serbest bırakıp hayvanın uzaklaşmasını bekleyin. Herhangi bir şeyle meşgul olduğu bir an, adını söyleyerek kayışı geri çekmeye başlayın ve aynı anda “Gel” komutunu verin. Size doğru yaklaşıırken çömeliş onu karşılayın ve çenesini okşayarak “Tamam” deyin.

Aileden biriyle bu eğitimi vermek yararlı olur. Biriniz hayvanı kucağına alır, diğeriniz uzun tasmayı çekerek “Gel” komutunu verir. Bu arada, karşıdaki kişi hayvanı bırakır. Hayvan tasmanın yönlendirilişiyile komutu yerine getirir. Sonra karşılıklı rollerinizi değiştirerek aynı şeyi on beş dakika kadar tekrarlayabilirsiniz. Bu eğitimde bir süreklilik ve kararlılık gösterebilirseniz, küçük yavru evde herkesin komutlarını dinlemeyi öğrenir.

“Köpek evde kim ilgilenmeli?”

Köpeğe tutarlı davranabilmek çok önemlidir, bu yüzden evde bir tek kişinin eğitim vermesi daha etkili olur. Henüz bebekken ailenin diğer fertlerini dinlemeyi de öğretebilirsiniz ama herkesin aynı tutarlılıkta ve sorumlulukla davranamayacağı durumlarda, köpeğin onula ilgilenecek tek kişiyi benimsemesinde yarar vardır.

TEMEL EĞİTİM MALZEMELERİ VE KURALLARI

Köpeğiniz on altı haftalık olduğu zaman bu eğitime başlayabilirsiniz.

GEREKLİ MALZEMELER

Boyun tasması

Eğitime başlarken, köpeğinize evde taktığınız tasmayı kullanın. Fazla gevşek olmayan, ama boğazını sıkımayacak, enli bir tasma olabilir. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, köpeğin büyüklüğüne ve gücüne göre, gerektiğinde, sıkıştırılmalı veya çivili tasma ya da ağızlık kullanılabilir.

Sıkıştırılmalı zincir tasma

Hayvanın derisini tahriş etmemesi için, zincirin düz ve küçük halkalı olmasına dikkat edin. Köpeğin kafasının en geniş kısmından 1,5 ile 5 cm kadar bolluk bırakacak genişlikte olabilir ama boyuna daha sıkı oturan tasmaları germek daha kolaydır. Bu tür tasmlar boynuna iyi oturduğu takdirde, hayvanı anında uyarmak açısından çok etkilidir. Kulakların arkasına doğru yüksekten takılır ve kayışın takılacağı halka tam sağ kulağın altına getirilir.

Hayvanı uyardıktan sonra tasmayı gevşettiğinizde, uzun kayışın takıldığı zincir mekanizmasının boynun sağ tarafına gelmesine tekrar dikkat edin.

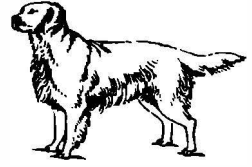
Sıkıştırılmalı naylon tasma

Düz ya da yuvarlak naylon tasmlar, zincir tasmların mekanizması kadar etkili değildir ama tokalı tasmlara kıyasla bu mekanizma yine de hayvanı uyarmak açısından işe yarar. Tasmayı sadece hayvanı uyarmak için sıkın, doğru ve yanlış davranışları arasındaki farkı ancak bu şekilde ayırt edecektir.

Çivili tasma

Güçlü ve dikkati çabuk dağılan köpeklerin kontrolü için kullanılabilir. Çok küçük boydan orta ve büyük boya kadar değişen ölçülerdedir. Bunlar boyun ölçüsüne göre ayarlanabilir biçimde yapılmıştır, yanlış ayarlanırsa kayıp hayvanın boynundan düşebilir. Bu tür tasmlarla birlikte, uzun kayışa takılı bir diğer boyun tasması kullanmak daha emniyetli olur.

Bu tasmalar işkence aleti gibi görünebilir; böyle bir rahatsızlık duyuyorsanız farklı bir tasma seçebilirsiniz; ancak doğru kullanıldığında hayvanın canını yakmayacağı gibi, diğer tasmalardan daha etkilidir. Bu tasmaları kullanmadan önce, takılışı ve kullanılışı konusunda uzman birine danışın.

“Tasmasını çıkarmaya çalışan bir köpekle nasıl baş edebilirim?”

Bu durumda, kullandığınız tasmanın doğru tasma olup olmadığına bakmak gerekir. Eğer tokalı tasma kullanıyorsanız, kolay açılmayacak sağlam bir tasma olmasına dikkat edin. Ancak köpek böyle bir huy geliştirdiyse, bir yolunu bulup tasmadan kurtulabilir. İkili tasma kullanmanız akıllıca olur. Tokalı deri tasmayla birlikte sıkıştırmalı tasma takın ve her ikisini uzun kayışa geçirin. Hayvan tokalı tasmadan kurtulmaya çalışırsa, sıkıştırmalı tasma boynunu sıkacaktır. Bu hem hayvanın kaçmasını engelleyecektir hem de ona, sizin kontrolünüze girmeyi öğretecektir. Eğitim için kullandığınız tasma, hayvanın evde kullandığından farklı ise, eğitim tasması olmadığı zamanlar köpeğiniz komutları dinlemeyebilir. Tüm komutları her koşulda ve her türlü tasmayla yerine getirmeyi iyice öğrenene kadar hayvanın eğitimi tamamlanmış sayılmaz.

PIRE TASMASI

Pire tasmaları ıslanırsa etkisi azalır. Banyo sırasında çıkartılması gerekir. Diğer pire ilaçları, sprey ya da tozlarla bir arada kullanılmamalıdır. Beraber kullanılması zehirleyici etki yaratabilir. Hayvanın derisi tahriş olabilir, tüyleri dökülebilir.

PIRE TASMASINA ALIŞTIRMAK

Tasmayı önce bir dakika kadar takıp, sonra çıkartın. Tasmayı taktığınızda onu ödüllendirin ve onunla oyun oynayın. Her seferinde süreyi uzatın. Alışması bir hafta sürülebilir. Çoğu köpek için rahatsız edicidir ve hayvanı yavaş yavaş alıştırmadan tasmayı boynunda bırakırsanız, bundan kurtulmaya çalışacaktır. Bu arada canı acıyabilir.

Tasma Kayışı

Önce evin içinde sizinle yürümeyi ve komut almayı öğretmek için, 1.80 m. uzunluğunda deri bir kayışla işe başlayın. Belinize bağlı olarak kullanabileceğiniz bu kayışla hayvanı eğitime alıştırabilirsiniz. 7 kg.a kadar ağırlıktaki köpek için 0.6 cm. eninde; 7-20 kg. için 1.2 cm. eninde; 20-35 kg. için 1.8 cm. eninde ve daha büyük köpekler için de 2.5 cm eninde bir kayış seçin.

Uzun Tasma İpi

Köpeğin uzun mesafe eğitiminde ve sağa sola ya da ters yöne hareketlerinizle hayvanı şaşırtma yöntemleri için 4,5 m. uzunluğunda döner bir mekanizması olan naylon iplerden kullanın. Döner bir mekanizmaya naylon ip bağlayarak bunu kendiniz de yapabilirsiniz.

Tasma bağlantısı

45 cm. uzunluğundaki bu naylon iplerin kalınlığını köpeğinizin büyüklüğüne göre seçebilirsiniz. İki ucunu bağlayıp, boyun tasmaının halkalarından geçirin. Komutlarınızı verirken gerilecek olan bu parça, diğer zamanlarda hayvanın göğüs hizasından sarkacağı için hayvan bunu ağzına almak isteyebilir. Bu durum sizin bu parçayı germenizi engelleyecektir. Sürekli olarak “Bırak” komutunu kullanmamak için bu ipe acı sprey sıkabilirsiniz.

Naylon ip ve eldiven

15 metre uzunluğundaki naylon ip boyun tasmaına takılır ve tasmaızs eğitime hazırlık aşamasında kullanılır. İpi çekerken elinizi kesmemesi için eldiven kullanmanızda yarar vardır.

Ağızlık

Hayvanın ağzını ve burnunu içine alan file şeklindeki ağızlıklarla, tasmadan daha iyi kontrol sağlayabilirsiniz. Kulak arkasından buruna doğru takılan bu ağızlık, hayvanın koku almasını ve görüş açısını kısıtlar. Hayvanın boynuna fazla baskı yapmayacağı için, soluk borusu hassas olan hayvanlar için daha kullanışlıdır. Ağızlıklar daha çok hayvanın baş hareketini

kısıtlar ve güçlü bir hayvanı bununla kolaylıkla kontrol edebilirsiniz.

Koşum takımı

Temel eğitim sırasında bu tür bir malzemeyi kullanmaktan kaçınılmalıdır. Bunlar iz süren ya da kızak çeken köpekler için gereklidir. Hayvan koştuğunda başını aşağı doğru çeken bu mekanizmayla burada öğretmeye çalıştığımız eğitim verilemez.

Ancak, söz dinlemeyen ve tasmaını çekiştiren bir köpek için geçici olarak kullanılabilir.

Uzayıp Kısalaabilen Tasma Kayışları

2.5-10 m. uzunluklarda düğmeli bir mekanizması olan bu kayışlar, hayvanın ayağına dolaşmadan kullanılabilir. İstenen mesafede kilitlenebilen bu tasmaların kullanımını iyi öğrenmeniz gerekir, çünkü hayvanın kendi istediği gibi hareket etmesine izin verirseniz, kontrolün kendisinde olduğunu düşünebilir. Hayvanın sizin yürüyüş hızınıza uyarak yanınızdan ayrılmaması için, en kısa mesafede kayışın boyunu sabitleyin. Bu gergin pozisyonda, gerektiğinde hayvanı daha güçlü bir şekilde çekebilirsiniz. Özellikle dar alanlarda ve engebeli arazilerde pratiktir. Hayvan tuvaletini yapacağı zaman, ya da diğer bir köpeklerle oynamak istediğinde gevşetin.

Uzunluğu ayarlanabilir olan bu kayışlar hayvanın rahatça dolaşmasına yarar ama eğitimin her aşamasında kullanışlı değildir. İleride anlatılacak olan temel eğitim çalışmalarında kullanılacak olan uzun naylon ipin yerini tutmazlar. Hay-

YAVRU KÖPEÇİ SOSYALLEŞTİRMEK İÇİN...

Veterinerler, yavru köpeklerin bağışıklık sistemi henüz gelişmeden sokağa çıkarılmalarını salık verir. Ancak bu dönem, köpeğinizin aynı zamanda da sosyalleşme dönemidir. Küçük köpeğinizi riske atmadan evde bir sosyalleşme programı uygulayabilirsiniz:

- Gürültüye alışması için, metal bir kap ya da kocaman bir kaşıkla dilediğiniz gürültü çıkarmasına izin verin.
- Değişik yüzeylerde yürümeye alışması için, yere tel çitler, plastik torbalar ya da değişik malzemeler yayarak yavruyu üzerine bırakın. Sonra da, cesaretinden dolayı onu ödüllendirin.
- Karşısına değişik kılık kıyafetlerle çıkın. Şapka ya da maske takın, bastonla yürüyün, topal taklidi yapın, atlayın, zıplayın.
- Kendisine dokunulmasına alıştıran.
- Ara sıra arabayla dolaştırın.

van üzerinde kontrol sağlamak ve onun dikkatini toplaması için verilecek eğitimde yarardan çok zarar verebilir.

ÖDÜL MAMALARI ÖDÜL SÖZCÜKLERİ

Eğitimin amacı, hayvanın sahibine olan sevgisinden yararlanarak söz dinlemesini öğretmektir. Eğitimde dayaağı ya da rüşveti kullanmak tavsiye edilmez. Ancak, köpekler lezzetli yiyeceklerle çok meraklı oldukları için, eğitimde özel mamalardan her zaman yararlanılmıştır. Bu mamalar genellikle, ya köpeğe bir şeyi yaptırmak için koklatılır, böylece aklı çelinir ya söyleneni yaptıktan sonra ödöl olarak verilir, ya da köpeğin kendiliğinden gösterdiği iyi davranışlara karşılık verilebilir.

Çoğu köpek sahibi ilk yöntemi sıkça kullanır, ama köpeğin o anda isteneni yapmaktansa koklatılan mamaya atlaması bir an meselesidir. Böyle bir durumu önlemek için tasmayı çok iyi kullanabilmeniz gerekir. Hayvanın tok olması, ya da elinizdeki mamayı cazip bulmaması halinde bu yöntem etkisiz kalabilir; sonuç olarak, yine tasmayı kullanarak onu yönlendirmek en etkili yöntemdir.

Eğer ödöl mamalarını bir adet haline getirmek istemiyorsanız, bu yöntemle hiç başvurmayın. Köpeğin daha önceden öğrendiğı bir komutu yerine getirmesinde, bu ödöl mamaları işe yarar ama bir görevi yerine getirmeyi öğretirken mamanın kullanılması taraftarı değılim. Hayvanın o mamayı alabilmek için sözünüzü dinlemesi, öğretmek istediğiniz şeyi gerçekten öğrendiğı anlamına gelmeyebilir. Böyle bir durumda, belli bir sesle onu takdir ettiğınızı anlatın ve ödöl mamasını verin. Sonradan aynı davranışı, mama ödölü olmaksızın, komutla tekrar yapmasını sağlamanız gerekir. Kedi, kuş ve maymunların eğitiminde özellikle takırtılı bir sesle hayvanın iyi davranışı ona anlatılır. Hayvana bu davranış öğretilmek isteniyorsa, her seferinde aynı sesi çıkararak ona bir ödöl maması verilir. Bu bağlantıyı kuran hayvan, aynı sesi duyduğunda ya da aynı mama ona uzatıldığında istenen davranışı tekrarlar. Bir köpeğin, diyelim, avını yakalamak için koştuğı sırada bir mamayla ödüllendirilmesi mümkün olamayacağı için, ses yöntemi etkilidir. “Aferin” sözcüğü de köpek eğitiminde etkilidir ama insan sesiyle iletişim kuramayan diğler hayvanlarda herhangi bir ses iş görür.

Köpeği eğitirken çok çeşitli duygular yaşanır: sevinç, bıkkınlık, kızgınlık vb. Hayvanın algılama gücü konusunda çok sabırlı olmanız gerekir. Bazen çok yavaş algılayacak, bazen hiç algılamayacaktır. Bu durumda asla umutsuzluğa kapılıp vazgeçmeyin –hele hele, daha azla yetinmeyin. Umutsuzluğa düştüğünüz noktada, buna razı olmaktansa, bir ara verip, bir süre sonra daha kararlı bir başlangıç yapmayı deneyin. Çok daha etkili sonuçlar alacaksınız. Hayvanın sizi kandırmasına izin vermeyin. Öğrenme sürecinde sıkıntıya girmek zorundasınız; tam hedefinize ulaşacakken, sabırsız davranıp bu noktadan geri dönmeyin.

Köpeğinizi eğitmeyi öğrenmek sizin için de yeni bir deneyimdir. Köpeğinize istediğiniz eğitimi vermek için tekrar tekrar deneyeceksiniz. Önce nasıl bir köpek yetiştirmek istediğinize karar verin, sonra bu amaca doğru hoşgörü ve sabırla ilerleyin.

ŞAŞIRTMACA YÖNTEMİ

Köpeğinizin komutları öğrenirken çıkaracağı sorunları çözümlemek için, en temel yöntem şaşırtmaca yöntemidir. Yani başınızdan uslu uslu yürümesini, aynı zamanda, hayvanın kontrolünüz altına girmesini bu yöntemle sağlayabilirsiniz. Köpeğin dikkatini toplamasında en etkili yöntemdir; sorunların çoğu bu eğitimle sihirli bir değnek değmişçesine yok olur ve köpeğiniz eğitilmeyi öğrenir; bu da, yükünüzü büyük ölçüde azaltır.

Şaşırtmacalı Yürüyüş

4.5 m. naylon tasma kayışıyla köpeğinizi boş ve geniş bir alana çıkarın. Kayışın ucundaki ilmiğe elinizi geçirin ve diğer elinizle ilmiğin tam altından kayışı sıkıca tutun. Köpeği, ona fark ettirmeden izleyin. Dikkati dağılıp sizden uzaklaşmaya kalkışırsa, hemen onun tersi yönüne dönerek yürümeye başlayın. Eğer arkanızdan gelmezse kayış gerilecektir; gerilmesi için sizin bir el hareketi yapmanız gerekmez. Bu yöntem, görüldüğü gibi, çok da basittir. Köpeğiniz sağa dönerse siz sola döneceksiniz; o öne giderse, siz arkaya.

Bir saat kadar çalıştıktan sonra, iki gün boyunca bu yön değiştirme egzersizini uygulayın. Köpeğinizin kayışın bacaklarına dolanmamasına gay-

ret etmeye başlayacak ve bütün dikkatiyle sizin hareketlerinizi kollayacaktır. Sizin yakınızdan yürümek, onun için tek çıkar yol olacaktır ve bunu istekle yapacaktır.

“Beni izlememek için elinden ne gelirse yapıyor. Bu normal mi?”

Genellikle köpeğinizi bir saat süreyle çalıştırdıktan sonra bile, bu oyuna direnenler olur. Yerinden kıpırdamaya bile kalkışmaz ve tasma kayışının gevşek ucunu dişlemeye çalışır. Bu durumda umutsuzluğa kapılıp çalışmayı sakın bırakmayın. Hele hayvanı kucağınıza almaya hiç kalkışmayın! Bu onu haklı kılar ve hayvanın akli karışır. İki gün evde belinize bağlayacağınız bir kayışla, günlük işlerinizi yaparken onu yanınızda dolaştırın. Birkaç saatlik çalışmalar sonunda kendiliğinden yanınızda yürümeye başlayacaktır. Bundan sonra, şaşırtmaca yöntemini tekrar deneyin ve bu kez sıkıştırmalı ya da çivili tasma kullanın. Birkaç saatlik çalışmalarla, bir haftada bu alışkanlığı edinecektir.

“Tasmanın kayışı ayaklarına dolanıyorsa ne yapmalıyım?”

İlk denemelerde, hayvan panik ve çaresizlikle zıplayıp dönerek kayışa dolanabilir. Onu, kendi başına düştüğü bu durumdan kurtarmaya çalışmayın. Birkaç sefer kendi haline bırakın, bir daha bu zor duruma düşmek istemeyecektir ve aynı şey tekrarlanmayacaktır.

“Onu ters yöne çektiğim zaman, üzerime atlıyor.

Nasıl engel olabilirim?”

Çok hareketli bir köpek bunu oyun için yapabilir. Üzerinize atlamak ya da dişlemek hoşuna gider ama onu ensesinden yakalayıp ağzının kenarına acı spreyden sıkarak bu davranışından vazgeçmesi gerektiğini öğretmelisiniz.

Şaşırtmacalı Koşu

Bu eğitimin ikinci aşamasında, köpeğinizin sizden ayrı bir yöne gitmek istemesi üzerine, ters yönde yürümek yerine koşmaya başlatın. Köpek peşinizden koşmaya başladığı an durun. Bu arada hayvanın sevdiği şeyleri

tespit edin ve oyuncak ya da herhangi bir şeyle dikkatini çekip sizi takip etmesini sağlayın. Her seferinde daha hızlı koşarak daha cazip şeyler kullanın.

“Beni sürekli takip edip hareketlerimi dikkatle izliyor.”

Güzel. Ondan yapmasını istediğiniz şeyi anlıyorsa, siz de yolunuza devam edin. Ancak her an dikkati başka tarafa kayabilir; bu durumda hemen ters yönde kaçmaya hazır olmalısınız.

Tasma Kayışıyla Yürüyüş

Köpeğiniz artık etrafta cazip bir şey olsa bile, sizin yanınızdan ayrılmadan yürümeye alıştıysa, üçüncü aşamaya geçebilirsiniz. Daha gevşek bir kayışla yürüyüşlere başlayın. Köpeği her zaman sol tarafınızda tutun ve 1.80 metre uzunluğundaki tasma kayışlarını kullanın. Sağ elinizle tasmayı tutun, çünkü sol elinizin boştta kalması gerekir. Sağ eliniz sağ kalçanız hizasında sabit bir şekilde durmalıdır. Kayış böylece, sol bacağınıza değerek gerilecektir.

“Bana yetişip önüme geçiyor. Buna nasıl engel olabilirim?”

Köpeğin omuzu, diz hizanızdan sadece birkaç metre öne geçtiği an, kayışı kısın ve ters tarafa dönüp koşun. Sizi daha fazla geçmesine izin vermeden bu önlemi almalısınız. Siz önde olduğunuzda da, onu yanınıza kadar çekin ve köpek yanınıza gelir gelmez durun.

“Ben ters tarafa dönüş yaptığımda, bana doğru gelip duracağı yerde, ileri koşuyor.”

Köpek sizi geçtiği an, durup geri dönün. Çok hareketli ve çevik bir köpekse, tekrar sizi geçmeden bu dönüşü yapabilmek için her an tetikte olmanız gerekir.

“Arkamda kalmasına nasıl engel olabilirim?”

Siz hızla yürüyüşünüze devam edin ve kayışın boyunu kısaltıp iyice gerin. Köpek arkadan ister istemez gelip bacaklarınıza takılacaktır. Sağ elinizde tuttuğunuz kayış, sol bacağınıza değerek geril-

diği için, hayvan yine ister istemez sol tarafınızdan yürümek zorunda kalacaktır. Sol elinizle kayışa hiç dokunmayın; kayış sadece sol bacağınızın hareketiyle çekilmelidir.

“Yeri koldamak için geride kalıyor. Ne yapmalıyım?”

Köpeğiniz bir şeylerin kokusunu alıp durmak isterse, sağ ayağınızla öne doğru büyükçe bir adım atın ve sol ayağınızla küçük bir su birikintisini geçiyormuş gibi sıçrayın. Bu sıçramayı hayvanın büyüklüğüne ve onun adımlarına göre ayarlayın.

“Ters yönde koşmak gerekli mi? Sadece tasma kayışını çekerek köpeğimi eğitemez miyim?”

Ters yönde kaçarsanız, köpeğiniz her an sizin uzaklaşmanızdan endişe duyarak hareketlerinizi izlemeye alışacaktır. Ayrıca, sahibiyle birlikte koşmak köpeklerin hoşuna gider ve bunu bir ödöl kabul eder. Köpekler çok zekidir; eğer kayış çekerek kontrol sağlamak istediğinizi anlarsa, sizden önce davranıp kayış kısımanıza fırsat vermeden, o size yetişecektir. Dolayısıyla, ters yönde kaçarak, ona yanınızdan yürümeyi öğretebileceğiniz gibi, köpeğiniz sizi sürekli izleyerek tetikte beklemeyi de öğrenecektir. Bu eğitim ona, kendini kontrol etmesi gerektiğini öğretir. Kendi kendini kontrol edebilme becerisi, köpeğin eğitiminde pek çok şeyi kolaylaştırır.

Test

Köpeğinizi yepyeni ve hareketli bir ortamda uzun, naylon tasma ipiyle gezdirmeye çıkarın. Eğer dikkati bu yeni şeylere takılıp hayvan sizden uzaklaşıyorsa hemen ters yöne dönün ve ondan uzaklaşın. Bu denemeleri haftada birkaç saat, yirmi dakikalık sürelerle tekrarlayın. Kısa zamanda, bol bıraktığınız iple bile sizi dikkatle kollamaya alışacaktır.

“Köpeğimin eğitimi ne kadar sürer?”

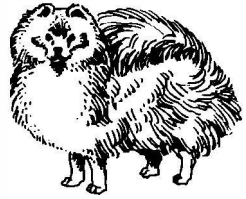
Bu, köpeğin eğitilmiş olmasından kimin ne anladığına bağlıdır. Onun sadece yanınızda yürümesi ve “Otur”, “Kalk” gibi temel ko-

mutları yerine getirmesini yeterli görebilirsiniz. Bir köpeğin bu noktaya gelmesi, sizin de eğitim tekniklerini öğrenmenize ve gayretinize bağlıdır. 10 hafta süreyle her gün 20-25 dakika ayırdığınız takdirde, ikiniz de çok iyi sonuçlar alabilirsiniz. Öncelikle eğitim planınızı yapın, hangi egzersizi kaç kez ve nasıl yaptırdığınızı kaydedin. Bir an için umutsuzluğa kapılabilirsiniz ama sistemli çalışmanın sonucunda mükemmel bir ikili olacağınızı unutmayın.

Daha önceden köpek eğitmiş olanlar, tıpkı insanlar gibi onların da farklı yeteneklere sahip olduklarını bilirler. Bazı insanlar fen bilimlerine, bazıları da edebiyata meraklıdır. Köpeklerin de öğrenebildiği konular vardır, öğrenemediği konular vardır. On haftanın sonunda, direnç gösteren ya da kafası karışan veyahut geç algılayan köpekler bile epey şey öğrenirler.

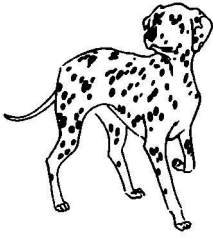
“Farklı cinsler için farklı eğitim mi gerekir?”

Köpeklerin de insanlar gibi kişisel özelliklerine ve huylarına göre değerlendirilmesi gerekir. Hiçbir cins köpeğin marifetleri ya da sorunları genelleştirilemez; dolayısıyla, cinse göre eğitim köpeğe yarardan çok zarar getirir. Diyelim, Sheltı cinsi için, “Aman, çok havlarlar,” diye duymuşsunuzdur. Bir Sibiryı kurdu önünde sonunda kaçır, Golden Retrieverlar mükemmel ev köpekleridir, denir.

ŞAYIRTMACA YÖNTEMİNİN PÜF NOKTALARI

- Tasmayı çekerken el kol hareketi yapmamanız gerekir.
- Hayvan sizin ne yapacağınızı kestirememelidir; ayaklarınızı sürerek ya da başka bir şekilde onun dikkatini çekmeye çalışmayın. Doğrudan ve ikincil uyarılara hiç gerek duymadan, kararlı bir şekilde ters yöne doğru uzaklaşın. Amaç, onu kandıracağınız numaralar öğretmek değildir. Sizi sürekli kollayarak ani hareketlerinize karşı tetikte beklemeyi öğrenmelidir.
- Köpeğiniz arkanızdan gelmeye başlayana kadar aynı hızla koşmaya devam edin; yanınıza gelince aniden durun.

DİKKATİ

- Köpeğiniz çok uyumlu olduğunda, onu ödüllendirmek isteyebilirsiniz; ama kendinizi tutun ve komutlara geçin.
- Kayışı biraz gevşek tutun ve gerilene kadar birkaç adım atabileceğiniz şekilde bir mesafe tanıyın.
- Köpeğiniz kayış gerilmeden arkanızdan koşmaya başlıyorsa, artık ona komutları öğretmeye ve görevler vermeye başlayabilirsiniz.

Oysa hiç sesi çıkmayan Sheltı köpekler, tasmamız olarak mükemmel bir şekilde söz dinleyen Huskyler ve huysuz ve muzır Golden Retrieverlar da vardır. Bütün bunlar doğru ya da yanlış olabilir, ama hiçbir köpeğinizle ciddi şekilde uğraşmak zorunda olduğunuz gerçeğini değiştirmez, hiçbir mazerete sığınamazsınız. Köpeğin cinsiyle ilgili iyi ya da kötü ünü ne olursa olsun, sonuçta köpeğin yetiştirilişindeki sorumluluk size aittir. Bazı cinslerin eğilimleri konusunda uyarılara kulak asmak yararlı olacaktır elbette. Bir sporcu köpeğiniz varsa, hayvan herhangi bir koku aldığında dikkatini o tarafa yöneltmişken ona zorla komut vermeye çalışırsanız sonuç alamazsınız. Terrier cinsinin diğer köpeklere karşı saldırganlığı herkesçe bilinir. Bu tür genel bilgiler yararlıdır; en azından belli cinslerin bu belirgin huy ve eğilimlerine engel olmak için önleminizi alırsınız.

“Övgüler işe yarıyor mu?”

Övgü bazı köpekleri etkilerken, bazıları için bunun hiçbir anlamı yoktur. Köpek sahipleri doğru yerde ve doğru zamanda bunu doğru şekilde kullanmalıdır. Hayvanın iyi bir davranışını, dikkatini ve iyi niyetini değerlendirmek çok önemlidir. Köpeğinizi iyi tanırsanız, övgünün onun için anlamını da bilirsiniz. Bazıları yumuşak okşamalardan hoşlanır, bazıları ise sahibinin tırnaklarıyla onu kaşımasına bayılır.

Böyle bir şey denediğinizde, köpeğin tepkisi sizi yönlendirecektir. Sizin övgü diye yaptığınız şey onu mutlu ediyor mu? Kuyruğunu sallamaya başlıyorsa, evet. Onun mutlu edecek şeyi bilmeniz, ilişkinin ilişkisini her yönüyle verimli kılacaktır.

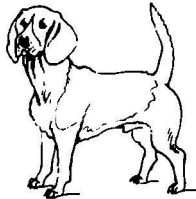
Eğer komutlarınızı baştan savma bir şekilde geçiriyorsa ya da isteksizce yapıyorsa, asla onu ödüllendirmeyin. Kayıtsızlığını ödüllendirdiğinizi sanabilir!

“Tamam” Sözcüğünün Köpek İçin Anlamı

Köpeğinizi harekete geçirecek komutlar gibi, ona görevinin bittiğini de anlatacak bir komut olması gerekir. “Tamam”, “Oldu” gibi sözcüklerle birlikte çenesini okşayın. Bu iki davranışı bir arada yapmanız gerekir. Bu eğitimi alan köpekler, komutlarını genellikle unutmaz ya da ihlal etmez. İlk üç hafta bu ikili davranışı tekrarlayın.

Eğitim Öncesi Isınma Hareketleri

- Ters yönde şaşırtmacalı koşu: Köpeğiniz her türlü cazip ortamda sizi dikkatle izlemeyi ve peşinizden gelmeyi öğrenene kadar bu çalışmayı tekrarlayın.
- Kayış mesafesinde şaşırtmacalı egzersizler: Kayışın ilmiğinden sağ elinizin başparmağını geçirin ve kayışın gevşek kısmını yine sağ elinizde tutun. Sol eliniz serbest bir şekilde kalsın. Köpeğiniz sol tarafınızda olmak kaydıyla yürüyüş çalışmaları yapın.
- Köpeğin sizi çekiştirmesi halinde, onu uyarmak için, kayışın sarık kısmını toplayarak koşun. Arkanızda kalması ve sağa sola sizi çekiştirmesi halinde ise kesin bir tavırla ileriye doğru yürümeye devam edin.

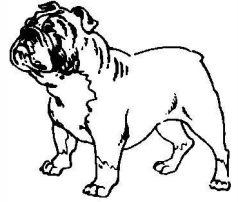

KOMUT ÖĞRETİRKEN 12 ÖNEMLİ NOKTA:

- 1- Köpeğinize ne öğretmek istediğinize karar verin.
- 2- İsteddiğiniz şeyi yapması için tek bir komut ya da el hareketi belirleyin.
- 3- Sözcüklerinizi her zaman aynı ve doğru ses tonunda söylemeye dikkat edin. Yalvarma ya da azarlama tonlarını asla kullanmayın.
- 4- Sözcükleri köpeğinizin adıyla birlikte söyleyin ama tek bir sözcük şeklinde birleştirin. “Buster...Gel” değil de, BusterGel” şeklinde ara vermeden söyleyin. Burada önemli bir uyarı yapmamız gerekir: “Otur komutunu adıyla birlikte söylemeyin çünkü adını duyunca, hayvan hemen harekete geçmesi gerektiğini algılar.
- 5- Komutunuzu sadece bir tek kez söyleyin.
- 6- Komutu öğretirken bir bağlantı kurabileceği hareketi ya da sözcüğü birlikte kullanın. Örneğin “Otur” derken, boyun tasmaını yukarı doğru çekerek kalçasından yere doğru itin.
- 7- Sadece sözünüzü dinletebileceğiniz durumlarda komutları kullanın, yoksa ona söz dinlememe eğitimi vermiş olursunuz.
- 8- Köpeğinize ne yapmasını istediğinizi anlatabilmek için onu iyi tanımanız gerekir. Diğer eğitim aşamaları gibi, bunun da bir kuralı yoktur, tamamen köpeğinizin eğitim düzeyi ve öğrenme yeteneğine bağlıdır.
- 9- Övgülerinizi doğru zamanda yapmaya dikkat edin.
- 10- Görevini yapan bir hayvana, her komuttan sonra çenesinin altını okşayarak “Tamam” deyin.
- 11- Her aşamada eğitimi alıp almadığına karar verebilmek için, dikkatini başka bir şeye çektikten sonra başka bir aşamaya geçin.
- 12- Söz dinlemesine hemen sevinmeyin. Köpekler çabuk unuttur, tembelidir ve başka bir şeye dikkatleri çekildiğinde bildikleri komutlara tepki vermezler. Bu şekilde bir yanlış yaptığında, ona kuralların değişmediğini ve davranışlarının da değişmeyeceğini anlatmalısınız.

- “Otur”
- “Otur ve Bekle”
- “Yat”
- “Yat ve Bekle”
- “Kalk ve Bekle”

“OTUR” KOMUTU

Köpeği sol tarafınıza alın ve sol elinizi kalçasına koyarak sağ elinizle tasmasını tutun. Aynı anda komutu verip kayışını yukarı çekerek kalçayı aşağı itin.

Bu pozisyonda onunla konuşun, onu ödüllendirin ama kalkmasına izin vermeyin. Gerekirse tasmasını sıkarak tekrar oturtmaya çalışın. Birkaç saniye sonra çenesini okşayarak “Tamam” deyip onu serbest bırakın.

“Kazık gibi duruyor, oturtamıyorum.”

Çok direniyorsa, onu öne itip yürüterek oturtmaya çalışın.

“Onu bir şeye zorladığımda dişliyor ya da huysuzlaşıyor.”

Köpeğinize “Otur” komutunu öğretirken, elinizi ağzına almak ya da dişlemek üzere kafasını çevirmek ister, bazıları da sırtüstü döner. Buna engel olmak için tasmasını sımsıkı tutun ve oturtmaya zorlayın. Kafasını öne çevirip ön ayaklarını yere uzatınca, tasmayı gevşetin.

Üç gün sonra, direniş göstermeyeceğinden emin olunca, komutu verip ne

KÖPEK EĞİTİMİNDE DİKKAT

DAĞITAN UNSURLAR:

Bir köpek, çevresinde dikkatini dağıtacak bir şey olmadıkça itaatsizliği aklına bile getirmez. Ancak bir yemek kokusu alıyorsa, etrafta kediler koşuşturuyorsa, insanlar gülüşüp bağırıyorsa, havada yapraklar uçuşuyorsa dikkati hemen dağılır. Eğitim sırasında bu tür dikkat dağıtıcı unsurların çabalarını boş çıkartmaması için, şaşırtmalı geri dönüş tekniğiyle birlikte komutunuzu verin. Zamanla farklı ortamlarda söz dinlemeyi öğrenecektir ve bu ortamlarda kendini rahat hissetmeye başladığında, dikkatini komutlara verebilecektir.

yapacağını bekleyin. Komutunuzu desteklemek üzere tasmayı çekerek sırtından bastırın. Sonra çenesinin altını okşayarak “Tamam” deyin.

Daha sonraki denemelerde, hayvanı kalçasından itmeden, sadece ani bir hareketle tasmayı çekip bırakın. Buna uymazsa vücudunu yere doğru itmeyi deneyin ve yine tasmayı çekin. Bu ikili hareketinizde tasmayı çekerken çok hafif bir şekilde hayvanı itin. Hayvanı serbest bırakırken çenesini okşayarak “Tamam” demeyi ihmal etmeyin.

“Haftalardır her gün “Otur” komutunu öğretmeye çalışıyorum ama hâlâ vücudunu yere bastırmamı bekliyor, kendiliğinden oturmuyor.”

Köpekler temastan hoşlanırlar; bu ister bir sevgi gösterisi olsun ister sadece bir komut öğretmek için olsun, ona dokunmanızı fırsat bilir. Bu nedenle, hayvanı itmeden tasmaya ağırlık vererek bu komutu öğretmeye çalışın.

Uygulama:

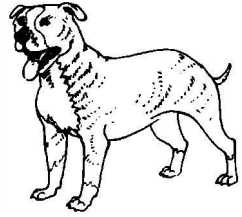
Köpeğinizi alışık olmadığı bir zeminde oturtun; çakıl taşı ya da sentetik bir zemin olabilir. Eğer itiraz ederse, daha normal bir zeminde, örneğin muşamba ya da kum gibi bir zeminde, deneyin. Son olarak da rahat bir yerde aynı işlemi tekrarlayın. Yumuşak bir halı, ya da yastık olabilir. Günde birkaç kez sırayla önce rahatsız bir zeminde, sonra biraz daha rahat ve son olarak da en rahat zeminde bunu deneyin. En rahatsız zeminde, komutunuzu dinlemeye başladığında artık bunu öğrendiğini kabul edebilirsiniz.

“OTUR VE BEKLE” KOMUTU

Bu aşamaya geçmeden önce, köpeğinizin “Otur” komutuyla hemen oturup, çenesi okşanana kadar yerinden kalkmadığından emin olmalısınız.

Uzun tasma kayışını köpeğin başının üzerinden gererek tutun ve “Bekle” komutunu verin. Sonra önüne geçip onun dikkatini çekecek bir şeyler yaparak meşgul görünmeye çalışın. Bu arada ona dönüp tatlı bir sesle “Aferin” deyin ve ardından çenesini okşayarak “Tamam” dedikten sonra

onu kendi haline bırakın. Bu arada başını hareket ettirmesine ya da kuyruğunu sallamasına izin verilebilirsiniz ama vücudunu hareket ettirmesi, öne doğru bir hamle yapması ve kendi etrafında dönmesi gibi durumlarda hemen tasmayla uyarınızı yapın. Eğer dinlemiyorsa, bu hareketi yeterince güçlü bir şekilde yapamamışsınız demektir. Bir iki kez daha sert bir şekilde deneyin; yine olmazsa vücudunu iterek tasmayla ikili uyarıya geçin. Genellikle iki üç kez art arda hızlı tasma hareketi-ne boyun eğecektir.

“Bekle” komutuyla yere yatırmeye bayılıyor!”

Tasma kayışını yatmasına fırsat vermeyecek şekilde gergin tutun ve yatması için kayışın boyunun yetmediğini anlayıp başını kaldırdığında onu övmeye başlayın. Bir hafta boyunca bunu çok kereler tekrarlamanız gerekebilir.

Hayvanın oturması gerekirken, yatması bu kadar önemli mi diye düşünebilirsiniz. Sonuçta köpeğinizi yarışmaya ya da gösteriye sokacak değilsiniz. Ama bunun cevabı çok basit: Siz ona oturur pozisyonda kalmasını söylüyorsunuz, yatmasını değil. Bunun için de bir nedeniniz olabilir: Belki dişlerini kontrol edeceksiniz, belki kulaklarını temizleyeceksiniz. Komutunuzda kararlı olun ve dediğinizi yaptırın. Eğitim sırasında hayvanın kafasını karıştıracak kararsızlıklar göstermeyin.

TASMA KAYIŞIYLA NASIL UYARILIR?

1. Tasma kayışını, bağlantı yerinden 10-20 cm. mesafede tutun. Hayvanı yönlendirmek ve doğru zamanda gereken gücü verebilmek için bu gereklidir.
2. Kayış her çekişinizden sonra ikinci bir çekişe olanak hazırlamak için hafif sarkıtarak tutun.
3. Kayış iki elinizle, arada bir kayış parçası görünmeyecek şekilde tutun. Köpeğinize fazla güç kullanmanız gerekemeyebilir, ama iki el, çekişin gücü ve hızını kontrol etmenizi sağlar.

Tasma Kayışı Mesafesinden “Otur ve Bekle” Komutu

Uygulama: Hayvana “Bekle” komutunu verip, kayışının boyu kadar yürüyün. Onun dikkatini çekecek hareketler yaparak, yerlere oyuncaklar ya da yiyecek bir şeyler koyun. Bunlar ona ne kadar cazip gelirse gelsin, yerinden kıpırdamayacağını öğrenmesi gerekir. Bu arada, ona “Aferin” demeyi ihmal etmeyin. Sizi dinlemiyorsa şu yöntemleri deneyin: Aniden durup boşta duran elinizle kayışın boyunu kısaltarak ona yaklaşın, hiçbir komut vermeden onu hemen yerine geri döndürün, boyun tasmaını yukarı çekeerek uyarın, tekrar kayışın boyu kadar boyunca uzaklaşın.

Gazetenizi okurken, çöpi boşaltırken, bilgisayarınızın başındayken, bahçeyle uğraşırken, ayakkabılarınızı bağlarken, bir paketi ambalajlarken köpeğinizin olduğu yerde kalmasını sağlayabiliyorsanız bu komutu öğrenmiş olduğunu kabul edebilirsiniz.

“YAT” KOMUTU

“Yat” komutu dört adımda öğretilir.

- 1- Hayvanı omzundan yere doğru itme
- 2- Omuzdan yere doğru itip tasma kayışını germe
- 3- İtmeden iki elle kayışı germe
- 4- Hayvana dokunmadan art arda komutlar verme

1 Adım: Hayvanı omzundan yere doğru itme

Köpeğinize yatmayı öğreten bu komutu verirken, baş parmağınızla işaret parmağınızı hayvanın omuz kemiklerine –omurgasının iki yanına– yerleştirin ve yere doğru itin. O arada karnını kaşıyabilirsiniz, ama serbest bırakırken çenesini okşayarak “Tamam” demeyi unutmayın.

“Köpeğim çok güçlü, onu itemiyorum.”

Ayrıca sağ elinizle başından da bastırarak hayvanı yere doğru itin; ya da omuz kemiklerinden bastırırken ön ayağını kaldırın, çünkü hayvanın ağırlığını çeken ön ayaklardır. “Otur” komutunu iyi öğrenen bir köpeğin buna direnmesi zordur. “Yat” komutunu bırakıp “Otur” komutunu öğrenmesi için tekrar çalışın.

2. Adım: Omuzdan yere doğru itip tasma kayışını germe

Tasmaı aniden aşığı çekerek ve aynı anda iki parmak hareketini uygulayarak “Yat” komutu verin. Köpeğın sağıında durarak, tasmayı çaprazlamasına arka sağı ayağıına doğru çekin.

3. Adım: İtmeden iki elle kayışı germe

İtme hareketini yapmadan tasma kayışını iki elinizle tutun ve komutunuzu verin. Sonuç alamazsanız, sıkı bir kayış çekme hareketiyle birlikte hafifçe hayvanı itmeyi deneyin.

4. Adım: Hayvana Dokunmadan Art Arda Komutlar Verme

Günde 30 kez art arda komutlarla, hayvana elinizi değdırmenden “Yat” komutunu öğıretmeye çalışın. Her seferinde çenesini okşayarak “Tamam” deyin.

Bıkmadan, üç kez, birer dakika bu uygulamayı tekrarlayın. Tam bir sonuç için, dakikada 10 ile 17 kez bunu tekrarlayacak hıza ulaşmanız gerekir.

“Bu komutu öğıretmek ne kadar sürer?”

Zeki köpekler sözcük olarak “Yat” komutunu bir haftada öğırenir. Diğıerleri, günde yirmi tekrarla bir ay sonunda komutlarınızın %50’sini yerine getirebilir.

“Köpeğım öyle hırçın davranıyor ki, hiç ilerleme kaydedemiyoruz.”

Çoğı köpek diğ göstererek ya da pati atarak bu eğıtımden kaçmayı dener. Köpeğın kötü bir niyeti olmasa da, sahibinin eldiven ve uzun kollu bluzla, uzun pantolon giymesinde yarar vardır. Üç kez onar dakikalık uygulama köpeğınızı yumuşatacaktır. Bir elinizle tasmaının kayışını çekerek parmaklarınızla omzundan bastırın ve her seferinde çenesini okşayarak “Tamam” demeyi ihmal etmeyin.

“Köpeğımın beni ısırmasından korkuyorum.”

Bu tür tehditlere başvuruyorsa, ona daha çok egzersiz yaptırmanız gerekir. Hayvana cazip gelecek şeyleri etrafa dağıtarak “Otur” komutunu tekrarlayın ve ardından şaşırtmacalarla “Yat” komutu-

na geçin. Hayvan “Otur” komutunda dikkatini size verebiliyorsa, “Yat” komutunda da verecektir. Bir seferde sadece iki ya da üç tekrarla başlayın, arada başka bir egzersiz yaptırıp “Yat” komutuna dönün. “Yat” komutunu aralıklı olarak her seferinde üst üste yirmi otuz kere tekrarlamaya çalışın.

Uygulama:

- Her türlü araç ve yöntemi bir kenara bırakıp sadece komut verin. Ellerinizi ceplerinize sokun ve kıpırdamayın. Bu test sırasında sadece dudaklarınızı oynatacaksınız.
- Fısıltıyla komutunuzu tekrarlayın.
- Hayvana arkanızı dönüp omzunuzun üzerinden bakarak komutu tekrarlayın.
- Banyoda, arabada, yatakta ya da koltukta hareketsizken sadece komutu verip sonucu test edin.

“YAT VE BEKLE” KOMUTU

Bu komutun amacı, hayvan muayene edilirken ya da tüylerin bakımı yapılırken, yemek saatlerinde ve konuklarınız olduğunda onun sakinleş-tirmektir. Bu eğitime başlamadan önce, “Otur ve Bekle” komutuyla “Yat” komutunu hayvan için cazip bir ortamda deneyin ve her şeye rağmen sizi dinleyip dinlemediğini test edin. Sadece bir komutla sizi dinliyorsa, bu eğitime geçebilirsiniz.

“Yat” ve “Bekle” komutlarıyla hayvanı hareketsiz kılarak kulaklarını, dişlerini ve patilerini kontrol edin. Uslu durmadığı, takdirde tasma kayışını aşağı çekin veya hem kayışı çekip hem de iki parmakla sırtından bastırın. Sık sık “Aferin” demeyi ihmal etmeyin ve sonunda sağ tarafına geçerek çenesini okşayıp “Tamam” deyin.

“Köpeğim durmasına duruyor ama beni dinlemiyor.”

Hayvanın bu komutla sakinleşip durması, mutlaka sizden gelecek bir sözü dinleyecek anlamına gelmez. Ama yeri kokluyor, çimenleri yiyor ya da kendi kendini yalıyorsa onu uyarmanız gerekir.

“KALK VE BEKLE” KOMUTU

1. Adım: “Kalk”

Köpeğiniz oturur durumdayken, sağ yumruğunuz hayvanın göğsüne değecek şekilde temasını tutun ve sol elinizle vücudunun iki tarafını okşayın. Arka ayağının dizine doğru uzanıp tasmayı çekerken dizini hafifçe bükün. Kalkmaya hazırlanmış hissedersiniz hemen “Aferin” deyin, elinizi dizinden çekip onu okşayın. Tasmayı gevşetene kadar övgülere devam edin ve çenesini okşarken “Tamam” demeyi unutmayın.

“Köpeğim kötü gününde!”

Köpeğinize dokunduğunuz zaman korkup sinmesi ya da huzursuz olması sizi umutsuzluğa sürüklemesin. Hayvana el sürmeden, beline bağlayacağınız bir iple ona kalk komutunu verin ve kalktığı anda ipi gevşetin. Ayakta durmaya devam etmezse, ipi tekrar sıkacak şekilde bir mekanizma hazırlayın. Hayvan dokunulmazlıktan huzursuz oluyorsa bir duvarın dibine sıkıştırın ve tasmayı çekerek komutu verin. Yanlış hareketinde dizlerini dik tutması için dürtün.

2. Adım: “Kalk ve Bekle”

Bu eğitimden önce, köpeğinizin “Kalk” komutunu direnmeden yaptığından emin olmalısınız. Hayvan serbest bırakılana kadar 30 saniye ayakta durmalıdır. Köpeğinizin “Otur” komutundan sonra da, pozisyonunu bozmadan beklemeyi öğrenmiş olması gerekir. Köpeği ayağa kaldırıp

“BEKLE” KOMUTU İÇİN ÖNERİLER

- Köpeğinizin yanından ayrılmadan önce “Bekle” komutunu verirken serbest olan elinizi parmaklarınızı gözlerine doğru çevirerek ona yaklaştırın.
- Oyuncakların, yiyeceklerin, değişik insanların olduğu ortamlarda komutunuzu vererek denemeler yapın.
- Hayvan yerinden kalkacak olursa, onu hemen uyarın; daha sonra yapacağınız uyarının nedenini anlayamayacaktır.
- Bağırarak komutu tekrarlamak hayvanın kafasını karıştıracağından sizi hiç dinlemeyecektir. Tasma kayışını çekerek ve itme hareketleriyle yanlışını düzeltmek en iyisidir.
- Hayvanı uyarırken, komutunuzu neden yerine getirmediyi anlamaya çalışın. Eğitim düzeyi yeterli olmayabilir, veya etrafında dikkatini dağıtacak şeyler olabilir. Onu uyarma yönteminiz etkisiz kalıyorsa, başka bir yöntem bulmanız gerekir.
- Tasma kayışını çektikten sonra hemen bırakın.
- Komutun sonlandırılması sırasında, her seferinde, hayvanın sağ tarafına geçerek çenesini okşayıp “Tamam” deyin.

“Bekle” komutunu verin ve etrafında dönmeye başlayın. Bir elinizle tasmasını tutarken bir yandan da başını okşayın. Hayvan ayaklarını kıpırdatacak olursa, ters yönünde bir çekişle ona engel olun ve dizini dik tutması için bacağına hafifçe dokunun. Böğrünü okşayarak onu serbest bırakın ve “Tamam” deyin. Her seferinde süreyi uzatın; on saniyeyle başlayıp bir iki dakika kıpırdamadan durmasını sağlayın. Köpeklerin çoğu iki hafta sonra bir dakika durmayı rahatlıkla öğrenmiş olur.

“Ben ayakta durmasını isterken, o oturmak ya da yatmak için ısrar ediyor.”

“Bekle” eğitimini verirken, yanında durup tasmayı yatay bir şekilde tutarak uyarın. Tasmayı asla aşağı yukarı çekmeyin, çünkü köpek dilinde tasmayı yukarı çekmek “Otur” demek, aşağı çekmek ise “Yat” demektir.

HAREKETLİ KOMUTLAR

- “İzle”
- “Gel”

Köpeğin “izle” eğitimi, ona her zaman sol tarafınızda ve bacağınızın dibinde yürümesi gerektiğini öğretecektir. Hızınız ve yönünüz ne olursa olsun, köpek yanınızdan ayrılmamalı ve siz durunca o da durmalıdır. Artık köpeklerin sahibini çekiştirmesi ya da arkadan gelmesi veyahut ayaklarının arasında dolanması tarihe karışmıştır. Köpeğinizin “izle” komutunu öğrenmesi ve sizin bunu ona öğretmeniz iki taraf için de bir eğitimidir çünkü bu iletişim birbirinizi daha derinden tanımanızı sağlar. Hayvanın belli bir pozisyonda kalabilmesi için dikkat, bilinç ve istekliliğinin gelişmiş olması gerekir. Siz de köpeğinizi her an izlediğiniz için artık bu aşamada onun ne yapacağını kestirebilirsiniz –yani, onun içinden geçenleri “okumaya” başlarsınız. “İzle” eğitimi boyunca, karşılıklı güven ve saygı da gelişir. Bu yeni bağ, köpeğinizin enerjisini daha etkin bir şekilde yönlendirmenizi sağlayacaktır. Hayvan engellere rağmen, sizin komutunuzu ya da ona verdiğiniz görevi yerine getirmek için var gücünü kullanacaktır.

“İZLE” KOMUTU

1. Adım: “İzle”

Köpeğinize daima sol tarafınızdan yürümesini öğreten bir komuttur. Komuta uymayı öğrenince sol bacağınızdan en fazla 7,5 cm. kadar uzaklıkta size paralel bir şekilde uyumla yanınızdan yürüyecek ve siz durduğunuz da o da duracaktır.

Bu eğitime başlamadan önce en az bir hafta kadar ilgisini çekecek birçok şeyin bulunduğu bir ortamda çalışarak, sizi dikkatle izlemesini öğretin. Sonra uzun tasma kayışını sağ elinize alarak baş parmağınızı ilmiğinden geçirip hafif gevşek bırakın ve yürümeye başlayın. Köpeğinizin adını söyleyerek hemen ardından “İzle” komutunu verin. Durmadan önce sağ elinizle boyun tasmasını kavrarken, sol elinizle de hafifçe hayvanı kalçasından bastırarak oturtun. Köpeğin sağ ön ayağının, sizin sol ayak bileğiniz hizasında olması gerekir.

“Ben durduğum an, köpeğimin de durmasını nasıl sağlayacağım?”

Durmak üzereyken, tasmayı hayvanın başının üzerinden sol elinizle gergin bir şekilde tutun ve sağ elinizle gevşek kalan kısmı toplayın. Tasmayı bu kez sağ elinizle gererken, sol elinizle hafifçe hayvanı kalçasından iterek yukarıdaki şekilde oturtun.

“Köpeğim “İzle” komutu eğitiminde hep arkamda kalıyor.”

Bu durumda, sıçrar gibi yaparak önce sol ayağınızla ileri bir adım atın. Tasma sol bacağınızın hareketiyle gerilecek ve köpeği peşinizden çekecektir . Bu arada ona “Aferin” deyin çünkü köpek istenen pozisyona gelmiş olacaktır. Zıplama hareketiniz, köpeğinizin arkanızda kalıp sağ tarafınıza geçmesini de engeller.

2. Adım: “İzle” Eğitiminden Önce “Otur” Komutunun Mükemmelleştirilmesi

Bu eğitime başlamadan önce, köpeğinizin “Otur” komutuna boyun eğmeyi epeyce öğrenmiş olması gerekir. Yani siz durduğunuzda, komut bile vermeden, ya da hayvanı hiç uyarmadan, onun da oturması gerekir.

Önce hayvana “İzle” komutunu verin ve iki elinizle tasmayı gerekerek tam duracağınız anda yukarı çekin. Bu hareketle oturmayı iyice öğretin. Birkaç

denemeden sonra, hayvandan iyi bir tepki alıyorsanız, sadece durup bekleyin. Eğer istenileni yapmıyorsa, oturması için tasmayı yukarı çekmeniz gerekir.

3. Adım : “İzle” Komutunun Mükemmelleştirilmesi

Bu eğitimin sonunda, sol tarafınızdan yürüyen hayvanın bacağınıza olan mesafesi ne çok uzak ne de çok yakın olacaktır. Yürüyüş sırasında yeri koklayıp ileri geri hareketler yapmasını önlemek için sağa ve sola 90 derecelik keskin dönüşler yaparak, sol ayağınızı onun ön ayaklarının hizasına getirin. Hayvanın omuzu sizin hizanızı çok az bile geçse, hemen yavaşlayın ve aniden sola dönün.

Sağ tarafınızdan öne doğru bir hamle yapması halinde, sol elinizle tasma kayışını gerin ve yine sol ayağınızı onun ayaklarının hizasına getirin.

Sağı solu koklayarak geride kalması halinde, sağa dönüp tek ayakla zıplama hareketini yapın. Sol ayağınız üzerinde 90 derece sağa dönmüş olmanız gerekir. Sonra sağ ayağınız üzerinde dönerek, sol ayağınızla tekrar öne sıçrayın. Kayış sol bacağınızın hareketiyle gerilecek ve köpeği peşiniz sıra sürükleyecektir. Bunun için, sıçrama hareketi sırasında kayışı sağ elinizde sabit olarak sıkıca tutun.

Uzun kayışın bacaklarınıza dolanmaması için tasmayı sağ elinizde tutun; böylece gevşek kısmı bacaklarınızın hareketiyle gerilecektir.

“GEL” KOMUTU

Bu komut beş adımda öğretilir.

1. Hareketli uzun kayışı sarma
2. Uzun kayışı germe
3. Uzun kayışla çekme
4. Uzak mesafeden komut verme
5. 15 metrelik naylon tasma ipiyle çalıştırma

1. Adım: Hareketli Uzun Kayışı Sarma

Köpeğinize tasmağını takın ve yürüyüşe çıkın. Hayvanın oraya buraya takıldığını fark ettiğinizde adın söyleyerek “Gel” komutunu verin ve aynı anda tasmayı geri sarmaya başlayıp “Aferin” deyin. Hayvan yanınıza geldi-

ğinde diz çöküp sadece “Aferin” demeye devam edin, onu serbest bırakırken çenesini okşayın ve “Tamam” deyin. Denemeyi birkaç kez tekrarlayın.

“Köpeğim bana doğru gelmeye başlıyor ama yanıma kadar gelmiyor, belli bir mesafede duruyor.”

Bazı köpekler mesafeli olmayı tercih eder; sahibine uzak durmasının ya da yanından geçip gitmesinin kendince nedenleri vardır. Eğer ona fazla el kol hareketi yapıyor ve sarılıp canını sıkıyorsanız hayvanın bunu algılaması çok farklı olabilir. Ona doğru kollarınızı uzatmanızı, araya mesafe koyduğunuz şeklinde anlar. Ellerinizi kollarınız fazla oynatmadan sadece sözlerle onu övün.

2. Adım: Uzun Kayışı Germe

İlk adımı yirmi kez kadar tekrarladıktan sonra, köpeğinizin siz kayışı sarana kadar yanınıza gelmiş olduğunu göreceksiniz. Bu noktaya varabiliyorsanız, onun dikkatini dağıtacak bir ortamda sadece “Gel” komutunu vererek, sizi dinleyip dinlemeyeceğini test edin. Anında bir tepki alamazsanız tasmayı yatay şekilde gerin ve hayvan size doğru gelirken övgülere başlayın. Bu denemelerde %80 komutu algılıyorsa, bir sonraki adımı atlayıp dördüncü adıma geçebilirsiniz.

3. Adım: Uzun Kayışla Çekme

Köpeğiniz uzaklaşırken onu durdurup yanınıza gelmesini sağlayacak olan bu komutu, hayvanın dikkatini dağıtacak bir ortamda sınavın. Köpeği olan bir arkadaşınızın da köpeğini alarak sizinle gezmeye çıkmasını isteyebilirsiniz. Ona 3 m. kadar önünüzden gitmesini söyleyin. Sizin köpeğiniz öndeki köpeğe yetişmek isteyecektir. Siz arkada kalıp köpeğinizin adını söyleyerek “Gel” komutunu verin. Eğer sizi dinlemezse kayışı çekerek onu uyarın. Dinlerse, övgülere başlayın ve eğilip çenesini okşarken “Tamam” deyin.

“Köpeğime seslendiğimde hemen duruyor ama bana doğru gelmiyor.”

Köpek size doğru gelmeye başlayana kadar, onu uyarmaktan vazgeçmeyin. Eğer size doğru gelmemekte ısrar ediyorsa, tasmasından çekerek onu yanınıza getirin.

4. Adım: Uzun Mesafeden Komut Vererek

Tasma kayışını elinize dolayıp (nylon ip kullanıyorsanız eldiven giyin) koşun ve hayvana övgüler yağdırın. Bu eğitime başlamadan önce, köpeğinizin her türlü koşulda, tek komutla yanınıza gelmesi gerekir. Nylon ipi kullanarak, köpeğin dikkati dağıldığı bir anda uzaktan komutunuzu verin. Size doğru ilk adımını attığı andan itibaren ona övgüler yağdırın. Yanınıza geldiğinde çömelip çenesini okşarken “Tamam” deyin. Eğer komutunuzu dinlemediyse, hemen kayışı elinize sarmaya başlayın ve koşun. Peşinizden koştuğu sürece övgülere başlayın ve sonunda çenesini okşayarak “Tamam” deyip onu serbest bırakın.

“Tasma kayışı her tarafıma dolanıyor.”

Kayışın gerildiğini hissettiğiniz anda, geri sarmadan bırakıp köpeğinize dönün ve ellerinizi arkanıza gizleyip çömelerek övgülere başlayın.

5. Adım: 15 Metrelik Nylon Tasma İpiyle Çalıştırma

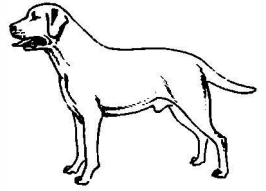
Köpeğiniz ne kadar uzakta olursa olsun, bu komuta boyun eğmelidir; bu nedenle ince nylon tasma ipiyle son aşama eğitimini vermeniz gerekir. Köpeği değişik bir ortama götürün ve ipini iyice boşaltarak etrafı keşfetmesine izin verin. Bu arada eldiven takmayı ihmal etmeyin. Köpeğiniz bir şeye takıldığı an, ipi sararak koşmaya başlayın ve övgü dolu sözlerle ona seslenin. Elinizi belinizde sabit tutarak mesafeyi aynı ayarında tutun. Komutun hemen bir saniye arkasından, tasma ipinin gerilmesi gerekir.

“Köpeğim ders sırasında mükemmel tepkiler veriyor ama evde oyuna dalınca hiçbir şey dinlemiyor.”

Köpeğiniz eğitim sırasında tamamen size yoğunlaşır ama gerçek yaşamda durum çok farklıdır. Hayvan bu konsantrasyon içinde olamaz. Aşağıdaki uygulamaları deneyerek onun dikkatini toplamasını sağlayın.

Hayvanın oyuna daldığı bir an, ya da dikkatinin dağıldığı bir ortamda şaşırtmacalı yöntemle kusursuz bir şekilde eğitilmiş olması gerekir. (Bkz. 3. ve 5. adımlar) Ancak bundan sonra, hafta iki kez yarım saatlik

çalışmalarla köpeğinizi değişik ortamlara götürerek 15-60 m. uzunluğunda bir tasmayla onu mümkün olduğunca serbest bırakın ve ona beklenmedik komutlar verin. Eldivenlerinizi takın ve her beş dakikada bir değişik komutlar verin. İpi sarak komutunuzla birlikte koşarken ona övgüler yağdırın.

“Hangi komutları ne zaman vermeliyim?”

Komutlar, hayvana göstermelik olarak öğretilmez. Bunlar günlük yaşamda kolaylık sağlamak ve kullanılmak için öğretilir. Köpeğinize öğrettiğiniz her şeyi sürekli ve kararlı bir şekilde yaşama geçirmeniz gerekir. Söz dinlemesinin ne kadar iyi bir şey olduğunu anlaması gerekir.

“İzle” komutu yürürken kullanılmalıdır. “Otur”, “Kal”, “Yat” gibi komutlar her an başvuracağınız komutlardır. Örneğin;

“Otur” komutu köpeğin muayene ve bakım sırasında huysuzlaştığında, insanları ya da çocukları rahatsız etmeye başladığında, yemek öncesinde, ya da sokakta kaldırımdan inmeye kalkıştığında kullanabileceğiniz bir komuttur.

“Kal” konutu evde sofraya yaklaşmaya kalkıştığında etkili bir komuttur.

“Otur ve Kal” komutları sırtışık bir köpek olmaması için öğretilmelidir.

ARABA GEZİNTİLERİ

Köpeğin arabada uslu durması, kendi güvenliği kadar sizin güvenliğiniz açısından da önemlidir. Hayvan başını camdan dışarı çıkarırsa, gözleri zarar görebilir; başı bir yere çarpabilir ya da ani fren yaptığınızda camdan dışarı fırlayabilir. Gereksiz hareketleri ya da havlaması sizin direksiyon başında dikkatinizi dağıtabilir. Arabada kapalı kalmaktan havasız ve susuz kalabilir. Diğer yandan arabanız tüy içinde kalır ve camlara köpeğin pati izleri bulaşır. Bu konuda önceliklerinizi belirleyip hayvanı eğittikten sonra araba gezintilerine çıkarın.

Şu Önlemleri Alabilirsiniz:

- Köpeği kafes içine koyun.
- Köpekler için özel emniyet kemerlerinden alın. Ya da arabanızın emniyet kemere köpeğinizin kemiremeyeceği bir malzemeden bir kayış ekleyerek köpeği ancak hareket edebileceği gevşeklikte bağlayın.
- Arabanızın arka tarafına metal bir bariyer yaptırın.

Köpeğinize yaklaştığınızda saldırgan davranıyorsa, ona birkaç komut birden vererek tek tek her birini yaptırmaya çalışın. Yasakladığınız bir şeyi almak istiyorsa, yine bu yöntemle baş vurabilirsiniz. Evdeki yaşamın gerektirdiği durum ve şekillerde bu komutları nasıl ve ne zaman kullanacağınız belirlenecektir.

Bir köpek, sahibinin yaşantısı içinde pek çok değişik şeyle karşılaşır ve iyi eğitilmişse bundan keyif alır. Komutlar size böyle bir köpeğiniz olmasını sağlayacaktır.

“Evde söz dinlemiyorsa ne yapmalıyım?”

Köpeğiniz eğitim sırasında ya da sokakta söz dinlediği halde evde hiçbir sözünüze kulak asmayabilir. Bu durumda, uzun tasma boyundan çıkmayacak demektir. Boyun eğmeyi öğrenmesi ve yanlışlarının düzeltilmesinden kaçmaması gerekir.

Bu eğitimden önce, köpeğinizin en azından kayışla verilen temel komutları yerine getiriyor olması gerekir. 1,5 m. uzunluğunda hafif bir kayışla bazı komutları belli aralıklarda tekrarlayın. Ona, oturmaması gereken bir koltuğa oturmasını söyleyin ve hemen uyarın. Bulaşık yıkarken, çamaşır katlarken, gazete okurken, giyinirken, kısacası onunla ilgilenmediğinizi sandığı durumlarda komutlar verin. Bu arada ev tasmaını hep takılı tutmalısınız; söz dinlemediği zaman kayışından çekerek onu uyarmanız gerekecektir. Köpek bahçede çocukları izliyorsa, kapıda kim var diye merak ediyorsa, onu durduracak komutlar verin. Bütün bu durumlarda sadece “Otur” komutu yeterli olabilir, ama diğer komutları da kullanmanızda yarar vardır. Kayışı yukarı çekmek “Otur”, aşağı çekmek “Yat”, öne çekmek “Gel” ve “İzle” anlamındadır.

Köpek masanın altına ya da koltuğun arkasına kaçarsa, sakın sakın yaklaşın ve tasmaından tutarak ani bir çekişle onu uyarın.

Diğer Komutlar

“BEKLE” KOMUTU

“Bekle” komutu, hayvan hangi durumdaysa öyle kalmasını ifade eder. Bu son derece kısıtlayıcı bir komuttur ama “Bekle” komutu hayvana bulunduğu yerde biraz hareket şansı tanır. Arabada kalmasını istiyorsanız, ya da mutfağın kapısından içeri girmesini istemiyorsanız onu “Bekle” komutuyla bulunduğu yerde tutabilirsiniz ama hayvan en azından kıpırdayabilir. Bu bekleme süresi, yirmi saniye de olabilir yirmi dakika da olabilir.

“Kapıda Bekle”

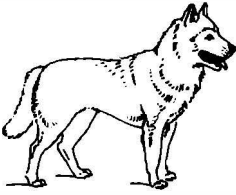
“Bekle” komutunu ilk kez evin kapısında öğretin. Komutunuzla birlikte kapıyı biraz aralayın ve kapının kolunu tutarak orada durun. Hayvan hemen burnunu bu aralıktan sokmaya kalkışabilir. Kapıyı asla yüzüne kapatmayın. Hayvanın içeri girmeyi denemesi üzerine, kapıyı hafifçe itip ona çarpın; bunu her deneyişinizde, kapının hareketli bir şey olduğunu anlamasını bekleyin. Ancak, hayvanın canını acıtmamaya dikkat edin. Bu arada, tasmasının takılı olması gerekir; zira kaşla göz arasında içeri girmeyi başarırrsa, onu tasma kayışını çekerek durdurmanız gerekecektir.

Etrafta Cazip Bir Şey Varken “Bekle”

Yukarıdaki eğitimi, hayvanın tanıdığı ve tanımadığı ortamlarda, hatta, bir arkadaşınızla birlikte deneyin. Arkadaşınız hayvanı çağırmamak

“GEL” KOMUTU İÇİN TEMEL UYARILAR

- Hayvanın sizi dinlemeyeceğini bildiğiniz bir anda, ya da onu zorlayamayacağınız bir durumda bu komutu kullanıp otoritenizi sarsmayın.
- Sesinizi hep aynı tonda, biraz heyecan ve aciliyet içeren bir şekilde kullanın. Önce hayvanın adını söyleyerek komutu verin.
- Hayvanın kovalama içgüdüsünden yararlanarak “Gel” komutuyla birlikte tasmayı çekerek ondan uzaklaşın.
- Sadece sözle övün, el kol hareketi ve dokunmak ters bir tepkisine yol açabilir.
- Ona yaklaşırken heyecanla övgüler yağdırın. Yanınıza kadar gelmesini beklerseniz, bunu bir ilgisizlik olarak algılar ve aynı şekilde komutunuza ilgisiz kalır.
- Görevini yaptığı zaman onu çömelere karşılayın.
- Size iyice yaklaşmasını bekleyin. Herhangi sapma yapacak olursa, ters yönünde ondan uzaklaşın. Kayışın gerildiğini hissetmesi için mesafeyi açın.
- Ödüllendirmek için kayışı gevşetin ve “Tamam” diyerek çenesini okşayın. Her seferinde kayışı gevşetmeyi biraz geciktirerek, söz dinlemeyi ona iyice öğretin.

KORKMUŞ KÖPEĞE NASIL DAVRANILIR?

Asla korkmuş bir köpeği teselli etmeye çalışmayın. Sadece korkusunu pekiştirmiş olursunuz. Hayvanın dikkatini başka yöne çekmeye çalışırsanız korkusu geçecektir. İki dakika süreyle art arda komutlar vererek onu meşgul edin. Sadece "Otur", "Kalk" gibi basit komutları tekrarlamak bile yararlı olur. Hayvan rahatlayana kadar onu bu komutlarla oyalayın ve ardından koşarak ya da el çırparak onu oyun oynamaya teşvik edin. Korkusu hâlâ devam ediyorsa, komutları tekrarlamaya başlayın ve giderek zorlaştırın.

kaydıyla dikkatini dağıtmaya çalışabilir, hatta önüne mama bile koyabilir. Siz arkadaşınızla koyu bir sohbete dalmış gibi görünmelisiniz. Köpeğinizin böyle bir durumda bile, "Bekle" komutunu yerine getirmesi gerekir. Ancak bundan emin olduğunuzda, köpeğinizi tasmağını çıkarabilirsiniz.

"Kapıdan fırtına gibi girmeye kalkışırsa onu nasıl engelleyebilirim"

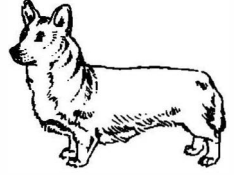
Köpeğiniz "Bekle" komutunu dinleyip o an için durabilir, ama serbest bırakıldığı an önüne çıkan her şeyi devirerek ve sahibini sürükleyerek kapıdan içeri girmeye yeltenirse, hemen "Otur" komutunu verin ve ardından çenesini okşayarak "Tamam" diye görevini sonlandırın. Gerekirse, güçlü bir şekilde iki elinizle tasmayı yukarı çekin. "Bekle, Tamam, Otur, İçeri gir" komutlarını bu sırayla çalışmaya devam edin. Yani, hayvanın kapıda beklemeyi öğrenmesinden sonra, içeri geçmesine izin verdiğinizde, adını atar atmaz "Otur" komutunu verin. Gevşek tasmayla komutları dinliyorsa, sonuç olarak tasmağını çıkarabilirsiniz. Artık kapılardan girme özgürlüğüne sahip olduğunu hissedecektir, ama bu konuda rahatlamaması için, bir kapıdan içeri adımını attığı an "Otur" komutunu iyice öğretin.

"HAYIR" KOMUTU

İnsanların üzerine atlamak ya da evdeki eşyaların üzerine çıkmak gibi huylarına engel olmak için "Hayır" komutunu öğretmelisiniz.

Bunun için:

- Atladığı yönün tersine doğru tasma kayışını iyice çekin.
- Arka ayaklarını ayağınızla kaldırıp dengesini bozun.
- Avucunuzu burnuna dayayarak burun deliklerini tıkayın. Hayvanı durdurmaya çalışırken, aynı anda komut vermeli-siniz. Yaramazlık yaptığında onu "Yat" komutuyla durdurmaya çalışırsanız, başka bir zaman yatmasını istediğinizde hayvan bunu yanlış algılayabilir. Bu tür bir anlam karışıklığına meydan vermemek için sadece "Hayır" komutunu kullanın.

KÖPEĞİN TITREMESİ NE ANLAMA GELİR?

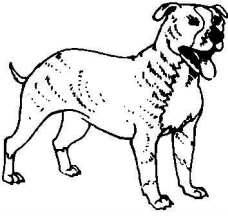
Köpeğin titremesi korku ya da üşüme gibi nedenlere dayanmıyor olabilir. Hele süs köpekleri sebepsiz yere titir. Büyük olasılıkla, sahiplerinin ilgisini çektiğini fark edip bunu sık sık tekrarlayan köpekler vardır. Eğer köpeğiniz veteriner hekime gittiğinizde titremeye başlıyorsa ve siz de onu kucaklayıp okşayarak sakinleştirmeye çalışıyorsanız, bunu her seferinde tekrarlayacaktır. Önce hayvanın neden titrediğini anlamaya çalışın. Eğer gerçekten üşüdüğü için titriyorsa, onu ısıtacak bir şeyler yapın. Eğer korkudan titriyorsa, hiçbir şekilde teselli etmeye kalkışmayın. Eğer sebebin kestiremiyorsanız, şefkat, ilgi ve endişe gibi duygularla onu teşvik etmeyin.

"Sus" KOMUTU

Köpeğin havlaması normaldir, ancak gerektiğinde "Sus" komutunu dinletebilmeniz önemlidir. Ayrıca, havlamasını teşvik etmek de doğru olmaz. Rahatsız edici durumlarda onu uyarak, köpeğinize nerede ve ne için havlaması gerektiğini ya da gerekmediğini öğretebilirsiniz.

Sus komutu üç adımda öğretilir.

1. Önce köpeğin havlamasına neden olacak bir ortam yaratın. Bir kedi geçerken, kapı çaldığında, ya da çocukların arasında oyun oynarken köpekler havlar. Tasmasını sert bir şekilde çekerek "Sus" komutunu verin. Ağzına acı sürmek de bir yöntem olabilir. Ama sustuğunda onu mutlaka ödüllendirin.

MERDİVEN KORKUSU

Köpeği önce birkaç basamaklı bir merdivende inip çıkmaya alıştırsın. Basamakların geniş olması da işinizi kolaylaştıracaktır. Tasmasından tutarak ağır ağır ve basamakları tek tek inip çıkmasına yardımcı olun. İlk adım en zordur. Başını dik tutarak karşıya bakması, korkusunu azaltır. Tasmasının kayışını sıkı tutun ama germeyin; sadece dengesini kaybedecek olursa, düşmesine engel olmak için kullanın. On beş dakika kadar bu çalışmayı sürdürün. Köpeğiniz yavruysa onu basamakların başına ya da sonuna bırakıp siz de karşı tarafına geçin. Köpeğinizin cesaretlenip kendiliğinden basamaklara doğru bir adım atmasını bekleyin. Bu arada, onun sevdiği bir şeyi kucağınıza alarak hayvanı teşvik edebilirsiniz. İleri aşamalarda, daha yüksek merdivenlerde eğitime devam edin ama her basamakta durarak onu ürkütmeden ve yormadan çalıştırın. Merdiveni inmeyi başardıktan sonra, çıkmak sorun olmayacaktır.

2. İkinci adımda, düzeltme ve uyarılar yapın. On iki kez kadar deneme yaptıktan sonra bu düzeltme ve uyarılarınızı sadece gerektiğinde tekrarlayın. Komutu verin ve bekleyin.
3. Uzun mesafeden komut verirken, uzun kayış yine elinizde olmalıdır. Nereden seslenirseniz seslenin, hayvan uyarı olarak tasmanın çekildiğini hissedebilmelidir. Şaşırtmaca yöntemi bazen bu eğitimde işe yaramaz çünkü siz ondan uzaklaştıktan sonra size tekrar kavuşması hayvanı mutlu eder ve bu yüzden havlayabilir. Uzak mesafeden hayvanın dikkatini çekecek bir teneke gürültüsü, tasmanın dışında bir uyarı olarak kullanılabilir. Yüzüne su sıkmak da, uyarı için işe yarabilir.

“Acı Sprey Nasıl Kullanılır?”

Bu tür araçları hayvandan gizli tutmak ve sadece gerektiğinde kullanmak etkili olur. Asla boş tehditlerle bu araçları kullanmayın. Unutmayın, köpeğinizin saygı göstermesi gereken şeyler bu araçlar değil, siz olmalısınız. Acı spreyi asla hayvanın yüzüne doğru sıkmayın. Kutuyu dudak kenarına yaklaştırarak çok yakın mesafeden sıkın. Kullandıkça bu konuda deneyim kazanacaksınız. Kutuyu köpeğimize göstermeden avucunuzun içinde saklayın ve diğer elinizle köpeğin boyun tasmağını tutun. Bu şekilde hayvanın dudak kenarlarının dışına isabet etmeyecek şekilde spreyi kullanmaya alışabilirsiniz.

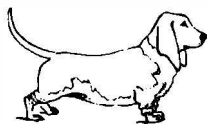
“BIRAK” KOMUTU

Bu komut köpeğinizin ağzına aldığı bir şeyi bırakması ya da yasak olan bir şeyi ağzına almaması için kullanılır. Köpekler her şeyi ağızlarına alıp dişlemek ya da çiğnemek veyahut kemirmek isterler. Tasmaşının kayışı dahil, sigara izmaritine kadar her şeyi! Hayvanın ağzını açmaya zorlayarak dişlediği şeyi almaya çalışırsanız, sizinle inatlaşarak hemen başka bir şey bulup onu ağzına atacaktır. Bu yüzden, “Bırak” komutu onu bu alışkanlığından vazgeçirmek için daha etkilidir.

Bu komutla birlikte boyun tasmaşını sert bir şekilde çekerek ona oynayabileceği bir oyuncak verin. Eğer köpek ağzının içinde tuttuğu bir şeyi bu komutla birlikte tasmayı çektiğiniz halde, çıkarmıyorsa; o zaman kendi parmağınıza acı spreyden sıkıp hayvanın diş etlerine sürerken “Bırak” komutunu tekrarlayın.

Eğer köpeğinizin yasak bir şeyi ağzına almaya niyetlendiğini fark ederseniz, ona engel olmak için “Bırak” dışında bir komut kullanmanız gerekir. “Olmaz”, “Hayır”, “Yasak” gibi sözcüklerden birini deneyebilirsiniz. Bu komutu da yine tasmayı çekerek kullanmanız gerekir. Övgüleri de unutmayın.

Sözcükleri yerlerine göre kullanmanız çok önemlidir. Bu komutları, hayvan henüz almak istediği şeyi almadan kullanın.

BEŞİNCİ BÖLÜM
KÖPEĞİN İLERİ EĞİTİMİ

KÖPEĞİN İLERİ EĞİTİMİ

“Eğer bir köpek gözlerinizin içine bakıp sonra da sizden uzaklaşıyorsa; kendi kendinize bir vicdan muhasebesi yapmanız gerekir.”

WOODROW WILSON

*İnsanın bir köpeği olduğu sürece bir dostu var demektir;
hem de yoksullaştıkça dostluğu pekişen bir dost.*

WILL ROGERS

Köpeğin söz dinleme eğitimi, çok fazla donanım ve yetenek gerek-tirmeyen ama köpek sahibine çok büyük bir kolaylık sağlayan bir uğraştır. Her yaşta insan her cins köpeği eğitebilir. Sokaktan kurtarılmış ve kötü muamelelere maruz kalmış köpeklerin bile eğitim çalışmalarında çok başarılı olabildikleri görülmüştür..

KÖPEKLER İÇİN ÖZEL ÖĞRETMEN YA DA OKUL

Profesyonel yardım ya da eğitim programları hakkında bilgi alabileceğiniz pek çok kaynak vardır. Gazetelerden, internetten, veteriner hekiminizden ve hayvan kurumlarından bu tür bilgileri edinebilirsiniz. Ayrıca, köpek sahibi dostlarınızdan da bilgi alabilirsiniz.

Köpeğinizi eğitmek için profesyonel bir eğiticiden yardım alabilir, eğitim sürecinde köpeğinizi ona teslim edebilirsiniz. Eğitcinin uygulayacağı ders programı, eğitimin felsefesi ve amacı, ne kadar süreceği, eğitcinin nitelikleri ve tabii ki fiyat seçiminizde belirleyici olacaktır.

Özel eğitcinizi seçerken, nitelikleri ve teknikleriyle özel sınav yöntemleri hakkında bilgi edinin. Köpeğinizin cinsiyle ilgili bilgi ve deneyimi olup olmadığını sorun, referans isteyin. Özel eğitcinizle uyum içinde olabilmemiz şarttır. Köpeğinizin eğitiminde zorlandığınızda size destek ve güç vermesi için ona güvenebilmelisiniz.

Bu özel eğitimin yorucu bir iş olduğunu baştan kabul etmeniz gerekir. Zaman zaman bunalıp kuşkuya düşebilirsiniz ama eğitimden bir sonuç almak

için sabırlı olmalısınız. Hayvanın zaman zaman kafasının karışması da öğrenmenin bir parçasıdır; moralinizin bozulduğu anlarda, sakın vazgeçmeyin.

İLERİ EGZERSİZLER

Belki bir yarışmaya sokmak için değil, ama köpeğinizin temel eğitimin ötesinde becerileri olması amacıyla ileri eğitim almasını isteyebilirsiniz. Aşağıdaki çalışmalar köpeğiniz ve sizin için hem eğlenceli olacaktır hem de hayvan üzerindeki denetiminizi artıracaktır. Hiç belli olmaz, bir gün bir yarışmaya girmeyi bile düşünebilirsiniz.

El İşaretleri, Işık ve Parmak Şaklatma

Komutları etkili ve sürekli bir şekilde kullanmanız sonuç verecektir. Bu arada, geleneksel sözcükleri ya da işaretleri kullanmak zorunda değilsiniz. Örneğin, “İzle” komutu yerine “Yanıma” şeklinde bir sözcük de kullanabilirsiniz. Belki sözcük bile kullanmadan parmağınızı şaklatıp yeri işaret ettiğinizde köpeğinizin oturması size daha pratik gelebilir. Işık uzun mesafelere ulaşabilir ve bu yüzden köpek eğitiminde sık kullanılır. Yine de, köpeğin önce kısa mesafede bunun anlamını anlayacak şekilde bir ön eğitim alması gerekir. Tek ışık, “Dur”, “Otur” anlamında kullanılabilir. Arka arkaya alınan ışık, “İzle” komutu yerine kullanılabilir.

Köpeğe el işaretlerini öğretmek kolaydır. Ancak, bu işaretlerin çok belirgin olması gerekir; köpeğiniz bu hareketle kendisine bir uyarı yapıldığını anlamalıdır. Eğitim kuralları gereği, tek bir el ya da kol hareketi öğretilir; bu arada vücudunuzla hiçbir hareket yapmamanız gerekir. Burada zor olan, hayvana, el hareketinizi fark etmesi için her an için tetikte ve dikkatli olmasını öğretmektir. Köpeğinizin dikkati dağıldığında, onu uyarmak için tamamen ters yöne doğru yürüyerek dikkatini kendinize çekebilirsiniz.

Hayvana herhangi bir görevi öğretirken, ister sözcük ister ışık ister bir el işaretiyle olsun, ondan yapmasını istediğiniz görevle bu komutu özdeşleştirilmesi gerekir.

Art Arda Komutlar

Temel eğitim sürecinde öğrettiğiniz komutları, art arda vererek köpeğinizin hızla bunları yerine getirmesi için çalışın. “Köpeğimin eğitimine

ayırarak çok az vaktim var" diyorsanız art arda komut yöntemiyle etkili bir şekilde ve çok kısa sürede mükemmel sonuçlar alabilirsiniz.

Uygulama: "Otur" komutunu verip çenesini okşayarak onu kendi haline bırakın, ama hemen arkasından "Gel" komutunu vererek 6 metre kadar koşun. Sonra "İzle" komutunu vererek çeşitli yürüyüş hızlarında, arada bir durarak ve yön değiştirerek devam edin. Daha sonra da "Yat" komutunu verin.

Eğitim Sırasında Oyunu İhmal Etmeyin

Köpeğiniz heyecanlandığında, size zorluk mu çıkarıyor? Ona köpekliğini hissedecek zaman tanıyın ve eğitim sırasında ani geçişlerle oyunlar yapın. Burada önemli olan otoritenizi kaybetmemektir; birden yeni bir komutla onu derse döndürebilmelisiniz. Bu çalışma, aşırı enerjik köpekler üzerinde kontrol sağlamanıza yardımcı olacağı gibi, yeterince ısınmış olan hayvan komutlara daha hızla tepki verecektir.

Uygulama: Köpeğin önüne oyuncak atarak, ya da ani dönüşlerle onu şaşırtarak veya ses tonunuzla onu seri hareketlere zorlayın. Eğer yaratacağınız bu oyunlardan sıkılmış görünürse ondan uzaklaşarak dikkatini üzerine çekin. Köpeğiniz kendini oyuna kaptırdığı anda komutlar vermeye başlayın. "Otur" ve "Yat" komutları verin. Ardından övgüyle okşayıp sevin. Dikkatini dağıtmak için önüne bir oyuncak veya yiyecek bırakın. "İzle" komutunu vererek yiyecek veya oyuncağın önünden arkasından dolaşıp, üzerinden atlayın. Sonra bunların önünde durup oyuncağı alın ve arkanıza saklayın veya oyuncağı alıp kaçın, sonra uzağa bir yere atın. Eğer ilgilenmiyorsa, tekrar oyuncağı alıp sanki sizin için çok değerli bir şeymiş gibi ondan kaçırsın. İlgi gösterdiği an, ona bir komut verin ve yaparsa hemen okşayıp oyuncağını geri verin. Tasma kayışını elinizde tutarak önüne bir oyuncak atın ve aynı anda "Gel" komutuyla onu çağırın.

Köpekler komutlara ne kadar çabuk uyarlarsa, o kadar çabuk oyun oynamaya hak kazanacaklarını öğrenirler. Oyun onun gözünde bir rüşvet değil, ödül olmalıdır. Eğitim sırasında oyun, hayvanın daha iyi söz dinlemesini sağlar. Oyuna katılması ve oyunu siz komut verdiğinizde bırakması, size olan bağlılığının bir göstergesidir.

Uzak Mesafeden Verilen Komutlar

Amaç: Köpeğiniz sizden uzaktayken, komutlarınızı yerine getirmesi için verilen bu eğitim, ne kadar uzakta olursanız olun sizi dinlemesini sağlayacaktır. Köpeğinizin tasma-sız olmasına rağmen, kaçmayacağından emin olabileceksiniz. Bu, her ikinize de özgürlük tanıyan bir eğitimidir.

Bu eğitime başlamadan önce, hayvanın dikkatinin dağıldığı bir ortamda, ona vereceğiniz komutu dinlediğinden emin olmanız gerekir. Uzun tasma kayışıyla bir deneme yapın; gerekirse, kayışı kısaltarak uyarınızı ona hissettirin.

Uygulama: Önce uzun tasma kayışını sabit bir yere bağlayın. Köpeği karşı yönde en uzak uca yerleştirin. “Bekle” komutu verip uzaklaşın. Hayvan daha ileri gitmek isterse, kayış gerilecektir. Hayvanın ısrarlı olduğunu fark ederseniz, dönüp kayışı tasmaya yakın yerden iki elinizle çekip onu geri getirin ve boyun tasma-sını yukarı çekerek kesin bir “Otur” komutu verin.

Hayvanın Sizi Göremediği Mesafeden Komut Verme

Amaç: Sizi görmediği halde, komutunuza uymasındır.

Uygulama: “Bekle” komutunu verin ve sokağın köşesinden dönerek kaybolun. Bu arada uzun kayışın bir ucu sizde olmalı. Hayvanın önüne cazip bir şey koyarak, buna rağmen sizi dinleyip dinlemediğini test etmek için, bu çalışmayı daha da zorlaştırabilirsiniz.

Eğer hareket ederse elinizi kayıştan tasmaya kaydırarak tasmayı yukarı doğru çekin. Bu uyarıdan sonra yine köşeyi dönüp kaybolun.

Uzaktan ve Köpeğe Görünmeden Komut Verme

Yukarıdaki şekillerde uzaktan denemeler yaparak “Yat” ve “Kal” komutlarını verin. Sizi dinlemediğinde hemen karşısına dikilip boyun tasma-sını ani bir biçimde aşağı doğru çekin.

Hayvan Hareket Halindeyken Komut Verme

Köpeğiniz hareket halindeyken, “Dur”, “Otur” komutlarına boyun eğmeyi ona iyice öğretin. Diyelim ki, köpekten korkan birine yaklaştı ve karşısındaki insan paniğe kapıldı. Hayvanı hemen kontrol altına alabilmeniz için ona bu eğitimi vermiş olmanız gerekir.

Uygulama:

1. Adım: “Otur” komutu. Köpeğinizle yan yana yürürken, birden ona dönüp “Otur” komutunu verin ve aynı anda boyun tasma-sını çekin. Sonra ona “Aferin” diyerek yürümeye devam edin. Beklemediği bir anda aynı şeyi tekrarlayın.
2. Adım: “Yat” komutu. Köpeğiniz “Otur” komutunu öğrendikten sonra aynı şekilde “Yat” komutunu verin ve sözünüzü dinlerse ona övgü sözcükleri söyleyin. Aynı şeyi, yine beklemediği bir anda tekrarlayın.
3. Adım: Yürürken “Otur” ve “Yat” komutu. Siz yürümeye devam ederken, ona verdiğiniz komutlarla oturuyor ve yatıyorsa, omzunuzun üzerinden durumu denetleyip yürümeye devam edin. Eğer dinlemiyorsa, dönüp boyun tasma-sından çekerek onu uyarın
4. Adım: Koşarken “Otur” ve “Yat” komutu. Yürürken yaptığınız eğitimi, bu kez, köpeğinizle birlikte koşarken uygulayın. Komut verdiğinizde, koşmaya devam etmelisiniz. Eğer “Yat” komutuna tepki vermiyorsa, bunu tekrarlamadan önce, “Otur” komutunu iyice öğrenmesini bekleyin.
5. Adım: Hayvana görünmeden “Otur” ve “Yat” komutu. En beklemediği anda bu komutları vererek işe başlayabilirsiniz. Örneğin, evde hayvan rahatça dolaşırken, aniden ona seslenin. Bu ortamda komutunuza tepki verdiğinden emin olunca, aynı şeyi dışarıda deneyin. Nerede olursa olsun ve neyle meşgul olursa olsun, komutunuza boyun eğmesi gerekir.

Genel Kurallar:

- Eğer sizi dinlemiyorsa, geri dönüp her komut için boyun tasma-sıyla onu uyarın.
- Eğer sizi dinliyorsa övgü sözcükleriyle onu ödüllendirin.
- Yanına gidip çenesini okşarken “Tamam” deyin.

“Buraya!” Komutu

Amaç: “Buraya” komutu “Gel” komutuna benzemesine rağmen hayvanın önünüze gelip patileri ayaklarınıza değecek şekilde oturmasını sağlar. Hemen çenesini okşayarak onu mutlu etmelisiniz. Bu komutla, teh-

likeli bir anda ona müdahale edebilirsiniz. Kesinlikle uymayı öğrenmesi gereken bir komuttur.

Uygulama: Komutu verip otomatik tasma kayışını sarın. Yanınıza geldiğinde boyun tasmaını çekerek oturtmasını sağlayın ve çenesini okşayarak “Tamam” deyin. Bir hafta kadar her gün en az on kez bunu tekrarlayın. Eğer dikkati dağılıp oturtmayı unutursa, boyun tasmaını çekerek onu oturtun.

Bir haftanın sonunda, komuta rahatlıkla uymaya başlayınca 15 metrelik naylon iple çalıştırın.

“Onu oturtmaya çalıştığımda direniyor.”

Oturmaya zorlanan köpeklerin direnmesi normaldir. Sakin ve kararlı bir şekilde onu gerektiği şekilde oturtmaya çalışın ve seven bir ses tonuyla “Aferin” diyerek çenesini okşayın, “Tamam” deyin ve serbest bırakın. Böyle sakinleştiği zaman sizi memnun etmek için bunu sizin için tekrar yapacaktır.

“Köpeğimin tasma kayışı takılı değilken komutumu nasıl dinletebilirim?”

Hayvanın tasma kayışı takılı değilken de komut dinlemesi, o varken aldığı eğitimin bir sonucudur. Eğer tasma kayışı takılıyken eğitimi gerektiği gibi almamışsa, kayış çıkarılır çıkarılmaz komutları hiç dinlemeyecektir. Tasma kayışını bırakın, köpeğinizin peşi sıra sürüklensin. Kollarınız kavuşmuş bir pozisyonda veya elleriniz cebinizdeyken sakın bir sesle “Otur”, “Yat”, “Gel” komutlarını verin. Buraya kadar her şey yolunda gidebilir. Şimdi de hayvanın dikkatini dağıtacak unsuru kullanın. Kapı zili çalarken, ya da sokakta başka hayvanların bulunduğu bir yerde bu komutları deneyin. Her şeye rağmen sizi dinliyorsa, onu övmeye başlayın. Dinlemiyorsa, hemen tasma kayışını elinize alın. Hâlâ direniyorsa, ters yönde uzaklaşmaya başlayın. Direnmeden yanınızda duruyorsa, tasma kayışını tamamen gevşek bırakın ve el kol hareketi yapmadan ona doğru eğerek ve “Otur” komutunu verin. Dinlerse ne âlâ, dinlemezse her şeye baştan başlayarak denemeniz gerekir.

Uygulama:

1. Adım: Gevşek Tasmayla "İzle" komutu verin

Tasma kayışının sarkan bölümünün yere sürünmemesi için sağ elinizde tutarak tasmayı arkanıza gizleyin. Sola dönüp bacağına vurarak ilerleyin. Bu arada kayış hiç gerilmemelidir. Onu yanınıza gelmesi için teşvik ettiğiniz halde ilgilenmiyorsa, kayışı sol bacağınızın iç kısmından geçirip tekrar ondan uzaklaşın ve kayış gerilirken bir yandan da övgülere başlayın.

2. Adım: Komut verirken el kol hareketi yapmayın

Hayvanın eğitimi sırasında bilerek ya da bilmeyerek fazla el kol hareketi yaparsınız. Aslında etkili olan tek şey sestir. Hayvan uzağa kaçtığı anda el kol hareketlerini zaten göremez. Bu durumda hayvanın tasma kayışı yokken komut dinlememesi tamamen kendi hatamızdır, çünkü hayvan komutu sese ilaveten bazı hareketlerle özdeşleştirmiştir ve bu yüzden komutu dinlemez. Tasma kayışını takın ve ellerinizi ceplerinize sokup komutunuzu verin. Hiçbir hareket yapmayın, sadece sesinizi kullanın. O hareketleri zaten boşuna yapıyor olduğunuzu unutmayın.

Tasma kayışını kendinize doğru çekerken de bazı gereksiz el kol hareketleri yapacağınızdan, hayvanın yanına gidip boyun tasmağını çekmek daha etkili olur.

Ona yaklaştığınızda sizden kaçmaya çalışıyorsa, ince naylon tasma ipini kullanın ve ipin üstüne basarak ona yaklaşın. Sakin ve kendinizden emin bir şekilde yürüyün. Bu arada hayvanın dikkatini dağıtacak ortamlarda bunu denemeye çalışın. Ona yaklaştığınız an, boyun tasmağını tutup uyarınızı yapın.

3. Adım: Uzun Tasma İpiyle Komut Verme

Bu eğitim sırasında ince naylondan uzun tasma ipini kullanmanız yararlı olacaktır. Bunu hayvanın tasmağına bağlayarak kullanabilirsiniz.

Bu eğitim tasmağısız sokağa çıkarılabilecek hale gelen köpeğinizin yanlış hareketlerini düzeltmek için verilen bir eğitimidir. Eğitime başlamadan önce, gevşek tasmayla ve hayvanın çevresinde dikkatini çe-

kecek şeylere rağmen komutlarınızı dinlediğinden emin olmanız gerekir. Bu arada el kol hareketleri yapmamaya dikkat etmelisiniz.

Uygulama: Köpeğinizi uzun tasma ipiyle evin içinde serbest bırakın ve arada sırada ona komutlar verin. İpi çekip onu uyarmak yerine, sadece komutlarla hayvanı kontrol etmeyi deneyin. Kaçmaya yeltenir ve direnirse, ipin üzerine basarak sakin bir şekilde ona yaklaşın, boyun tasmaasını çekekerek gereken uyarıyı yapın.

“İzle” komutu

Siz yürürken kararlı ve emin bir sesle komutunuzu verin. İsteksiz davranırsa, sol bacağına elinizle vurarak ya da öne doğru zıplama hareketleriyle dikkatini üzerinize çekin. Övgülerle birlikte onu şaşırtan ani hareketler yapın. Birdenbire durun, ya da sağa sola yön değiştirin. Ters yöne doğru uzaklaşmayı deneyin. Size doğru gelmeye başladığında diz çökerek ona övgülere başlayın. Önce 90 derece dönüşlerle çalışın, sonra 180 derece dönüşleri deneyin. Böylece, birden karşısına dikilip “Otur” komutu vererek onu şaşırtın; sizi çekiştirecek olursa, ters yöne dönün.

“Köpeğim kendi keyfine göre yürüyor, ya da öne atılıp beni çekiştiriyor... ne yapmalıyım?”

Tasma ipini sararak koşun ve ona tatlı sözler söyleyerek arkasından gelmesini sağlayın. İpi sol bacağınızın iç kısmından geçirin ve koşmaya başlayın ve ona övgü dolu sözler söylemeye devam edin. Sonra tasma ipini bırakarak, “İzle” egzersizini tekrarlayın.

“İzle komutunu verdiğimde oralı bile olmuyor, yerinden kalkmıyor!”

Önce “Gel” komutuyla onu çağırın ve 6 metre kadar koşun. Sizinle geliyorsa, eğilip ona övgü dolu sözler söyleyin Birkaç kez, üst üste yanınızda keyifle koşmaya başladıktan sonra, aynı şeyi “İzle” komutuyla deneyin. “Gel” komutuna da tepki vermiyorsa, tasma ipini yatay durumda çekerek koşun ve ona tatlı sözler söyleyin. Hâlâ ilgilenmiyorsa, tasma ipini elinizde tutarak koşun.

“Otur”, “Yat”, “Kal”, “Gel” ve “Buraya” Komutları

Uzun tasma ipini çekip yanlışlarını düzelterek “Otur”, “Yat”, “Kal”, “Gel” ve “Buraya” Komutlarının egzersizini yapın.

Uzun Tasma İpinin Çıkarılması

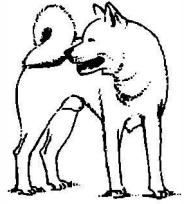
Tasmasız bir hayvanın kontrolü, köpeğin komutlarınızı yerine getirme becerisinden çok, hayvanın sizden kaçmamasına bağlı bir gelişmedir. Ona doğru geldiğinizi gören hayvan sizden kaçmamalıdır. Elbette ki, hayvan ne kadar iyi eğitilirse eğitilsin mükemmel olmayacaktır ve hatalar yapacaktır. Uzun tasma ipini çıkarmadan önce köpeğinizin sizi görünce kaçmamayı öğrenmesi çok önemlidir. Komutlarınızı yerine getirmeyi öğretmeden önce, ona yaklaşırken yerinde durup sizi beklemesini öğretin, onu övün ve ödüllendirin. Köpeğiniz tasma ipini çekiştirmekten vazgeçene kadar bunu deneyin.

Amaç: Hayvanın tasma ipi olmadan tamamen kontrol edilebilmesidir.

Bu eğitime başlamadan önce, köpeğinizin her türlü cazip ortamlarda komutlarınızı dinliyor olması gerekir. Onu uyarıp yanlışını düzeltmeye çalıştığınızda, sizden kaçmayı aklına bile getirmemelidir. Bir ay kadar ipi peşinden sürükleyerek çalıştıktan sonra, hayvanı tasma ipsiz dolaştırma-ya başlayabilirsiniz.

“Git!” Komutu

Köpeğinizi kafeste eğittiğiniz ilk günlerde ona bu komutu öğrettiyseniz rahat edersiniz. Bu komut “üst kata git”, “alt kata git”, “arabaya git”, “yatağa git” şeklinde çok amaçlı olarak kullanılabilir.

İNCE TASMA İPİNİN ÖZELLİKLERİ

- Naylondan yapılmış olduğu için ve hafiftir.
- Köpeğinizin asılmasıyla kopmayacak kadar sağlamdır.
- Köpeğiniz çok uzaklaştığında ona yetişebileceğiniz bir uzunlukta olmalıdır. 15-30 m. uzunluk uygundur.
- Unutmayın sadece ve sadece hayvan kaçmaya yeltendiğinde, ipin üzerine basarak kaçmasına engel olacaksınız ya da bu şekilde onun yanına doğru gideceksiniz. Hayvanın tasma ipsiz dolaşmasına hazırlık safhasında tasma ipini zaman zaman çıkararak denemeler yapın.

len bir komuttur. Köpeği kafesten 1 metre kadar uzağa oturtun ve “Bekle” komutunu verin. Kafesteki mama kabına sevdiği yiyecekte koyun. Sonra kafesin tellerine vurarak hayvanın dikkatini oraya çekin ve “Git” komutunu verin. Hemen koşup mamasını yiyecektir. Ona övgü dolu sözler söyleyin ve aynı işlemi tekrarlayın.

Sonra, mama kabını kafesin dışına koyun ve aynı işlemi tekrarlayın. Bu kez, kabın bulunduğu yere doğru hayvanın dikkatini çekmek için parmağınızı şaklatın. Bu şekilde, yer değiştirerek aynı çalışmayı değişik ortamlarda deneyin. Ancak, “Git” komutunu verirken artık hayvanın yanında durmaya başlayın.

Bundan sonraki aşamada boş kaba dikkatini çekerek “Git” komutunu verin. Oraya vardığında “Otur” deyin ve onu övün. İleriki aşamalarda da, kabın olduğu yere dikkatini çekmek için hiçbir şey yapmadan sadece “Git” komutunu verin.

Üç değişik yerde bunu denedikten sonra, mesafeyi iyice açarak denemelere başlayın. Altı değişik yerde “Git” komutunu algılayabiliyorsa, artık kabı kaldırılabiliyorsunuz. Köpeğinizin yanındayken ona “Git” komutunu verdiğinizde, sizden uzak bir yere doğru hareket etmesi gerektiğini anlayacaktır. Bu genellemeyi yapabilir. Kapalı bir alanda “Git” komutuyla ona kapıyı gösterirseniz, dışarı çıkacaktır. Açık bir alanda “Git” komutuyla kapıyı gösterirseniz içeri girecektir. Artık bu komutu aldığında dümdüz ileri gideceğini bilir.

Eğer yolunu şaşıırıyorsa, onu tutarak ya da iterek yönlendirmeyin. Uzun tasma ipinin ucunu, gitmesi gereken yere bağlayın ve tasma ipini izlemesini öğretin. Bunu becerdiğinde hemen övgülere başlayın.

“Getir” Komutu

Pek çok köpeğin, doğal olarak, uzağa atılan bir şeyi geri getirme becerisi vardır. Ne var ki, bu görev için yetiştirilmiş av köpekleri bile bu işi biraz sıkıcı bulurlar. Bunun için özel yarışmalara hazırlanan köpekler vardır ama siz bunu sadece bir eğlence olsun diye istiyorsanız, köpeğinizin doğasındaki bu beceriyi kolaylıkla ortaya çıkarabilirsiniz.

Önce onun sevdiği bir oyuncak elinize alın, bu eğer bir topsa yere vurarak, ya da herhangi başka bir şeyse, havaya atıp tutarak, arkanıza sakla-

arak ve onun vücutuna sürterek hayvanın ilgisini çekin. Eğer bunu başarsanız, elinizdeki oyuncağı birkaç metre öteye fırlatın, ardından “Getir” komutunu verin. Peşinden gitmezse, kalkıp siz alın ve onu kışkırtmaya çalışın. Tekrar fırlattığınızda, yine peşinden gitmiyorsa, bunu birkaç kez kendiniz yapın. Sonunda köpeğinizin rekabet dürtüsü harekete geçecektir ve sizden önce oyuncağı yakalamak için atılacaktır.

Bazı köpekler bu oyunu hevesle yapar ama oyuncağı bir kez aldı mı, size geri vermez, ağzında sıkı sıkı tutar. Tasma ipini çekerek onu koşturun; koşarken oyuncak ağzından düşecektir. Oyuncağı alıp onu övmeye başlayın.

Ancak, ağzını sımsıkı kapatıp oyuncağı vermemek için direniyorsa, art arda komut bombardımanına başlayın. Bunları yerine getirmek gayreti içinde ağzındaki oyuncağı unutacaktır. Onu düşürdüğü an “Bırak” komutunu öğretmenin tam zamanıdır. Tasmayı yana doğru çekerek ya da burnuna doğru nefesinizi üfleyerek ağzından oyuncağı düşürmeyi deneyebilir ve aynı anda “Bırak” komutunu tekrarlayarak eğitime devam edebilirsiniz.

Köpeğinize “Konuşmayı” öğretin!

Bir bekçi köpeği yetiştirmek istiyorsanız, ona konuşmayı öğretmeniz gerekir! Bir çok köpek kendiliğinden kapı ziline havlamaz, ama bunu öğrenebilir. Dışardan zili çalıp ona seslenirseniz, o da size cevap verecektir. Bu eğitimden sonra, otomatik olarak kapı çaldığında havlayacaktır. Köpeğinize komut üzerine havlamayı da öğretebilirsiniz.

Önce havlamasına neden olacak bir olay ya da durum yaratın. Havladığı için onu bol bol övün. Havlamasını istediğiniz durumlarda da bu övgüyü ona hatırlatarak, havlamasını sağlayabilirsiniz; ya da bir komut veya işaretle bunu özdeşleştirmesini öğretebilirsiniz.

“Atla!” Komutu

“Atla” komutu da “Getir” komutu gibi hayvan için iyi bir egzersizdir. Bu komutlarla pek çok oyunu öğrenebilir. Kolumuzu uzatıp üstünden atlamasını öğretebilirsiniz. Hatta bir çember içinden atlayarak geçmeyi bile öğrenebilir. Yerden, köpeğinizin diz boyunu ölçün. Bir Chihuahua için 10-15 cm., bir Danua için 50-60 cm.! Hayvanın önüne bu yükseklikte birkaç eşya koyun. Küçük bir tabure ya iki sandalye arasına koyacağınız bir sopa

ile ona engeller yapabilirsiniz. Önce “İzle” diyerek onunla birlikte engellerin yanına gidin. Tasma kayışını gererek ya da çekerek hayvanı harekete geçirmeye çalışmayın. Kendi dengesini bularak ve vücudunu hazırlayarak atlamasına fırsat verin; ama ilk başta, bu engelleri alçak tutarak atlamadan sadece üzerlerinden geçmesini sağlayın. Bu engellere alışıp rahatladıktan sonra atlama egzersizine geçin. Engellerden 3 m. kadar uzaklaşın ve engelle doğru koşarak “Atla” komutunu verin ve engelleri atlayıp durun. Bu, onun da ayarlı bir şekilde durmasını sağlayacaktır.

Yirmi kez bunu denedikten sonra, siz engelin arkasına geçip köpeğinizi de diğer tarafta engelle 6 metre mesafede oturtun. Engelin üstüne vurarak dikkatini çekin ve “Atla” deyin. Bundan sonraki aşamada kolunuzu uzatıp üzerinden atlamasını öğretin. Bir duvara kolunuzu ya da bacağınızı uzatıp sabitleyin ve köpeğinize “Atla” komutunu verin. Bu egzersiz sırasında tasma kayışı kullanmakta yarar vardır; ama kayışın bir başkasının elinde olması gerekir. Kayışı tutan kayışı çekmemeli sadece onu gergin tutmalıdır. Hazır bir yardımcınız varken ona hazırladığınız bir çemberi yerden birazcık yüksekte tutmasını söyleyin. Köpeğinizi 1 metre ötede “Otur” komutuyla bekletin ve tasma kayışını çemberin içinden geçirin. Çemberden geriye doğru uzaklaşırken “Atla” komutunu verin.

Giderek köpeğinizin kendine güven kazandığını gördüğünüzde, yükseklikleri hayvanın omuz hizasına kadar çıkarın. Bu egzersizler sırasında kazalara meydan vermemek için çok geniş alanlarda çalışın.

SIK RASTLANAN SORUNLAR İÇİN BASİT ÖNLEMLER

Köpek eğitiminin zor olduğunu kim söylüyor? Hayvanın yanlış davranışlarına daha en başından engel olmak için birkaç basit önlem vardır, yani köpeğiniz bu davranışları huy haline getirmeden önce önlemek son derece basittir.

- Köpeğinizin eve giriş çıkışları bir olay haline getirmemesi gerekir. Bunun için eve girip çıkarken köpeğinizi görmemezlikten gelmelisiniz. Eve girdikten sonra en az 15 dakika geçmeden ona aşırı ilgi göstermeyin. Eğer eve girdiğiniz anda onunla oynayıp di-

dişmeye başlarsanız, bunu herkese yapacaktır. Hayvanın kavuşma coşkusunu herkes anlayamaz; konuklarınızın üstüne atlama-sı, onlara havlaması, pati atması hoş karşılanmayacaktır.

- Köpeğinize köpek mamasından başka şey vermeyin ve yemeğini sadece kendi kabından yemesini öğretin. Yemeğini rahat rahat yiyebilmesi için kabını sakın bir köşeye koyun. Sofradan ya da mutfak tezgahından elinizle ona bir şeyler vermenize alışmamalıdır. Bu huyu hiç edinmezse, kendi kabının dışında yemek aramak aklına bile gelmez. Böyle yedirilmeye alıştırılmamış bir köpek kendi yemeğini yemekle yetinir. Köpeğinizin yemek saatinde sakın bir şekilde yemeğini yemesi gerekir; böylece yemeğini korumak için saldırganlaşmasına da gerek kalmaz.
- Evde bazı önlemler almanız gerekir. Dolaplarınızı kapalı tutun, kirli çamaşır sepetinde ulaşamayacağı bir yere koyun. Çöp kutunuzu açmasın. Temizlik malzemeleri ortalıkta bırakmayın. Evde kedi varsa mamasını köpeğin ulaşamayacağı ayrı bir yerde tutun.
- Köpeğinizin çalma ve parçalama huyunu önlemek için, ortada bir takım malzemeler bırakarak onu eğitebilirsiniz. Dolapların, çamaşır ve bulaşık makinesinin kapaklarını açık bırakın; cüzdanınızı yere atın ve mutfak tezgahına sosis, ciğer gibi yiyecekler koyun. Hayvan bunları karıştırmaya başlar başlamaz, içi bozuk para dolu bir teneke kutuyu köpeğinize doğru gürültülü bir şekilde sallayın.
- Hayvanı övmekten ve ödüllendirmekten çekinmeyin. Komutları dinlediği zaman bol bol övgü yağdırın, yoksa sizi dinlemez ve peşinizde koşturur. Bazen, gerçekten gerekmediği halde ona komutlar vererek hayvanı meşgul edin.
- Evin düzeninde değişiklik olduğu zaman, köpeğiniz için fazladan önlemler almanız gerekir. İş saatlerinizde bir değişiklik, köpeğin dolaşma saatlerinde bir aksama olduğunda, konuklarınız geldiğinde ya da evde çocukların sorunlarıyla uğraştığınız –kısacası köpeğinizin ihmal edildiği– zamanlarda hayvanın davranışları değişebilir. En kötüsünü düşünerek, onu hiç eğitilmemiş bir köpek gibi kabul edin ve hiçbir yaramazlık yapmasına fırsat vermeyecek şekilde önleminizi alın.

- Köpeğinize doğasına uygun yaşaması için fırsat verin. Oyuncaklar alın, dişleyebileceği sert malzemeler verin, egzersizlerini ihmal etmeyin, onu bol bol dolaştırın, yapmasını ve yapamamasını istediğiniz şeyleri ona öğretmeden hayvana kızmayın.

Verdiğiniz oyuncakların midesini ve bağırsaklarını bozacak malzemelerden yapılmamış olmasına dikkat edin. Terlik, çorap, havlu gibi eşyalarınızı oyun malzemesi haline getirmeyin, yoksa köpeğiniz evde bulduğu her şeyi parçalamaya başlar.

- Köpeğinizle kovalamaca, saklambaç gibi oyunlar oynayın. Onunla dövüşmeyin, ona hırlayıp hayvanı tahrik etmeyin ve itip kakmayın.
- Temel komutları öğretin. Köpeğinizle aynı dili konuşabildiğiniz sürece aranızda daha güçlü bir bağ oluşacaktır ve yanlış davranışların yerini iyi davranışlar alacaktır.
- Mizansenler Yaratın: Kendinizi iyi hissettiğiniz ve enerjinizin yerinde olduğu günlerde, köpeğinizi kışkırtarak bir yanlış yapmasını bekleyin ve bu yanlışını düzelterek onu eğitin.

SORUNLAR İÇİN PRATİK ÇÖZÜMLER

Kafes, acı sprey, köpekler için emniyet kemeri, çiğnemesi için özel olarak hazırlanmış maddeler ve oyuncaklar sorunları çözümlemede çok işinize yarayacaktır.

Çoğu problem, adım adım uygulanacak bir planla çözüme kavuşur. Aşağıda belli başlıklar altında sıralanmış bazı ipuçları bulacaksınız. Herhangi bir sorunla karşılaştığınızda, bu plana göre hareket edebilirsiniz:

- Sağlık Sorunu: Köpeğinizin sağlık kontrollerini düzenli yaptırmanız.
- Egzersiz Sorunu: Köpeğinize haftada üç gün en az 15 dakikalık egzersiz yaptırın. Siz koşarken, ya da bisiklete binerken, köpeğiniz sizin yanınızda koşabilir. Bir şeyi atıp getirmesini isteyerek onu hareket ettirebilirsiniz. Egzersizlerle ilgili olarak köpeğinizin cinsini iyi tanıyan bir veteriner hekime veya başka bir uzmana danışabilirsiniz.

- **Köpeğinizin Ev Sorunu:** Köpeğinizin evde yalnız kaldığı zamanlarda, yanlış bir şey yapmasına olanak vermeyen güvenli bir alana konması gerekir. Bu amaçla ona bir kulübe ya da kafes alabilir veya evde bir oda ayırabilirsiniz.
- **Ev İçin Tasma Kayışı:** Köpeğinizi kısa bir tasma kayışıyla kemeri nize bağlayarak gözünüzün önünden ayırmayabilirsiniz. Kayışın boyunu ayaklarınıza dolanmaması için kısa tutun. Belinize bağlayabileceğiniz bu kayışla evde rahatça her işinizi yaparken köpeğinizi de eğitebilirsiniz.
- **Denetim:** Köpeğiniz bağlı olmadığı zamanlar bile, onu sürekli denetim altında tutmanız ve tehlike yaratması için fırsat bırakmıyacak şekilde önlemlerinizi almanız gerekir.
- **İtaat Sorunu:** Köpeğinizin yanlış bir davranışını, onun için en cazip ortamda bile tek bir komutla düzeltebilecek otoriteyi sağlammanız gerekir.
- **Köpeğinizin Zihinsel Egzersiz Eksikliği:** Sürekli olarak yeni şeyler öğretip, görevler verin. Onu teşvik edici ve uyarıcı egzersizlerle meşgul ederek sizinle daha iyi bir ilişki kurmasını sağlayın.
- **Acı Sürme:** Bu ancak köpeğinizin cezalandırılması gerektiği zaman başvuracağınız bir yöntemdir ve sadece hayvanın dudaklarına dıştan sürülmesi gerekir. Tasmasını ve ensesini sıkı sıkı tutarak bu işlemi yapın. Köpeğinizi asla spreyi göstererek korkutmayın; onu sadece kullanacağınız zaman görmelidir.
- **Tasma Kayışıyla Uyarı:** Köpeğiniz bir yanlış yaptığında, tasma kayışını onun gitmek istediği yönün tersine doğru kuvvetle çekin.
- **Şaşırtma yöntemi:** Köpeğinizin yanlış bir davranışına engel olmak için, bir gürültü yaparak onun dikkatini dağıtabilirsiniz. İçine bozuk para doldurduğunuz bir teneke kutuyu sallamak, el çırpıp, borazan öttürmek ya da iki gözünün arasına su sıkmak gibi yöntemler bu amaçla kullanılabilir. İçine kuru bakliyat koyduğunuz bir kesekağıdıyla burnuna, alnına ya da omuz kısmına hafifçe vurun.

- Tuzak kurma: Köpeğinizin yanlış bir davranışını uzaktan uyar-
mak için, evin içinde kurduğunuz bazı tuzaklarla onu şaşırtıp
durdurabilirsiniz. Yasak bir odaya girdiği zaman ayağının takıla-
cağı bir ip, ya da bir çingirak onu durduracaktır.
- Köpeğin bezlenmesi: Bebek bezleriyle köpeğin bağlanması halin-
de, üzerine bir külot giydirmeniz gerekir. Kuyruğunun külotun
dışında kalmasına dikkat edin. Hayvan bezle külotunu üzerinden
atmaya çalışacaktır; alışana kadar tasma kayışını çekerek onu
uyarmaya devam edin.

KONUKLARIN ÜZERİNE ATLIYOR MU?

Eve gelen konuklar ve özellikle çocuklar köpeğe fazla ilgi gösterip onu şımartır ve köpeğin üzerlerine atlaması için onu kışkırtırlar. Köpeğini- ze sevgi ve ilgi gösterilmesi elbette ki çok gereklidir ama bunu ancak ev hal- kı yapmalıdır. Konukları bu konuda uyarabilirsiniz. Zaten kendiniz bile ka- pıdan girer girmez köpeğin heyecanına karşılık vermezken, bunu başkala- rının yapması hiç doğru olmaz. İki hafta kadar eve girip çıkarken, köpeği- nize karşı tepkisiz davranın. Eğer bu sürede ona bunu öğretemezseniz, şu yöntemleri deneyebilirsiniz:

- “Bekle” komutuyla onu sakinleştirin. Bu, aynı zamanda onun kapı açılır açılmaz dışarıya koşmasına da engel olacaktır. Dışarısı ne ka- dar cazip gelse de, sizin komutunuzu dinlemeyi öğrenmesi gerekir.
- Köpeğin hareketli bir noktaya doğru atlaması zordur. Dolayısıyla, sağa sola kaçarak sizi ıskalamasını sağlayın. Bir konuğunuz geldi- ğinde de aynı şeyi yapabilir, ama köpeğinizin tasma kayışına ayağı- nızla basarak atlamasına engel olacak şekilde de onu eğitebilirsiniz.
- Köpeğin bu hareketine engel olmak için, “Hayır”, “Yat”, “Kal” ve “Dur” komutlarını da kullanabilirsiniz. Ancak, heyecanlanmış bir köpeğe “Yat”, “Kal” ve “Dur” komutlarını dinletmek zor olabilir. Önce “Bekle” komutunu verin sonra “Hayır” komutuyla havla- masını susturup daha sonra da “Yat” ve “Kal” gibi komutları ve- rebilirsiniz.

KOLTUKLARIN ÜZERİNE ÇIKIYOR MU?

Köpekler koltukların üzerine çıkmaya bayılırlar. Her şeyden önce, koltuklarda sahibinin kokusu vardır ve etrafı yüksekte izlemek daha eğlencelidir. Köpeğinize bir kez koltuğa çıkması için izin verirsiniz, orayı sahiplenir ve bir daha izniniz beklemes. Onu uyardığınız halde, gizli gizli koltuğa çıkmanın yollarını arar. Bu durumda en iyi çözüm, ona, kendisine ait, rahat bir sünger yatak almaktır. Bir diğer yöntem de, koltuğunuzun ona cazip gelmemesi için onu sert, batan bir kumaşla örtmek ya da üzerine elbise askıları gibi rahatsız edici şeyler koymaktır.

Köpeğinizi koltuğun üstünde yakaladığınız zaman, tasmaasını çekeerek ya da içi bozuk para dolu teneke kutuyu sallayarak onu uyarmak etkili olabilir. “Hayır”, “Yatağına!” gibi komutlar da kullanabilirsiniz.

SAHİBİNİ KAYBETMEKTEN KORKUYOR MU?

Köpeği evde yalnız bırakmak, hayvanın ciddi bir endişe duymasına yol açabilir. Sahibinden ayrılmak istemeyen bağımlı köpekler evde yalnızken ağlar, havlar, ulumaya başlar ve daha da kötüsü etrafta ne bulursa dişleyip parçalar. Bu yüzden dişleri ve dişetleri zarar görür. Bu panik anında pencereden atlayan köpekler bile olmuştur. Hem eve zarar verirler, hem kendilerine.

Bu durumda köpeğinizi azarlayarak endişesini arttırmak yanlıştır; şefkat gösterirseniz bu sefer de onu haklı bulduğunuzu sanarak bu huyunu sürdürür.

ENDİŞESİNİ AZALTMAK İÇİN ŞUNLARI YAPABİLİRSİNİZ?

Siz evden çıkarken, sessiz durması için ısrarlı ve kararlı bir eğitim verin. Köpeğinizin tasma kayışını evin içinde ya da dışında, tanıdığı ya da tanımadığı ortamlarda sakın bir şekilde sabit bir yere bağlayın ve yanından uzaklaşın. Ona bazen görünün bazen ortadan kaybolun. Arkanızdan havlamaya ya da ağlamaya başlarsa, teneke kutunuzu sallayın, gözlerinin arasına su sıkın ve bu da sonuç vermezse acı spreyi deneyin. Hayvanı mümkün olduğu kadar rahatsız ortamlarda yalnız bırakın. Onu bıraktığında sakın bir biçimde durmaya başlayınca kadar güneşin yarım saat kadar bu eğitimi uygulayın.

Daha önceden bahsettiğimiz “Uzak Mesafeden Komut Verme” denemelerini de, yine günün başı 15-20 dakika süreyle uygulayın.

Evde aniden yerinizden kalkıp paltonuzu giyip anahtarlarınızı ve çantanızı kaparak dışarı fırlayın. Bir müddet sonra geri gelin. Evde köpeğinizle hiç ilgilenmeyin, sonra aynı oyunu tekrarlayın. Bir saat kadar evden ayrılıp geri gelerek bunu ilk hafta üç gün ve giderek haftada bir kez, bir ay süreyle tekrarlayın.

Bir başka yöntem, köpeği kendine ait sınırlı alanında bırakarak, yakınına bir yere size ait bir giyeceği koymak olabilir. Sizin kokunuzu aldığı sürece, evde olup olmadığını hissetmeyecektir. En sevdiği oyuncak önüne koyun ve oyuncak kokunuz sindirmek için ellerinize tükürdükten sonra oyuncak ellerinizle ovuşturun. Dışarıdan gelebilecek sesleri önlemek için, vantilatörü ya da klimayı açık bırakabilirsiniz. Televizyon ya da radyodan gelen sesler, hayvanı sakinleştirmekten çok ürkütebilir.

İDRARINI KAÇIRIYOR MU?

Köpeğiniz heyecanlandığı zamanlar idrarını tutamıyorsa, bu tuvalet eğitimiyle ilgili bir sorun değildir. Yavrularda ya da bazı köpek cinslerinde sık rastlanan bir durumdur. Veteriner hekiminizle görüşüp, köpeğinizin başka bir sağlık sorunu olmadığını öğrendikten sonra şu yöntemleri deneyebilirsiniz:

- Köpeğinize duyguları yerine sorumluluklarına yoğunlaşmasını sağlayacak komutlar öğretebilirsiniz.
- Yanlış davranışlarını duygusallıktan uzak ve sessiz bir biçimde düzeltmek için onu bağlı tutabilir ve tasma kayışını kullanabilirsiniz.
- Köpeğinizin duygusal anlarında onunla göz göze gelmemeye dikkat edin, onunla konuşup teselli etmeye kalkışmayın. Temas etmekten de kaçın.
- Eve giriş çıkışlarınızı sıradan bir olay haline getirin.
- İdrarını kaçırdığı zaman azarlayıp bağırmanın onu cezalandırma ya kalkışmayın.

Bu sorunla yaşamak pek kolay olmayacaktır; ama bir ay kadar köpeğinizin altını bağlamayı denerseniz en azından ortalığı temizlemekten kur-

tulursunuz. Bezlenmeye alışması için de eğitilmesi gerekir. Bir hafta kadar ev tasmaıyla onu uyarak bezini çıkarmak istedikçe tasmaını çekin. Gidererek bezin rahatsızlığını hissetmeyecektir. Sonra, tasmaıız olarak evde do-laşmasına izin verebilirsiniz.

Hayvanı okşayıp mınıcıklamak, aşırı ses tonlarıyla sevgi gösterisi yapmak kışkırtıcı olabilir. Sadece idrar kesesi boşken onu hafifçe okşayabilir, sakın bir ses tonuyla konuşabilir ve göz kontağı kurabilirsiniz. Birkaç sefer üst üste işemezse aynı okşama ve konuşmaları hayvan su içtikten sonra da tekrarlayarak işeyip işemeyeceğini kontrol edin. Zamanla ona karşı daha sıcak bir tavır alabilirsiniz ama idrar kaçırmaya başlar başlamaz şefkate son vermeye hazır olun..

ARABA GEZİNTİSİ

Hayvanı arabada kafesinde tutmak, tasma kayışıyla ya da emniyet kemeriyle bağlamak onu kontrol altında tutmanız açısından gereklidir. Eğer yaramazlık yapacak olursa, araba kullanırken bile tasma kayışını çeke-rek onu uyarmanız mümkün olur.

Araba tutan köpekler ya da herhangi bir nedenle arabaya binmekte isteksiz davranan köpekler için sert komutlar kullanın. Hayvanı biraz da iterek arabaya soktuktan hemen sonra dışarı çağırıp çenesini okşayın, “Tamam” deyin. Günde birkaç kez beşer tekrarla, bir hafta içinde onu arabaya alıştırebilirsiniz. Eğer köpeğiniz arabaya korkmadan binerse, mide bulantıları bile azalabilir.

Araba gezintisine çıkacağınız zaman, yemeğini üç saat önceden verin. Kusmaları devam ediyorsa yolculuklarda bir hap alması için veterinerinize başvurun.

DİLENCİLİĞE ALIŞMASINI!

Köpeğinize sofradan bir küçük lokma tattırmanız, onun bu yemeklerin daha lezzetli olduğunu anlamasına yeter! Aynı zamanda da, biraz ısrarlı davranırsa, sizin dayanamayacağınızı da hemen keşfeder. Eğer köpeğinizi buna alıştırdıysanız, sofraya kurulduğu zaman onu başka bir odaya kapattın ya da “Yat” ve “Kal” komutlarıyla bu huyundan vazgeçirmeye çalışın.

Ona asla kendi kabından başka kaptan yemek vermemeniz gerektiğini bir kez daha hatırlatalım. Başka bir kap ya da tabaktan yemek yemeye alıştırmamalısınız; hele elinizden hiçbir şey vermemelisiniz. En son olarak da, sofraya hazırlarken ve sofraya oturduktan sonra ona hiç ama hiç yüz vermemelisiniz.

ORTALIĞI KARIŞTIRIP HIRSIZLIK YAPIYOR MU?

Evde tek başına canı sıkılan bir köpeğin dolapları karıştırması ve etrafın altını üstüne getirmesi iştenden bile değildir. Hayvan kendini hapsedilmiş hisseder. İnsanlar gibi el becerileri, uğraşları yoktur; sadece içini kemiren tatmin olmamış arzuları vardır. Erken yaşta özgürlük verilen köpekler, ev sahiplerinin ihmalkarlığı nedeniyle ortada bırakılmış eşyaları karıştırmanın zevkini zaten almışlardır.

Köpeklerin çoğu, sahipleri evdeyken bile, oyun olsun diye bazı eşyaları kaçırp saklarlar. Bunu biraz da sizin ilginizi çekmek için yaparlar.

Hırsızlık yapmasını engellemek için:

- Kafese kapatın
- Tasma kayışını kemerinize bağlayarak yanlış hareketlerini anında düzeltin.
- Gözlerinizi üzerinden ayırmayın.
- Çöpü ortadan kaldırın, dolap kapaklarını kapalı tutun ve çamaşırları açıkta bırakmayın.
- Köpeğinize ciddi bir şekilde “Bırak” komutunu öğretin.
- Onu ancak suçüstü yakalarsanız uyarın, sonradan azarlamak ona hiçbir şey ifade etmez çünkü ne için azarlandığını anlayamaz.
- Onu suçüstü yakalayamadığınız zaman, aynı suça ortam hazırlayarak olay anında yakalayıp cezalandırın.

TUVALET SORUNLARI VAR MI?

Kurallara uymadığı zaman, köpeğinizin evde serbest dolaşmasına fırsat vermeyin; her an gözünüz üzerinde olsun. Herhangi bir şekilde tuvaletini yapmaya yeltenirse, sakın bağırıp çağırmayın. Hayvan yeri koklayıp

kendi etrafında dönerken içine küçük taşlar koyduğunuz bir kutuyu tıngırdatın veya bunun kadar şaşırtıcı başka bir şey yapın. Böylece dikkati kendi üzerinize çekmemiş olursunuz.

Siz yanındayken asla tuvaletini yapmıyorsa, casusluk yaparak onu izleyin. Bir başka köpeğin kokusunu taşıyan bir havlu ya da bir eşyayı köpeğinizin ulaşabileceği bir yere koyun. Evde bir başka köpeğin varlığı onu koku bırakmaya itecektir. İşte böyle bir anda, ona engel olma fırsatını yakalayabilirsiniz. Eğer o gün ona dışarı çıkardığınız halde, yağmur, ıslak çimenler ya da hoşlanmadığı başka bir şey nedeniyle bu şansını kullanmadıysa onu izlemeye devam edin. Evde kendine bir yer aramaya başlayacaktır. Tuvaletini yapmaya hazırlanırken, ya gözlerinin arasına su sıkın, ya dikkatini dağıtacak bir gürültü yapın; evde tasma kayışıyla tutuyorsanız kayışını çekerek de uyarabilirsiniz.

Eğer köpeğiniz evde kendine bir yer edinmişse, burayı saptayıp tamamen kapatabilir ve bir daha oraya girmesine engel olabilirsiniz.

Haftalar belki de aylar boyunca onu evin içinde izlemeniz gerekir. Ancak, tuvaletini evin içinde yapmaktan vazgeçtiğinden emin olduğunuzda serbestçe dolaşmasına izin verebilirsiniz.

TUVALET EĞİTİMİNDE KAFESTEN YARARLANABİLİRSİNİZ:

Köpekler genellikle kafeslerine tuvaletlerini yapmazlar ama arada kazalar olabilir; bunu bir sorun haline getirmeyin. Ancak, iki günde bir böyle bir durumla karşılaşıyorsanız şu önlemleri almanız gerekir:

- Kafesin içinden yatağını ve diğer eşyaları kaldırın; köpeğiniz kendi pisliğini gizleyecek yer bulamayınca, bununla iç içe yaşamak zorunda kalacaktır.
- Daha küçük bir kafes alın ve onu dar bir alan içinde pisliğiyle yaşamak zorunda bırakın.
- Kafesine komutla girip çıkmayı öğretemediyseniz, bunu ilgili bölüme bakarak tekrar denemelisiniz.
- Kafes açıkken yemeğini orada verin. Yemeğini yemek için kafesine girmesi, orayı yemekle özdeşleştirmesini sağlar; ancak hayvanı kafese kapadığınızda yemeğini içerde bırakmayın.

Bu arada, kafesin içinde köpeğinizin tuvaletini yapmaya hazırlandığı anları yakalamaya çalışın. Genellikle, havlama ve yeri kazımaya çalışma veyahut da kendi etrafında dönenek oturma gibi belli hareketlerini izleyin; bunların ardından tuvaletini yapacaktır. Eğer onu izlerseniz, hemen tenek kutuyu sallayarak gürültüyle onu uyarın; ya da tasma kayışını takılı tutun ve o anda çekerek onu bu hareketlerinden vazgeçirin.

ISIRMA HUYU VAR MI?

Köpeğin ısırması ciddi bir davranış bozukluğudur. Köpek bunu dikkat çekmek için ya da bizim ona yönelik herhangi bir davranışımıza tepki olarak yapabilir. Nedeni ne olursa olsun, hoş değildir ve mazereti yoktur.

Bazı köpek sahipleri, bilinçli ya da bilinçsiz, ısırma teşvik ederler sanki böyle bir şey yapmamış gibi görmezden gelmek de bir tür teşviktir hatta hayvanı bu yüzden ödüllendirenler bile vardır.

Sahibinin denetimi, eğitimi, hayvanı sosyalleştirmesi ve böyle bir durumda müdahale ederek durdurabilmesi köpeğin ısırma huyunu düzeltebilir. Köpekle göz göze gelmek, hayvanın dikilerek öne doğru hamle yapmaya hazırlanışı, kuyruğunun dikilmesi, hırıltılar çıkarması, aşırı heyecanlanması ısırma hazırlanışını gösterir. Bir köpeğin nerede ne yapacağını, sahibinin kestirebilmesi gerekir ve böylece hayvanın aşırı bir tahrikle bu noktaya gelmesi önlenir. Köpeğin adrenalini yükselmeye başladıktan sonra müdahale etmek için artık geç kalınmıştır. Bir köpek sahibinin, köpeği iyi eğitilmiş de olsa, bu tür bir olaya meydan vermeyecek şekilde sorumluluklarını bilmesi gerekir. Günümüzde artık hayvanın ısırma eğilimiyle ilgili olarak danışabileceğiniz hayvan davranış bilimcileri var.

OLUR OLMAS ŞEYLERİ ÇİĞNEMEK, KEMİRMEK İSTİYOR MU?

Köpeğiniz olur olmaz şeyleri çiğneme ve kemirme gibi bir huy geliştirecek olursa, ona bu güdüsünü tatmin edecek oyuncaklar alın, ancak, bir yandan sıkı bir eğitime başlayın. Gerekirse tekrar kafese kapatabilirsiniz bile; söz dinleme eğitimini baştan başlatarak hayvanı sürekli denetim altında tutmanız gerekebilir.

KAZMA İÇGÜDÜSÜ KONTROL EDİLEBİLİR Mİ?

Köpeklerin bu içgüdüğü maalesef eğitilerek giderilemez. Söz dinlememek ya da üstünlüğünü kabul ettirmek gibi bir amacı yoktur. Bazen kendisine gizlenecek bir oyuk aradığı için, bazen yavrularına bir yuva hazırlamak için yeri kazar. Tabii, bir köpeğin tırnaklarını kullanması ve toprağın içindeki o kokuyu alması da karşı koyamayacağı güdülerdir. Köpeğinizi bu konuda eğitmek, onunla savaşmaktan çok doğayla savaşmak demektir. Köpeği mümkün olduğu kadar toprak alanlardan uzak tutmaya çalışın; ama bu tam bir çözüm olamayacağı için, şu yöntemleri denemeniz yararlı olabilir:

- En azından bu işi yaparken köpeğinizin yanında olamayacağınız zamanlarda onu beton gibi sert yüzeylerde bırakın.
- Ona güneşten, yağmurdan, rüzgardan ve soğuktan korunmalı rahat bir ortam hazırlayın; ulaşabileceği bir yere temiz bir kaptaki su koyun.
- Kendi kendine kazma egzersizlerine başvurmaması için köpeğinizi iyice ağır egzersizlerle yorun.
- Daha önceden kazdığı çukurları kendi pisliğiyle doldurun. Genellikle bu çukurları tekrar kazmazlar ama çoğu köpek başka bir çukur açmayı deneyecektir.
- Köpeğin bu güdüsünü kontrol etmek için sürekli göz hapsinde tutmanız gerekir. Kazmaya başladığı anda onu şaşırtarak ya da tasmaıyla uyarak dikkatini başka yere çekin. Bu arada da övgüyle başlayın. Eğer sizden uzakta bir yerdeyse, onu ırkiletecek sesler çıkarın ve bulunduğu yerden uzaklaştırın.

DURDUK YERDE HAVLAMASI NASIL ÖNLENİR?

Komşularınızı rahatsız etmemesi için köpeğinizin havlamasını engellemeniz gerekir. Köpeğin havlaması, rahatsız olan için yasal haklar doğurur ve evinizi boşaltmak zorunda bile kalabilirsiniz. Köpeğinize bu eğitimi verirken, tamamen havlamaktan vazgeçecek diye korkmayın. Ona nerede ve ne zaman havlayacağını öğretebilirsiniz, köpeğinizin havlamasının da bir anlamı olacaktır. Bu eğitimin sizin için de yararı büyüktür.

Köpekler genellikle evde yalnızken havlarlar; ama sizin yanınızda havladığında “Sus” komutuyla onu uyarın. Eğer bunu çabuk öğrenirse, evde olmadığı zamanlarda da havlaması azalacaktır. Hayvan bu eğitimi almıyorsa, ısrarcı olmayın; bu durumda onun daha çok havlamasına sebep olabilirsiniz. Havladığı zaman ona bir oyuncak vererek hayvanı oyalamaya kalkışmayın. “Sus” komutunu ödünsüz bir şekilde ama sabırla öğretmeye çalışın. Evde olmadığı zamanlar havlamaya devam ediyorsa, bunun nedenlerini araştırın. Evde radyoyu açık bırakabilirsiniz, ya da komşularınızdan köpeğinizin ne zaman havladığını size bildirmelerini rica edebilirsiniz. Eğer köpeğiniz dışarıdan gelen etkenlerle havlamıyorsa, sizden ayrılma endişesini duyduğu için bunu yapıyordur. Şu yöntemleri deneyerek bir çözüm bulabilirsiniz:

- Evde olduğunuz zamanlar, dışarıdan gelen seslere havlamaması için onu eğitin. Havlayınca aniden yerinizden fırlayıp hiçbir komut vermeden ağzına acı sürün ya da çenesinin altından boğazını sıkarak veyahut burun deliklerini tıkayarak onu uyarın.
- Evde olmadığı zamanlarda köpeğinizi dışarıdan gelen seslerin az duyulduğu bir odada üstü örtülü bir kafes içinde bırakın; evin içinde vantilatör ya da klima gibi ona huzur verecek yeknesak bir sesin olması da hayvanın rahat etmesini sağlar. Siz evdeyken de kafesine kapatıp havlamadan oturmaya öğretin.
- Şu önlemlere ise ancak çokmecbur kaldığınız zaman başvurabilirsiniz:
- Havlamayı engelleyen tasmalar vardır. Bunlar, havlama sesine karşı hayvanı rahatsız eden keskin bir gaz kokusu çıkarır ya da hayvana çok hafif bir elektrik şoku verir.
- Veteriner hekiminizle görüşüp faydalarını ve risklerini iyice değerlendirdikten sonra köpeğinize sakinleştirici bir hap verebilirsiniz.

KOMUT SÖZCÜKLERİNİ DEĞİŞTİREBİLİRSİNİZ

“Gel” komutu köpeğinize hiçbir şey ifade etmiyorsa, boğazınız yırtılana kadar ona bunu öğretmeye çalışmayın. Yeni bir sözcük deneyin. Hayvanın daha kolay özdeşleştirebileceği sesler bulun, örneğin “Sus” yerine “Şşt”; “Otur” yerine “Pati”; “Bırak” yerine “At”; “Dışarı” yerine “Sokak” gibi farklı bir sözcük hazinesi yaratabilirsiniz.

BUBİ TUZAKLARI İŞE YARAR MI?

Köpeğinizin gözünüzün önünde olmadığı zamanlar yanlışlarını düzeltmek için ideal bir çözüm olan bu tuzakları evde bazı stratejik noktalara koyabilirsiniz. Tabii, burada önemli olan tuzakların işe yaramasıdır; bunun için dikkat etmeniz gereken şeyler vardır:

- . Köpeğinizin yaptığı yanlış hareket, doğru zamanda tuzağın harekete geçmesini sağlayacak mı?
- . Bir kez hazırladığınız tuzağı tekrardan kurarak bir daha ki sefere hayvan fark etmeden aynı etkiyi yaratmasını sağlayabilecek şekilde kullanabilecek misiniz?

KÖPEĞİNİZİN YANLIŞLARINI DÜZELTMEK İÇİN, EN İYİSİ GELENEKSEL YÖNTEMLERDİR

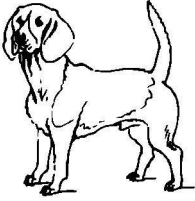
- . Tasmayı çekerek uyarın
- . Evde yalnız bıraktığınızda kafese kapatın.
- . Evde kemerinize bağladığınız tasma kayışıyla dolaştırın
- . Etrafta hayvanın dikkatini dağıtacak şeyler varken ona tek sözcüklü komutlar öğretin.

Bubi tuzakları, iyi eğitilmiş ve söz dinlemeyi öğrenmiş köpeklerde etkili olur.

Köpeğiniz kapıları tırmalıyorsa, koltuklarının altına gizleniyorsa, etrafa şışirilmiş balonlar bantlayın. Balonların patlaması onun için caydırıcı olacaktır.

Mutfak tezgahlarına çıkıyor, çöpi karıştırıyorsa, yakın bir yere üst üste dizilmiş teneke kutuları yerleştirin. Köpeğiniz bunları devirince nasıl kaçağını bilemeyecektir.

Yine de, çok akıllı köpekler bazı tuzakları fark eder ve çoğu da bir yolunu bulup bu tuzaklara düşmeden yapacağını yapar. Ancak, zekice hazırlanmış tuzaklar çok iyi sonuç verir. Köpeğiniz bir kez bu tuzaklardan birine düşerse, tuzak için kullandığınız malzemelerden birkaçını ortada bır-

SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ İÇİN İPUÇLARI

- Ortamda değişiklik yapın; hayvanın yanlış yapmasına fırsat vermeyecek şekilde eve yeni bir düzen getirin.
- Köpeğinize karşı tavır değiştirin; ama bu, yetersiz eğitim vermek ya da eğitim verememiş olmak gibi kendi yanlışlarınızı kabul ettikten sonra tarafsızca karar vereceğiniz bir tavır olmalıdır.
- Köpeğinize yeni bir eğitim yöntemi uygulayın; komut sözcüklerini değiştirerek, hayvanı uyarma yöntemleri geliştirerek ve mizansenler yaratarak bunu yapabilirsiniz.

rakmanız yeteri kadar hatırlatıcı olur ve köpek tekrar aynı yere yaklaşmaz.

Köpeklerin yarattıkları problemler, pek çok kişinin sandığı kadar da karmaşık değildir. Çok ciddi sorunlar bile, akli başında ve vicdanıyla hareket eden köpek sahiplerinin geleneksel eğitim yöntemleriyle çözebileceği cinstendir.

KÖPEĞİ EĞİTİRKEN

EVDEKİLERİN KURALLARA UYMASI GEREKİR

Köpek eğitimi konusunda ailede farklı görüşler varsa işler karışır. Biri hayvana zaaf gösterir, onu kurallardan kurtarmaya çalışır; öteki hayvana sert davranıyorsun diye hem size bağırır hem de hayvan bir kabahat işlerse ona bağırır; bir diğeri köpeklerle doğru dürüst ilişki bile kuramadığı için hayvan ona aldırılmıyor diye kızar; ya da sofradan bir lokma yemek verir, köpeği gezdirirken hayvan tasmaşını çekiştirdikçe peşinden gider; arabada hayvanın pencereden sarkmasına göz yumar; koltukta otururken hayvanı yanına çağırırsa bütün emekleriniz bir anda heba olur.

Bu sorunlar, inanın, köpeği eğitmekten daha zordur. Bu nedenle, aile bireylerine de bazı kurallar koymak gerekir. Evdekilere köpeğe nasıl davranacaklarını ayrıntılı bir şekilde anlatın.

Şunları da asla aklınızdan çıkarmayın:

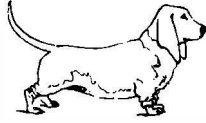
- Her ne kadar ortak görüşlere sahip olsanız da iki kişinin köpek yetiştirme konusunda tamamiyle hemfikir olması mümkün değildir.
- Aile içinde bazı sorunlar çıkacağını önceden kabul edin.

- . Başkalarının yanlışlıklarıyla otoritenizin sarsılmayacağına inanın; köpek ondan ne beklediğinizi sizin ona göstereceğiniz tepkilere bakarak öğrenecektir.

KÖPEK EĞİTİMİNİN “OLMAZSA OLMAZ” KURALLARI

Köpek eğitimi tekrara dayalı bir süreçtir. Köpeğiniz bir kez temel komutları öğrendikten aşağıdaki on kuralı yerine getirdiğiniz takdirde köpek dostunuzla ömür boyu uyum içinde yaşarsınız:

1. Tasma kayışını çekmesine asla izin vermeyin.
2. Her görev için tek bir komut öğretin.
3. Ancak yaptıracağınıza inandığınız zaman komut verin.
4. Yanlış yaptığında kararlılıkla onu düzeltin –sert olun ama acımasız olmayın. (Köpeğin kabahatini ona sonradan anlatamazsınız –yanlış yaptığı anda uyarmanız gerekir.) Köpeğinizin adrenali yükseldiğinde acıya dayanıklılığı da artar. Siz de uyarılarınızın gücünü artırmalısınız.
5. Köpek tıpkı bir kumbara gibidir –siz ona ne verirsiniz, o da size o kadar verir.
6. Köpek eğitimi, sizin ona öğretmeye çalıştıklarınız değil, köpeğin sizden aldıklarıdır.
7. Kararlı olun; söylediğinizi yapın, yapabileceğiniz şeyi söyleyin.
8. Köpeğinizi ne kadar kontrol altında tutabilirseniz, ona o kadar özgürlük sağlayabilirsiniz. Zaman zaman yaramazlıklara ya da yanlışlar yapmasına izin vermek de bir eğitimin bir parçasıdır.
9. Köpeğinizin zaman zaman gerilediğini görerek moralinizi bozmayın; eğitim süreci içinde böyle olması normaldir. Doğruyu anlayabilmesi için yanlış yapması gerekir öğrenmesi zorlaştığı anda, zorluğu çözmeye başlıyor demektir. Ancak bir noktada bir başarı elde ettikten sonra bir sonraki aşamaya geçebilirsiniz.
10. Köpeğinizi sevin ve onunla geliştirdiğiniz, beslediğiniz ilişkinin gururunu yaşayın.

ALTINCI BÖLÜM
KÖPEKLE BİRLİKTE EĞLENCE

KÖPEKLE BİRLİKTE EĞLENCE

*Parayla bir köpek alabilirsiniz
ama asla parayla kuyruğunu sallatamazsınız.*

JOSH BILLINGS

*Ne kadar paranız ve malınız mülkünüz olursa olsun,
sizi zengin yapan köpeğinizdir.*

LOUIS SABAN

EN İYİ ARKADAŞINIZ

Ilk kez bir köpek aldığınızda, onu nasıl eğiteceğinizi düşünmezsiniz bile... meraklı meraklı kafasını sağa sola çevirmesi, incecik sesiyle havlaması, en kıymetli ayakkabılarınızı dişlemesi –her hali çok şirindir. “Ne hoş değil mi? Tuvalet sorunundan başka hiçbir sorunu yok!”

Peki ama büyüdüğünde ne yapacaksınız? Onun için ne gibi planlarınız var? Evde öylece dolaşıp duracak, siz yokken sessiz sessiz yatıp uyacak mı? Evde emekleyen bir bebeğiniz varsa, onun yüzünü yalayıp duracak mı? Hayatını sofradan yere bir lokma düşmesini bekleyerek mi geçirecek? Her ne kadar bu yeni köpeğinizi yarışmalara sokmak için almadıysanız da, onun da kendine göre bir takım marifetleri, en azından sözünüzü dinlemeyi öğrenecek kadar akli vardır! Ancak siz onu eğiterseniz aklını kullanacaktır. Köpeğiniz sizi bir kez sevdi mi, sizin için canını verir. Evde koltuğun üzerinde uyuklamak, kirli çamaşırları didiklemek dışında, ona, birlikte yapabileceğiniz çok daha yararlı şeyler öğretebilirsiniz.

Köpeklerin çoğu “Getir” komutunu öğrenir ya da bilir ama öğrenebileceği daha çok şey vardır ve bu sizin için de çok eğlenceli olabilir. Evet, bu bölümde köpeğinizle yapabileceğiniz eğlenceli şeylere bir göz atacağız.

KÖPEĞİNİZLE DIŞ DÜNYAYA AÇILIN

Doğada dolaşmak, can dostunuzla yeni bir şeyler keşfetmek, birlikte maceralar yaşamak çok keyiflidir. Kent caddeleri de ormanlar kadar tehlikelidir ama doğa daha vahşidir; hazırlıklı ve tedbirli olun.

DİŞ DÜNYAYA HAZIRLIK

Köpeğinizle uzun yürüyüşlere ya da kamp yapmaya çıkarken bazı ön hazırlıklar yapmanız gerekir. Öncelikle köpeğin sağlık durumunu kontrol ettirin.

Köpeğinizin günlük egzersizleri yapıyor olması, onun sağlığının yerinde olduğunu göstermez. Tam o sıralarda bir hastalığın kuluçka dönemini yaşıyor olabilir ve tatilinizde belirtiler baş gösterirse, her şey berbat olabilir. Seyahatten birkaç hafta önce onu uzun yürüyüşlere çıkarın. “Gel”, “Otur”, “Kal” gibi temel komutları köpeğinize iyice öğretmiş olmanız gerekir.

Köpeğin tasmaına kimliğinin takılı olması çok önemlidir. Sert plastik, hatta metal kimlikleri tercih edin ve köpeğinizin tasmaına sağlam bir şekilde takılı olup olmadığını kontrol edin. Tabii, tasmanın sağlam olması da bir ön koşuldur!

Kent yaşamında köpeğin eğitimi ne kadar önemliyse, doğada da o kadar önemlidir. Bir köpeğin doğadan geldiğini düşünerek bu ortamı tanıdığını varsaymak yanlış olur. İnsanlar da bir anlamda aynı kökenden gelir ama hepimiz vahşi doğaya karşı savunmasız kalırız. Belki köpekler, bu ortamda içgüdülerinin harekete geçmesiyle farklı davranabilir. Bu durumda, onu hemen kontrol altına almanız gerekir. Eğitimin önemi de burada kendini gösterir zaten.

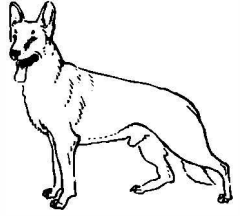
Yanınızda bir ilk yardım çantası bulundurun ve köpeğiniz için gerekli malzemeleri de koymayı unutmayın. Bu köpeğinizin hayatını kurtarabilir.

SEYAHAT

Yolculuklarda en iyi ve güvenli yöntem köpeği kafes içinde tutmaktır. Pratik olmayabilir ama mümkünse köpeğiniz için arabada bir kafes bulundurun.

Steyşin bir arabanız varsa, köpeğinizi ya da köpeklerinizi arkaya atmak en doğrusudur; ancak bir tel bölme ya da demir parmaklıkla ayrılması iyi olur. Köpeğin arka koltuğa atlamasını engellersiniz; ayrıca alanı da daralacağı için, fazla hareket etmesine fırsat bırakmamış olursunuz. Fazla yapacak bir şeyi olmadığını düşünerek, o da yol boyunca yatıp uyumayı tercih edecektir. Ayrıca, herhangi bir kazaya karşı da önlem almış olursunuz.

Köpekler dilleri dışarıda, araba camından sarkmaya bayılırlar. Köpeğinizi kafese koymadıysanız arabanın camlarını sadece hava girecek kadar aralayın ve işi sağlama alın.

YÜRÜYÜŞ

Yürüyüş sırasında tahmin edemeyeceğiniz kadar çok tehlike söz konusudur; burada ancak birkaç uyarıyla durumun ciddiyetine değineceğim. Gözünüzün önünden ayırmayın ve çağırduğınızda sizi dinleyeceğinden emin değilseniz tasma kayışı kullanın.

Ormanda pek çok hayvana karşı köpeğinizi korumanız gerekir. Gelincik, kirpi gibi hayvanlar ummadığınız felaketlere neden olabilir. Vahşi doğanın en gözü dönmüş yaratıklarından biri de yaban domuzudur.

Bir diğer tehlike de, başka köpeklerdir. Eğer köpeğiniz kendi cinsiyle pek iyi geçinen bir hayvan değilse, kısa tasma kayışını elinizden bırakmayın. Köpeğiniz yüzünden başınızın belaya girmesini istemezsiniz herhalde!

Bulunduğunuz bölgede yetişen zehirli bitkileri de tanımakta yarar vardır. Köpeğinizi böyle tehlikelerden korumak size düşer. Ot çiğnemeye bayılan köpeklerin özellikle ormanlık bölgelerde ağızlarına neler atabileceklerini hiç düşünemezsiniz! Ona kesinlikle engel olun.

Uzun yürüyüşlere çıkmadan önce köpeğinize insanlarla iyi geçinmesi gerektiğini de öğretmiş olmanız gerekir. Bir kampçının kolunu karması hoş olmaz. Nerede kiminle karşılaşacağınızın belli olmayacağı bu alanlarda dikkatli olmalısınız.

YÜRÜYÜŞLERDE TASMA KAYIŞI GEREKİR Mİ?

Kesinlikle evet! Otomatik tasma kayışları yürütüş için idealdir. Uzatıp kısaltabileceğiniz bu tasmalarla hem hayvana özgürlük tanımış hem de kontrolü elden bırakmamış olursunuz.

YÜZME

Köpekler genellikle yüzmeyi severler. Hele bazıları çok iyi yüzücüdürler. Suya girdiğinde gözünüzü köpeğinizden ayırmayın ve uzaklara yüzmesine fırsat vermeyin. Yosunlu ya da pis sulara girmesine izin vermeyin ve dalgalarla boğuşmasına göz yummayın. Bazı köpekler çok iyi yüzücüdürler ama sizin köpeğinizin sınırlarını bilmeniz gerekir.

KAMP KURMA

Kamp yerinize geldiğinizde, çadırınızı kurarken köpeğinizi başıboş bırakmayın. Onu bağlayacak bir yer mutlaka bulursunuz.

Kamp yerinde, köpeğinizi çadırınıza alıp uyumanızı öneririm. Evet, köpeğiniz sizi canla başla koruyacaktır ama onun zarar görmemesi için bu önlemi almanız gerekir. Gerçi, karnlarını doyurmak amacıyla kamp alanınıza giren hayvanların dövüşmek gibi bir niyetleri yoktur; ama sizin köpeğiniz onlara saldırırsa, ortalığı kan götürebilir.

Onu kamp ateşinden de uzakta tutmalısınız. Bazı tüylü köpekler, ısıyı hissetmedikleri için ateşe fazla yaklaşırlar. Yanık tüy kokusu kadar berbat bir şey olamaz! Köpeğinizin yanmasını da istemezsiniz zaten.

BİR YILDIZ OLMAK!

Bir köpek cinsinin standartları, kulüpler tarafından belirlenir. Zamanla köpek cinslerinde meydana gelen değişikliklere göre bu standartlara eklemeler/çıkarmalar yapılır. Bir ülkenin kabul ettiği standartları diğer bir ülke kabul etmeyebilir.

Cinsiyet ayırımı söz konusu değildir ama köpeğinizin cins olup olmadığı çok önemlidir. Her grup önce kendi içinde yarıştıktan sonra farklı gruplarla karşı karşıya getirilir.

Eğer köpeğinize bir takım numaralar öğrettiyseniz, ona göre bir yarışmaya sokmanız gerekir.

Başlangıç olarak, köpeğinizin fiziksel özelliklerine bakılacaktır: kafa, ense, kalçalar, tüyler, tüy rengi, yürüyüş ve huy. Bu aşamada köpekler arasında bir kıyaslama yapılmaz. Yani, “Bu köpek öbüründen daha güzel,” şeklinde bir değerlendirme söz konusu değildir. Sadece cinsinin özelliklerini en iyi temsil eden köpekler uzman kişilerce seçilir.

Sonraki aşamalarda kazanan köpeklerin arasından en iyisi bir jüri tarafından seçilir. Cins olmayan köpekler de aynı şekilde değerlendirilir. Yedek kazananlar, her yarışta olduğu gibi sıralandırılır. İkinci, üçüncü ve dördüncü olmak üzere sıralanan bu köpekler, birinci gelen köpeğin herhangi bir nedenle diskalifiye edilmesi üzerine ön sıraya alınır. Cins ya da değil, her köpek bu aşamaya geldikten sonra, şampiyonaya doğru puanlamalara girer.

Daha bitmedi. Aynı gün içinde, bir sonraki aşamada her şeye yeniden başlanır. Kazanan köpek, şimdi Üstünlük Diploması için karma bir yarışmaya daha girer; bu da, aynı hareketlerin ve becerilerin bir tekrarıdır. Sonuçta, Cinsinin En İyisi unvanını alacaktır. Derken, Cinsinin En İyi Dişisi ve Erkeği ayrı ayrı belirlenir. Cinsinin en iyisi olarak derece alanlar, şimdi diğer en iyilerle –yani Golden Retriever, Labrador Retriever gibi yine cinsinin en iyileriyle– yarışır.

Çok heyecanlı doğrusu! Bu kadar olay da bir güne sığmaz tabii ki. Yine de, böylesine büyük heyecanlar tatmak müthiş bir deneyimdir!

Çok geniş ve boş alanlarda yapılan bu yarışmalar, köpek cinslerine göre, bir bütün gün de sürebilir, birkaç gün de. Ama köpek sevenler için bunlar unutulmaz saatlerdir. Bu yarışmalar gerçekten çok eğlenceli geçer.

YARIŞMA TÜRLERİ

Sadece cins köpeklerin katılabileceği yarışmalar dışında, diğer pek çok alanda yarışmalar vardır:

- Söz Dinleme Yarışması
- Atletizm Yarışması
- İz Sürme Yarışması
- Av Bulma Yarışması
- İyi Köpek Yarışması

- Küçük Köpekler Yarışması
- Terapi Köpekleri Yarışması
- Kızak Köpekleri Yarışması
- Koruma Köpekleri Yarışması
- Koşu Yarışması
- Uçan Top Yarışması
- Serbest Yarışmalar
- Frizbi Yarışmaları

Söz Dinleme Yarışması

Hangi mesafede ya da ortamda olursa olsun köpeğin komutları anlayıp yerine getirmesi alanında yapılan bu yarışma, genellikle cins olmayan köpekler arasında yapılır. Yarışmaların yapıldığı bazı ülkelerde üç aylık köpekleri yetiştiren “Ana Okulu” diyebileceğimiz eğitim merkezleri ve acemi sınıfları vardır. Söz dinleme üç aşamalı bir yarışmadır. Temel sınav, açık sınav ve ileri görev sınavı olmak üzere giderek zorlaşan becerilerde hayvanın 200 puan üzerinden 170 puan alması gerekir.

Temel sınavda köpeğin çeşitli konularda başarı göstermesi istenir: “Kalk”, tasma kayışıyla ve kayışsız “İzle”, “Otur” ve “Yat” gibi komutlarda hayvan sınanır. Açık sınav biraz daha zor olup; köpekler düz yolda “Getir”, engelli yolda “Getir”, tasma kayışsız “İzle”, “Bırak” komutuyla getirdiğini bırakma, uzun bir mesafeyi sıçrayarak aşma, uzun süreli oturma ve yatma gibi şekillerde sınanır. Başarılı olanlar “Üstün Refakat Köpeği” diploması alır.

İleri görev sınavı bu alanda en zor sınavdır ve beş aşamada yapılır: Hayvanın iki ayrı kokuyu tanıması, el işaretleriyle komutları yerine getirmesi, grup sınavı, gösterilen yerlere geri getirme becerisi ve yine gösterilen yerlere zıplama hareketleri. Başarılı olanlar İleri Görev Diploması alır. azı yarışmalarda ayrıca bir “İleri Görev Üstünlük Diploması” ve “Tam İtaat Şampiyonu” diploması da vardır.

Atletizm Yarışması

Söz dinleme sınavlarından daha hareketli bir sınavdır; ancak bu hareketlerin günlük yaşamda gerekliliği pek yoktur. Köpeğinizle takım çalışması yapacağınız bu sınav için hazırlanmak her ikiniz için de bir oyun kadar eğlenceli olabilir. Köpeğinizin ayrıca zamana karşı yarışması önemlidir. Köpeklerin de en sevdiği yarışma budur.

Bu sınavda köpekler boyutlarına göre gruplara ayrılır. Elbette ki, bir süs köpeğinin Dobermann Pincher gibi atlaması beklenemez. Dereceler şöyledir:

- Temel Atletizm
- Açık Atletizm
- Atletizm Üstünlük Derecesi
- Atletizm Master Derecesi

Köpeklerin önce bir “engel atlama” sınavını geçmesi ve bunu farklı jüriler önünde en az üç kez başarması gerekir. Bu sınav için düzenlenmiş özel bir alan içinde, köpeklerin sopaların etrafından dolaşarak önüne çıkan engelleri atlayarak veyahut bazı noktalara tırmanarak, tüneller içinden geçerek hıza dayanan bir yarış başarması gerekir.

En yüksek puan yine 200 üzerinden verilir. Hatalar düşölerek son değerlendirme yapılır. Her cinsin katılabileceği bu yarışma çok eğlenceli olduğundan bir çok ülkede giderek yaygınlaşmaktadır.

İz Sürme Yarışması

Bu sınav gerçek bir doğal ortamda ve ormanlık alanlarda yapılır. Köpeğe bir koku koklatılır ve açık arazide aynı kokunun sürüldüğü bir obje jüri tarafından gizlenir. Objeler genellikle keskin dönüşlerle ve çapraşık yollarla ulaşılabilir zor noktalara yerleştirilir ve bu arada köpeğin geri getirmesi gereken bir takım diğer objeler de açık alanda farklı yerlere bırakılır.

İz sürme dereceleri yukarıdaki beceriler göre verilir. Sadece iz sürme becerisi için iki derece vardır. Biri normal diğeri üstün olmak üzere verilen bu derecelerin dışında, çeşitli noktalardaki objeleri bulabilen hayvan-

lara verilen derecelere ek olarak bir de şampiyonluk derecesi vardır. Giderrek zorlaşan aşamalarda kazanılan bu derecelerle pek çok köpek için polis köpeği olarak ya da kurtarma ekiplerinde görevlendirilmek üzere yeni bir yaşam başlar.

Av Bulma Yarışması

Köpeklerin belki de en ilginç yeteneğini ortaya koyan bu yarışmalar da, görerek av bulan tazılar süratli bayrak koşuları düzenlenerek sınanır. Evet, bu tazılar görerek av bulan ve Firavunlar zamanından bu yana insanoğluna hizmet etmiş bir cinstir. Afgan Tazısı, Basenji, Borzoi, Greyhound, İbiza Tazısı Rodos Ridgeback, Saluki, İskoç Geyik Tazısı, Whippet gibi cinsler genel yetenek, hız, dayanıklılık ve iz takibiyle çeviklik gibi niteliklerine göre puan toplar. Genellikle, ince bir tele bağlanmış bayrak ya da plastik bir torbayı izlemekten ibaret bu yarış, görülmeye değerdir. Genç ve Yetişkin dereceleriyle Açık Alan Şampiyonluğu şeklinde değerlendirmeler yapılır.

İyi Köpek Yarışması

Bu yarışma köpeklerin, yollarında sahipleri olsun olmasın diğer insanlarla ve köpeklerle “iyi geçinmesi”ni esas olan on aşamalı bir sınavdır. Şu davranışlar değerlendirilir:

- Dostça davranan bir yabancıyı ayırt edip saldırgan davranmama
- Dostça yaklaşan bir yabancıнын kendisini okşamasına izin verme
- Veteriner ve kuaförde uslu durma
- Tasmasız olarak “İzle” komutunu yerine getirme
- Kalabalık bir yerde kimseye rahatsızlık vermeden dolaşma
- “Otur” ve “Yat” komutlarından sonra “Kal” komutuna uzun süreli uyma
- Oyun sonrası heyecanını bastırıp anında normale dönme
- Diğer köpekleri egemenlik kurmadan kabullenme
- Ani değişimlere uyum sağlamak ve cazip ortamlarda sakinliğini koruyabilme
- Yalnız bırakıldığında uslu durma

Küçük Köpekler Yarışması

Küçük köpekler için yapılan bazı yarışmalarda bir yeraltı tünelinin sonuna kafes içinde iki büyük fare konur ve köpek serbest bırakılır. Fareler emniyetli bir şekilde korunur; onları işlevi köpeğin avlarına ulaşma arzusu-nu karşılamaktır. Terrierlerin bu zararlı hayvanları yakalamak amacıyla kul-lanıldığına daha önce de değinmiştik.

Terapi Köpekleri Yarışması

Burada bir yanlış anlama olmasın! Bu gruba giren köpekler tedavi gören değil tedavi “veren” köpeklerdir. Onlar birer terapisttir. Tıp dünyası-n-da, bakımevlerinde ve akl hastanelerinde uzun süreli yatan hastalar üzerin-de köpeklerin inanılmaz iyileştirici etkisi olduğu kesinlikle kabul edilmiş-tir. İçine kapanık insanların köpekle birlikte yaşaması sonucu, sosyal ilişki-lerinde büyük aşamalar kat ettiği de görülmüştür. Bu köpeklerin çok iyi ter-biye edilmiş, sevgi ve şefkat dolu köpekler olması gerekir.

Kızak Köpekleri Yarışması

Bu köpeklerin sadece Alaska’da yetiştirildiğini sanmayın! Artık geli-şen teknolojiyle tekerlekli kızaklar ve benzeri araçlar üretilerek bu spora meraklı olan kişilerin de katkısıyla, kızak köpekleri yetiştirmek kar ve buz kaplı ülkeler dışında da yaygınlaşmaktadır. Dahası, farklı cins köpekler de kızak köpeği eğitimi alarak bu rekabete katılmaktadır.

Koruma Köpekleri Yarışması

Polis köpekleri ve koruma köpeklerine verilen bu eğitimin çeşitli aşamaları vardır. Söz dinleme, iz sürme ve koruma gibi yetenekler için eği-tilen bu köpeklerin sakin ve kendinden emin bir yapısı olması gerekir; ama iş bununla da bitmez –çok sıkı ve ciddi bir çalışma şarttır. Özgüveni olma-yan, hiper aktif ya da endişeli köpekler bu eğitim için iyi birer aday değildir.

Koşu Yarışları

Yine bir bayrak yarışını andıran bu eğlenceli olayda, köpekler genel-likle ikili gruplar halinde yarışırlar. Belli bir başlangıç çizgisinde durup ko-

mut üzerine koşmaya başlayan köpekler, çeşitli engeller arasından ağızlarında geri getirmeleri gereken objelerle sahiplerinin beklediğı finif çizgisine ulaşmak zorundadır. Bu arada, bazı “uyanık” köpekler ya da “hırslı” köpekler engellerin altından ya da kenarından kaçmaya çalışırlar. Tabii, sonuçta başlangıç çizgisine geri yollanarak cezalandırılırlar. Kısacası, bir kaha-kaha tufanı içinde geçen çok eğılenceli yarışlardır.

Uçan top yarışması

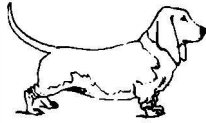
Engelli koşuya benzeyen bu yarışmada, kpeğın aşması gereken engellerden birinde, havaya top fırlatan bir mekanizma vardır ve köpek bu topu yakaladıktan sonra yarışa devam edebilir. Burada da, birbirlerinin toplarını alan köpeklere rastlayabilirsiniz. Tekrar başa dönmeyi göze alarak bu tür hileleri başvurmaları gerçekten komiktir.

Serbest Yarışma

Bu da akla gelebilecek en garip köpek yarışmasıdır. Köpek ve eğıtici, buz pateninde olduğı gibi, belli hareketleri ve becerileri içeren bir düzenlemeyi sahneler. Müzik eşliğinde ve kostümlü olarak da yapılan bu gösteriler, buz pateni kadar zarif olmasa da, atlar ve binicilerinin birlikte yaptıkları gösterileri andırır.

Frizbi yarışması

Plajlarda ve parklarda hepimiz bu oyunu oynarız ve çoğı kez kpeğiyile frizbi oynayan insanlara rastlarız. Çok sratlı bir oyun olabilen bu yarışmalarda köpeklerin becerileri ve numaraları şaşırtıcı ve çok etkileyicidir.

YEDİNCİ BÖLÜM
KÖPEĞİNİZİN SAĞLIKLI OLMASI İÇİN

KÖPEĞİNİZİN SAĞLIKLI OLMASI İÇİN

Her köpek sahibi, köpeğinin gözünde bir Napolyon'dur...

Köpeklerin bu kadar sevilmesinin nedeni de budur!

ALDOUS HUXLEY

En küçük bir köpek yavrusu bile aslan yüreklidir...

Evinin, malının, sahibini korumak için her şeyi yapar!

LOUIS SABAN

ÖNLEYİCİ BAKIM HERŞEYDEN ÖNEMLİ

Bu kitapta köpeğin tüm sağlık sorunlarını, tanı ya da tedavi açısından eksiksiz bir şekilde ele almamız mümkün değil. Profesyonel düzeydeki kitaplar çok daha ayrıntılı bilgi içerdiğinden, daha çok yararlanabileceğiniz kitaplardır. Ancak, kitapların dışında, her an başvurabileceğiniz bir veteriner hekiminizin olması şarttır.

Köpeğinizi ne kadar sevdiğiniz belli; onun sağlıklı olması da sizin için çok önemli. Köpeğiniz her an tetikte, gözleri ıslık ıslık, tüyleri pırl pırl, nefesi tertemiz kokan bir köpek olmalı. Sürekli kaşınan, tüyleri dökülmüş, kusmuk kokan pis bir köpeği kim ister? İnanın, onun sağlıklı olması hiç de fazla masraf gerektiren bir iş değildir. Biraz sağduyu, biraz da dikkat ve özen yeter.

Köpeğiniz için önlem almanız, ona, tıpkı kendinize baktığınız gibi bakmanız anlamına gelir. Köpeğinizin fiziksel ve zihinsel sağlığını her an kontrol altında tutmanız işin şunlar gereklidir:

- . Düzenli tüy bakımı
- . Düzenli kulak, göz ve ağız kontrolü
- . Tırnak kesimi
- . Dengeli beslenme
- . Temiz ve taze su
- . Temiz ortam
- . İlgi ve egzersiz

- . Gerekirse kısırlaştırılması
- . Aşların eksiksiz yaptırılması
- . En az yılda bir kez veteriner hekim muayenesinden geçirilmesi

TÜY BAKIMI

Köpeklerin düzenli olarak tüylerinin taranmasının ve fırçalanmasının yararları, bakın, ne kadar çoktur! Her şeyden önce dökülmüş tüylerin atılmasını, yeni sağlıklı tüylerin çıkmasını sağlar. Derinin canlanması açısından çok yararlıdır. Tüylerin arasında biriken kurumuş, ölü deriyi atar ve topaklanmış tüyleri açar –böylece hayvanın derisi nefes alır. Köpeğiniz bir kez bunun keyfini aldıktan sonra, onu tekrar fırçalamanız için artık gözü-nüzün içine bakacaktır. Siz de bundan büyük zevk alacaksınız. Köpeklerin tüy dökme dönemleri vardır; hiç canınız sıkılmasın, cildini ve tüylerinin durumunu kontrol etmeniz için ideal bir dönemdir.

Derinin, tüm vücudu kaplayan en önemli “organ” olduğunu söylersem, şaşırır mıydınız? Evet, dışardan gelebilecek tüm etkenlere açık ve iyi korunması gereken bir organdır; ayrıca, vücudu dış etkenlerden korur.

Köpeklerde kene, pire, her türlü mikrop deride toplanır; çivi ya da tel, kıymık gibi şeyler derisine batabilir. Alerjik maddelerle tahriş olabilir.

Köpeğinizin tüylerini düzenli olarak fırçalarsanız, pire ve pirelerin bıraktığı dışkı hayvanın vücudunda yer edemez. Köpeğinizin derisinde karabiber serpilmiş gibi küçük parçacıklar görürseniz, ıslak bir bezle sildiğinizde paslı bir kırmızı renk çıkar –bu pirelerin pis kanıdır. Böyle bir durumda, hayvanın pirelendiği kesindir ve hemen önleminizi almanız gerekir. Pirelenme konusunu ilerde ayrıca ele alacağız.

Keneler de, fırçalanma sırasında fark edilir. Çeşitli hastalıklar taşıyan kene türleri vardır; ama hangi tür olursa olsun, bunların hemen köpeğin derisinden çıkarılması gerekir. Bu duruma ne kadar çabuk müdahale ederseniz, köpeğinizin herhangi bir mikrop kapmasını o kadar çabuk engellemiş olursunuz. Köpeğinizi fırçalarken, derisinde herhangi bir kızarıklık, yara, kesik ya da yer yer tüy dökülmeleri gibi bir takım sorunları da zamanında fark ederek gereken tedaviyi başlatabilirsiniz.

GÖZ KONTROLÜ

Köpeğinizin gözlerini kontrol etmek hiç de zor değildir; bütün gün onların gözünün içine bakmıyor muyuz? Tabii, bu sevgi bakışlarının dışında, hayvanın gözünde herhangi bir iltihap, çapak, kızamıklık ya da şiş gibi sorunları görebilmek için daha dikkatli olmamız gerekir. Bazen kornea tabakası yırtılmış olabilir. Gözünde bir değişiklik fark ettiğinizde hemen veteriner hekime başvurmanız gerekir. Çapakları yumuşak bir havlu ya da hazır temizleyicilerle kendiniz alabilirsiniz; ancak, sabun ve şampuan onun da gözlerini yakar, dikkat edin!

KULAK KONTROLÜ

Köpeğinizin kulaklarının dik, sarkık; ya da tüylü veya tüysüz oluşu farklı bakım gerektirir. Dik kulaklarda temizlik daha kolay olur. Sarkık kulaklı köpeklerde, tüylü ya da tüysüz olması fark etmeksizin, daha çok kir birikir. Bu ılık ve nemli ortamda bakteriler ürer.

AĞIZ KONTROLÜ

Köpeklerin ağzı gerçekten de pis kokar. İyi bir diş ve ağız bakımı yapmazsanız, kimse köpeğinize yaklaşmak istemez –siz bile. Köpeklerin dişlerinde de aynı insanlarda olduğu gibi tartar birikimi olur ama onlar diş fırçalamayı bilemezler; bu işi sizin yapmanız gerekir. Piyasada köpek diş fırçaları ve diş macunları vardır ama karbonat da aynı işi görür. Sakın kendi diş macununuzu kullanmayın! Köpek macunu veya karbonatı fırçayla, ya da ince bir bez parçasıyla dişetlerinin dibine sürün; ovmayın. Durulamak gerekli değildir, hayvana su vermeniz yeterlidir.

Köpeğinizin ağzının içini sık sık kontrol ederek çürük ya da kırılmış dişleri, dişetindeki iltihapları zamanında fark edebilirsiniz. Hayvanın ağzında herhangi bir yara ya da kesik olup olmadığına da dikkat etmek gerekir.

TIRNAK KESİMİ

Köpeğin tırnakları kısa tutulmalıdır. Uzayıp etine gömülen tırnaklar, hayvanın yürüyüşünü bozar ve bazı kemik ya da eklem hastalıklarına yol açar. Köpekler için çeşit çeşit tırnak makasları vardır. Ayrıntılı bilgi için üçüncü bölüme tekrar bakınız.

DENGELİ BESLENME

Kötü beslenme hastalıklara yol açar. Üçüncü bölümde beslenmeyle ilgili ayrıntılı bilgiler bulacaksınız.

TEMİZ VE TAZE SU

Suyu her zaman temiz, taze ve ulaşılabilir bir yerde olmalıdır. Köpeğinizin vücudunun susuz kalmaması için, onun da bol bol su içmesi gerekir ama sizin gibi pis ya da temiz suyu ayırt edemez. Karın ağrıları, ishal gibi sorunlarla karşılaşmamak için günde birkaç kez köpeğinizin suyunu tazeleyin ve tabii, kabı da sık sık yıkayın.

TEMİZ ORTAM

Köpeğinizin yatağını en son ne zaman yıkadınız? Evde onun için ayırdığınız bölümü de, herkesin odasını temizlediğiniz gibi temizliyor musunuz? Eğer bunu yapmıyorsanız, zarar gören sadece köpeğiniz olmaz –bütün ev halkı mikrop kapabilir. Bahçede tuvaletini yapıp üstüne basarak eve giriyorsa, bu onun kabahati değildir. Köpeğin kakasını temizlemek sizin işinizdir. Pisliğin evinize bulaşmaması için bu gereklidir. Onun çevresini temiz tutarsanız, eviniz de daha temiz kalır.

İLGİ VE EGZERSİZ

Köpekler “sosyal” hayvanlardır. Eğer köpeğinize gereken ilgiyi göstermezseniz ve ona ihtiyacı olan egzersizleri yaptırmazsanız, davranış bozukluklarıyla uğraşmak zorunda kalırsınız.

Köpeklerin bedenlerini ve zihinlerini çalıştırmak için sürekli hareket halinde olmaları gerekir. Köpeğinizle top oynayın, ona eğlenceli numaralar öğretin. Davranışlarını kontrol etmeyi öğretmeyi de ihmal etmeyin.

KISIRLAŞTIRMA

Köpeğinizin yavruları olsun istemiyorsanız, bu konuyu iyi düşünün. Dişi köpeğinizi kısırlaştırırsanız üreme sistemindeki sorunlara büyük olasılıkla engel olabilirsiniz. Erkek köpeklerde de, aynı şekilde kısırlaştırma prostat kanseri olasılığını azaltır.

YILLIK GENEL SAĞLIK KONTROLÜ VE AŞILAR

Köpeğiniz henüz yavruyken, bazı hastalıklara karşı bağışıklık kazanması için yapılması gereken aşılı vardır. Bunlar bir kereye mahsus değildir; düzenli bir şekilde aşılarının tekrarlanması gerekir. Veteriner hekiminiz size bu tarihleri önceden belirleyebilir; siz de bunları not defterinize yazmalısınız. Köpeklerde görülen bazı hastalıkların insanlara geçmesi olasıdır. Kendinizin, ailenizin ve köpeğinizin hayatını tehlikeye atmayın.

Veteriner hekiminiz yılda en az bir kez köpeği kontrolden geçirmelidir. Onu tepeden tırnağa muayene ederek kilosu ve genel gelişimi hakkında bilgi verip bazı önerilerde bulunacaktır. Bu muayeneler sonunda köpeğinizin bir sorunu olmadığını öğrenmek, rahatlatıcıdır. Dostunuza iyi bakmanız için gurur duyabilirsiniz.

KÖPEĞİNİZİN TEMEL BAKIMI

Ne kadar önlem alırsanız alın, köpeğinizin başına bazı belalar gelecektir. Pirelenecek, bir yeri kesilecek, üşütecek, kusacak; bir gün topalladığını, ya da kaşındığını fark edeceksiniz. Hepsi çok normal, hiç endişelenmeyin. Bu bölümde, köpeğinizin aşılarından üremesine kadar tüm konuları tek tek ele alacağız:

- . Aşılar
- . Ölümcül Hastalıklar
- . Pireler
- . Bağırsak Parazitleri
- . İlk Yardım ve Acil Durumlar
- . Deri, göz, kulak, ağız ve diş, solunum ve sindirim sistemi, kan dolaşımı, sinir sistemi, kas ve kemik yapısı, idrar yolu hastalıkları, üreme sistemi ile ilgili bilgiler.

AŞILAR

Bakteri ve virüslere karşı bağışıklık sistemini güçlendiren aşılar, vücudun savaşması gereken bazı organizmaların düşük dozda hayvana veril-

mesidir. Bu organizma vücuda girdiği an, bağışıklık sistemi uyarılır ve hastalığa karşı savaş başlatır. Aşıları yaptırılmayan bir köpeğin hastalanması daha olasıdır.

Köpekler altı haftalıkken aşıları başlar. İlk aşı Distemper yani gençlik hastalığı ve kızamık aşısıdır. Aşağı yukarı sekiz hafta sonra, yavru on dört haftalık olunca, yapılan DHPP-L aşısı gripten hepatite kadar hayvanı koruyan bir karma aşıdır. Veteriner hekiminiz, köpeğin kuduz aşısını da bu dönemde yapacaktır. DHPP-L aşısı bundan böyle her yıl tekrarlanacaktır; kuduz aşısı veteriner hekiminizin kullandığı aşıya göre, onun önerileri doğrultusunda tekrarlanır. Parazit aşısı da önemli aşılar arasındadır.

ÖLÜMCÜL HASTALIKLAR

Distemper (Gençlik Hastalığı)

Köpeğin mide-bağırsak sistemini, solunum yollarını ve sinir sistemini hedef alan virütik bir hastalıktır. Her yaştaki hayvan bu hastalığa maruz kalabilir ama erken yaşlarda ölümcül olabilir. Bu nedenle yavrulara yapılan ilk aşı distemper aşısıdır. Hastalığın ilk belirtisi hayvanın gözlerinden ve burnundan sarımsı yoğun bir salgı gelmesidir. Bu sırada ateş yükselir ve iştahsızlık görülür. Sonuç olarak ortaya çıkabilecek zatürree, beyin iltihabı ya da vücudun susuz kalması hayvanın ölümüne yol açabilir.

Bulaşıcı Hepatit

Hepatit, virütik bir karaciğer hastalığıdır. Genellikle köpek bir yaşını doldurmadan rastlanır. Aşırı susuzluk, iştahsızlık, enerji kaybı ve karın bölgesinde ağrılarla kendini belli eden bu hastalık, ani ölümle sonuçlanır. Ne yazık ki, bilinen özel bir tedavisi yoktur.

Solukburguca (Leptospirosis)

Karaciğer ve böbrekleri tahrip eden bu hastalığa bakteriler sebep olur. Aşırı susuzluk, kusma, aşırı idrara çıkma ve yine karın bölgesinde ağrılarla kendini gösterir. Son derece bulaşıcı bir hastalıktır. Ani şok ve ölümle sonuçlanabilir. Ancak erken tanı ve antibiyotik tedavisi, köpeğinizin ha-

yatını kurtarabilir. Hastalığın tedavisinden sonra, bir süre daha mikrop hayvanın idrarından diğer hayvanlara ve insanlara bulaşabilir.

Çiftlik Hastalığı (Enfeksiyöz Traheya Bronsitis)

Kuru ve sert bir öksürükle başlayan bulaşıcı bir hastalıktır. Yetişkin köpeklerin bu hastalık sırasında, yavru köpeklerle bir arada bulundurulmaması gerekir, çünkü yavru köpekler hastalığı daha ağır geçirirler. Hastalık antibiyotikle tedavi edilebilir ve köpeğin dinlenmesi şarttır.

Kanlı İshal (Parvovirüs)

Ani kusma, kanlı ishal, yüksek ateş ve süratli kilo kaybı gibi belirtilerle kendini gösteren bu hastalık, hayvan pisliği ile bulaşır. Hastalığa neden olan virüs, vücut dışında üç ay ile altı ay kadar canlılığını sürdürür. Ani ölümlere yol açabilen hastalığın tedavisi çoğu zaman başarılı değildir. Rotweiler ve Doberman cinsi köpekler bu hastalığa en duyarlı hayvanlardır.

Kuduz

Merkezi sinir sistemini etkileyen kuduz virüsü, genellikle ısırma yoluyla başkalarına geçer. Sizin köpeğinizin de, kuduz virüsü taşıyan bir hayvan tarafından ısırılma olasılığı vardır. Kuduz aşısı hemen hemen dünyanın her yerinde zorunludur. Türkiye’de yılda bir yapılır. Kokarca, tilki, yarası gibi hayvanlar kuduz mikrobunu taşır.

Sakırga (Lyme)

Kenelerin yol açtığı bir hastalık olup, köpeğin halsiz düşerek acı çekmesine yol açar. Aşısı vardır ama köpeğinizin bu aşığı olup olmaması konusunda veteriner hekiminizin fikrini almanız doğru olur.

Pireler, tarih boyunca, hayvanların ve insanların başına dert olmuştur. Son derece esnek bir vücut yapısına sahip bu minicik yaratıklar, bir anda çok uzun mesafelere sıçrayabilir.

Pirelerin yaşam döngüsü

Pek çok köpek sahibinin sandığı gibi, pireler bütün ömürlerini köpeklerin sırtında geçirmezler. Aslında pireler beslenmek ve üremek için köpeklerin üzerinde bir dönem için bulunurlar. Köpeğe zarar veren taşıdıkları tenya kurtçuklarıdır. Kan yoluyla köpeğe geçen kurtçuklar bağırsak hastalığına yol açarlar. Pireler köpeğin vücudunda çiftleştikten sonra dişi pireler bir seferde yüzlerce yumurta bırakır. Köpeğin vücudunu saran bu yumurtaların bir kısmı da, köpeğin dolaştığı yerlere dökülür ve çevre için tehlike yaratır. Yumurtalardan çıkan larvalar, insan ve hayvanların kanını emerek ve bunun yanı sıra küf, saç kepeği ve bazı prote-inlerle beslenir. Koza evresinde ise bir yıl kadar beslenmeden yaşayabilirler; kozadan çıktıklarında beslenebilecekleri bir ortama yerleşir ve tekrar üremeye başlarlar.

Köpeğinizde pire olup olmadığını nasıl anlarsınız?

Her köpek pirelenebilir; sokaktan, bahçeden, ya da bir diğer köpekten kapar. Ancak sorun burada bitmez; köpeğinizde yetişkin evresine gelmiş pirelerden birini gördüğünüz anda, çevrenizin sarılmış olduğu kesindir.

Köpeğiniz durmadan kaşınması ve vücudunun çeşitli yerlerini yalaması, dişlemesi ilk belirtilerdir. Hemen tüylerinin arasını açıp –daha önce bahsettiğimiz– siyah noktacıkların olup olmadığına bakın. Kuyruğunun dibine, kulak ve boyun çevresiyle kasıklarına yerleşmiş olmaları muhtemeldir. Önce ıslak bir havluyla bu siyah noktaları temizlemeye çalışın. Pire varsa, ezilecekler ve havluya pirelerin kanı bulaşacaktır.

Artık bir an önce köpeğinizi ve çevreyi pirelerden arındırmak için ciddi bir mücadeleye girmekten başka çareniz yoktur. Yumurta, kurtçuk ve kozaları tam anlamıyla temizleyemezseniz, bu sorundan kurtulamazsınız.

Günümüzde artık hem köpeğe hem de çevreye zarar vermeyen çok çeşitli pire ilaçları vardır. Pirelere karşı silahınızı seçmeden önce veteriner hekiminize danışın. O size, köpeğinizin cildinin hassasiyetine, ağırlığına ve yaşına göre bir ilaç tavsiye edecektir. Genellikle bu ilaçların içinde bulunan madde hayvanlara ve insanlara zararlı etkisi olmayan doğal bir toksik maddedir. Ayrıca, pirelerin üremesine ve gelişmesine engel olan, ya da esnek iskelet yapısını bozan farklı ilaçlar da vardır.

İlacınızı seçtikten sonra, pirelerin yaşam döngüsü içindeki tüm evrelere karşı sistematik bir savaşa gireceksiniz. Evin her tarafını elektrik süpürgesiyle köşe bucak süpürün ve bunu birkaç toz torbası harcayarak tekrarlayın. Torbaları plastik poşetlere koyarak ağızlarını sıkı sıkı bağlayın. Köpeğin minderini kaynar suyla birkaç kez yıkayın. Eğer köpek evde herhangi birinizin yanında yatıyorsa, o yatağın da aynı şekilde yıkanması gerekir. Ayrıca, köpeğin evde dolaştığı her yer, oturduğu her minder ya da koltuk, üzerine yattığı halı, kilim gibi şeyleri de dezenfekte etmeniz gerekir.

Köpeğinizi de pire ilacıyla yıkadıktan sonra, pire tarağıyla tüylerini iyice tarayın. Bu arada, tarağı sık sık sabunlu bir suya batırarak temizleyin. Özellikle sıcak mevsimlerde, pirelerin en çok ürediği zamanlarda, köpeğinizi düzenli bir şekilde –pire önleyici ilaç kullanarak– yıkamanızı öneririz. Bu mevsimlerde evi sık sık elektrik süpürgesiyle temizleyin, köpeğin yatağını sık sık yıkayın.

Pire ısırması

Pirelerin salgısı, çoğu köpeğin cildinde alerjik problemlere neden olur. Bu tür köpekler, pire sorunu hallolduktan sonra bile alerjilerin devam ettiği olur. Pirelerden duydukları rahatsızlıkla kaşınıp yalanmaları cildi tahriş eder ve çoğunlukla da bu yaralardan mikrop kaparlar. Cilt şişer ya da leke leke olur; bazen de tüyler yer yer dökülür. Pirelerin vücuduna yerleşmesi köpek için son derece rahatsız edicidir. Veteriner hekiminiz, tanıyı belirledikten sonra hangi tedavi yolunu denemeniz gerektiğini söyleyecektir.

KENELERE KARŞI KORUNMA VE SAVAŞ

Keneler birkaç tür olur, ancak hepsinin de beslenmek ve üremek için diğer hayvanlara ihtiyacı vardır. Bir kibrit başı büyüklüğünde olan kenelerden, şiştikleri zaman mısır tanesi kadar olan türlerinin dışında, bir de, çok minik olanları vardır. Hepsi de ölümcül hastalıklara yol açar.

Kenelerin temizlenmesi

Köpeğinize yapışmış bir kene görür görmez çıkarmanız gerekir. Alkollü bir pamuğu kenenin üzerine bastırdıktan sonra elinizle ya da cımbızla keneyi çıkarın. Keneleri alkol ya da aseton içine atarak hemen yok edin. Ancak, keneler köpeğinizin vücudunu sarmışsa, ilaç kullanmanız gerekir. Bunun için veteriner hekiminize başvurun.

Kene, köpeğin vücudunda iltihaba yol açmaz, ama yine de keneyi çıkardıktan sonra o bölgeyi kontrol edin. Yuvarlak kırmızı bir kabarma görürseniz, bu sakırga (lyme) hastalığının ilk belirtisidir. Hemen veteriner hekiminize başvurun.

Kalıcı bir çözüm var mı?

Maalesef köpeğinizin evden çıkmaması mümkün olamayacağına göre, kenelerden kurtulmak da mümkün değildir. Ancak, sık sık kontrol etmek ve veteriner hekiminizin önereceği kene şampuanıyla köpeğinizi düzenli olarak yıkamak önleyici olabilir.

BAĞIRSAK PARAZİTLERİ

Köpeğiniz için tehlikeli hastalıklardan biri de bağırsak parazitlerinin yol açtığı, ölümcül olabilecek bir hastalıktır; ancak ilaçlar ve hijyenik önlemlerle önüne geçilebilir. Birkaç çeşidi olan bağırsak parazitleri topraktan bile geçebilir. Bozuk veya çiğ et ya da leş yiyen bir köpekte bu parazitler oluşur. Vücudunda yuva yapmış olan pirelerden de bulaşabilir. Dolayısıyla köpeğin bulunduğu ortamın çok temiz tutulması ve zaman zaman dışkısının test edilmesi yararlı olur.

Tedavi

İştahsızlık, kilo kaybı, kusma ve dışkısında kan gibi belirtilerle ortaya çıkan bu hastalık için etkili ilaçlar vardır. Bazen köpeğiniz vücudunda yaşadığı parazitlere rağmen normal görünebilir ve hastalık ancak veteriner hekimin dışkı testiyle ortaya çıkar. Bu konuda dikkatli ve titiz davranmakta yarar vardır.

Köpeğin kalbine yerleşen parazitler çok ciddi ve ölümcüldür. Köpeğinizin kalp fonksiyonları tamamen durabilir. Bu kurtçuklar sivri sinek ısırmasıyla köpeğin vücuduna yerleşir; gelişince bir kan damarına ulaşır kalbe kadar giderler. Kalbe yerleşerek iyice beslenen bu kurtçuklar 10-30 cm boyunda olabilir ve hiçbir belirti göstermeden yıllarca hayvanın vücudunda yaşayabilirler. Tedavisi oldukça zordur ve her zaman başarılı olmayabilir. Ancak, günümüzde bu hastalığı önleyici ilaçlar bulunmuştur.

Sivrisineklerin en çok yayıldığı mevsimlerde köpeğinizin cinsine göre, günlük ya da aylık ilaç yüklemesi yapılabilir; ilacın yıl boyunca kullanılması gerekebilir. Veteriner hekiminizin önerdiği programı çok sıkı izleyin. Köpeğin ilaç almadığı dönemlerden sonra, tekrar ilaca başlaması için bazı testlerden geçirilmesi gereklidir. Veteriner hekiminizin önerileri dışında hareket etmeniz doğru olmaz.

ACİL DURUMLAR VE İLK YARDIM

Her şeyden önce veteriner hekiminizin ve 24 saat açık bir kliniğinin telefon numaralarını elinizin altında bulundurun.

Acil durumların ne olabileceği konusunda sağduyunuzu kullanın. Köpeğinizin yaşamını tehdit edecek durumlar:

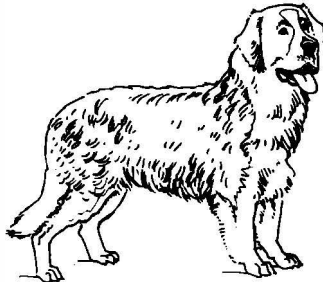
- Trafik kazası
- Bir başka köpek tarafından ısırılma
- Kol ya da bacakta kırık
- Aşırı alerjik belirtiler
- Şiddetli darbe
- Aşırı ve sebepsiz kanama
- Şok ya da koma durumu

- Güneş çarpması ya da aşırı soğukta kalma
- Boğazında bir tıkanıklık
- Kusma ya da ishal
- Nöbet
- Davranışlarında bozukluk

Acil durumlarda köpek sahibinin telaşı ve hayvanın korkması işleri sadece zorlaştırır. Her şeyden önce, sakın olmaya çalışın ve en doğru kararı vermek için etraflıca düşünün.

Diyelim, soğukkanlılıkla hemen veteriner hekimi aradınız ve bir arkadaşınıza haber verdiniz, henüz köpeğinizle yalnızken yapmanız gereken şeyler şunlardır:

- Hayvanın durumunu inceleyin ve ilk müdahaleyi yapmaya çalışın. Örneğin kanın durdurulması, bandajlama gibi işleri yapabilirsiniz. Her türlü olasılığı düşünerek, hayvanın ısırması için bir ağızlık takmanız doğru olur.
- Köpeğinizi bir battaniyeye sararak onu sakinleştirin.
- Onu veteriner hekime götürürken mümkün olduğu kadar rahatlatmaya çalışın. O anda yanınızda birisinin olması çok yararlıdır; arkadaşınız arabayı kullanırken, siz hayvanı kucağınızda taşıyarak onu sakinleştirebilirsiniz.

DERİYLE İLGİLİ SORUNLAR

Köpeğin derisi hayati bir organdır. İster uzun tüylü ister kısa tüylü olsun, sürekli olarak dökülen ölü deri hücrelerin yerini yeni hücreler alır. Deri iki katlıdır; dış tabaka ve iç tabaka denilen her iki deri tabakasının da etkilendiği hastalıklar olabilir. Kaşınma, kızarıklık, kabarma, tüy dökülmesi ve derinin pul pul kalkması gibi belirtilerle ortaya çıkan deri hastalıkları çabuk fark edilir. Veteriner hekimlere genellikle deri hastalıklarıyla ilgili olarak başvurulmaktadır.

Kaşınma

Köpekler de insanlar gibi bazen kaşınır, ama hayvanın aşırı bir şekilde rahatsız olduğu durumlarda ciddi sorunları var demektir. Pirelenme ilk akla gelen sebep olabilir; alerjik bünyeli köpeklerde de kaşınma görülebilir. Bağışıklık sisteminden ya da bakterilerden de kaynaklanabilir. Kaşınmanın nedeni araştırılmadan tedavi yöntemlerine başvurulursa hastalık giderek ilerleyebilir. Erken tanı için, önce, köpeğinizin pirenmiş olup olmadığını kontrol edin. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, tüylerinin arasını ıslak bir bezle silerek bu kontrolü yapabilirsiniz. Bu durumda, hayvanı ve bulunduğu ortamı, yine daha önce bahsettiğimiz yöntemlerle kökünden temizlemeniz gerekir.

Bazı köpeklerin cildi pire ısırmasına karşı çok hassastır ve pirenin bıraktığı salgıya cilt aşırı bir reaksiyon gösterir. Köpek yalayarak, dişleyerek ve kaşıyarak cildinde yaralar açar, böylece mikrop kapar. Tüyleri belli bölgelerde dökülebilir. En çok dikkat edeceğiniz bölgeler kuyruğun alt kısmıyla sırt bölgesidir. Pire alerjisi, pirelerin tamamen temizlenmesinden sonra da devam edebilir. Veteriner hekime zamanında başvurarak erken tedaviyle bu hastalığı önleyebilirsiniz. Pirelerin temizlenmesi için pire şampuanıyla birlikte kaşınmayı önleyici solüsyon ya da merhemler, ayrıca iltihaplara karşı alınacak ilaçlarla çok sıkı bir bakım gerekir. Bazı yiyeceklere karşı alerjisi olan köpekler olabilir. Dana etinden buğdaya ve süt ürünlerine kadar her türlü gıda alerjilere neden olabilir. Mamaların daha çok kuzu eti, tavuk, hindi eti ve pirinç ağırlıklı olmasının nedeni budur.

Alerji

Çeşitli kumaşlar, deterjan, küf, mantar vb alerji nedeni olabilir. Daha çok baharlarda ortaya çıkan belirtiler, üç-beş yaş arasında görülür. Yüz, karın bölgesi ve pençelerde kaşınma, ayrıca dizlerde derinin kat kat kırılganlığı başlıca belirtilerdir. Önlem alınmadığı takdirde köpeğiniz kendi vücudunda açacağı yaralardan mikrop kapar. Parmak aralarını durmadan yalamak gibi bir adet geliştirir ve bu da durumu daha çok tahrik eder.

Veteriner hekiminiz deri ve kan testleri yaparak hayvanın nelere alerjisi olduğunu saptayabilir. Gerekirse, bu maddeler ortadan kaldırılır, özel şampuanlar ve merhemler kullanarak hayvanın kaşıntısı azaltılır.

İltihap

Sağlıklı bir köpeğin derisinde ve tüy diplerinde bazı bakterilerin yaşaması normaldir. Bu "iyi" bakteriler, diğer zararlı bakterilerle savaşır; ancak denge bozulduğunda "kötü" bakteriler gelişerek hayvana acı veren iltihaplanmalara sebep olur.

Kızarıklıklar

Köpeklerin tüylerine yerleşen bazı parazitler kaşıntıya yol açar. Özellikle sıcak ve nemli iklimlerde aşırı hassas derili hayvanlar bundan çok etkilenirler ve derileri tahriş olur. Su toplamasıyla birlikte oluşan kabarcıklar daha sonra kuruyarak düğüm gibi sertleşir. İhmal edilirse ciddi problemler baş gösterebilir. Çeşitli merhemlerle tedavi edilir. Derinin kırmızı kabarcıklı yerlerine sürülen merhemi yalaması için Elizabeth Yaka'sı denilen boyunluk kullanılmalıdır. Bu boyunluk derisini aşırı yalamasını, daha fazla tahriş etmesini de engelleyecektir.

Derinin Katlanması (Pyoderma)

Mastif, Pug, Bloodhound gibi derileri kalın ve kat kat olan cinslerde deri kıvrımları arasında nemli ve sıcak bir ortam oluşur, bakteriler ürer ve deri iltihaplanabilir. Köpeğin deri kıvrımları sık sık kontrol edilmeli, gerekiyorsa antibiyotikli merhem sürülmelidir.

Köpeğin parmak aralarında da, aynı şekilde bakteriler ürer ve hayvanın kendi kendini yalamasıyla bu daha da ciddi bir hal alabilir. Parmak arala-

rında göze batmayan bazı sıyrık ya da kesikler de iltihaplanabilir. Sık sık taranan ve fırçalanan hayvanda bu tür yaralar daha çabuk fark edilir.

Yağsalım (Seborrhea)

Köpeğin derisinde ölü hücrelerin dökülür, bunların yerini canlı hücreler alır. Ancak, yeni hücrelerin gelişmesinde bir dengesizlik olduğunda, deri kalınlaşır ve fazladan bir dökülme olur. Belirtileri deride aşırı pullanma, derinin ve postun genel olarak yağlanması, sürekli bir kötü koku, kaşınma ve yer yer kelleşmedir. Cildin doğal işlevini engelleyen hormonal dengesizlik, düzensiz beslenme, parazitler ve köpeğin çok sık yıkanması bu duruma yol açabilir. Teşhisi kolay olmakla birlikte, tedavisi o kadar kolay değildir; özel şampuan ve antibiyotik kullanımı gerekir. Hormonal dengesizlikten kaynaklanıyorsa, veteriner hekim uygun bir hormon takviyesi yapacak, kaşıntılar uyuza yol açan parazitlerden kaynaklanıyorsa uyuz tedavisine başlayacaktır.

GÖZLE İLGİLİ SORUNLAR

Göz ve çevresindeki dokular da oldukça hassas bölgelerdir. Köpeklerde üst ve alt göz kapağının dışında, bir de, dış etkenlere karşı gözü koruyucu bir zar tabakası bulunur. Bu üç tabaka aynı zamanda gözyaşı salgılayan tabakalardır.

Ancak, gözlerin aşırı sulanması bir soruna işaret eder. Göz kapağıyla göz yuvarlağı arasına toz ya da herhangi bir şey kaçmış olabilir. Hafif ısılatılmış bir bez parçasıyla bunu çıkarmayı deneyebilirsiniz Alt göz kapağının iç kısmına hekiminizin vereceği antibiyotikli merhem sürülebilir veya göz damlası damlatabilirsiniz.

Köpeğinizin gözünde şişme ya da kızarıklık, iltihaplanma belirtisi olabilir. Bu durumda veteriner hekime başvurulmalıdır.

Gözkapağında Görülen Sorunlar (Dışa Devriklik-İç Devriklik)

Kirpiklerin göze değmesi sonucu gözde bazı rahatsızlıklar olabilir. Gözkapağının içe dönük olması nedeniyle, kirpiklerin göze değmesi *entropion* denilen duruma, gözkapağının dışa dönük olması ise *ectropion* denilen duruma yol açar. Bu tür gözkapakları daha çabuk mikrop kapar ve kolayca zarar görebilir. Her iki durum da doğuştan kusurlardır ve ameliyat gerektirebilir.

Konjuktivit

Göz yuvarlağının iç kenarlarından kornea tabakasına kadar uzanan zar, *konjuktiva* olarak adlandırılır. Bu tabakanın iltihaplanması halinde, köpeğin göz pınarlarından bir salgı çıkar –saydam, suya benzer bu salgı bazen de yoğun ve koyu bir kıvamdadır– ama her iki durumda da bir iltihaplanma söz konusudur. Veteriner hekiminize gidene kadar papatya çayı ya da % 3'lük asit borikli suyla köpeğinizin gözlerini silebilirsiniz. Ama bir an önce veteriner hekimin vereceği ilaçları kullanmaya başlamanız gerekir.

İleri Yaşta Göz Sorunları

Köpeğinizin yaşı ilerledikçe gözyaşı bezlerinin fonksiyonu bozulur, insanlarda olduğu gibi katarakt sorunu baş gösterir. Gözün kuruması, bakışlardaki canlılığı yok eder. Gözyaşı eksikliği de iltihaba yol açar. Veteriner hekiminize başvurmanız gereken bu durumda, bazen gözyaşı bezleri tekrar çalışır hale getirilebilir ya da gözyaşı yerine geçebilecek ilaçlarla tedavi yapılabilir.

Katarakt, kornea tabakasında bir bulanıklıklaşma sonucu, gözde beyaz ya da mavimsi gri noktacıklarla kendini gösteren bir hastalıktır. İleri yaşta çoğu köpekte görülebilir; ancak, doğuştan bazı sorunlarla da gelişebileceği gibi, şeker hastası köpekler bu riski daha çok taşır.

KULAKLA İLGİLİ SORUNLAR

Köpeklerin kulakları, en hassas organlarından biridir. Yaralar, ödem gibi şişkinlikler, ve mikrobik rahatsızlıklar kulakta da oluşabilir. Köpeğinizin kulağında bir problem olduğunda kulaklarını sürekli kaşıyarak ya da kafasını sallayarak bunu belli edecektir.

İç kulak

İç kulağın pembe renkte olması ve kulak kanalından açık kahverengi bir sıvı salgılanması, köpeğin sağlıklı kulakları olduğuna işaret eder. Ancak köpeğinizin kulağını kaşımaması, kafasını eğri tutması, sık sık silkelemesi ya da yüzünü yere koyup kulağını sürtmeye çalışması veya sızlanarak ağlaması kulak iltihabının bir belirtisidir. Bu durumda, kulağına dokunmanıza izin vermeyecektir. Kulak kanalı mikropların üremesine müsait, nemli ve

sıcak bir ortam yaratır. Çok denize giren, ya da nemli ortamlarda bulunan köpeklerde veya tüylü kulakları olan köpeklerle kulak kirinin iyi temizlenmediği durumlarda iltihaplanma meydana gelebilir. İlk aşamada akıntı görülür. Veteriner hekiminize başvurmanız en doğrusudur. Bu hassas organın tedavisini ona bırakmalısınız. Aksi halde kulağına zarar verebilirsiniz.

Kulak biti de iltihaba yol açar ve kaşıntı yapar. Bu minik parazitler de yine sıcak ve nemli ortamlarda ürer, dökülen ölü deri tabakalarıyla beslenirler. Köpeğinizin kulağının sık sık temizlenmesi bunları önleyecektir.

Dış kulak

Köpeğin kulakları en hassas yerlerinden biridir, demiştik. Başka bir köpek tarafından ısırıldığında, ya da ufak tefek yaralar yüzünden ödem toplandığında çok dikkat edilmelidir. Eğer kesik ya da ısırık çok derin değilse, iyice yıkayıp antibiyotikli merhemlerle kendiniz tedavi edebilirsiniz; bu işlemi sürdürürken, kulakta iltihap olup olmadığını da kontrol etmeniz gerekir. Daha derin yaralarda veteriner hekiminize başvurun.

Kulakta kan toplanmasıyla oluşan ödem, köpeğin kulaklarını hızla salılaması, aşırı kaşınması, ya da sert bir yere çarpmasıyla meydana gelebilir. Çok fazla kulaklarını kaşındığı zaman da ödemden şüphe edilmesi gerekir. Bu ancak veteriner hekiminize göstererek müdahale edebileceğiniz bir durumdur.

Sağırılık

Bazı köpekler doğuştan veya çok erken yaşta sağır olurlar. En çok Dalmacyalı ve Terrier cinslerinde görülen bir sorundur. Öte yandan, on yaşına gelmiş bir köpekte sağırılık normal sayılabilir; bu yaşlı dostlarımız tanıdık ve güvenli ortamlarda normal yaşamlarını sürdürmeyi başarabilirler. Sahipleri köpeğin sağırılığıyla ilgili bazı özel önlemler alarak ona yardımcı olmalıdır.

BURUNLA İLGİLİ SORUNLAR

Köpeklerin burnunun ıslak olmasının bir sağlık belirtisi olduğu inancı yaygındır. Evet, köpeklerin burnu biraz soğuk ve nemli olmalıdır. Kuru ve sıcak bir burun, ateşi olduğuna işaret eder. Köpeğin koku alma duyusu en keskin duyusudur ve bu yüzden de burun köpeğin en önemli organıdır diyebiliriz. Köpek, çevresini, bütün eşya ve canlıları burnu aracılığıyla tanır.

Burun akması

Köpeklerin özel bir burun salgı bezi yoktur, ancak heyecanlandıklarında ya da hasta olduklarında burunlarından bir sıvı salgılanır. Dolayısıyla, bir anlık burun akması doğaldır; ancak akıntı uzun sürerse bir sorun var demektir. Basit bir nezle birkaç gün sürebilir. Başlangıçta az ve sulu olan burun akıntısı, giderek koyulaşır, hatta iltihap benzeri bir görünüm alır. Koyulaşan bu akıntı bazen burun deliklerini kapatabilir, kabuklaşarak deriyi tahriş eder. Hayvanın koku alması engellenir. Hayvancığın burnuna yumuşatıcı yağ, vazelin vb sürmeli, papatyalı buhar banyosu yaptırmalıdır. Ama asla hastalık hafife alınmamalı, veteriner hekime mutlaka gösterilmelidir. Nezle, bazı ölümcül hastalıkların belirtisi de olabilir.

Hapşırık

Hapşırık, genzin ön kısmında bir sorun var demektir. Öksürük ve tıkanıklık ise, daha geriden gelen bir sorun olduğunu gösterir. Burnuna toz toprak kaçmış olan bir köpek birkaç kez hapşırdıktan sonra bu geçer. Devam etmesi halinde köpeğiniz bir mikrop kapmış olabilir. Hapşırıkla birlikte burun ve gözlerden de salgı geliyorsa veteriner hekiminize başvurun.

AĞIZLA İLGİLİ SORUNLAR

Ağız ve dilde herhangi bir yara, dişlerde ve dişetlerinde hastalıklara yol açar.

Diş

Köpeklerin normal olarak 42 dişi vardır ama cinslere göre bu değişebilir. Örneğin, yüzleri küçük olanlarda daha az diş olması normaldir. Ağız temizliği iyi yapılmayan köpeklerde, dişlerde plak ve tartar birikimi olur ve bu da ağız kokusuna, dişeti iltihabı ya da çürük dişlere yol açar. Köpeklerde sık rastlanan bu hastalıklar nedeniyle veteriner hekimler ağız sağlığı konusunda ciddi bir bakım önerirler. Ağız temizliği için piyasada çok çeşitli ürünler bulabilirsiniz.

Erken yaşta ve yavruyken köpeklerin dişetleri pembe pembe ve dişleri bembeyazdır. Düzenli bir şekilde dişlerini fırçalar, beslenmesine dikkat

eder ve köpeğinize çiğnemesi için gerekli oyuncakları alırsanız, ağız sağlığını ileri yaşlarında da koruyabilirsiniz.

Dişlerinin ve dişetlerinin rengini sık sık kontrol edin, çürük dişler ya da dişeti iltihaplanması gibi durumlarda hemen veteriner hekime götürün. Ayrıca, yıllık sağlık kontrollerinde hekim, köpeğinizin diş taşlarını temizleyecektir. Temizlenmeyen diş taşları, dişetin gevşemesine, aşağıya çekilmesine, dişlerin sallanmasına ve dökülmesine neden olur.

Bazen ameliyat gerektirecek daha ciddi durumlar olabilir. Bazen de veteriner hekiminiz süt dişlerinin kendiliğinden düşmediğini tespit ederse, diğer dişlerin sağlığı açısından onları çekebilir.

Boğazına Bir Şey Kaçarsa

Köpeğinizin boğazına bir şey kaçtığı zaman, ağzını iyice açarak durumu inceleyin. Basit bir şekilde elinizle alabileceğiniz bir maddeyse, kendiniz müdahale edebilirsiniz ama daha ciddi durumlarda mutlaka veteriner hekime başvurun. Bu arada, hayvanı sakinleştirerek ona yardımcı olmaya çalışın.

SİNDİRİM SİSTEMİ SORUNLARI

- . Kusma
- . Karında Şişkinlik
- . İshal
- . Kabızlık
- . Bağırsakta Gaz
- . Anal Keselerde İltihaplanma

Köpeklerde sindirim sistemiyle ilgili sorunlar, genellikle kolay halledilir ancak sorun devam ederse mutlaka veteriner hekiminize başvurmalısınız.

Kusma

Kusmanın nedenini anlamak pek o kadar kolay değildir. Hayvanın ne kustuğu ve nasıl kustuğunu izlemeniz, sorun devam ettiğinde veteriner

hekime teşhiste kolaylık sağlar. Genellikle aşırı yemek ya da hızlı hızlı yemek gibi basit bir nedenden kusabilir. Çoğu kez ot yedikten sonra da kusması doğaldır. Araba tutması nedenlerden biri olabilir. Eğer kısmen sindirilmiş yiyecekleri kusuyorsa, ya da çiğnediği otları çıkıyorsa fazla önemli bir durum yok demektir. Ancak sık sık ve şiddetli bir şekilde kusuyorsa, üstelik kusarken kan da geliyorsa, durum ciddidir ve veteriner hekime başvurunuz gerekir.

Karında Şişkinlik

Midede gaz ya da aşırı sıvı –ya da her ikisi– biriktiği zaman karında bir genişleme olur. Bağırsak düğümlenmesine yol açabilecek bu durum ani ölümlere neden olabilir. Çok aşırı yemek sonrası hayvana egzersiz yaptırmamalısınız. Hızlı yemek yemek gibi nedenler dışında, bazı cinslere özgü bir hazımsızlık sorunu da söz konusu olabilir. Köpek böyle bir kriz anında huzursuzlaşır, kıvrılır ve inler; kusmaya ve bağırsağını boşaltmaya çalışır ama başaramayabilir; karın bölgesi de hızlı hızlı inip çıkmaya başlar. Derhal veteriner hekime götürmeniz gereken bir durumdur.

Ishal

Kusma gibi, ishalin de nedenini anlamak önemlidir. Ya içtiği su, ya da yediği herhangi bir şeyden kaynaklanıyor olabilir. Zehirlenme, alerji veya enfeksiyon da düşünülmelidir. Ne sıklıkla dışarı çıktığı, dışkının kokusu ve renginin nasıl olduğu veteriner hekiminize epey ipucu verir.

Kabızlık

Yine köpeğin yediği içtiği şeylerle ilgili olabilen bu durum, bazen ılık süt gibi hafif bir laksatifle giderilebilir. Kolondaki tıkanıklığın çözülmesi halinde, evde bir kaza olmaması için köpeğinizi dışarıda dolaştırmanız uygun olur. Ancak kabızlık on iki saatten fazla sürüyorsa veteriner hekime başvurun.

Bağırsakta Gaz

Köpeğinizin gaz çıkarması onun kabahati değildir! Bu durum, genellikle beslenmeyle ilgilidir. Soğan, kuru fasulye, bazı tahıllar ya da süt ürünleri aşırı alındığında gaz yapabilir. Mama içeriğini iyice inceleyerek,

gerekirse yavaş yavaş değişik bir beslenme şekline geçin. Bunun bir yararını göremezseniz, veteriner hekiminiz size yardımcı olabilir.

Anal Keselerde İltihaplanma

Köpeklerde rektumun iki yanında iki anal kese bulunur. Bu keseler köpeğin dışkılaması sırasında bir koku yayar. Keselerin tıkanması halinde iltihap ve ağrı olur. Eğer köpeğiniz kalçasını yere sürterek yürümeye çalışıyorsa ya da bu bölgeyi yalamaya çalışıyorsa, tıkanıklığın giderilmesi için veteriner hekiminize danışın.

SOLUNUM SİSTEMİ İLE İLGİLİ RAHATSIZLIKLAR

Geniz, boğaz, soluk borusu ve bronşlarla ilgili sorunlar şunlardır:

- . Hızlı hızlı nefes alıp verme
- . Sesli nefes alıp verme
- . Öksürük

Hızlı Nefes Alıp Verme

Köpeğinizin sıcakta, aşırı egzersiz sonrasında, ya da heyecanlandığında nefes alıp veriş hızlanabilir; ancak yattığı yerde bu şekilde nefes alması normal değildir. Veteriner hekiminize danışmanız gerekir.

Sesli Nefes Alıp Verme

Hırıltılı, kalın ve zor nefes alma genellikle küçük suratlı köpeklerde rastlanan bir durumdur. Soluk borusu daha kısa olan bu köpekler horlar gibi ses çıkarırlar. Ancak diğer köpeklerde bu belirtiler süreklilik gösterdiği takdirde, akciğer ya da kalp hastalıklarına bir işaret sayılır. Böyle bir durumda, veteriner hekiminiz köpeğinizi dikkatli bir kontrolden geçirecektir.

Öksürük

Solunum yollarında bir tıkanmayı gidermek için köpeğin öksürmesi doğaldır, ama ciğerlerde bir birikim, kaburgalarda bir çatlak, ya da soluk borusunda herhangi bir sorundan kaynaklanıyor, ya da bulaşıcı bir hastalığa işaret ediyor olabilir. Erken tanı hastalığın atlatılmasında yararlıdır.

DOLAŞIM SİSTEMİ İLE İLGİLİ RAHATSIZLIKLAR

Dolaşım sisteminin merkezi olan kalp –tıpkı insanlarda olduğu gibi– vücuda kan pompalama görevini doğuştan gelen bazı hastalıklar nedeniyle yapamayabilir. Yaşlılık ve mikrobik bazı hastalıklar dışında kalp kurtçuğu dediğimiz parazitler de kalbin çalışmasını engeller. Kalp kurtçuğu ölüme neden olabilir ama ilaçlarla önlenmesi mümkündür.

SİNİR SİSTEMİ İLE İLGİLİ RAHATSIZLIKLAR

Sinir sisteminin merkezi beyinle, omurilikle ve diğer sinirlerle ilgili olarak ani nöbetler, baş travmaları, felç gibi hastalıklar görülür.

Ani Nöbetler ve Sara

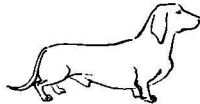
Beyinde ani bir elektriklenme sonucu görülen ani nöbetler vücutta kontrolsüz kasılmalara, ağızdan köpükler gelerek çene ve gözlerde kaymalara yol açar. Nöbetin şiddetine göre, köpek bilincini yitirebilir. Nöbetler beyin travmaları ve tedavisi sırasında ortaya çıkabileceği gibi, genetik de olabilir.

Sara, bu nöbetlerin tekrarlanmasıyla görülen bir hastalıktır. Sara nöbeti ağız köpürmesiyle başlar, kafası geriye giderek yere düşen hasta hayvanın göz bebekleri büyür ve ağzından salyalar akar. Hayvan kendine gelirken yarı bilinçsizdir ve dikkatini toplayamaz.

Ağır sara vakalarında, ilk iki aşama birkaç dakikalık bir olaydır, ancak, kendine gelme saatler alabilir. Veteriner hekiminiz nöbetlerde nasıl davranmanız gerektiğini size söyleyecektir.

Felç

Omuriliğin zedelenmesi felce yol açar; nedeni mikrobik de olabilir. Kene tarafından ısırılan bir hayvanda, belli bir organa kadar ulaşan mikroop, bu organın çalışmasını engelleyerek felce yol açabilir. Erken tanı çok önemlidir, hastalık normal koşullarda antibiyotikle tedavi edilebilir.

KEMİK VE KAS YAPISI SORUNLARI

İskelet ve kaslar vücudu ayakta tutar ve iç organları korur. Köpeklerde ortalama 319 farklı kemik bulunur. Bu kemikler kaslarla çevrilidir.

Köpeğinizin topalladığını fark ettiğinizde, kemik ya da eklemlerinde, kas ya da tendonlarında bir sorun olabilir. Doğuştan olan durumlar dışında bunun nedeni kemiklerdeki herhangi bir kırık, tendon kopması, kalça çıkığı ya da yaşlılıkla gelen kireçlenme olabilir. Hekiminiz kesin tanıyı koyacak, gerekli tedaviye başlatacaktır.

Kalça çıkığı

Sağlıklı bir vücut yapısında üst bacak –yani uyluk kemiği– kalça kemiğine uyumlu bir şekilde oturmuştur. Kalça kemiğindeki bağlantıların sağlam olmaması halinde, uyluk kemiği bu yuvadan yavaş yavaş kaymaya başlar. Bu durum, hayvanın arka ayaklarında topallamayla birlikte ağrıya neden olur. Köpeğin yaşına ve kalça çıkığının durumuna göre tedavi yöntemleri uygulanır. Son yıllarda tıpta bu konuda büyük ilerlemeler kaydedilmiştir.

Kalça çıkığının nedeni tam olarak bilinmese de genetik olduğu sanılmaktadır. Hızlı büyüme yaşlarında ortaya çıkan bu hastalıkta, beslenme ve hayvanın ağırlığı da rol oynar.

İDRAR YOLLARI SORUNLARI

Mesane, prostat, böbrek ve idrar yollarının bütününde görülen hastalıklardan önce, bu sistemin çalışmasına bir göz atalım. Normal metabolizma artıklarını süzen bu organlar, sıvı ve minerallerin vücut dışına atılmasını sağlar. Mesaneye boşalan sıvı atıklar, buradan idrar yollarıyla atılır. Erkeklerde üretra denilen kanal aynı zamanda meni taşır.

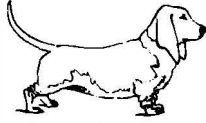
Eğer köpeğiniz normal sıklıkta ve ağrısız şekilde idrarını yapıyorsa ve açık sarı, saydam bir idrarı varsa sorun yoktur. İdrara çok sık çıkan ve idrar yapmakta zorlanan hayvanın bir problemi olduğundan kuşkulamak gerekir. Sorun sadece vücudun susuz kalması kadar basit olabilir, ama idrar yollarında ciddi bir hastalık olasılığına karşı, tanı için, veteriner hekiminize başvurmanız gerekir. Bulanık ve kanlı idrar başlıca hastalık belirtileridir.

Dişilerde

Kısırlaştırılan dişi köpeklerde rahimle birlikte iki yumurtalık da alınır. Kısırlaştırılmayan dişi köpeklerde rahimde iltihaplanma, yalancı gebelik gibi hastalıklar görülebilir. Kısırlaştırılmış hayvanların daha sağlıklı olacağını söylemiştik. Ancak, bazen hayvanın aşırı yemek yediği görülür. Ne var ki, egzersiz ve dikkatli beslenmeyle böyle bir sorun kolaylıkla giderilebilir.

Erkeklerde

Kısırlaştırılmamış erkeklerde erbezleri ve prostat bezlerinin iltihaplanma ve kanser olasılığı yüksektir. Hiçbir iz bırakmayan kısırlaştırma operasyonu erkek köpeklerin daha sakin olmalarını da sağlar. Ancak, saldırgan yapıdaki bir hayvanın sakinleşmesi, elbette ki, söz konusu olamaz –bu, yine eğitim desteğiyle mümkündür.

SEKİZİNCİ BÖLÜM
YAŞLANAN DOSTUNUZ

YAŞLANAN DOSTUNUZ

“Köpeğinizi bir kez kaşımaya görün kendinize ömür boyu sürecek bir iş bulmuş olursunuz.

FRANKLIN P. JONES

“Köpeğin sadakatine dair öyküler insanların sadakatine dair öykülerden daha çoktur.”

ALEXANDER POPE

Bir gün gelip onun da yaşlanacağını hiç aklınıza bile getirmezsiniz. Evde koltuklarınızı kemiren, “izle” komutunu öğretmek için yıllarınızı verdiğiniz o şirin küçük yavru artık eskisi gibi değildir. Köpeğinizin cinsine göre, beş ya da altı yaşlarında, küçük haylazın artık bir yetişkin olduğunu fark edersiniz.

Onun bu döneminde, birlikte paylaşabileceğiniz çok şey vardır. Artık aranızda güçlü bir bağ oluşmuştur; birbiriniz çok iyi tanıdığınız için, birbirinizden neler bekleyeceğinizi çok iyi bilirsiniz. Artık sözünüzü daha çok dinler. Belki daha çok uykucu olmuştur ama parkta plajda yine sizinle koşmaya ve ev halkıyla oyun oynamaya bayılır.

Aslında, birlikte geçirebileceğiniz en güzel dönemdir bu. Köpeğiniz size uyum sağlamıştır; siz günlük işlerinizi yaparken sabırla ve uslu uslu sizi bekler. İşiniz bittikten sonra onunla top oynayacağınızı bilir ve kapıyı açtığınızda dışarı ilk fırlayan o olur. Hem artık, siz yorulup oyunu bırakmak istediğinizde eski ısrarcılığı da kalmamıştır.

YAŞLANMA BELİRTİLERİ

Köpeklerin yaşlılığı da insanlarınken farklı değildir. Metabolizma yavaşlar, bağışıklık sistemi direncini kaybetmeye başlar. Görme, duyma zorlukları, tuvaletini tutamamak, kireçlenme gibi rahatsızlıklar baş gösterir.

Köpeğinizin yaşlanması hem sizin için hem de ev halkı için üzücü bir dönemdir. Köpeğiniz gece bir kaza yaptığında, artık bunun bir kabahat

olduğunun bilincindedir ve size özür diler gibi bakmasına dayanamazsınız. Onu anladığınızı köpeğinize hissettirmelisiniz. Sabahları onu daha erken tualete çıkarmak için çalar saatinizi kurun ve onu mutlu edin.

YAŞLI KÖPEĞİN SORUNLARI

Artık onun nelerden etkilendiğini anlayacak kadar, köpeğinizi tanı-mışsınızdır.

Köpeğiniz eve ilk geldiği günden beri nasıl onun sağlık sorunlarıyla ilgileniyorsanız şimdi de sağlığı ile ilgili bazı önlemler almanız gerekecektir. Onu gün be gün izleyerek pek çok ciddi sorunu, önceden fark ederek önleyebilirsiniz.

Ağrılar ve Tutulmalar

Artık merdivenleri eskisi gibi inip çıkamadığını, ya da hafif topalladığını fark ettiğinizde kireçlenmeden şüphelenmelisiniz. Veteriner hekiminiz uygun bir ilaçla köpeğinizin ağrılarını hafifletebilir, ağrılar fazlaştığında, daha ciddi tedaviler uygulayacaktır.

Şişlik /Beze

Çoğu köpeğin yaşlılık döneminde, yağlanmadan dolayı vücudunda şişlikler görülebilir, ama bunların tümör olma olasılığı da vardır. Veteriner hekiminize başvurarak, gerek görülüyorsa biyopsi yaptırmayı ihmal etmemelisiniz.

Görme ve İşitme Bozuklukları

Köpeğinizin görme ve işitme duyularında azalma olup olmadığını kontrol edin. Yaşlılıkta köpeklerde katarakt olabilir. Aslında, köpeğinizin görme bozukluklarını fark etmeyebilirsiniz, çünkü tanıdık ortamlarda eskisi gibi işlerini yürütürler. İşitme konusunda da, aynı şekilde, hiçbir şey hissettirmeden yaşamlarını sürdürebilirler. Belki köpeğinizin tepkileri eskisi kadar süratli olmaz ama yemek saatini bildiği için ona sesleneceğinizi tahmin ederek hareket eder. Veteriner hekiminiz köpeğinizin göz ve kulak muayenesini yapacaktır.

Dişler ve Dişetleri

Köpeğinize, erken yaşlarında iyi bir ağız bakımı yapmadıysanız, bu dönemde büyük sıkıntıları olacaktır. Hayvanın bir ömür boyu dişlerinde oluşan diş taşları dişlerinin dökülmesine yol açar. Ağızının kokması da hiç hoş bir şey değildir ama zavallı hayvanı bu konuda hiç suçlayamazsınız. Dişetleri acıdığı için, yemeğini doğru dürüst yiyemez ve iyi beslenemez.

Düzenli bir şekilde veteriner hekime giderek, hayvanın ağız sağlığını ileri yaşta da kontrol altında tutabilirsiniz. Bazen diş taşlarını temizlemek için veteriner hekiminiz anestezi yapmak zorunda kalabilir. Anestezi ise yaşlı köpekler için sakıncalı olabilir. Siz en iyisi, daha yavruyken köpeğinizin dişlerini fırçalamayı alışkanlık haline getirin ve bu alışkanlığı yaşlılığında da sürdürün.

Beslenme

Yaşlılıkta, hayvanın sağlığını etkileyen en önemli şey beslenmesidir. Eğer köpeğiniz fazla yağlı gıdalara alışmışsa ve gereken lifli gıdaları almıyorsa, oburluk dışında kabızlık ya da daha ciddi mide bağırsak sorunları yaşayabilir.

İnsanlarda olduğu gibi, köpeklerde de yaşlandıkça alerjiler baş gösterir. Köpeğinize ömrü boyunca verdiğiniz aynı mamanın, yaşlandığı zaman kaşıntılara yol açtığını görebilirsiniz.

Protein, karbonhidrat, yağ, vitamin ve mineral dengeleri, yaş ilerledikçe değişir. Hareketli bir yavrunun beslenmesiyle, yarı emekli sayılabilecek bir köpeğin beslenmesi aynı olamaz. Bu konuda veteriner hekiminize danışarak, bir beslenme programı belirleyin. Artık büyüme çağındaki köpekler ve yaşlılar için farklı formülü olan mamalar üretilmektedir. Alerjik bünyeli köpekler için özel mamalar olduğu gibi, diyet mamalar da vardır.

Yaşlı dostunuzu özel mamalarla şımartmayın. Sevdiklerimizi şımartmak isteriz, bu doğrudur; ama onlara zarar vermeyi istemeyiz, değil mi? Köpeğinizin kilo alması, genel sağlığını etkileyecektir. Onu bir an için mutlu edebilirsiniz ama uzun dönemde ona mutsuzluk getirecek bir yanlış yapmamalısınız. Eğer özel mamalarla onu şımartmaya devam ederseniz,

normal mamasını biraz azaltın. Gençliğinde onun sağlığına nasıl dikkat ettiyseniz, yaşlılığında da sağlıklı olmasına yardımcı olmalısınız.

YARINLARI DÜŞÜNEREK EGZERSİZLERİ İHMAL ETMEYİN!

Köpeğiniz artık eskisi kadar enerjik olmayabilir, ama bu artık onu dolaştırmayacağınız anlamına gelmez. Açık havaya çıkarmak ve hafif egzersizlerle oyalamak, onu çok mutlu edecektir. Eskisi gibi kilometrelerce koşması gerekmez, tabii ki. Artık eklemlerinde sertleşmeler başlamıştır ve bünyesini ayakta tutabilmek için daha çok gayret sarf ediyordur. Uzun bir koşuyu kaldıramaz ama kendi bünyesine göre yapabileceği egzersizler vardır. Köpeğinizi çok iyi tanıdığınız için, ona uygun hareketleri siz belirleyeceksiniz. Onu yormayın, ama hareketsiz de bırakmayın!

YAŞLILIK TESTLERİ

Köpeğiniz sekiz yaşlarına geldiğinde, ne kadar sağlıklı görünürse görünsün, genel bir sağlık kontrolü yapılmalıdır. Veteriner hekim kan ve idrar tahlilleri, göz ve kulak muayenesi vb testler sonucu size gereken önerilerde bulunacaktır.

YAŞLI DOSTUNUZLA EVDEKİ SON GÜNLERİNİZ...

Yaşlı dostunuzun son günlerinde rahat etmesi için bazı şeylere dikkat etmelisiniz:

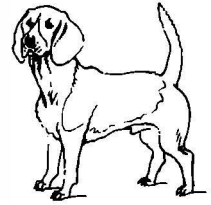
Görme ve işitme sorunları olduğu için evin içinde yeni bir düzenleme yapmaya kalkışmayın sakın. Onun tanıdığı eşyalar arasında dolaşması, kokusunu tanıdığı minderinde yatması gerekir. Yapacağınız değişiklikler onu zorlayabilir ve durumunu daha da kötüleştirir.

Kulağı duymayan bir hayvana boş yere bağırmanın. Onunla, daha çok temas ederek iletişim kurmayı deneyin. Öğretmiş olduğunuz el işaretlerinin bu dönemde büyük yararını göreceksiniz.

Artık eskisi gibi kanepeye tırmanamıyor ve arabaya atlayamıyorsa, onu hafifçe kaldırarak yardımcı olun. Eğer artık kaldıramayacağınız kadar irileştirse, bazı kolaylıklar sağlayacak rampalar ve özel yollar yapabilirsiniz. Köpeğiniz sağlığının kötüye gitmesine rağmen, eski yaptıklarını yapabildiği sürece mutlu olacaktır.

Köpeklerin evde en sevdiği şey, rahat bir minderdir. Ona sağlık durumuna göre, yeni bir yatak almanız çok makbule geçecektir. Piyasada köpük ya da sünger yataklar, ısıtılmalı yataklar ve çok daha çeşitli ürünler bulabilirsiniz. Kireçlenme ve romatizmaya iyi gelen sıcak bir yatak onu çok mutlu edecektir.

Yemek kabını da artık biraz yüksekçe bir yere koyarak sırt, boyun ve omuz ağrılarını hafifletebilirsiniz.

KÖPEĞİNİZLE VEDALAŞIRKEN...

Ona ne kadar iyi bakarsanız bakın, köpeğiniz yaşlanıp, güçten düşecektir. Yaşlılığında iyi ve kötü günleri olacaktır. Bazı günler büyük bir enerjiyle uyanıp yemeğini iştahla yiyecek ve ona yaptığınız oyunlara harika tepkiler verecektir. Bazen de yatağından çıkmak bile istemeyecek, ona en sevdiği oyuncak ya da mamayı verdiğinizde bile başını kaldırıp ilgilenmeyecektir. Bir gün umutlanacak, ertesi gün umutlarınızı kaybedeceksiniz. Köpeğinizin hayati organları işlevlerini yitirdiğinde, artık bu kötü ve zor günlere dayanamayacağına sizden başka kimse karar veremez. Acı çeken veya hayati işlevlerini yitirmiş bir hayvan için yapabileceğiniz en doğru şey, yanı başında durarak onu derin uykusuna yolcu etmektir. Ötenazi onun için bir ödüdür* ve sizin de, ona karşı son görevinizdir. Belki çok zor bir karar olacaktır ama insanca bir davranış olacağından kuşku duymamalısınız.

Bu konuyu ailenizle konuşun ve sonra veteriner hekiminize danışın. Size en uygun za-

* Yayıncınız, insanların bu en yakın dostlarını doğal olarak gelecek son anlarına kadar terk etmemelerini ve bu son anın gelişimini hızlandırmalarını savunmaktadır.

YAŞLI DOSTUNUZU RAHAT ETTİRİN

Artık dostunuzla birlikte olacağınız sayılı günlerin kıymetini bilmelisiniz. Ona "özel" olduğunu hissettirmek için yaşlılığında ihtiyaç duyduğu "özel" şeyleri yapmaya çalışın:

- Ona sıcak bir yatak hazırlayın.
- Düzenli bir şekilde yürüyüşlere çıkartın.
- Temiz tutarak onu rahatlatın.
- Biraz da özel mamalarla şımartın –ama dikkatli olmak kaydıyla!
- Ona verebileceğiniz tüm sevginizi verin.
- Yaşlı dostunuzu aile toplantılarından ve gezilerinden sakın dışlamayın. Ona en çok moral verecek olan şey ilgidir.

YENİ BİR KÖPEK?

Köpeğiniz yaşlanınca, yeni bir yavru ya da genç bir köpek almayı düşünebilirsiniz ama bu, yaşlı dostunuza hayatiyet mi kazandırır, yoksa onu büsbütün karamsarlığa mı iter? Ölümünü daha mı hızlandırır? Yeni köpeğinizle fazlasıyla ilgilenmeniz, yaşlı dostunuzun size en çok ihtiyacı olduğu bir dönemde onu ihmal etmenize sebep olur mu?

Yıllarca bir arada yaşadığınız köpeğinizin, bu durumda tepkisinin ne olacağını bilmeniz gerekir. Onun neler hissedebileceğini enine boyuna düşünün. Belki de, evde yaşlı bir köpeğiniz varken yeni bir yavru almamanız daha iyi olur.

manda bir randevu vermesini sağlayın. Köpeğiniz kliniğe gitmekten hoşlanmıyorsa, ona hafif bir sakinleştirici verilebilir. Bu ilacı gereken zamanda verip, muayenehanede fazla uzun süre beklemek için veteriner hekiminizle çok iyi bir organizasyon yapın. Dostunuz uyutulurken hiç acı çekmeyeceğinden emin olabilirsiniz.

Son dakikaya kadar onun yanından ayrılmayın. Onunla konuşun, geçirdiğiniz güzel günlerden bahsedin ve onu ne kadar özleyeceğinizi kulağına fısıldayın. Ağlamak isterseniz hiç çekinmeyin. Eğer bir süre daha köpeğinizle baş başa kalmak isterseniz, veteriner hekiminiz anlayışlı davranarak sizi yalnız bırakacaktır.

KÖPEĞİNİZ GİTTİKTEN SONRA...

İşte artık o yok. Onun boşluğunu derinden hissedeceksiniz ve çok üzüleceksiniz. Ona verdiğiniz yılları düşüneceksiniz. Eviniz artık hiçbir zaman eskisi gibi olmayacak. Her şey size onu hatırlatacak –yatağı, kapları, tasmaı, oyuncakları.

Evde herkesin bu kayba üzüleceği muhakkak. Bu konuyu aranızda konuşmaktan kaçınmamalısınız ve herkesin bu olayda göstereceği tepkilere anlayış göstermelisiniz. Bırakın, insanlar duygularını rahatça yaşasın.

Aynı deneyimi yaşamış kişilerle konuşmak da çok rahatlatıcıdır. Onlar sizi daha iyi anlayacaktır. Köpeğinizi hiçbir zaman unutmayacağınızı onlar daha iyi bilir. Evet, köpeğinizin anısına saygı duymanız çok önemlidir. Zaman belki bu acıyı küllendirecektir ama onun her zaman sizinle olduğunu hissetmeye devam edeceksiniz.

Dizin

Ac

acı sürme 169
acil durumlar ve ilk yardım 207
Afgan tazısı 192
ağz 45, 68, 85, 89, 120, 122, 150, 187, 194, 201,
205, 213, 217, 225\$ kontrolü 197, 199; ağza
alma 112-113
ağrılar ve tutulumlar 224
Akita 34-35, 46
Alaska Malamute 29, 32
alerji 64, 84-85, 87, 107, 207-208, 215
Alman Boarhound 33
Alman Çoban Köpeği 8, 54-55
Alman Pointeri 17, 24-25, 54
Amerikan Starfordshire Terrieri
anal keselerde iltihaplanma 215
ani nöbetler ve sara 217
arabayla gezinti 109-110, 145, 173, 186
Argos 15
aşı 17, 21, 35, 37-38, 41, 64, 68, 84, 89, 107-108,
113, 117-118, 157, 166, 171-173, 176, 201-202,
214
av köpekleri 17, 19, 25-26, 49, 164
Avustralya Çoban Köpeği 57

Ba

bağırsak parazitleri 201, 206\$ gaz 214-215
bağırsakta gaz 7, 75, 91-92, 121, 138
Barbet Su Spanieli 52
Basset tazisi 27
Batı İskoçya Beyaz Terrieri 40
Beagle 26-27
bekçi köpekleri 22, 25, 29
beslenme 6, 9, 18, 71, 83, 85, 87-89, 102, 107, 197,
200, 209, 215, 218, 225
bezeme 170, 173
Bichon Friese 48, 52
Bloodhound 24-29, 94, 209
boğazına bir şey kaçarsa 77, 214
Boston Terrier 51, 94
Boxer 23

bubi tuzakları 179
bulağıcı hepatit 202
Buldok 37-38, 48, 51-52, 94
Bull Terrier 39-51
burun 23-25, 40, 42, 52, 68, 148, 178, 213; alması
212

Calm Terrier 141

Canis Familiaris 14

Chihuahua 42, 47-48, 94, 165

cinaler 18-20, 31, 37, 49, 67, 94, 129, 192, 209

Cocker Spaniel 19-20, 22-23, 94

Collie 55-56

çiftlik hastalığı (enfeksiyöz traheya bronşitis) 203

çoban köpekleri 14, 19, 53, 56

Dachsund 25-27, 57

Dalmaçyalı 7, 18, 48, 50-51, 63, 65, 212

Danua 33-34, 165

Deerhound 26

deri 16, 52, 77-79, 92, 112, 120-122, 177, 201, 209,
211; sık rastlanan sorunlar 207; katlanması
(pyoderma) 209

dilencilik, dilenme 117, 173

distemper (gençlik hastalığı) 202

dişleme 108, 112-114, 118, 126, 185

dişler 213, 225; dişetleri 116, 171, 213, 225

Doberman 29, 32-33, 44, 58, 203

Doberman Pincher 32-33, 44

dolaşım sistemi sorunları 216

dövme 77

eğitim 37, 47, 71, 77-81, 89, 101, 104, 106, 108, 112,
115-117, 119-121, 123-125, 128-129, 131-133, 135,
137, 139-140, 144, 146, 149, 155-158, 161, 165,
171, 180-181, 190, 193, 219

eldiven 91, 112, 122, 137, 143-144

enfeksiyöz traheya bronşitis bkz. çiftlik hastalığı

eşya kemirme 68, 76, 99, 112, 118, 150, 176,
208

Ca

Çi

Da

Eğ

Fe	felç 217 fırça 43, 48, 77, 90-92, III Fox Terrier 38 Foxhound 24-26	Jack Russel Terrier 37-38	Ja
Ge	gençlik hastalığı bkz. distemper Golden Retriever 20-21, 129-130, 189 görme işitme bozuklukları 224, 226 göz 22-24, 26, 28, 31-35, 37, 47, 51, 66, 76, 77, 88, 90, 92, 94, 103, 105, 110-111, 115, 117, 147, 155, 171-177, 180, 185, 188, 197, 201-202, 211, 213, 215, 217-218, 224, 226; kontrolü 199; dışı devriklik-içe devriklik 210; ileri yaşta göz sorunları 210	kabızlık 102-214-215, 225 kafes 76, 81-82, III, 145, 163-164, 168-169, 175, 178, 186, 193; eğitimi 99, 101 kamp kurma 188 Kangal 19, 59-60 kaşınma 102-111, 207-209 katarak 112 kızma içgüdü 37, 41, 116, 118, 176; kontrolü 177 kemik ve kas yapısı sorunları 217; kalça çıkığı 218 kene 90, 92, 94, 198, 206, 217; korunma 206 kısırlaştırma 200-219 kızanklıklar 209 koltukların üstüne çıkma konjunktivit 210 konukların üzerine atlama 118 korku 15, 26, 35, 51, 109, 114, 137, 149, 171 koşum talımı 123 köpeğiniz için hoş isimler 66-67 köpek kapağı 83 köpek kulübesi 83 kuaför 48, 109, III, 192 kuduz 202-203 kulak 7, 33, 35, 38, 40, 42, 44-46, 57, 90-92, 95, 101, 105, III, 120, 122, 130, 135, 138, 146, 197, 201, 204, 210-212, 224, 226; kontrolü 199 dış kulak 94, 211; iç kulak 211 Kurt köpekleri 58-59 kusma 173, 202-203, 207, 214-215, 218	Ka
Ha	hapşırık 213 Harrier 26 havlama 625, 42, 70, 80, 108-109, 118, 149, 165, 167, 170-171, 176-178, 185 hırsızlık 174 hızlı nefes alıp verme 216 Husky 29, 31-32, 65, 130	Labrador Retriever 20-22, 189 leptirosis bkz. solukburguza lyme bkz. sakırga	La
Is	ısıрма 114, 137, 176, 203 ışık 156	Malteser 46-47, 64 mama 9, 19, 24, 33, 37, 52, 56, 63-65, 68, 70, 75- 76, 79, 81-89, 92, 99, 101-102, 105, 108-110, 115-117, 123-125, 140, 142, 145-148, 150, 156, 162-164, 167-169, 174, 177-178, 192, 215, 218, 227-228, 232	Ma
Id	idrar kaçırma 173; idrar yolları 102; idrar yolları sorunları 218 ilk yardım çantası 186 iltihap 199, 208-213, 215, 219 İngiliz Springer Spaniel 20, 23 İrlanda Seteri 21 İrlanda Wolfhound 25-26 ishal 102, 200, 214-215, 218; kanlı ishal 203 İskoç Terrieri 40-41; ayrıca bkz. Batı İskoçya Be- yaz Terrieri isim koyma bkz. köpeğiniz için hoş isimler İspanyol Pointeri 24 İsviçre Dağ Köpeği 29 İş Köpekleri 19, 29 imat 169		

Masstiff 15, 29-30, 33, 37; **Alp Mastifi** 35
mikroçip 77
Minyatür Pincher 44
muayene 66, 71, 108, 111-112, 114, 118, 138, 145, 201, 228

Ne **Newfoundland** 20, 22, 29, 36

Ok **okul** 52, 155
Otterhound 26
oyun 7, 17, 19-20, 31, 42, 44, 47, 49, 53, 63, 65-66, 68, 70, 76-77, 81-83, 100, 103, 105-106, 108, 110, 112-118, 121, 126-127, 135, 148-149, 151, 157, 164-165, 168, 172, 174, 176, 178, 192, 213, 223, 227-228, 232
oyuncaklar 68, 76-77, 81, 112, 114, 135, 168, 176

Öd **ödül** 9, 78, 89, 93, 105, 109, 116, 118-119, 124, 128, 131, 133, 147, 149, 157, 159, 163, 167, 176, 227
öksürme 216
ölümcül hastalıklar 210-202
ötenazi 227
özel öğretmen 155

Pa **parvovirüs bkz. kanlı ishal**
Pembroke Corgi 56
Petir Basset Griffon 26
Pincher 29, 32-33, 44, 191
pire 15-16, 31, 57, 90-92, 198, 205, 208; **tasma** 121; **mücadele** 204
Pit Bull 19, 39, 58
Pointer 17, 20, 24-25, 54
Polis köpekleri 193
Pomeranian 43
Poodle 48-50, 95
Portekiz Yüzcü Köpekleri
Pug 45, 209
pyoderma bkz. derinin katlanması

Ro **Rodos Ridgeback** 26, 192
Rottweiler 29-32, 58, 80

sağırılık 212
sahibini kaybetme korkusu 171
salarga (lyme) 203, 206
sara 45, 51, 143-144, 162, 217
seborrhea bkz. yağsalım
sesli nefes alıp verme 216
Seter 67
seyahat 41, 59, 66, 109, 186
Shetland Çoban Köpeği 55
Shih Tzu 44, 95
sığınak 83
Sibirya Kurdu bkz. Husky
sindiririr sistemi sorunları 214
sinir sistemi sorunları 217
solukburguca (leptirosis) 202
solunum sistemi sorunları 216
spor köpekleri 19-20, 23, 26
St. Bernard 29, 35-36, 64, 67, 80
su kabı 77
Süs köpekleri 19, 23, 45, 48-49, 149
şişlikler/bezeler 224

tasma 7, 14, 16, 65, 77-80, 100-101, 103, 105-106, 108-116, 118-128, 130-131, 133-144, 146-151, 157-165; **kayışı** 78, 101, 109-110, 112, 116, 119, 122, 126-128, 134-138, 141-142, 144, 147, 157-158, 160-161, 166, 169-174, 176, 181, 187; **çivili tasma** 80, 120, 126; **dizginlik** 80; **elektronik tasma** 79-80; **ev tasma** 101, 146; **nylon ip** 122 142-143, 160; **otomatik tasma** 78, 160, 187

Techichi 47
terapi köpekleri 190, 193
turnak kesimi 197, 199
tuvalet eğitimi 68, 82, 89, 102-107, 234
tüy 8, 14, 16, 18, 21-26, 28, 31-36, 40-56, 58, 67-68, 79-80, 88, 90-94, 101-102, 109, 111, 138, 145, 176, 188-189, 197-199, 204-205, 207-209, 211
tüy bakımı 90, 197-198

Sa

Ta

Ür üreme sistemi sorunları 219

Ya yağmalım (seborrhea) 209
yanışma türleri 189
yaşlanma belirtileri 223
yaşlı köpek 87, 225; sorunları 224; göz sorunları
210; yaşlılık testleri 226
yatak 7, 77, 82-83, 100-101, 104, 138, 171, 227
yavru köpek 68, 75, 77, 90, 92, 108, 203
yemek ve su kapları 80, 103
yünlük sağlık kontrolü 201, 213
Yorkshire Terrier 42-43
yürüyüş 24, 52, 64-66, 123, 125, 127, 132, 141, 157,
186-187, 189
yüzme 68, 109, 188

Ze zehirli bitkiler 76

Köpeğiniz varsa, ya da bir köpek almak istiyorsanız bu kitabı mutlaka okumalı ve el altında bulundurmalısınız.

Köpeklerin ataları, köpek cinslerinin özellikleri, ilk kez köpek sahibi olurken evde yapılacak hazırlıklar, ihtiyaç duyacağınız malzemeler, sağlıklı bir köpek yetiştirmek için dikkat etmeniz gereken şeyler, köpeğinizle seyahate çıkma, kamp kurma, yüzme ve ormanda yürüyüş gibi konularda pek çok şey var bu kitapta.

Her Yönüyle Köpek Bakımı bir köpekle birlikte yaşamının bütün yönlerine ışık tutuyor. Onu yavru iken nasıl eğiteceksiniz, yaşlandığında nasıl özen göstereceksiniz? Evdeki eşyaların ya da çok sevdiğiniz ayakkabınızın canına okuyan köpeğinizi bu alışkanlıklarından caydırmanın en iyi yolu nedir?

Olur olmaz havlamasını, komşuları rahatsız etmesini, konukların üstüne atlamasını ya da bahçeyi kazmasını nasıl engelleyebilirsiniz?

Sevgili dostunuzla bir arada yaşamaya dair, hem sizin hem de köpeğinizin hayatını kolaylaştıracak her şey bu kitapta.

Her Yönüyle Köpek Bakımı, köpek eğitimi konusunda da mükemmel bir rehber.

Dikkat edin, arkadaşlarınız sizden kendi köpeklerini de eğitmenizi isteyebilir...

O kadar eksiksiz bir kitap ki, köpeğiniz yazsaydı bu kadar olurdu!

DOĞA VE BİLİM Dizisi

KitapYAYINEVİ

ISBN 978-975-8704-69-9

9 789758 704699

